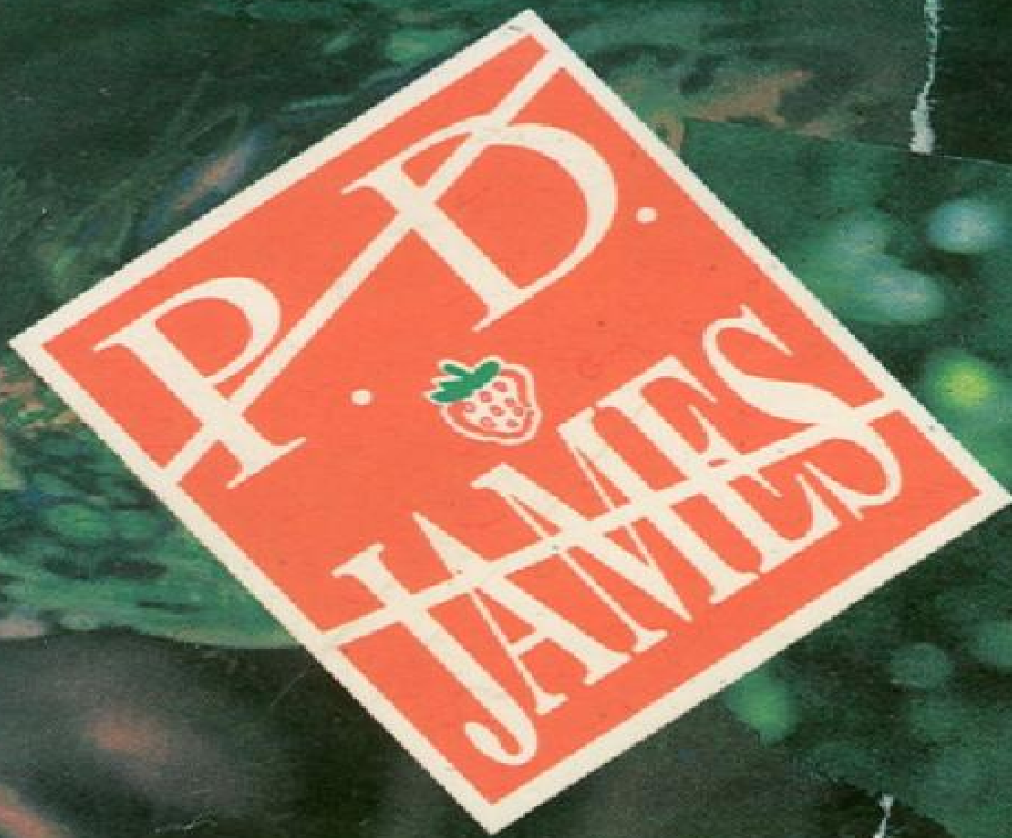

KADINLARA GÖRE DEĞİL

KADINLARA GÖRE DEĞİL

P. D. JAMES

P. D. James 1920 yılında Oxford, İngiltere'de doğdu. Cambridge High School'u bitirdi. 1949 ile 1968 yılları arasında Ulusal Sağlık Örgütünde yönetici olarak çalıştı. Burada elde ettiği deneyimle "Shroud for a Nightingale" ve "A Mind to Murder" adlı kitaplarını yazdı. 1968'de içişleri Bakanlığı Göçmen Dairesi başkanı oldu ve Polis Teşkilatı ile ortak çalışmalar yaptı. 1971 'de Polis Teşkilatı Çocuk Suçları bölümünde çalışmaya başladı. 1979'da emekli oldu. Çok sayıda yapıtı olan ünlü bir polisiye roman yazarıdır. Sonuncusu 1987 yılında olmak üzere üç kez Suç-Gerilim Yazarları Derneği ödülünü kazandı.

P. D. JAMES' İN BAŞLICA KİTAPLARI:

Shroud for a Nightingale

The Black Tower

A Mind to Murder

Unnatural Causes (Doğal Bir Ölüm, Remzi Kitabevi, 1992) Death of an Expert Witness

Innocent Blood

The Skull Beneath the Skin

A Taste for Death

Devices and Desires

P. D. JAMES

KADINLARA GÖRE DEĞİL

Türkçesi

Armağan İlkin

Kadınlara Göre Değil

Özgün adı: An Unsuitable Job for a Woman, 1972

İngilizce aslından çeviren: Armağan İlkin

Armağan ilkin' in başlıca çevirileri:

Peter van Greenaway (Medusa), Lawrence Sanders (Ökse), Irwin Shaw (Gece tşi), Paul Erdman ('79 Krizi), Robin Moore (Çete), John Ehrlichman (Beyaz Saray, Kapalı Kapılar Ardında Washington, Şirket), Patricia Highsmith (Becerikli Bay Ripley, Ripley Karanlıkta, Ripley'nin Oyunu), Ruth Rendeli (Taştan Hüküm), P. D. James (Doğal Bir Ölüm) Dizi redaksiyon sorumlusu: Zeynep Süreyya Dizi kapak tasarımı ve sayfa düzeni: Sinan Saraçoğlu Dizi amblemi: Ömer Erduran Kapak düzeni: Mete Özgencil

Birinci basım: Şubat 1992 Baskı adedi: 3000

ISBN 975-14-0310-3

KTB 92.34.Y.0030.0403

SUÇ ve GERİLİM 8

Remzi Kitabevi A.Ş. Selvi Mescit S. 3, 34440 Cağaloğlu-Istanbul Tlf: 522 7248 - 522 0583, Fax: 522 9055

Dizi no: 42

Evrim Matbaacılık Ltd. Şti. Selvi Mescit S. 3, 34440 Cağaloğlu-Istanbul, 1992

KADINLARA GÖRE DEĞİL

BİRİNCİ BÖLÜM

Bernie'nin öldüğü sabah - belki de öldüğü gecenin sabahıydı, çünkü Bernie ne zaman öleceğine kendisi karar vermiş ve ölüm saatini kayda değer bulmamıştı-Cordelia'nın bindiği metro treni arıza yaptı, o da büroya yarım saat geç geldi. Oxford Alanı'ndaki metro istasyonundan caddeye, Haziran ayının parlak güneşine çıktı, erkenden alışveriş yapmaya bakan, Dickens and Jones'un vitrinlerini seyredenlerin yanından hızla geçti, kaldirimlardaki kalabalıkla dar sokağı tıkayan arabaların ve kamyonların arasında yol bulmaya çalışarak Kingly Sokağı'nın gürültüsüne daldı.

Acele etmenin mantıksız olduğunu ama bunun kendi dakik ve düzenli olma huyundan kaynaklandığını biliyordu. Kimseye randevu verilmiş değildi, konuşmak için bekleyen herhangi bir müşteri, üstünde çalışılması gereken önemli bir olay, yazılacak bir rapor yoktu. Cordelia'nın önerisi üzerine, o ve geçici sekreter Bayan Sparshott, müşteri çekmek umuduyla Londra'daki bütün hukuk danışmanlarına dedektiflik bürolarıyla ilgili bilgiler veren duyuru mektupları yollamaya başlamışlardı. Bayan Sparshott şu anda o işle uğraşıyordu herhalde. Sık sık saatine bakıyor, Cordelia geciktikçe sinirinden parmaklarıyla trampet çalıyor olmalıydı. Fırlak dişlerinin ağzından dışarı

düşmesinden korkarmış gibi dudaklarını her zaman sıkıca kenetli tutan, hiçbir çıkıntısı olmayan içerlek çenesinde yolunur yolunmaz yeniden büyüyen tek bir kıl bulunan, sarı saçlarına oluklu sacı andıran düzgün, sert kıvrımlar halinde biçim veren sevimsiz bir kadındı Bayan Sparshott. Bu dişler ve çene, herkesin eşit doğduğunu ileri süren savın geçersizliğini kanıtlayan canlı örnekler gibi görünürdü Cordelia'ya. Zaman zaman kadına sevgi ve anlayış göstermeye çalışır, oturduğu pansiyon odasını, havagazı

saatine atılan beşer penilik paralarla ölçülüp biçilen, kırmalı dikişler ve elde bastırılmış eteklerle sınırlanan hayatını gözünün önüne getirmeye uğraşırdı.

Akşamları gittiği dikiş kursunu hiç atlatmayan Bayan Sparshott usta bir terziydi. Giydikleri de çok güzel dikilmiş şeylerdi ama çok alışılagelmiş

modellerdi. Onun hiçbir gün modaya uygun bir elbise giydiği görülmezdi.

Pliler nasıl yapılmalı, fermuarın yatık durması nasıl sağlanır derslerinin başarılı sonuçları sayılabilecek siyah ya da gri renkte eteklikler, çeşitli

takılarla gelişigüzel biçimde süslediği donuk pastel renklerdeki erkek yakalı, manşetli bluzlar, ustaca biçilmiş, ancak etekleri kalın bilekleriyle çirkin bacaklarını sergileyecek kısalıkta bastırılmış olan elbiseler.

Cordelia binanın gizlilik meraklısı ve gizemli kiracılarıyla kendileri kadar gizemli olan ziyaretçilerine kolaylık sağlamak için her zaman kilitsiz tutulan sokak kapısını aralarken yukarıdaki trajedinin kokusunu almış falan değildi.

Kapının solundaki yeni pirinç levha güneşte pırıl pırıl parlıyor, yapının soluk ve kirli boyasına aykırı düşüyordu. Cordelia levhaya hoşnut bakışlarla baktı.

PRYDE DEDEKTİFLİK BÜROSU (Bernard G. Pryde ve ortağı Cordelia Gray)

Bernie'yi, adından önce 'Metropoliten Polis Örgütünden Emekli', Cordelia Gray adından.önce de 'Bayan' yazılmasının hiç uygun olmayacağına inandırması için birkaç hafta sabırla uğraşmıştı. Tabelaya bundan başka ne yazılabileceği konusunda sorun çıkmamıştı, çünkü Cordelia'nın ne bir unvanı ne de meslek deneyimi vardı, ortaklığa paraca katkıda da bulunmamıştı. Onun bütün sermayesi yirmi iki yaşındaki ince ancak sağlam gövdesi, Bernie'nin zaman zaman beğenmekten çok, tedirginlik duyduğundan kuşkulandığı hatırı sayılır ölçüdeki zekâsı ve ortağına beslediği, acıma ve öfkeyle karışık dostluktu. Cordelia, kaderin, dramatik bir biçimde değilse bile kesinlikle Bernie'ye karşı olduğunu çok erken bir tarihte anlamıştı. Adam otobüste hiçbir zaman herkesin yeğlediği sol ön koltukta yer bulamaz, trende pencereden dışarı bakacak olsa bir başka tren görünüşü engeller, elinden düşürdüğü yağlı ekmeğin halıya mutlaka yağlı

tarafı döner, Cordelia kullandığında hiç sorun yaratmayan Mini markalı

arabaları, Bernie direksiyonda bulunduğu zaman en kalabalık kavşaklarda stop ederdi. Cordelia adamın ortaklık önerisini - bir depresyon anında mı, yoksa mazohist bir tutumla bilinmez - kabul etmekle onun başında dolaşan uğursuzluğa da ortak olup olmadığını merak ederdi bazen. Kendisinin bu uğursuzluğu ortadan kaldıracak kadar güçlü olmadığına emindi.

Merdivenler her zamanki gibi mobilya cilası, ter ve dezenfektan kokuyordu.

Duvarlar koyu yeşil ve her mevsimde nemliydi, ümitsiz bir saygınlık peşinde koşup yenilgiye karşı koymaya çabaladıkları için ter sızdırıyorlardı

sanki. Süslü demir tırabzanların arasındaki basamaklar lekeli, yer yer çatlamış bir muşambayla kaplıydı ve mal sahibi, kiracılar yakındıkça muşambayı çeşitli renklerde yamalarla onarıyordu. Dedektiflik bürosu üçüncü kattaydı. Cordelia içeri girerken daktilo takırtısı duymadı. Bayan Sparshott sürekli ve haklı bir yakınma konusu yaptığı Imperial marka emektar daktilosunu temizlemeye koyulmuştu. Daktilonun şaryosu gibi dümdüz olan sırtını dikleştirip, hırsından pençe pençe kızaran yüzünü

kaldırarak baktı.

"Ne zaman geleceğinizi merak etmeye başlamıştım, Bayan Gray. Bay Pryde'ı da çok merak ettim. İçerideki odada olduğunu sanıyorum ama çok sessiz. Çıtı çıkmıyor. Kapı da kilitli."

Yüreğinin ürperdiğini hisseden Cordelia kapının tokmağını tutup çevirdi.

"Niye bir şey yapmadınız?"

"Ne yapabilirdim, Bayan Gray? Kapıyı tıklattım ve seslendim. Seslenmeye de hakkım yoktu aslında. Ben burada geçici sekreterim, herhangi bir yetkim yok. İçeriden ses gelseydi sıkıcı bir duruma düşecektim. Bay Pryde kendi bürosunu kullanma hakkına sahiptir ne olsa. Ayrıca, orada olduğuna da emin değilim."

"Orada olması gerekir. Kapı kilitli, şapkası da burada."

Bernie'nin lekeli kenarları çepçevre yukarı kıvrılan, komedyenlerin şapkalarına benzeyen fötr şapkası, umutsuz bir çöküşün simgesiydi.

Cordelia omuzuna astığı çantasında kendi anahtarını aradı. Her zamanki gibi, aranan nesne çantanın en dibine kaymıştı. Bayan Sparshott kendisini yaklaşan felaketin dışında tutmak istercesine daktilosunu takırdatmaya

başlamıştı. O takırtıyı bastıran bir sesle, suçlu duruma düşmekten korunmaya çalışırmış gibi söylendi:

"Sizin masanızın üstünde bir mektup var."

Cordelia zarfı yırtıp açtı. Kısa ve açık bir pusulaydı. Söyleyecek bir şeyi olduğunda Bernie hep az ve öz konuşurdu zaten.

"Kusura bakma ortak, kanser olduğumu söylediler, ben de kolay yolu seçtim. Kanser tedavisinin insanı ne hale getirdiğini gördüm, ona razı

değilim. Vasiyetnamemi yazdım ve avukatıma bıraktım. Adını yazı

masamda bulacaksın. Kurduğumuz iş artık senindir. Her şeyiyle bütün araç

gereciyle hepsi senin. Şansın açık olsun, teşekkür ederim." En alta, ölüme mahkûm olanların bencilliğiyle son ve haksız bir ricasını eklemişti.

"Beni bulduğunda henüz ölmemişsem yardım çağırmadan biraz bekle lütfen.

Bu konuda sana güvenebilmek isterim, ortak. Bernie."

Beklemeye gerek olmadığını görmek Cordelia'yı sakinleştirdi. Bernie ölmüştü. Bitkin düşmüş gibi yığılmıştı masanın üstüne. Sağ elinin parmakları gevşekçe kıvrılmıştı; masanın üstünde kayan ustura sümüklüböcek izi gibi ince bir kan izi bırakmış ve masanın tam kenarında, düştü düşecek bir durumda kalmıştı. Üzerinde birbirine paralel iki kesik görülen sol bilek Cordelia'nın bulaşık yıkarken kullandığı emaye tasın içindeydi. Bernie tasa su koymuştu ama tas baygın bir koku yayan pembemsi bir sıvıyla ağız ağıza doluydu şimdi. Çocuk parmağı kadar ince ve beyaz görünen, balmumu gibi parlayan parmaklar yalvarırcasına kıvrılmıştı. Su ve kan karışımı masaya, yere taşmış, Bernie'nin müşterilerde olumlu bir etki yapacağını düşünerek son günlerde döşettiği, oysa Cordelia'nın büronun geri kalan eşyalarının eskiliğiyle külüs-türlüğüne dikkat çekeceğine inandığı parlak renkli halıyı ıslatmıştı. Bilekteki yaralardan biri kararsızca kesilmiş gibiydi, yüzeyseldi. Ancak ikincisinde ustura kemiğe dayanmıştı ve artık hiç kanamayan yara bir anatomi

kitabındaki resim gibi tertemiz görünüyordu. Bernie'nin bir ara anlattığı, henüz genç bir polis memuruyken rastladığı bir intihar olayını hatırlamıştı

Cordelia. Devriye gezerken, bir deponun kapısındaki girintiye sığınarak kırık bir şişeyle bileklerini kesen yaşlı bir adam bulmuştu Bernie. Kesikler kan pıhtısıyla tıkanıp kaldığından, o ihtiyar istemediği halde hayata döndürülmüştü. Bunu unutmayan Bernie de kanının pıhtılaşmasını önlemek için önlem almıştı. Tek bir önlem almakla da kalmamıştı. Masanın sağ

yanında bir çay fincanı, Cordelia'nın beş çayını verirken kullandığı

fincanlardan biri duruyor ve kenarında aspirin de, barbitüratlı bir ilaç da olabilecek beyaz bir toz görünüyordu. Ortağının ağzından akan, çenesinde kuruyup kalan salyada da aynı beyaz tozun izleri vardı. Ağız, uyuyan bir çocuğun ağzı gibi yarı aralıktı, hafifçe büzülmüş olan dudaklar yüzüne huysuzluk ve savunmasızlık ifadesi vermişti. Cordelia kafasını kapıdan dışarı uzatıp usulca açıkladı:

"Bay Pryde ölmüş. Siz buraya girmeyin. Ben polise bu odadan telefon ederim."

Telefona çıkan kişi söylenenleri telaşsızca not etti, birini yollayacaklarını

bildirdi. Cordelia gelecek memuru bekleyerek ölünün yanında otururken yüreğine dolan acıma duygusunu gösterecek bir hareket yapmak isteğine kapıldı ve elini Bernie'nin saçlarında gezdirdi. Ölüm, sinir lifleri olmayan o serin kıl hücrelerini etkileyecek güce sahip değildi, saçlar bir hayvanın postu kadar canlı geliyordu eline. Parmaklarını çarçabuk geri çekip şakaklardan birine dokundu çekingenlikle. Deri nemliydi ve çok soğuktu. Ölüm buydu işte; öldükten sonra babası da aynı böyle olmuştu. Babasının ölüsüne dokunması gibi, Bernie'nin ölüsüne dokunması da anlamsız ve gereksiz bir hareketti. Yaşayan insanla iletişim kurulamamışsa, ölülerle hiç

kurulamıyordu.

Bernie'nin tam olarak saat kaçta öldüğünü merak etti. Artık bunu hiç kimse bilemezdi. Bernie de bilmiyordu belki. Bernie'nin kendisi olmaktan çıkıp bu önemsiz, ancak sorun yaratacak kadar hantal bir et ve kemik yığını haline

geldiği, ölçülemeyecek kısalıkta bir an olmuştu mutlaka. Onun için böylesine önem taşıyan o zaman birimini bilinçsizce geçirmiş olması da çok tuhaftı. Ona analık eden kadınların ikincisi, Bayan Wilkes, Bernie'nin o dakikayı bilinçli olarak yaşadığını, pırıl pırıl kuleler görerek sonu gelmeyen şarkılar duyduğunu, zafer kazandığı duygusuyla göğe yükselirken tanımlanamayacak bir yüceliğe eriştiğini ileri sürebilirdi. Zavallı Bayan Wilkes! Tek oğlunu savaşta kaybeden, küçücük evini, geçimini sağlamak için bakımlarını üstlendiği çocuklarla dolduran o dul kadın bu tür düşler olmadan yaşayamazdı. Hayatını, zorlu kış günleri için topladığı kömür parçaları gibi biriktirip sakladığı, onu rahatlatan özdeyişlere borçluydu.

Cordelia yıllardır ilk- kez hatırlıyordu kadını. Yorgun, ancak neşesini kaybetmemeye kararlı sesiyle konuştuğunu bile duyabiliyordu. "Tanrı

geçerken uğramazsa dönüşte uğrayacaktır," derdi Bayan Wilkes. Oysa Tanrı

Bernie'ye hiç uğramamıştı; ne geçerken, ne de dönerken.

Kasalarında havagazı saatine atılacak birkaç bozukluktan başka para kalmadığı zamanlarda bile iş konusunda inatçı, hatta yılmak bilmeyen bir iyimserlik gösteren Bernie'nin hayata, hastalığıyla savaşmaya bile yeltenmeden veda etmesi tuhaf, ancak ona çok uygun düşen bir davranıştı.

Ne kendisinin, ne de bürosunun geleceği olmadığını anlayarak hayatına da, mesleğine de onurunu kaybetmeden son vermeyi mi düşünmüştü acaba?

Bunu başarmıştı ama, kendini öldürmenin çeşitli yollarını çok iyi bilen bir emekli polis olarak şaşılacak kadar pis bir yöntem seçmişti. Bunu düşünür düşünmez adamın neden usturayı ve o beyaz tozu kullandığını anladı.

Tabancası vardı. Kolay yolu seçmemişti aslında. Tabancayı kulanabilirdi; ne var ki tabancasını ona bırakmak istemişti. Külüstür dosya dolapları, antika daktilo, Mini araba, dedektiflik araç gereci, darbelere dayanıklı ve su geçirmez kol saati, kana bulanan halısı, can sıkıcı büyüklükteki antetli kâğıt stokuyla birlikte tabancasını da Cordelia'ya bırakmak istemişti. Bütün araç

gereciyle demiş; tüm kelimesinin altını çizmişti.

Anahtarı yalnızca kendisinde ve Bernie'de bulunan küçük alt çekmeceyi açtı

ve tabancayı çıkardı. Silah kendi elleriyle diktiği süet kesenin içinde duruyordu hâlâ; üç şarjörlük mermisi de ayrıca sarılıp keseye konmuştu.

Yarı otomatik, .38'lik bir tabancaydı. Bernie'nin onu nasıl eline geçirdiğini bilmiyordu ama ruhsatı olmadığına emindi. Tabancayı öldürücü bir silah olarak düşünmemişti hiç; bunun nedeni de Bernie'nin silahına gösterdiği çocukça düşkünlüğün tabancayı bir oyuncak gibi görmesine yol açmasıydı

belki. Bernie onu da - en azından kuramsal olarak - keskin nişancı yapıp çıkmıştı. Epping Ormanı'nın derinliklerine giderlerdi atış eğitimi için; o yüzden de Cordelia'nın tabancayla ilgili anılarında çürüyen yaprak kokusu, ağaçların alacalı gölgeleri büyük yer tutardı. Bernie nişan tahtasını bir ağacın gövdesine çakar, tabancayı kurusıkı mermilerle doldururdu. Cordelia onun heyecanlı bir sesle, hızlı hızlı sıraladığı emirleri hâlâ duyar gibiydi.

"Dizlerini hafifçe bük. Ayaklar birbirinden ayrı duracak. Kolunu dümdüz uzat. Sol elini namluya daya. Avucunun içine alacakmışsın gibi! Kolunu düz tut ortak, düz tut! İyi! Fena değil, hiç fena değil!" Bir gün, "Ama Bernie," demişti Cordelia, "biz bu tabancayı kullanamayız ki! Ruhsatımız yok." Bernie de karşısındakinden daha bilgili olan kişilerin kendinden emin, kurnaz gülüşüyle gülümsemişti. "Bir gün kullanacak olursak, bunu kendi canımızı korumak için yapacağız. Öyle bir durumda da ruhsat konusu önemini kaybeder." Bu yuvarlak laf pek hoşuna gitmişti sanki. Yüzünü bir köpek gibi havaya kaldırıp güneşe bakarak bir kez daha aynı cümleyi söylemişti. Cordelia adamın gözünün önünde canlanan sahneyi merak etmişti? Bernie ne düşler görüyordu acaba? İkisinin ıssız bir arazideki kocaman bir kayanın arkasına gizlendiklerini, mermiler önlerindeki granit kitlesinden sekerken dumanı tüten tabancayı elden ele geçirdiklerini mi?

"Mermileri dikkatli kullanmamız gerek," demişti Bernie. "Gerçi bunları

aldığım yerde başkaları da vardır ya..." O gizemli dostlarını, çağırır çağırmaz karanlık dünyalarından çıkıp gelecek olan yardımsever ahbaplarını

hatırlayıp gülmüştü.

Tabancasını ona bırakmak istemişti demek Bernie. Tabanca onun en değerli malıydı. Cordelia silahı kesesinden çıkarmadan askılı çantasının en dibine yerleştirdi. Bir intihar olayında polislerin masanın çekmecelerini aramaları

uzak bir olasılıktı gerçi; ne var ki işi şansa bırakmak istemiyordu. Bernie tabancanın onda kalmasını istemişti; o da kolayca vazgeçmeyecekti silahtan.

Çantasını ayaklarının dibine bırakıp oturdu, Bernie'nin, sahip olduğuna bir gün bile inanmadığı ruhunun kurtuluşu için, kendisinin de varlığından kuşku duyduğu Tanrıya, manastırda öğretilen dualardan birini okudu ve polislerin gelmesini bekledi.

Gelen ilk memur becerikli ancak çok genç bir adamdı; ne ölüm olayının onda yarattığı şoku ve bundan duyduğu tiksintiyi ne de Cordelia'nın durumu böylesine sakin karşılamasından hoşlanmadığını gizleyebilecek kadar deneyimliydi, iç odada fazla kalmadı. Dışarı çıkınca Bernie'nin intihar mektubunu - dikkatle incelenirse yazılan cümlelerin gerisinde gizli bir anlam bulunabileceğini umarcasına - uzun uzun gözden geçirip düşündü, sonra katlayıp cebine koydu.

"Bu mektubun şimdilik bizde kalması gerekiyor, bayan. Bu adam ne haltlar karıştırmış burada?"

"Hiçbir halt karıştırmış değil. Burası onun bürosuydu. Özel dedektifti."

"Siz de bu Bay Pryde'ın yanında çalışıyordunuz öyle mi? Sekreteri miydiniz?"

"Ortağıydım. Mektubunda da yazmış. Yirmi iki yaşındayım. Bay Pryde büyük ortaktı, işi o kurmuştu. Eskiden Londra polis örgütünde, Müfettiş

Dalgliesh'in yanında çalışırmış."

Bunu söyler söylemez pişman oldu. Bernie'yi sahiplenir gibi, saf bir tutumla onu savunur gibi konuşmuştu. Dalgliesh adının genç memur için bir anlam taşımadığı belliydi. Taşıyamazdı da zaten. Semt karakolunun üniformalı

polislerinden biriydi o. Cordelia'nın, ortağının sağlık nedenleriyle emekliye ayrılmadan önce cinayet masasında çalışarak geçirdiği yılların anılarını ve Adam Dalgliesh'in erdemleriyle zekâsını göklere çıkaran övgülerini, sıkıldığını belli etmemeye çalışarak kaç kere dinlediğini bilemezdi bu memur. "Başmüfettiş - O yıllarda henüz müfettişti gerçi - bize hep şöyle söylerdi. Müfettiş bir gün şu olayı anlattı... Müfettişin hiç hoşlanmadığı bir şey varsa..."

Cordelia merak ederdi bazen: Bu eşsiz insan gerçekten yaşayan bir varlık mıydı? Yoksa, bir kahraman ve öğretmen olarak Bernie'nin kafasında yarattığı bir kusursuzluk ve güç örneği mi? Daha sonra Başmüfettiş

Dalgliesh'in resmini gazetede gördüğünde büyük bir şaşkınlık geçirmişti.

Esmer, alaycı bir yüzdü bu; ama biraz daha yakından bakılınca resmi diğer resimler gibi kendisini oluşturan ve hiçbir ipucu vermeyen minik noktalara ayrılıyordu. Dalgliesh'in Bernie'nin dilinden düşmeyen hikmetleri Tanrı

kelâmı değildi. Cordelia'ya kalırsa birçoğu Bernie'nin kendi hayat felsefesinin parçalarıydı. Cordelia da kafasında kendi özel başmüfettiş

tablosunu çizmişti: Tepeden bakan, kibirli, alaycı bir adam. Bernie'yi şimdi hangi hikmetiyle etkileyebilir, nasıl rahatlatabilirdi acaba?

Polis memuru dikkati çekmeden birkaç telefon konuşması yapmıştı. Sonra da elden düşme külüstür eşyalardan, yerdeki eski muşambadan, aralık duran çekmecesinde çaydanlıkla fincanlar görünen hurdası çıkmış dosya dolabından ötürü duyduğu şaşkınlık ve küçümsemeyi gizlemeye pek gerek görmeden dış odada dolaşmaya başlamıştı. Antika daktilosunun başında dimdik oturan Bayan Sparshott büyülenmişçesine, ancak hoşnutsuzlukla izliyordu adamı. Sonunda memur dayanamadı.

"Ben doktoru beklerken, siz kendinize bir çay yapsanıza," dedi. "Çay yaptığınız bir yer vardır sanırım."

"Koridorun ucunda, bu kattaki öbür kiracılarla ortak kullandığımız bir mutfak var," dedi Cordelia. "Yalnız doktora ne gerek var? Bernie öldü."

"Bir doktor onaylamadığı sürece, resmen ölmüş sayılmaz." Memur bir an duraladıktan sonra ekledi. "Yalnızca bir önlem."

Cordelia, neye karşı, diye düşündü; yargılanmaya mı, yozlaşmaya mı, çürümüşlüğe mi? Polis memuru yine iç odaya geçmişti. Adamın peşinden giderek usulca sordu:

"Bayan Sparshott'u evine gönderebilir miyiz? Onu bir iş bulma kurumunun aracılığıyla tuttuk, saat başına ücret ödüyoruz. Ben geldiğimden beri Herhangi bir iş yapmadı, bundan sonra yapacağını da sanmam."

Bernie'nin cesedine dokunabilecek kadar yakın dururken parasal bir ayrıntıyı düşünmek gibi bir duygusuzluk gösterdiği için polisin şaşırdığı

açıkça belliydi ama önerisi kabul edildi.

"Kendisine bir-iki şey sormalıyım, ondan sonra gidebilir. Burası kadınlara göre yer değil."

Sesi, böyle yerler hiçbir zaman kadınlara göre değildir diyordu sanki.

Daha sonra Cordelia da ön odada oturarak sorulması gereken sorulara karşılık verdi.

"Hayır, evli olup olmadığını bilmiyorum. Karısından hiç söz etmezdi ama boşanmış olduğunu sanıyorum. Cremona Caddesi 15 numarada otururdu.

Benim, kendi evindeki odalardan birini oturma ve yatak odası olarak kullanmama izin vermişti. Ne var ki evin içinde pek sık karşılaşmazdık."

"Cremona Caddesi'ni bilirim. Ben küçükken teyzelerimden biri orada otururdu. Savaş Müzesi'nin yakınlarındadır."

Caddeyi tanıması rahatlamasını, biraz daha insancıllaşmasını sağlamıştı

sanki. Keyifli bir havayla bir-iki dakika düşündü.

"Siz Bay Pryde'ı sağ olarak en son ne zaman görmüştünüz?"

"Dün akşamüstü beş sularında. Alışveriş yapmak için işten biraz erken çıktım."

"Dün gece eve gelmedi mi?"

"Evde dolaştığını duydum, ama onu görmedim. Benim odamda bir havagazı ocağı var, Bay Pryde'ın evde olmadığını kesinlikle bilmediğim zaman mutfağa gitmez, yemeklerimi orada hazırlarım. Bu sabah hiç sesi çıkmadı, ki o da tuhaftı. Geç kalkacağını düşündüm. Hastaneye gideceği sabahlar geç kalkar."

"Bugün hastaneye gideceği günlerden biri miydi?"

"Hayır. Hastaneye geçen çarşamba gitmişti. Ancak bugün yine uğramasını istemiş olabilirler diye düşündüm. Evden ya dün gece çok geç saatte çıkmış olmalı, ya da ben sabah uyanmadan. Bu sabah hiç ses duymadım."

Birbirlerinin işine karışmamak, birbirlerinden uzak durmaya çalışmak konusunda gösterdikleri dikkati, birbirlerinin özel hayatına duydukları saygıyı, tuvalette çekilen suyun sesine kulak kabarttıklarını ve banyonun ya da mutfağın boş olup olmadığını anlamak için parmak uçlarında yürüyerek gidip baktıklarını anlatmak gereksizdi. Birbirlerini rahatsız etmeme konusunda çok titizdiler. Küçük bir evde yaşadıkları halde, büronun dışında hemen hiç görmezlerdi birbirlerini. Bernie'nin kendisini öldürmek için büroyu seçmesinde evi huzursuz etmemek, olayın pisliğini eve bulaştırmamak isteğinin de etkisi var mıydı acaba?

Sonunda büro boşalmış, Cordelia yalnız kalabilmişti. Adli tabip çantasını kapatıp çıkmış, Bernie'nin cesedi, öbür işyerlerinde çalışanların meraklı bakışları altında daracık merdivenlerden zorlukla geçirilip dışarı taşınmış, son polis memuru da gitmişti. Bayan Sparshott temelli gitmişti; bu tür bir ölüm olayı, diplomalı bir daktilo-sekreterin kullanmaması gereken köhne

yazı makinesinden de, onun alışık olduğu tuvaletlerin çok gerisinde kalan tuvaletten de ağır bir hakaret gibi gelmişti kadına. Cordelia o sessizlikte tek başına kalınca bir şeyler yapmak gereğini duydu ve büyük bir hamaratlıkla iç odayı temizlemeye koyuldu. Masanın ve iskemlenin üstündeki kan lekelerini temizledi, kanlanan halıyı sabunlu sularla sildi.

Saat birde, hızlı adımlarla her öğlen yemek yedikleri birahaneye yöneldi.

Bernie öldüğüne göre artık Altın Sülün'e gitmek zorunlu değildi ama ortağına bu kadar çabuk vefasızlık etmek istemiyordu. Aslında ne birahaneyi severdi, ne de sahibi olan kadını. Keşke Bernie büroya daha yakın olan, bar tezgâhının gerisinde altın kalpli, koca memeli bir kadının çalıştığı bir yer bulsa diye düşünmüştü kaç kez. O tür kadınlara gerçek hayattan çok roman sayfalarında rastlanıyordu gerçi. Tezgâhın önünde her günkü öğlen kalabalığı toplanmıştı, Mavis de her zamanki ürkütücü gülüşü, saygıdeğer kadın tavrıyla tezgâhın gerisinde toplantıya başkanlık ediyordu.

Mavis elbisesini günde üç kere, saç modelini yılda bir kere değiştirirdi; ancak gülüşü hiç değişmezdi. Bernie yüreği sevgiyle doltı yaşlı bir köpek gibi iki kadının arasında mekik dokur, onların can dost olduklarına inanmayı

yeğler, aralarındaki düşmanlığın neredeyse çatırtılar çıkaran fiziksel bir gerilim yarattığını fark etmez ya da etmezmiş gibi görünürdü ama, Mavis'le Cordelia birbirlerinden hiç hoşlanmazlardı aslında. Mavis eskiden tanıdığı

bir kitaplık görevlisini, kitaplıktan ödünç alınıp kirletilmesinler diye yeni gelen kitapları tezgâhın altına saklayan bir kadını hatırlatırdı Cordelia'ya.

Mavis'in güçlükle gözden gizlediği sıkıntısı da mallarını sergilemek ve onları dikkatli bakışlar altında ölçüp dağıtmak zorunda olmasından kaynaklanıyordu belki. Cordelia'nın ısmarladığı küçük birayla yumurtayı

tezgâha bırakırken, "Duyduğuma göre sizin oraya polisler gelmiş," diye söylendi.

Cordelia çevresindeki meraklı yüzleri gözden geçirirken, herkes duymuş

diye düşündü. Şimdi de ayrıntıları öğrenmek istiyorlar. Öğrensinler bakalım.

"Bernie bileklerini kesmiş," dedi. "İlk kesişte damarı bulamamış, ikincisinde bulmuş. Kanamayı hızlandırmak için elini su dolu bir tasın içine koymuş.

Kanser olduğunu öğrenmiş, tedaviyi göze alamayacağına karar vermiş."

O zaman başkaydı tabii. Herkesin bunu düşündüğü açıkça anlaşılıyordu.

Mavis'in çevresindekiler önce birbirlerine baktılar, sonra da hızla gözlerini birbirlerinden kaçırdılar. Ağızlara götürülmek üzere kalkmış olan bardaklar bir an havada kaldı. Bilek kesmek insanın kendisinin değil, başkalarının yapacağı işti; ama yengeç burcunun o hain yaratığı korkunç kıskaçlarını

herkesin beynine saplamıştı. Mavis bile bardaki şişelerin arasında o parlak renkli yengecin kıskaçlarını görmüş gibi bakıyordu.

"Herhalde sen de kendine yeni bir iş arayacaksın," diye söylendi.

"Dedektiflik bürosunu kendi başına yürütecek değilsin ya. Kadınlara göre bir iş değil bu."

"Tezgâhın gerisinde çalışmaktan pek farklı değil. İki işte de karşına her türlü

insan çıkabilir."

Birbirlerine baktılar, aralarında dile getirilmeyen, ancak ikisinin rahatça duyup anladığı bir konuşma geçti.

"Artık Bernie öldüğüne göre, herkesin sizin için mesajlarını buraya bırakabileceğini de sanma."

"Öyle bir istekte bulunmaya niyetim yoktu."

Mavis gözlerini Cordelia'dan ayırmadan sert hareketlerle bardak parlatmaya koyuldu.

"Annen de senin o işte tek başına çalışmanı onaylamaz herhalde."

"Ben dünyaya geldikten bir saat sonra annesiz kalmışım. Dolayısıyla, o bakımdan kaygılanmama gerek yok."

Bu sözününün çevredekileri sarstığını hemen fark etti ve orta yaşlı insanların en sapıkça, en ürkütücü görüşleri kabul edebilirken basit gerçekler karşısında şok geçirmelerine bir kere daha şaştı. Birasıyla yumurtalarını duvar dibindeki bir masaya götürdü, orada oturup duygusallığa kapılmadan annesini düşündü. Annesiz büyümesini telafi etmek için bir felsefe geliştirmişti kendi kendine. Düş gücü, annesinin ona bir ömür boyu verebileceği sevginin tümünü doğumundan sonraki bir saat içinde verdiğini söylüyordu; hiçbir kırgınlığa yol açmayan bir sevgiyi tatmıştı o. Babası annesinin ölümünden hiç söz etmemiş, Cordelia da annenin onu bir kere bile kucağına alamadan, hiç ayılmadan, belki bir kızı olduğunu bile öğrenmeden can vermiş olduğunu öğrenmekten korktuğu için bu konuda tek soru sormamıştı. Annesinin ona verdiği sevgiyle ilgili düşleri her geçen yıl biraz daha azalsa ve gerçekliğini biraz daha yitirse bile onlarsız yapamıyordu! Şimdi de düş gücüyle annesine danışıyordu Cordelia.

Düşündüğü gibiydi işte! Annesi bu işin kadınlar için son derece uygun bir iş olduğu görüşündeydi.

Tezgâhın önündekiler içkilerine dönmüşlerdi yine. Cordelia onların omuzlarının üstünde barın arkasındaki aynaya yansıyan görüntüsünü görebiliyordu. Bugünkü yüzü dünkü yüzünden hiç farklı görünmüyordu.

Sanki bir devin iki eli arasında başının üstünden ve çenesinin altından hafifçe bastırılmış gibi görünen yüzünü çevreleyen gür, açık kumral saçlar, koyu kumral, gür kaşların altında iri, yeşile çalan elâ gözler, geniş elmacık kemikleri ve yumuşak, çocuksu bir ağız. Tıpkı kedi suratı, dedi kendi kendine; yine de, aynaya yansıyan renkli şişe görüntülerinin, Mavis'in barının ışıltısının arasında enikonu dekoratif görünüyor. Çok genç

görünmesi de aldatıcı olabilir, o genç surat hiçbir şey belli etmeyen, duvar gibi bir yüz haline gelebilirdi. Acı çektiğini belli etmemeyi çok küçük yaşta öğrenmişti Cordelia. Değişik zamanlarda evlerinde kaldığı, hepsi iyi niyetli, yumuşak yürekli kadınlar olan analıklarının ondan beklediği bir tek şey vardı: Cordelia'nın mutlu olması. Mutsuz görünmenin o kadınların sevgilerini kaybetme tehlikesini doğurduğunu kısa zamanda öğrenmişti.

Mutsuzluğunu gizlemeyi, mutlu görünme aldatmacasını çocuk yaşta öğrendikten sonra, aldatmacanın her türlüsü kolay gelmişti ona.

'Burun' adıyla tanınan adam ona doğru geliyordu. Cordelia'nın oturduğu sıraya yerleşti, partal tvit pantolonun altındaki etli kalçası kızın kalçasına yaklaştı. Bernie' nin tek dostu olduğu halde, Burun'dan da hoşlanmazdı

Cordelia. Bernie adamın polislere ispiyonluk ettiğini ve oldukça iyi para kazandığını söylemişti. Başka gelir kaynakları da varmış. Kimi zaman arkadaşları ünlü tablolar ya da değerli mücevherler çalarlarmış. Burun da onların talimatıyla polise çalıntı malların nerede bulunabileceğini çıtlatıverirmiş. Ona, daha sonra hırsızlarla paylaştığı büyücek bir ödül verilir, malı bulmayı başaran polis görevlisi ayrıca ödüllendirilirmiş.

Bernie'nin dediği gibi, böylece sigorta şirketi küçük bir ödeme yapmakla kurtuluyor, mal sahiplerin çalınan eşyaya yeniden kavuşuyor, hırsızlar polisin eline düşmek korkusunu yaşamıyor, hırsızlık masasındaki polisle Burun da para kazanmış oluyorlardı. Sistem böyle kurulmuştu.

Duyduklarından çok rahatsız olan Cordelia tartışmak istememiş, zamanında Bernie'nin de ispiyonluk ettiğini sezinlemişti. Ancak o Burun kadar ustalık gösterememiş ve yaptığı işten iyi kazanç sağlamamıştı herhalde.

Burun'un gözleri yaşlıydı, viski bardağını tutan eli titriyordu.

"Zavallı Bernie," diye söylendi. "Ben anlamıştım ama. Son bir yıldır kilo kaybediyordu. Yüzü de külrengiydi. Babamın kanserli suratı dediği renkte."

Burun fark etmişti demek. Cordelia hiç fark etmemişti. Ona göre Bernie'nin yüzü oldum bittim külrengiydi ve her zaman hasta görünürdü.

"Başından beri şanssız adamdı. Polislikten de atılmıştı. Sana söyledi mi?

Başmüfettiş Dalgliesh'in işi. O zaman müfettişti gerçi. Bazen öyle namussuz bir heriftir ki o. İnsana ikinci bir fırsat vermeyi bilmez."

Cordelia yalana başvurarak, "Evet, Bernie anlatmıştı," dedi ve ekledi: "Yine de kin güttüğü falan yoktu."

"Kin gütmenin ne yararı var? Başa gelen çekilir. Ben onu bilir, onu söylerim. Şimdi sen de kendine yeni bir iş arayacaksın herhalde."

Cordelia'nın işi bırakması dedektiflik bürosundan onun yararlanmasını

sağlayacakmış gibi, umutla söylemişti bunu.

"Henüz değil," dedi Cordelia. "Şimdilik iş aramayacağım."

İki noktada karara varmıştı: Dedektiflik bürosunu, kirayı ödeyecek para bulamadığı gün gelinceye kadar açık tutacak ve ömrünün sonuna kadar bir daha Altın Sülün birahanesine adım atmayacaktı.

Büroyu açık tutma kararı dört gün süreyle değişmedi. Kira sözleşmesini bulup Bernie'nin Cremona Caddesi'ndeki küçük evin sahibi olmadığını ve dolayısıyla da kendisinin verilen odada kalamayacağını ve kısa bir süre sonra orasını boşaltmak zorunda olduğunu öğrendiği zaman sarsılmadı.

Bankada, Bernie'nin hesabındaki paranın ancak cenaze masraflarını

karşılamaya yeteceği haberini aldığı zaman da. Garaj sahibi Mini'nin yakında büyük bir bakımdan geçirilmesi gerektiğini bildirdiğinde ve Cremona Caddesi'ndeki evin boşaltılması sırasında da kararını değiştirmedi.

Nereye dönse, yalnızlık içinde geçen ve gerektiği gibi yaşanmayan bir hayatın enkazıyla karşılaşıyordu.

Evde, bakkal vitrinlerinde olduğu gibi piramit şeklinde istiflenmiş konserve kuru fasulye ve irlanda yahnisi - Bernie başka hiçbir şey yemiyor muydu acaba? -kutuları, yarı yarıya kullanılmış, kuruyup kalmış muşamba ve metal eşya cilaları, üstlerindeki kurumuş cilayla kirden ötürü kaskatı kesilmiş

temizlik bezleri, bir sepet dolusu kirli çamaşır - makinede yıkanmaktan ke-

çeleşmiş, ağ yerleri lekeli kalın, yünlü donlar ve fanilalar - buldu. Bernie bu sonuncuları nasıl bırakabilmişti orada?

Hergün büroya gidiyor, dosya dolaplarını temizleyip topluyor, düzenliyordu. Telefon eden yoktu, gelen giden müşteri yoktu. Yine de hiç

boş kalmıyordu. Ölüm nedeninin intihar olarak belirlenmesi kaçınılmaz olmakla birlikte yine de yapılan sorgulamalarda hazır bulundu. Ber-nie'nin avukatına uğradı. Sıkkın görünüşlü, yaşlıca bir adamdı avukat. Bürosu Mile End metro istasyonuna yakındı neyse ki. Müşterisinin ölüm haberini, kişisel bir kayba uğramışçasına, yaslı bir havayla karşıladı, kısaca arandıktan sonra vasiyetnameyi buldu ve kısa bir süre önce kendi eliyle hazırladığı bir belge değilmiş gibi kuşkuyla inceledi. Cordelia'nın, Bernie'nin metresi olduğunu düşündüğünü sezdirmeyi başarmış-yoksa adam işini niye ona bırakırdı? -

ama, ben görmüş geçirmiş insanım, bundan ötürü seni suçlamıyorum der gibi bir hava takınmıştı. Bir cenaze levazımatçısının adını vermenin dışında, cenaze hazırlıklanyla hiç ilgilenmedi. Cordelia cenaze işlerini yapan firmanın, avukata komisyon ödeyeceği duygusuna kapıldı. Bir haftayı iç

karartıcı, asık yüzlü insanlarla karşılaşarak geçirdikten sonra, cenaze işleri firmasındaki yöneticinin hem becerikli, hem de neşeli bir adam olduğunu görmek içini rahatlattı. Adam da Cordelia'nın ağlayıp sızlamayacağını, yaslı

ailelerin garip, abartılı davranışlarına başvurmayacağını anlayınca rahatlamış, ölünün yakılmasıyla gömülmesi arasındaki fiyat farkını, iki yöntemin iyi ve kötü yanlarını dürüstçe açıklamıştı.

"Bence en doğrusu yakmak. Her zaman daha iyidir. Hayat sigortası yoktu diyorsunuz. O zaman işi en kısa, en kolay ve en ucuz yoldan bitirmeye bakmalı. İnan ki on ölüden dokuzu - sorulabilse tabii - bunu seçer. Mezar dediğin bir lüks oldu artık. Ne ölüye bir yararı var, ne de geride kalanlara.

Evet, topraktan yaratılan toprağa döner, tozdan yaratılan toz olur denmiştir ama, o toz haline gelinceye kadar neler olur? Bunu düşünmek hiç hoş değil.

Haksız mıyım? En doğrusu işi en kısa yoldan, en güvenilir modern yöntemlerle bitirmektir. Şunu da unutmayın, bayan, toprağa vermek aslında bana daha büyük kazanç sağlar."

Cordelia, "Eksik olmayın," diye söylendi. "Bir de çelenk yaptırsak mı

acaba?"

"Niye olmasın? Güzel durur. Çelenk işini bana bırakın."

Böylece, ölü tek çelengiyle birlikte yakıldı. O da zambaklarla karanfillerden oluşmuş, ama çiçekleri çoktan solup, çürümüş pek hoş görünmeyen bir çelenkti. Papaz, duaları ölçülü bir hızla, belli belirsiz bir özür dileme havasıyla okumuştu. Dinleyicilere, evet, bu benim mesleğim, ama inanılmayacak şeylere inanmamı da beklemeyin diyordu sanki. Bernie hoparlörlerden yükselen müziğin eşliğinde fırına yollandı. Kiliseye girmeyi bekleyen ikinci cenaze alayının kapıda dururken çıkardığı seslere bakılırsa, geç bile kalmıştı.

Daha sonra, Cordelia güneşin altında tek başına kaldığında bastığı yerin sıcaklığını ayakkabılarıyla bile hissedebildiğini fark etti. Hava çiçek kokularıyla yüklüydü. Birden hüzünlendi, Bernie'nin adına öfkeye kapıldı

ve onun çektiklerinin suçunu yükleyebileceği birini arayınca Scotland Yard'daki o başmüfettişte karar kıldı. Bernie' yi, dünyada yapmak istediği tek işten attıran oydu, adama daha sonra neler olduğunu araştırmaya da gerek görmemişti ve cenazeye bile - suçlarının en ağırı - gelmemişti.

Başkaları için resim yapmak, yazmak, içki içmek ya da kadın peşinde koşmak bir gereksinim olduğu gibi, Bernie için de dedektiflik yapmak bir zorunluluktu. Koca Scotland Yard hevesli ancak beceriksiz birini barındıramıyor muydu yani? Bernie için gözyaşı dökmeye başlamıştı ilk kez.

Sıcak gözyaşları görüşünü bulanıklaştırıyor, parlak renkli armalarıyla bekleyen cenaze arabalarını, arabaların nikelaj aksamıyla üstlerindeki çiçekleri uçsuz bucaksız, titrek bir görüntü halinde algılıyordu. Yas

tuttuğunun tek belirtisi olan siyah şifon eşarbı başından çekip hızlı adımlarla metro istasyonuna yöneldi.

Oxford Alani'na geldiğinde susamıştı. Dickens and Jones mağazasının kafeteryasına girip çay içmeye karar verdi. Bu her zaman yapamadığı bir hovardalık sayılırdı ama gün de her zaman yaşanan bir gün değildi.

Ödeyeceği paranın karşılığını tam olarak almak için kafeteryada epey uzun oturdu. Büroya döndüğünde saat dördü çeyrek geçiyordu.

Bir konuğu vardı. Bir kadın, o sıcakta bile serin bir yerdeymiş gibi görünen, kirli boyalara ve yağlı duvarlara çok aykırı düşen bir kadın omuzlarını

kapıya dayamış bekliyordu. Cordelia basamakları hızlı hızlı tırmanırken durakladı ve soluğunu tuttu. Birkaç saniye süreyle, konuğu onu görmeden o konuğu inceledi. Otoriter ve becerikli bir kadına benziyordu, giyimi insanı

ürkütecek kadar şık ve doğru bir kılıktı. Yakası boynuna sıkıca oturmayan gri bir döpiyes giymişti, o bol yakanın içinden beyaz pamuklu bluzunun dik yakası görünüyordu. Siyah rugan pabuçlarının pahalı olduğu belliydi. Dıştan cepli siyah çantasını sol omuzuna asmıştı. Boyu uzun, erken yaşta ağaran saçları kısacıktı. Saçları bir başlık gibi sarmıştı başını. Times gazetesini okuyordu ve gazeteyi tek eliyle tutabileceği bir şekilde katlamıştı.

Cordelia'nın

geldiğini bir-iki saniye sonra fark etti. İki kadının bakışları karşılaştı. Kadın kol saatine baktı.

"Cordelia Gray sizseniz," dedi, "tam on sekiz dakika geciktiniz. Kapıya astığınız kâğıda dörtte döneceğinizi yazmışsınız."

"Biliyorum. Özür dilerim." Cordelia son birkaç basamağı koşar adım çıkarak anahtarını Yale kilide soktu ve kapıyı açtı.

"Girmez miydiniz?"

Kadın önden girdi, odayı gözden geçirmeye bile gerek duymadan arkasına dönüp ona baktı.

"Bay Pryde'la görüşmek istiyordum. Çok gecikir mi?"

"Çok üzgünüm, şimdi cenazesinden geliyorum. Yani... Bernie öldü."

"Cenazesinden geldiğinize göre, ölmüş olduğu belli. Bize on gün önce sağ

olduğu söylenmişti. Hızlı ve dikkat çekmeyen bir ölüm olduğu anlaşılıyor."

"Dikkat çekmeyen bir ölüm değildi. Bernie kendini öldürdü."

"Çok tuhaf." Konuk, durumun tuhaflığından çok etkilenmişti sanki. Ellerini kavuşturdu, bir pantomim sahnesinde sıkıntı rolü yapıyormuş gibi birkaç

saniye süreyle odayı arşınladı.

"Çok tuhaf," diye söylendi bir kez daha. Kısacık bir kahkaha attı. Cordelia hiç ağzını açmıyordu ama iki kadın birbirlerini dikkatli bakışlarla süzüyorlardı.

Sonunda, "Demek onca yolu boşuna gelmişim," dedi konuk.

Cordelia güç duyulan bir sesle, "Yoo, hayır," diye söylendi ve kapıya dayanıp kadının yolunu kesmemek için kendini zor tuttu.

"Lütfen benimle konuşmadan gitmeyin," dedi. "Ben Bay Pryde'ın ortağıydım. İşi ben devraldım. Size yardım edebileceğime eminim. Lütfen oturun."

Konuk gösterilen iskemleye bakmadı bile.

"Kimse yardım edemez," dedi. "Dünyadaki hiç kimse. Ancak şimdi konu bu değil. Patronumun öğrenmek istediği bazı şeyler var... Bazı özel bilgiler.

Bay Pryde'ın o bilgileri edinebileceğini düşünmüştü. Onun yerine sizi kabul eder mi bilmiyorum. Burada telefon var mı?"

"Şöyle buy run lütfen."

Kadın iç odaya girdi. O odanın külüstür dekorundan da hiç etkilenmemişti sanki.

Cordelia'ya dönerek, "Özür dilerim," dedi. "Kendimi tanıtmam gerekirdi.

Adım Elizabeth Leaming. Sir Ronald Callender'ın yanında çalışıyorum."

"Çevreci Sir Ronald mı?"

"Öyle dediğinizi duymasın. Kendisine mikro-biyolog denmesini yeğler.

Aslında mikro-biyologtur zaten. Bir dakika izin verin lütfen."

Odanın kapısını sıkıca kapadı. Birden dizlerinin kesildiğini hisseden Cordelia daktilonun başına oturdu. Yuvarlak siyah tuşların üstünde hiç

tanımadığı işaretler gibi görünen harfler yorgun gözlerinin önünde dans ediyordu. Gözlerini kırpıştırınca her şey normale döndü. Daktilonun, parmaklarına soğuk ve nemli gelen yüzeyine ellerini bastırarak heyecanını

yatıştırmaya çalıştı. Yüreği güm güm atıyordu.

"Sakin olmalıyım. Dayanıklı olduğumu göstermeliyim. Bu saçma heyecan Bernie'nin cenazesinin yarattığı gerginlikten ve uzun bir süre güneşin altında kalmış olmamdan ileri geliyor."

Ne var ki umut da sarsıcı bir duyguydu; işi alıp almamasına böylesine önem verdiği için kendine kızdı.

Telefon konuşması bir iki dakikadan uzun sürmedi. İki odanın arasındaki kapı açılmıştı. Bayan Leaming eldivenlerini ellerine geçiriyordu.

"Sir Ronald sizi görmek istedi," dedi. "Hemen gelebilir misiniz?"

Cordelia, nereye gideceğim, diye düşündüyse de bunu sormadı.

"Gelirim. Araç gerecimi getirmem gerekir mi?" • Araç gereç dediği Bernie'nin özel bir çantada tuttuğu cımbız, makas, parmakizi ararken kullandığı beyaz toz, örneklerini aldığı bazı şeyleri koyduğu minik kavanozlardı. Cordelia daha önce hiç kulllanmamıştı onları.

"Araç gereç dediğiniz şeylerin ne olduğuna bağlı. Bence gerekmez. Sir Ronald işi size verip vermeyeceğini kararlaştırmadan sizi görmek istiyor.

Trenle Cambridge'e kadar gideceğiz. Bu gece dönebilirsiniz sanıyorum.

Haber vermeniz gereken kimse var mı?"

"Hayır, yok."

"Kimliğimi kanıtlasam iyi olacak sanırım." Bayan Leaming çantasını

karıştırıyordu. "Şurada adına gönderilmiş bir mektup var. Beyaz kadın ticareti falan yaptığımı sanmayın. Gerçekten o işi yapanlar var mıdır bilmiyorum ama o bakımdan korkunuz olmasın."

"Korktuğum bazı şeyler vardır ama beyaz kadın ticareti yapanlardan hiç

korkmadım. Korksaydım, adınıza yazılmış bir mektup korkumu gidermezdi zaten. Sir Ronald Callender'a telefon eder, hakkınızda bilgi alırdım."

Bayan Leaming herhangi bir öfke belirtisi göstermeden, "İsterseniz edebilirsiniz," diye söylendi.

"İstemem."

"Öyleyse gidelim mi?" Çıkarken de o önden yürüdü. Sahanlığa çıktıklarında Cordelia dönüp kapıyı kilitledi. Bayan Leaming duvarda asılı olan küçük bloknotla kaleme işaret ederek, "Bu notu değiştirmeniz gerekmez mi?" diye sordu.

Cordelia daha önce yazdığı notu yırtıp attı, biraz düşündükten sonra yenisini yazdı.

Acil bir iş için çıkmak zorundayım. Bir mesaj yazıp kapının altından atarsanız döner dönmez hemen ilgilenirim.

Bayan Leaming, "Bunu okuyunca müşterilerin içi rahat edecektir," diye mırıldandı. Cordelia bu sözün alayla söylenip söylenmediğini merak etmişti ama kadının sesi kayıtsızdı, herhangi bir şey belli etmiyordu. Bayan Leaming'in ona güldüğünü sanmıyordu yine de. Konuğun duruma el koymasına sinirlenmediğini de fark edince şaşırdı, uysallıkla Bayan Leaming'in peşine düşüp merdivenlerden indi.

Liverpool Street tren istasyonuna gittiler ve 17:36'da kalkacak Cambridge trenine rahatça yetiştiler. Bayan Leaming gişede Cordelia'nın bilet parasını

ödedi, emanete bıraktığı portatif daktiloyla evrak çantasını aldı ve birinci mevki vagonlardan birine doğru yürüdü.

"Ben trende çalışmak zorundayım," dedi. "Sizin okuyacak bir şeyiniz var mı?"

"Siz çalışın. Yolculuk ederken çene çalmaktan ben de hoşlanmam. Yanımda Hardy'nin bir kitabı var. Çantamda her zaman bir cep kitabı bulundururum."

Bishops Stortford istasyonundan sonra kompartmanda yalnız kaldılar.

Bununla birlikte Bayan Leaming çalışmasına bir tek kez ara verdi ve Cordelia'ya birkaç soru sordu.

"Nasıl oldu da Bay Pryde'la çalışmaya başladınız?"

"Okulu bitirdikten sonra Avrupa'ya gidip babamla yaşamaya başladım. Çok yolculuk ederdik. Geçen Mayıs ayında Roma'da bir kalp krizi geçirerek öldü, ben de İngiltere'ye döndüm. Kendi kendime steno ve daktilo öğrenmiştim. Bir sekreterlik bürosuna girdim. Onlar beni Bernie'ye yolladılar. Birkaç hafta sonra yürüttüğü soruşturmalardan birkaçında ona yardım etmeme fırsat verdi. Bernie beni eğitip yetiştirmeye niyetliydi, ben de yanında kaldım. İki ay önce ortak olduk."

Ortak olmaları, Cordelia'nın belirli ve düzenli bir aylık almaktan vazgeçip işin hiç güvenilmeyecek kazancının yarısına razı olması ve Bernie'nin evinin bir odasında kira ödemeden yatıp kalkması anlamına geliyordu aslında.

Bernie onu kazıklamaya kalkışmış da değildi. Cordelia'nın ortaklık önerisini doğru değerlendireceğine inanıyordu. Bu, kıza iyi hali görüldüğü için verilen bir ödül değil, ona duyduğu güvenin belirtisiydi. "Babanız ne iş

yapardı?" "Gezgin Marksist şair ve amatör devrimciydi." "İlginç bir çocukluk dönemi geçirmiş olmalısınız." Sık sık değişen analıkları, herhangi bir açıklama yapılmadan bir evden öbürüne, bir okuldan bir başkasına gönderilişini, tatillerde çocuğu ne yapacaklarını bilmeyen öğretmenlerle Sosyal Yardım Bürosu görevlilerinin kaygılı yüzlerini hatırlayan Cordelia soruya her zamanki gibi, alaycılığa kaçmadan, ağırbaşlılıkla karşılık verdi.

"Evet, çok ilginçti."

"Bay Pryde size nasıl bir eğitim sağladı peki?" "Polislikte öğrendiği şeylerin bazılarını öğretti. Suçun işlendiği yer nasıl aranmalıdır, nelerden örnek alınmalıdır, kendini savunma sanatının temel ilkeleri, parmakizi aranması ve alınması... Bu tür şeyler işte."

"Bu işte o tür becerilerden yararlanabileceğinizi hiç sanmam."

Bayan Leaming bunu söyledikten sonra yeniden kâğıtlarına döndü, tren Cambridge'e girinceye kadar bir daha dâ ağzını açmadı.

İstasyondan çıktıklarında Bayan Leaming otoparkı gözden geçirdi ve siyah bir minibüse doğru yürüdü. Minibüsün yanında, üniformalı bir şoför gibi hazırolda bekleyen, açık yakalı beyaz gömlekle koyu renk pantolon ve uzun konçlu çizmeler giymiş iri yapılı bir genç duruyordu. Bayan Leaming herhangi bir açıklama yapmadan, "Bu Lunn," diyerek tanıttı onu. Genç

adam başını eğip selam verdiyse de gülümsemedi. Cordelia elini uzattı.

Kısa bir süre için elini sıkan parmaklar kemiklerini ezecek kadar güçlüydü.

Can acısıyla yüzünü buruşturmamak için kendini tutmaya çalışırken adamın çamur rengi gözlerinde bir pırıltı görerek meraka kapıldı. Lunn kasıtlı olarak mı canını yakmıştı acaba? Gözler unutulmayacak gözlerdi gerçekten. Yeni doğmuş bir dananın gür kirpikli, buğulu gözleriydi ve dünyadaki dehşeti aynı sıkıntılı bakışlarla izliyordu. Gözlerin güzelliği, geri kalan yanlarının sevimsizliğini unutturmaktan çok vurguluyordu. Kısa, kalın ensesi, gömleğinin dikişlerini zorlayan geniş omuzlarıyla siyah beyaz bir kötülük tablosuna benziyor, diye düşündü Cordelia. Gür siyah saçları kafasını

miğfer gibi örtmüştü. Hafif çiçekbozuğu yüzü etli, dudakları sarkık ve nemliydi. Ahlaksız bir meleğin yüzüydü bu. Çok terleyen bir adamdı, gömleğinin koltuk-altları terden ıslanmış pamuklu kumaş etine yapışınca güçlü sırtının kıvrımıyla ilk anda dikkati çeken iri pazula-n iyice ortaya çıkmıştı.

Cordelia üçünün de minibüsün ön kanepesine oturacaklarını anlamıştı. Lunn kapıyı açarken özür diler gibi bir havaya girmeden kısaca açıkladı:

"Land Rover'ın onarımı henüz tamamlanmadı."

Bayan Leaming geriye çekilerek Cordelia'yı ortada oturmak zorunda bıraktı.

"Bunlar birbirlerinden hoşlanmıyorlar," diye düşündü Cordelia. "Adam da benden hiç hoşlanmadı."

Lunn'ın Sir Ronald'ın evinde ne iş yaptığını merak etti. Bayan Leaming'in evdeki yerinin ne olduğunu bildiğini sanıyordu. Bir işte ne kadar uzun bir süre çalışmış olursa olsun, ne kadar vazgeçilmez bir yardımcı olursa olsun, sıradan bir sekreterin bu otoriter tavrı takınabil-mesi ve yanında çalıştığı

kişiden, hem adamı sahiplenir-miş, hem de alay edermiş gibi 'patronum'

diye söz etmesi olanaksızdı. Ancak Lunn'ın durumunu anlayamamıştı. İşçi gibi davranmıyor, bilim adamına da benzemiyordu. Cordelia bilim adamlarını pek iyi tanımazdı gerçi. Bilimle uğraşan tek tanıdığı Sör Mary Magdalen adındaki kadın öğretmendi. Bayan Magdalen fizik, kimya ve

biyolojiye giriş konularının karışık olarak anlatıldığı fen dersi adı verilen dersin öğretmeniydi. Manastırdaki okulda bilim genellikle gözardı edilir, sanat ve edebiyata önem verilirdi. Mary Magdalen çekingen, yaşlıca bir rahibeydi. Tel çerçeveli gözlüklerinin gerisinden şaşkın bakışlarla bakar, kimyasal maddelerin ellerinde bıraktığı lekeler hiç temizlenmezdi. Deney tüpü ve imbiğiyle yaptığı labo-ratuvar çalışmalarında arada bir ortaya çıkan küçük patlamalarla dumanlar öğrencileri kadar onu da şaşırtırdı sanki. Mary bilim kurallarından çok, Tanrının kurallarına ve evrenin düzenine akıl erdirilemeyeceğini öğretmeye çalışır gibiydi ve bu konuda gerçekten başarılıydı. Mary Magdalen'i tanımış olmasının Sir Ronald Callender'la yapacağı konuşmada herhangi bir yarar sağlamayacağı belliydi. Sir Ronald çevre konusuna, çevreciliğin yaygın olarak benimsenmesinden çok önce el atmış, uluslararası ekoloji kongrelerinde ülkesini temsil etmiş, çevrecilik alanındaki hizmetlerinden ötürü şövalyelik unvanına layık görülmüştü, ülkedeki herkes gibi, Cordelia da bunları adamın katıldığı televizyon programlarından, gazetelerin renkli pazar eklerinden öğrenmişti. Her devrin, her hükümetin adamıydı Sir Ronald; politik tarafsızlığını korumaya özen gösterir, sıfırdan yola çıkarak başarıya ulaşan ve başarısını sürdüren yoksul çocuğu simgelediği için halka umut verirdi. Peki böyle bir insan nasıl olmuş

da Bernie Pryde'ı tutmayı düşünmüştü.

Patronun ya da Bayan Leaming'in Lunn'a ne ölçüde açıldığını

kestiremediğinden sorusunu temkinle dile getirdi:

"Bernie'nin adını Sir Ronald nereden duymuş?"

"John Bellinger'dan."

Bellinger olayı sonunda prim yapmıştı demek! Bernie hep bunu beklemişti.

Bellinger olayı onun en kazançlı, belki de tek kazançlı işiydi. John Bellinger çok özel laboratuvar aletleri üreten bir aile şirketinin yönetim kurulu başkanıydı. Bir yıl önce ofisine bir takım açık saçık mektuplar gönderilmeye başlamış, polisi işe karıştırmak istemeyen Bellinger durumu aydınlığa kavuşturması için Bernie'yi tutmuştu. Kendi isteği üzerine şirkette

ulak olarak görevlendiren Bernie pek de zor sayılmayacak sorunu kısa zamanda çözüme kavuşturmuştu. Mektupları yazan, Bellinger'ın herkes tarafından saygı duyulan orta yaşlı özel sekreteriydi. Bellinger sağladığı başarıdan ötürü Bernie'ye minnet duymuş, o da uzun uzun düşünüp Cordelia'ya danıştıktan sonra yüksekliği ikisini de şaşırtan bir fatura çıkarmıştı. Ve fatura hiç gecikmeden ödenmişti. O işten gelen kazanç büroyu bir ay ayakta tutmaya yetmişti. Bernie, "Bu Bellinger işi mutlaka prim yapacaktır,"

demişti. "Görürsün bak. O adımızı telefon rehberinden seçmiş ama şimdi bizi dostlarına da salık verecektir. Bizim işte her şey olabilir. Bu küçük işten büyük işler çıkabilir."

Ve şimdi, tam da Bernie'nin cenazesine denk gelen bir günde, Bellinger olayı gerçekten prim yaptı, diye düşündü Cordelia.

Başka soru sormadı. Otuz dakikadan az süren araba yolculuğu sessizlik içinde geçti. Bacakları değerek oturuyorlardı ama üçü de birbirinden çok uzaktı. Cordelia kenti hiç göremedi. İstasyon Yolu'nun sonuna geldiklerinde araba Savaş Anıtı'nın yanından sola sapmış, kısa bir süre sonra kenti geride bırakmışlardı. Körpe mısır fidanlarının boy verdiği geniş tarlaların, saman damlı seyrek evlerden oluşan köylerin, yol boyunca sıralanan basık, kırmızı

villaların, zaman zaman da alacalı gölgeleri yola vuran ağaçların arasından geçiyorlardı. Alçak tepeleri aşarlarken Cordelia akşam güneşinin ışığında insanı aldatacak kadar yakın görünen Cambridge'in çan kulelelerini seçebiliyordu. Son bir köyden, yolun kıyısında yükselen akçaağaçların ve kırmızı tuğladan yapılmış upuzun bir duvarın önünden, açık duran demir kapıların arasından geçip durdular. Gelecekleri yere gelmişlerdi.

Ev Georgian dönemi mimarisine uygun bir biçimde yapılmıştı. O mimarinin en güzel örneklerinden değilse bile oranlan uyumlu, sağlam bir yapıydı ve bütün güzel konutlar gibi, bulunduğu araziden doğal olarak boy verip yükseldiği izlenimini uyandırıyordu. Morsalkımlarla örtülü duvarların yıllanmış tuğlaları akşam güneşinde parlıyor, sarmaşığın yeşil yaprakları

ışıldıyor, evin tümü bir film dekoru kadar yapay görünüyordu. Burası

gelenlere kucak açan bir aile yuvasıydı. Ne var ki şimdi sessizliğe gömülmüştü ve güzel pencereleri boş gözler gibi görünüyordu.

.Hızlı, ancak ustaca araba kullanan Lunn verandanın önünde fren yaptı. İki kadın minibüsten çıkarken o yerinde kaldı ve evin köşesinden dönüp arabayı

arkaya götürdü. Cordelia minibüsün yerden epey yüksekte kalan kanepesinden kalkarken üstlerinde küçük, süslü kuleler bulunan bir dizi alçak yapıyı göz ucuyla görmüştü. Bunların ahır ya "da garaj olabileceklerini düşündü. Geniş, kemerli bahçe kapısının gerisindeki arazinin hafif bir eğimle alçalarak yaz başının yumuşak yeşilleri ve bejleriyle beneklenen Cambridge ovasına uzandığı görülebiliyordu.

Bayan Leaming, "Eski ahırlar laboratuvar haline getirildi," diye açıkladı.

"Yapıların doğuya bakan yönleri hemen hemen tümüyle cam şimdi. İsveçli bir mimar yaptı ve çok iyi iş çıkardı. Hem kullanışlı, hem güzel bir bina oldu."

Tanıştıklarından beri ilk kez, söylediğine ilgi duyduğunu, hatta konunun onu heyecanlandırdığını gösteren bir sesle konuşuyordu.

Evin ön kapısı açık duruyordu. Cordelia sol tarafında dönerek yükselen bir merdiven, sağda taştan yontulmuş bir şömine bulunan, duvarları ahşap kaplamalı geniş bir hole girdi. Gül ve lavanta çiçeği kokularını, cilalı

tahtaların üstündeki bol renkli halıları ve bir saatin tik-taklarını ilk anda fark etti.

Bayan Leaming karşıdaki bir kapıya doğru yürüyerek ona yol gösterdi.

Girdikleri yer bir çalışma odasıydı. Duvarları kitaplarla kaplı, geniş

çimenliklere ve bir küme ağaca bakan süslü bir oda. Dışarıya açılan camlı

kapıların önünde, bir yazı masası duruyor, masada bir adam oturuyordu.

Cordelia adamın resimlerini gazetelerde gördüğü için nasıl biriyle karşılaşacağını biliyordu. Ne var ki karşısındaki erkek resimlerde göründüğünden hem daha ufak tefek, hem daha etkileyiciydi. Son derece akıllı ve otoriter bir kişinin karşısında bulunduğunu biliyordu; adamın gücü

fiziksel bir nesne gibi yayılıyordu odaya. Kırışık ve duyarlı bir yüzü, kemerli bir burnu vardı. Ağzı bir heykel ağzı kadar düzgündü. Gözkapakları

çökük gözlerinin üstüne bastırır gibiydi. Henüz tek bir beyaz tel görünmeyen siyah saçları alnına düşmüştü. Yüzünde yorgunluk izleri vardı.

Biraz daha yakından bakınca Cordelia sol şakakta seğiren siniri ve çökük gözlerdeki belli belirsiz kanlanmayı da gördü. Yine de adamın enerji dolu gergin gövdesi dipdiriydi ve hiçbir yorgunluk belirtisi göstermiyordu.

Gururlu başını dimdik tutuyor, sarkık gözkapaklarının altındaki gözleri keskin bir dikkatle bakıyordu. Ve her şey bir yana, çok başarılı bir insana benziyordu. Cordelia daha önce de görmüştü o tür insanları. Halk kitleleri ünlü kişilerin geçişini seyretmek için toplandığında, o kalabalığın gerisindeki bir noktadan, cinsel çekiciliği andıran, yorgunluktan ya da hastalıktan hiç etkilenmeyen, neredeyse fiziksel denebilecek ışıltıyı

seçebilmişti. Bunlar güçlerinin bilincinde olan ve onun tadını çıkaran adamlardı.

Bayan Leaming, 'Pryde Dedektiflik Bürosu'ndan geriye kalan bu," diye açıkladı. "Bayan Cordelia Gray."

Keskin bakışlar Cordelia'ya çevrildi.

"Biz yaptığımız işlerle gurur duyarız. Sizin için de aynı şey söylenebilir mi?"

Önemli bir günün sonunda yaptığı yolculuktan yorgun düşen Cordelia bu türden bir konuşmaya hazır değildi.

"Sir Ronald," dedi, "sekreteriniz bana bir iş verebileceğinizi söylediği için buraya kadar geldim. O yanlış düşünmüşse lütfen söyleyin de Londra'ya

döneyim."

"O benim sekreterim değil. Yanlış düşünmüş de değil. Kabalığımı

bağışlayın. İri yarı bir polis emeklisi beklerken karşımda sizin gibi birini bulmak beni biraz şaşırttı. Şikayet etmiyorum, Bayan Gray. Belki de işi çok iyi yaparsınız, ücretiniz nedir?"

Bu soru bir hakaret olarak yorumlanabilirdi ama değildi. Sir Ronald gerçekçiydi yalnızca. Cordelia ücretini - biraz fazla çabuk ve biraz fazla istekli görünerek -açıkladı.

"Günde beş sterlin. Ayrıca da masraflar. Ancak masrafları düşük tutmaya çalışırız. Bunun karşılığında, zamanımın tümünü size ayırırım. Yani sizin verdiğiniz işi bitirmeden başka bir müşterinin işine bakmam."

"Başka müşteri var mı ki?"

"Şu anda yok. Ama her an çıkabilir." Cordelia bunu söyledikten sonra hızla sürdürdü. "Bir de dürüstlük prensibimiz vardır. Ben, soruşturmanın herhangi bir aşamasında işi bitirmekten vazgeçecek olursam, o güne kadar edindiğim bütün bilgileri öğrenmek hakkınızdır. Size bu bilgileri vermekten kaçınırsam çalıştığım günlerin ücretini istemem."

Bernie'nin prensiplerinden biriydi bu. Prensip .sahibi adamdı Bernie. Bir hafta süreyle kapılarını çalan olmasa bile, eldeki tek işinde müşteriye gerçeklerin tümünü açıklasak mı, açıklamasak mı, bu soruşturmayı polise devretmenin zamanı geldi mi diye uzun uzun düşünür, müşteriyi aldatmak ile gerçeği açığa çıkarmak uğruna yalan söylemenin ahlaki açıdan nasıl bir fark yarattığını tartışırdı. "Ama mikrofon yerleştirmem," derdi, "iş mikrofon yerleştirmeye geldi mi ben yokum. Sanayi casusluğuna da yokum."

Bu konularda karar vermek zorunda da kalmamıştı zaten. Mikrofon yerleştirecek teçhizat yoktu onlarda. Olsa da nasıl kullanacaklarını

bilmezlerdi. Bernie'nin sanayi casusluğu yapmasını isteyen de çıkmamıştı.

Sir Ronald, "Mantıklı bir tutum," diye söylendi. "Bu olayda vicdanınızın sizi bir seçme yapmaya zorlayacağını sanmam gerçi. Oldukça basit bir iş.

Oğlum on sekiz gün önce kendini astı. Nedenini bulmanızı istiyorum. Bunu yapabilir misiniz?"

"Denemek isterim, Sir Ronald."

"Mark'la ilgili bazı temel bilgiler de isteyeceğinizi biliyorum. Bayan Leaming daktilosunun başına oturur, size bir yazı hazırlar. Onu okuduktan sonra öğrenmek istediğiniz başka şeyler de olursa bize sorarsınız."

"Bunları bizzat sizin söylemenizi tercih ederim."

"Buna gerek var mı?"

"Bana yararı olur."

Sir Ronald masasına oturdu, güdük bir kurşunkalem alarak parmaklarının arasında çevirmeye başladı. Bir dakika sonra dalgınlıkla cebine attı kalemi.

Cordelia'ya bakmadan anlatmaya koyuldu.

"Oğlum Mark bu yıl 25 Nisan'da yirmi bir yaşını bitirdi. Cambridge'de, benim eski fakültemde tarih öğrenimi yapıyordu. Bu yıl bitirecekti. Beş

hafta önce, hiçbir şey söylemeden üniversiteyi bıraktı ve Duxford dışında, Summertrees adında bir evde oturan Binbaşı Markland adında birinin yanında bahçıvanlık yapmaya başladı.

Bunu niye yaptığını bana ne o zaman ne de daha sonra açıkladı. Binbaşı

Markland'ın arazisindeki bahçıvan kulübesinde yatıp kalkıyordu. İşe girdikten on sekiz gün sonra, binbaşının kız kardeşi onu oturma odasının tavanından sarkar durumda bulmuş. Bir kayışla kendini asmış. Sorgu yargıcı

akli dengesinin geçici olarak bozulduğu bir sırada kendini öldürmüş

olduğuna karar verdi. Ben oğlumun aklından geçenleri bilemem ama akli dengesinin geçici olarak bozulduğu gibisinden yuvarlak lafları kabul edemem. Mark mantıklı insandı. Bunu yapmışsa mutlaka bir nedeni vardır.'

Onun ne olduğunu öğrenmek istiyorum."

Camlı kapılardan dışarısını seyreden Bayan Leaming odaya dönerek beklenmedik bir hırsla söylendi:

"Senin bu öğrenmek merakın! Öğrenmek tutkusu! Her şeyi kurcalama tutkusu! Bilmemizi isteseydi kendisi söylerdi bize!"

Sir Ronald, "Bu belirsizlikle yaşayamam," diye karşılık verdi. "Oğlum öldü.

Benim oğlum. Bu olayda benim bir sorumluluğum varsa bilmeyi yeğlerim.

Başkası sorumluysa onu da bilmek isterim."

Cordelia önce birine, sonra öbürüne bakarak sordu:

"Bir pusula bırakmış mı?"

"Bir pusula bırakmış. Ama bir açıklama değil. Kâğıdı daktilosunun üstünde buldular."

Bayan Leaming alçak sesle konuşmaya başlamıştı:

"Döne döne alçalan mağara yolunda güçlükle ilerliyorduk. Sonunda, aşağıda gökyüzü kadar uçsuz bucaksız bir boşluk belirdi. Ağaçların köklerine tutu-'

narak o dipsiz uçuruma bakarken, ben, izin verirseniz, dedim, o boşluğa atlamalı ve Tanrının orada da var olup olmadığını anlamalıyız."

Boğuk ve şaşılacak kadar kalın çıkan sesi kesilmişti, üçü de susuyorlardı.

Ardından Sir Ronald konuştu.

"Siz dedektif olduğunuzu söylüyorsunuz, Bayan Gray? Bundan nasıl bir sonuç çıkartabilirsiniz?"

"Oğlunuzun William Blake'i okuduğunu. Cennetle Cehennemin Evlüiğinden bir pasaj değil mi o?"

Sir Ronald'Ia Bayan Leaming bakıştılar. Sir Ronald, "Öyle olduğunu söylediler," dedi.

Cordelia'ya kalırsa, Blake'in şiddet ve umutsuzluktan iz taşımayan, abartmaya kaçmayan bu yumuşak pasajı, insanın kendini asması gibi sarsıcı

bir olaydan çok zehir içerek ya da denizde boğularak canına kıyan -hiçliğe usulca, bir tören yaparcasına gömülen - birine uygun düşerdi. Yine de bu onun görüşü, kendi fantezisiydi. O genç adam Blake'ten alıntı yapmayı

seçmişti. Kendini asmayı seçmişti. Belki daha kolay bir ölüm yolu ya da ölüm aracı bulamamış, belki o anda içinden geldiği gibi davranmıştı.

Bernie'nin şu ünlü müfettişi nasıl derdi? "Gerçekleri saptamadan önce fikir yürütmeyin." Bahçıvan kulübesini gözden geçirmesi gerekiyordu.

Sir Ronald belli belirsiz bir sabırsızlıkla sordu:

"Eee, işi istiyor musunuz^, istemiyor musunuz?"

Cordelia Bayan Leaming'e baktıysa da kadın gözlerini kaçırdı.

"Çok istiyorum. Ben de sizin bu işi yapmamı gerçekten isteyip istemediğinizi düşünüyordum."

"Öneri benden gelmedi mi! Siz işinizin sorumlulukları ile ilgilenin, Bayan Gray. Bende kendi sorumluluklarımı üstlenirim."

Cordelia, "Bana anlatabileceğiniz başka bir şey yok mu?" diye sordu.

"Sıradan bilgiler... Oğlunuzun sağlığı iyi miydi? Bir gönül işinden yahut çalışmasıyla ilgili bir sorundan ötürü üzülüyor muydu? Para sorunu var mıydı?"

"Mark yirmi beş yaşına gelince dedesinin - annesinin babasının - servetine sahip olacaktı. Bu arada benden yeterli bir harçlık alıyordu. Ne var ki üniversiteden ayrıldığı gün bütün parasını benim banka hesabıma yatırmış, bankadakilere de bundan böyle onun hesabına yatıracağım paranın kabul edilmemesi konusunda talimat vermiş. Ömrünün son iki haftasında kendi kazandığı parayla yaşamış anlaşılan. Otopside herhangi bir hastalığı olmadığı belirlendi, üniversitedeki öğretim üyeleri de derslerinde başarılı olduğunu bildirdiler. Gönül işlerini bana açmazdı. O konuyu hangi genç babasıyla konuşur ki? Eğer ilişkileri varsa, heteroseksüel ilişkidir sanırım."

Bayan Leaming bahçeyi seyretmeyi bir yana bırakıp döndü. Ellerini çaresizlik, belki de umarsızlık ifade eden bir hareketle ileri uzatarak, "Onu hiç tanımıyorduk!", diye söylendi. "Hiçbir özelliğini bilmiyorduk! Ölmesini bekleyip de ondan sonra öğrenmeye çalışmak neden?"

Cordelia, "Ya arkadaşları?" diye sordu usulca.

"Buraya hemen hiç gelmezlerdi ama cenazede ve sorgu yargıçlığında gördüğüm ikisini tanıdım. Biri Mark'ın fakültesinden Hugo Tilling'di, öbürü de onun ablası, üniversite-üstü filoloji öğrenimi yapıyor. Kızın adını hatırlıyor musun, Eliza?"

"Sophie," dedi Bayan Leaming. "Sophie Tilling. Mark onu bir-iki kere yemeğe getirmişti buraya."

"Oğlunuzun çocukluğuyla ilgili bir şeyler anlatabilir misiniz?"

"Beş yaşındayken anaokuluna gitti. Sonra da yatılı bir ilkokula. Burada bir çocuğun ayak altında dolaşmasına, istediği zaman laboratuvara girip çıkmasına izin veremezdim. Annesinin isteği üzerine - annesi Mark dokuz aylıkken ölmüştü - daha sonra Woodward Vakfı'nın öğretim kurumlarından birinde okudu. Annesi Yüksek Anglikan diye adlandırılan mezhebe bağlıydı, oğlunun da onların geleneklerine göre yetiştirilmesini istiyordu.

Görebildiğim kadarıyla, bu geleneklerin çocuğa bir zararı dokunmadı."

"İlkokulda mutlu muydu?"

"Sekiz yaşında bir çocuğun yatılı okulda mutlu olabileceği kadar. Yani genelde çok mutsuzdu ama zaman zaman iyice azardı. Bunlar önemli mi?"

"Her şey önemli olabilir. Onu tanımam gerek çünkü."

O insanüstü yaratık, o kibirli başmüfettiş ne derdi? "Ölen kişiyi tanımaya çalışın. Onunla ilgisi olan hiçbir şey önemsiz ve anlamsız değildir. Ölüler konuşur. Ölüler sizi katillerine götürebilir." Bu kez ortada katil yoktu gerçi.

"Bayan Leaming bana verdiğiniz bilgileri bir kâğıda yazar, oğlunuzun okuduğu fakülteyle öğretmenlerinin adlarını da eklerse iyi olur," diye sözlerini sürdürdü Cordelia. "Sizden de adınıza soruşturma yapmaya yetkili olduğumu belirten imzalı bir yazı vermenizi rica edeceğim."

Sir Ronald masasının sol çekmecesini açıp bir dosya kâğıdı çıkardı, birkaç

satır yazı yazarak Cordelia'ya uzattı. Antetli kâğıt: Sir Ronald Callender, Garforth House, Cambridgeshire başlığını taşıyordu. Üzerinde şöyle bir yazı

vardı:

Bu belgenin verildiği Bayan Cordelia Gray 26 Mayıs' ta ölen oğlumla ilgili olarak benim adıma, soruşturma yapmaya yetkilidir. Sir Ronald o günün tarihini ve imzasını da atmıştı.

"Başka bir isteğiniz var mı?" diye sordu.

Cordelia, "Oğlumun ölümünden başka biri sorumluysa diye bir söz ettiniz,"

dedi. "Böyle bir olasılık var mı? Soruşturma sonunda verilen karara katılmıyor musunuz?"

"Karar eldeki kanıtlara bakılarak alındı. Bu kanıtlarla başka bir karar da beklenemezdi. Gerçekleri ortaya çıkarmak yargıçların görevi değildir. Ben

sizi bu amaçla tutuyorum. İstediğiniz her şeyi aldınız mı? Size daha fazla bilgi verebileceğimi sanmıyorum."

"Bir fotoğraf işime yarardı." Sir Ronald'la Bayan Leaming şaşkın şaşkın bakıştılar.

Sir Ronald, "Fotoğrafı var mıydı, Eliza?" diye sordu.

"Pasaportu buralarda bir yerde olacak ama nereye koyduğumuz hatırlamıyorum. Bir de geçen yaz benim bahçede çektiğim resmi var.

Oldukça iyi çıkmış bence. Onu getireyim." Odadan çıktı.

Cordelia, "izin verirseniz odasını da görmek isterim," dedi. "Tatillerde burada kalırdı herhalde."

"Her zaman değil. Ama bir odası vardı elbette. Göstereyim."

Oda ikinci katta, evin arka bölümündeydi. İçeri girdikten sonra Sir Ronald genç kadını yok saymaya başlamıştı. Pencereye yanaşmış, Cordelia'yla ya da odayla hiç ilgilenmezmiş gibi bahçeyi seyretmeye koyulmuştu. Oda, yetişkin Mark hakkında en ufak bir ipucu vermiyordu. Bir öğrenci odası

olarak, çok basit bir şekilde döşenmiş ve görünüşe bakılırsa on yıldır pek az değişikliğe uğramıştı. Bir duvarın önünde, bütün çocuk odalarında bulunan, artık kullanılmayan oyuncaklarla dolu alçak, beyaz bir dolap vardı. Sevilip okşanmaktan tüyü dökülmüş, boncuk gözlerinden biri dikildiği ipliğin ucunda sallanan bir ayı; boyalı tahta trenler ve kamyonlar; güvertesinde çeşitli hayvanlarla ablak yüzlü bir Nuh peygamberin ve karısının durduğu oyuncak gemi; yelkenleri pör-sümüş bir yelkenli; küçük bir nişan tahtasıyla minik oklar. Oyuncakların üstündeki iki rafta kitaplar vardı. Cordelia kitapları incelemek için eğildi. Orta sınıf insanların çocukları için uygun gördükleri, bir kuşaktan öbürüne geçen klasiklerden, dadılarla annelerin sevdikleri masal kitaplarından oluşan bir kitaplıktı. Cordelia bu kitaplarla büyüdükten sonra karşılaşabilmişti ancak; onun, televizyonla resimli romanların egemen olduğu çocukluğunda bu kitaplar hiç yer tutmamıştı.

"Son zamanlarda okuduğu kitaplar?" diye sordu.

"Kitapları bodrumda. Koliler içinde, üniversiteden ayrılırken buraya yollamıştı. Açmaya fırsat bulamadık. Artık açmanın da anlamı kalmadı zaten."

Yatağın yanında küçük bir masa, masanın üstünde bir gece lambasıyla deniz suyunun aşındırıp deldiği bir taş duruyordu. Belki de deniz kıyısında geçirilen bir tatilde bulunmuş değerli parça. Sir Ronald uzun parmaklarıyla, çekingen bir havayla taşa dokunduktan sonra onu elinin altına almış, masanın üstünde yuvarlamaya başlamıştı. Ardından, görünüşe bakılırsa farkında olmadan, alıp cebine attı. "Evet," dedi, "işinizi bitirdiyseniz artık aşağı inelim mi?"

En alt basamakta Bayan Leaming'le karşılaştılar. Başını kaldırmış, onların yan yana, ağır adımlarla ilerleyerek aşağı inişlerini gözlüyordu. Öyle kararlı bakışlarla bakıyordu ki Cordelia kadının konuşmasını ilgiyle bekledi. Ne var ki Bayan Leaming ansızın yorulmuşçasına omuzlarını çökertip arkasını döndü. Sadece şunları söyledi:

"Fotoğrafı buldum. İşiniz bitince geri verin lütfen. Sir Ronald'ın yazdığı notla birlikte bir zarfa koydum. Londra'ya giden ilk ekspres 9:37'de kalkıyor. Onun için yemeği bizimle yersiniz diye düşündüm."

Akşam yemeği hem ilginç, hem tuhaf gelmişti Cordelia'ya. Odada hem resmi, hem teklifsiz bir hava vardı ve Cordelia bu havanın bir rastlantı sonucu değil, bilinçli bir çabanın eseri olduğunu hissediyordu. Belirli bir etki yaratmak istenmişti. Kendilerini işlerine adamış bir topluluğun günün sonunda bir araya gelip topluca yemek yedikleri mi gösterilmek istenmişti? Yoksa değişik insanların bir düzeni korumak, bir törene katılmak zorunda oldukları mı? Onu kestiremiyordu. On kişilik bir topluluktular. Sir Ronald Callender, Bayan Leaming, Chris Lunn, adını tanıştırılır tanıştırılmaz unuttuğu Amerikalı konuk profesör ve beş genç bilim adamı. Lunn dahil, erkeklerin hepsi smokin giyiyorlardı. Bayan Leaming düz renk kolsuz bir

bluz, onun altına çeşitli renklerde saten parçalarından dikilmiş uzun bir etek giymişti. Hareket ettikçe, parlak maviler, yeşiller ve kırmızılar mum ışığında pırıl pırıl yanıyor, gümüş rengi saçlarıyla yüzünün renksizliğini vurguluyordu. O üstünü değiştirmek için yukarı çıkacağını bildirip Cordelia'yı salonda yalnız bıraktığında kız epey şaşkınlık geçirmişti. Şıklığa gençlikten fazla önem verilen bir yaştaydı artık. Üzerinde yeşil bluzu ve bej eteğinden daha iyi bir şeyler olmasını isterdi doğrusu.

Elini yüzünü yıkaması için Bayan Leaming'in yatak odasına çıkarılmış, orada da eşyaların basit şıklığıyla bitişikteki banyonun şatafatı arasındaki zıtlığa şaşıp kalmıştı. Yorgun yüzünü aynada inceleyerek dudaklarını boyarken yanında far bulunmamasına da sıkılmıştı. İçinden gelen sese uyarak ve hafif bir suçluluk duygusuyla tuvalet masasının çekmecelerinden birini açmıştı. Çekmece makyaj malzemesiyle doluydu. Modası geçmiş renklerde yarım rujlar, yansı kullanılmış fondötenler, göz kalemleri, nemlendirici kremler, yarısı tüketilmiş kokular. Çekmeceyi karıştırınca kullanabileceği bir far bulmuş ve oraya atılıp bırakılmış olan malzemenin bolluğunu göz önüne alınca kullanmakta hiçbir sakınca görmemişti.

Gözkapaklarına sürdüğü farın etkisi biraz tuhaftı ama çarpıcıydı. Bayan Leaming'le boy ölçüşemese bile en az beş yaş daha büyük görünüyordu şimdi. Çekmecenin dağınıklığına şaşmış, gardropla öbür çekmecelerin aynı ölçüde dağınık olup olmadıklarına bakmamak için kendini zor tutmuştu.

İnsanlar ne ilginç ve tutarsız, diye düşündü. Bayan Leaming gibi yetenekli ve titiz bir kadının o karışıklığa aldırmaması çok garipti.

Yemek odası evin ön kısmındaydı. Bayan Leaming onu Chris Lunn'la kendisinin arasına oturttu, keyifli bir sohbete koyulma olasılığı da böylece ortadan kalkmış oldu. Öbürleri istedikleri yerlere oturuvermişlerdi. Şıklıkla basitlik masada da atbaşı gidiyordu. Elektrik yakılmamış, masaya, düzenli aralıklarla üç tane gümüş şamdan yerleştirilmişti. Şamdanların arasında, daha önce ucuz İtalyan lokantalarında gördüğü, kalın yeşil camdan yapılmış, kıvrık ağızlı dört şarap sürahisi duruyordu. Amerikan servisi takımı düz mantar, çatal bıçak eski gümüştü. Çiçekler alçak kaselere

konmuştu ve özenle yerleştirilmiş gibi görünmekten çok bir fırtınanın bahçeden koparıp yerlere saçtığı, birinin de yazık olmasın diye suya koyduğu çiçeklere benziyorlardı.

Genç bilim adamları da smokinleriyle biraz tuhaf görünüyorlardı. Akıllı ve başarılı gençler olduklarını bilmenin verdiği güven duygusunu taşıdıklarından huzursuz göründükleri söylenemezse de, smokinleri elden düşme almışlar ya da bir tiyatro oyununda kullanmak üzere kiralamışlardı

sanki. Cordelia adamları bu kadar genç olmalarına da şaşmıştı. Ona kalırsa, içlerinde otuzunu aşmış olan bir tek kişi vardı. Üç tanesi, tanışma töreninden sonra Cordelia'yla hiç ilgilenmeyen, yüksek sesle konuşan, saçı başı dağınık gençlerdi. Öbür ikisi daha sessizdi ve biri, yüzünün çizgilerinde simetri eksikliği görünen siyah saçlı, uzun boylu bir genç, masanın karşısında ona gülümsüyor, keşke konuşacak kadar yakın oturabilsey-dik dercesine bakıyordu.

Yemekleri İtalyan uşakla karısı getirdiler odaya. Büfenin üstündeki elektrikli ısıtıcılara bırakıp gittiler. Yiyecek çok boldu, kokuları da ne kadar acıktığını o ana kadar fark etmeyen Cordelia'ya çok çekici gelmişti. Pirinç

taneleri pırıl pırıl parlayan, tepeleme doldurulmuş bir tabak pilav, mantarlı

sos içinde yüzen dana etiyle pişirilmiş bir güveç, büyük bir kase ıspanak vardı, Soğuk yemeklere ayrılan masada da koca bir jambon, soğuk rozbif, çeşitli salatalarla meyveler duruyordu. Herkes kendi yemeğini aldı, canının çektiği sıcak yahut soğuk yemeklerle doldurduğu tabağını masaya götürdü.

Genç bilim adamları tabaklarını iyice doldurmuşlardı. Cordelia da onları

kendine örnek aldı.

Genellikle bilimsel konulardan söz edildiğinin ve Lunn'ın - sesi öbürlerinden az duyulsa bile - herkesle eşit durumdaymış gibi konuştuğunu fark etmenin dışında konuşmalarla pek ilgilenmiyordu Cordelia. Lunn'ın, bedenine biraz dar gelen smokiniyle gülünç görünmesi gerekirdi, diye düşündü; oysa buradaki en rahat insan o. Güçlü kişilik bakımından da ikinci sırayı alır. Bunun neden böyle olduğunu anlamaya çalıştıysa da başaramadı.

Adam tabağındaki yiyeceklerin düzenli duruşunu bozmamaya büyük dikkat göstererek yavaş yavaş yiyor, arada bir bardağındaki şaraba eğilerek gizlice gülümsüyordu.

Masanın bir ucunda oturan Sir Ronald bir yandan elma soyarken bir yandan başını çevirerek konuğuyla konuşuyordu. Elmanın yeşilimsi kabuğu uzun parmaklarının üstünden sarkıyor, kıvrımlar halinde"tabağa doğru uzanıyordu. Cordelia gözlerini Bayan Leaming'e çevirdi. Kadın bakışlarını

ayırmadan, düşünceli, kaygılı bir tavırla Sir Ronald'ı gözlüyordu. Derken Cordelia'nın kendisine baktığını hissetti. Vücudu gevşedi ve Cordelia'ya döndü.

"Trende gelirken Hardy'nin bir kitabını okuyordunuz," dedi. "Hardy'yi sever misiniz?"

"Çok. Jane Austen'ı daha da çok severim."

"Öyleyse bir fırsatını bulup Cambridge'deki Fitzwilliam Müzesi'ne uğramalısınız mutlaka. Jane Austen'ın el-yazısıyla yazılmış bir mektup vardır müzede. Sanırım ilginizi çeker."

Suratsız bir konuğun ilgisini uyandıracak bir konu bulmaya çalışan ev sahiplerinin ölçülü ve yapay neşesiyle konuşmuştu. Ağzı dana eti ve mantarla dolu olan Cordelia yemeğin sonunun nasıl geleceğini merak ediyordu. Neyse ki Amerikalı profesör 'Fitzwilliam' adını duymuş, masanın öbür ucundan seslenerek müzedeki İtalyan çinileri koleksiyonuyla ilgili sorular sormaya başlamıştı. Konuşma genel bir sohbet halini aldı.

Cordelia'yı istasyona, açıklanmayan bir nedenle bu kez Cambridge'e değil de Audley End istasyonuna götüren Bayan Leaming oldu. Yol boyunca soruşturma konusuna hiç değinmediler. Cordelia yorgunluğun, yediği yemeklerle içtiği şarabın etkisiyle baygın düşmüştü. Kadından başka herhangi bir bilgi almaya yeltenmeden elinden tutulup trene bindirilmesine izin verdi. Sorsa da başka bilgi edinebileceğini sanmıyordu zaten. Tren istasyondan ayrılırken Bayan Leaming'in verdiği kalın beyaz zarfı açtı ve içindeki nota baktı. Düzgünce yazılmış, ustaca daktilo edilmiş bir yazıydı.

Fotoğraf da aynı zarftaydı. Güneşten korunmak için bir elini gözüne siper eden, başını fotoğraf makinesine çevirerek gülen bir gencin resmiydi bu.

Blucin ve kazak giyiyordu. Dirseğine dayanarak çimenlere uzanmış, kitaplarını da, yanına yığmıştı. Ağaçların altında ders çalışırken Bayan Leaming, fotoğraf makinesiyle camlı kapılardan dışarı çıkmış ve o kraliçe tavrıyla oğlana gülümse diye seslenmişti belki de. Resim, delikanlının - hiç

değilse kâğıda aktarılan şu bir saniye içinde - mutlu olmayı bilen biri olduğundan başka hiçbir şey söylemiyordu Cordelia'ya. Fotoğrafı yeniden zarfa koydu, korumak istercesine iki eliyle midesine bastırdı ve uyudu.

İKİNCİ BÖLÜM

Ertesi sabah Cordelia saat yediden önce Carmona Yolu'ndaki evden çıktı.

Yorgunluktan bitkin düştüğü halde, hazırlıklarını gece yatmadan önce tamamlamıştı. Hazırlanması pek uzun sürmemişti. Bernie'den öğrendiği gibi, çantasını dikkatle gözden geçirmişti. Aslında o da gereksizdi çünkü

Bernie'nin ortaklıklarının şerefine ona hazırladığı günden bu yana çantadaki hiçbir şeye el sürülmemişti. Polaroid fotoğraf makinesini çıkardı; Bernie'

nin yazı masasının çekmecesindeki karışıklığın arasında yol haritalarını

bulup aldı; uyku tulumunu silkeleyip rulo yaptı; bir alışveriş torbasını

Bernie'nin stokundaki çorba ve kuru fasulye konserveleriyle doldurdu; biraz düşündükten sonra küçük transistorlu radyosuyla Profesör Simpson'ın adli tıp kitabını da yanına almaya karar verdi, ilk yardım çantasında eksik bir şey olup "olmadığına baktı. Son olarak da kullanılmamış bir defter buldu.

Birinci sayfaya Mark Callender Soruşturması yazdıktan sonra en arkadaki birkaç yaprağı dikey çizgilerle sütunlara ayırarak masraflarının dökümünü

yapabileceği bir yer hazırladı. Bu hazırlıklar soruşturmaların en keyifli yanlarıydı: umutlar düş kırıklığına ve başarısızlığa dönüşmeden, can sıkıntısı yahut tiksinti başlamadan önce yapılan işlerdi. İlk planlar

yapılırken Bernie de çok titiz ve çok başarılıydı; onu umutsuzluğa düşüren sonradan ortaya çıkan gerçeklerdi.

Son olarak giyecek konusunu düşündü. Havalar böyle giderse, uzun süre kararsızlık çektikten sonra her iş randevusuna giyebileceğine karar vererek biriktirdiği parayla aldığı Jaeger tayyör fazla kalın gelecekti. Öte yandan fakültedeki bir kürsü başkanıyla konuşması gerekebilirdi, yaratmak istediği vakur iş kadını izlenimi için tayyör en iyi kılıktı. Yolda bej süet eteğiyle kısa kollu bir bluz giymeye, açık havada çalışmak zorunda kalabileceği günler için de bir iki kazakla blucin götürmeye karar verdi. Giyim kuşamına dikkat ederdi Cordelia; ne alacağını tasarlamaktan, giyecek satın almaktan hoşlanırdı. Satın alma hevesini kısıtlayan para sorunu olmaktan çok, her an kaçmak zorunda kalabileceğini bilen göçmenler gibi, bütün gardrobunu orta büyüklükte bir valize sığdırabilmek konusunda garip bir saplantısı

olmasıydı.

Kuzey Londra'nın pençelerinden kurtulduktan sonra yolcuğun tadına varmaya başladı. Araba tatlı mırıltılarla ilerliyordu. Arabanın böylesine güzel çalıştığını hiç hatırlamıyordu Cordelia. Doğu Anglia'nın ovalan, pazar kurulan kasabaların geniş yollan, asfaltın kıyısına kadar sokulan tarlalar gözüne çok güzel görünüyor, engin gökyüzüyle uzak ufukların verdiği özgürlük duygusu hoşuna gidiyordu. Çevredeki görünüm ruh haline çok uygundu. Bernie'nin ölümüne üzülmüştü, üzüntüsünün sonu gelmiş de değildi ama bu onun ilk işiydi ve tek başına çalışacağına seviniyordu. İşin altından kalkabileceğini sanıyordu. Olay onu ne iğrendirmiş, ne de dehşete düşürmüştü. Bagajını dikkatle yerleştirdiği arabasıyla günlük güneşlik kırlarda keyifle yol alırken yüreğine umut doluyordu.

Duxford köyüne girince Summertrees adındaki evi bulmakta güçlük çekti önce. Binbaşı Markham evinin adresini verirken sokak adı bildirmeyi gerek duymayacak kadar önemli biri sanıyordu kendini herhalde. Neyse ki yol sormak için durdurduğu ikinci kişi köy halkından biriydi ve kısaca karşılık verirse kabalık etmiş olacağını düşünürmüş gibi evin yerini uzun uzun tarif etti. Cordelia manevra yapabileceği bir yer buldu ve iki üç kilometre geriye gitti. Summertrees'i geçip gitmişti çünkü.

Sonunda ev karşısına çıktı. Kırmızı tuğladan yapılmış, yoldan epey geride Victoria stili bir evdi, açık duran bahçe kapısı ve onun gerisindeki araba yoluyla sokak arasında geniş bir çimenlik vardı. Cordelia bu kadar çirkin bir evi kimin yaptırmış olabileceğini merak etti. Ancak bir kentin banliyösüne yakışacak olan binayı getirip kırların ortasına yerleştirmişti. Eskiden bunun yerinde daha güzel bir ev vardı belki de. Bahçe de eve uygundu. Hiç doğal görünmüyordu ve fazla bakımlıydı. Arabasını yolun kenarındaki çimenliğe çekip bahçe kapısından girdi. Bahçeye döşenen taşların arasına düzenli aralıkla dikilmiş olan bitkiler bile hastalıklı urlar gibi görünüyordu.

Çimenliğin ortasında dikdörtgen biçimi iki çiçek tarhı vardı, ikisinin de ortasına kırmızı baston gül, güllerin çevresine de mavi ve beyaz çiçekler dikilmişti, ulusal renklerimiz, diye düşündü Cordelia; belediye parkların-daki vatanseverlik gösterilerinden farksız. Bir de bayrak direği olsa!

Ön kapı açık duruyor, duvarları kahverengine boyanmış kasvetli hol dışarıdan görülebiliyordu. Zile basmasına fırsat kalmadan, yaşlıca bir kadın çiçek dolu bir el arabasını iterek evin yan tarafından çıkıp geldi. Hava sıcak olduğu halde uzun bir yün etek, kazak ve çizme giymiş, başına bir eşarp bağlamıştı. Cordelia'yı görünce el arabasını yere bıraktı.

"Günaydın," diye seslendi. "Kilisenin kermesine verilecek şeyler için geldiniz herhalde."

"Hayır," dedi Cordelia. "Kilisenin kermesi için gelmedim. Beni Sir Ronald Callender yolladı. Oğluyla ilgili olarak."

"Onun eşyalarını almaya geldiniz öyleyse. Biz de Sir Ronald'ın birini göndermesini bekliyorduk. Ne zaman gönderecek diye merak etmiştik hatta.

Eşyalar bahçıvan kulübesinde duruyor. Mark öldüğünden beri oraya girmedik. Biz ona Mark derdik. Kim olduğunu açıklamamıştı yaramaz."

"Mark'ın eşyaları için de gelmedim. Mark hakkında konuşmak istiyordum.

Sir Ronald oğlunun niye kendisini öldürdüğünü öğrenmem için tuttu beni.

Adım Cordelia Gray."

Bu haber kadını tedirgin etmekten çok şaşırtmıştı. Sıkkın, biraz da aptal bakışlı gözlerini hızlı hızlı kırpıştırarak Cordelia'ya baktı ve bir şeyden destek almak istercesine el arabasının saplarını kavradı.

"Cordelia Gray mi? Daha önce tanışmadık öyleyse. Öyle değil mi? Cordelia Gray adında birini tanıdığımı sanmıyorum. Salona gelseniz daha iyi olacak sanırım. Kocamla ve görümcemle konuşun en iyisi."

Arabayı yolun ortasında bıraktı, başındaki eşarbı çıkarıp elleriyle saçını

düzeltmeye çalışarak yol gösterdi. Cordelia kadının peşine takılarak pek az eşyayla döşenmiş olan ve cila kokan hole girdi. Çeşitli bastonlarla şemsiyelerin ve yağmurlukların asılı durduğu portmantonun yanından geçip evin arka bölümündeki bir odaya yürüdüler.

Korkunç bir odaydı. Boyutları yanlıştı, kitap diye bir şey görünmüyordu, zevksiz biri tarafından değil, zevkin anlamını bilmeyen biri tarafından döşenmişti. Şöminenin çevresinde iğrenç desenli, koskoca bir kanepeyle iki koltuk, odanın ortasında maun ağacından yapılmış, her yanı oymalı, ancak dingildeyen bir masa duruyordu. Başka eşya da yok gibiydi. Duvarlardaki resimler gruplar halinde asılmıştı; fotoğraf makinelerinin karşısına sıralanmış, seçilemeyecek kadar küçük, adsız solgun yüzler. Biri askeri bir birliğin fotoğrafıydı, ikincisinde, hepsi sivri tepeli kep ve bleyzer giyen iki sıra iri yarı delikanlı, onların başlarının üstünde de bir çift çapraz kürek görülüyordu. Cordelia, bir okulun kürek takımı olmalı diye düşündü.

Hava sıcak olduğu halde, güneş görmeyen oda soğuk ve karanlıktı. Bahçeye açılan camlı kapılar aralık duruyordu. Dışarıdaki çimenlikte üç dört kişinin oturabileceği genişlikte tenteli bir salıncak, parlak mavi kreton minderleri olan üç bambu koltuk, koltuklara oturanların ayaklarını dayayabilecekleri üç

alçak tabure ve tahta bir masa vardı. Onlar da dekoratörün oyunun havasını

vermeyi beceremediği bir tiyatro dekorunu andırıyordu. Hepsi yepyeni görünüyorlardı; hiç kullanılmamışlardı sanki. Cordelia dışarıdaki eşyalar

çok daha rahat görünürken ailenin yaz günü içeride oturmasına akıl erdire-medi.

Bayan Markland koluyla havada geniş bir yay çizerek, cılız bir ses ve anlamsız bir açıklamayla tanıttı konuğu.

"Bayan Cordelia Gray. Kilise kermesi için gelmemiş."

Cordelia iki kadınla binbaşının arasındaki benzerliğe şaşıp kaldı. Üçü de ata benziyorlardı. Yüzleri uzun ve kemikli, köşeli çenelerin üstündeki ağızlan ensiz, gözleri çirkinlik yaratacak kadar yakındı, üçünün de saç telleri kalın ve sert görünüyordu, üçü de kır saçlıydı. İki kadının alınlarındaki kırkmalar neredeyse gözlerine inmişti. Binbaşı Markland çevresi ve yanları lekeli, dev boyutlu beyaz bir fincanla kahve içiyordu. Kahve, yuvarlak bir teneke tepsiyle getirilmişti. Binbaşı Times gazetesini okuyor, ablası örgü örüyordu.

Cordelia bunun da sıcak bir yaz sabahı için uygun bir uğraş olmadığını

düşündü.

Konuğu pek de hoş karşılamayan iki yüz, merakla Cordelia'ya çevrilmişti.

Bayan Markland şişlere bakmadan örgü örebildiği için keskin, meraklı

bakışlarını kızın yüzüne dikmişti. Binbaşı Markland oturmasını söyleyince Cordelia kanepenin yumuşak minderlerinden çirkin bir ses çıkacağından çekinerek en uca ilişti. Minderler umulmayacak kadar sertti oysa. Yüzüne, duruma en uygun düşecek ifadeyi - ağırbaşlı, becerikli ancak alçak gönüllü

bir ifade - geçirmeye çalıştıysa da bunu başarıp başaramadığını bilmiyordu.

Çantası ayaklarının dibinde, dizlerini bitiştirip otururken, Pryde Dedektiflik bürosunun tek sahibi olan yetişkin bir kadından çok, ilk iş mülakatına gelen on yedi yaşında bir kıza benzediğini hissetti.

Sir Ronald'ın ona verdiği tanıtma mektubunu uzatarak konuşmaya başladı.

"Sir Ronald sizin durumunuza çok üzülüyor. Yani böyle bir şeyin, tam da Mark'a severek yapacağı bir iş vermek inceliğini göstermiş olduğunuz bir

zamanda, arazinin sınırları içinde yaşanmış olmasına. Sir Ronald konuyu konuşmakta bir sakınca görmeyeceklerini umarım dedi. Oğlunun niçin canına kıydığını öğrenmek istiyor.

"Ve bu işle sizi mi görevlendirdi?" Eleanor Markland'ın sesi hem buna inanmakta güçlük çektiğini, hem şaşırdığını, hem de Cordelia'yi küçümsediğini gösteriyordu. Cordelia bu kabalığa kızamadı. Haksız sayılmazdı. Yine de inanılır bir açıklama bulmaya çalıştı. Yaptığı belki de doğru bir açıklamaydı.

"Sir Ronald olayın Mark'ın üniversitedeki hayatıyla ilgili olabileceğini düşünüyor. Belki bilirsiniz, Mark durup dururken üniversite öğrenimini yarım bırakmış, babasına nedenini de açıklamamış. Sir Ronald oğlunun arkadaşlarıyla yapılacak konuşmalarda benim alışılagelmiş özel dedektif tipindeki birinden daha başarılı olabileceğimi düşündü. Polise başvurmak da istemedi. Onların işi değil bu."

Eleanor Markland, "Bana kalırsa aslında onların işi," diye söylendi sertçe.

"Sir Ronald oğlunun ölümünde olağandışı bir şey bulunduğunu düşünüyorsa..."

Cordelia onun sözünü kesti:

"Yoo, hayır. Öyle düşündüğünü sanmıyorum! Soruşturma sonunda alınan kararı kabul etmiş. Yalnız oğlunun bunu niçin yaptığını anlamaya çalışıyor.

Görümce umulmadık bir hırçınlıkla, "O başladıkları işi bitirmeyenlerdendi,"

diye söylendi. "Üniversiteli yarım bırakmış, ailesine olan sorumluluklarından yarı yolda vazgeçmiş. Hayatını da yarıda kesti."

Yengesi koyun gibi meleyerek ona karşı çıktı.

"Aaa, Eleanor, haksızlık ediyorsun ama. Burada çok iyi çalışıyordu. Ben sevmiştim oğlanı. Bence..."

"Aldığı parayı hak ettiğini kabul ederim. Yine de bahçıvanlık yapacak yaradılışta değildi. Bahçıvan olarak da yetiştirilmemişti. Dolayısıyla, o da

yarım yamalak yaptığı bir işti. Niye kendini öldürdüğünü bilmiyorum.

Merak da etmiyorum."

Cordelia, "Burada işe girmesi nasıl oldu?" diye sordu.

Bu soruya Binbaşı Markland karşılık verdi.

"Cambridge Evening News gazetesine verdiğim ilanı görmüş. Bir akşamüstü bisikletiyle kapıya dayandı. Cambridge'den buraya bisikletle gelmiş olmalı. Beş hafta kadar önceydi. Bir salı akşamıydı yanılmıyorsam."

Ablası yine atıldı.

"9 Mayıs salı günüydü."

Binbaşı, verilen bilgiye kusur bulamadığına sıkılmış gibi kaşlarını çatarak ablasına baktı.

"Pekâlâ. 9 Mayıs salıydı. Üniversiteden ayrılıp bir işe girmeye karar verdiğini, gazetedeki ilanı okuduğunu söyledi. Bahçıvanlık konusunda fazla bir şey bilmediğini de itiraf etti. Ama gencim ve güçlüyüm, öğrenmeye çalışırım diyordu. Biz de daha çok sebze bahçesiyle çimenliklere bakacak birini arıyorduk. Mark çiçeklere hiç el sürmedi. Çiçeklere karımla ben bakarız. Her neyse, oğlan hoşuma gitmişti, ona bir fırsat tanımaya karar verdim."

Ablası, "Senin verdiğin üç kuruş paranın karşılığında çalışmayı kabul eden tek kişi olduğu için onu tuttun," diye söylendi.

Binbaşı bu açıksözlülüğe sinirleneceği yerde kendinden hoşnut bir tavırla gülümsedi.

"Hak ettiği kadar para alıyordu. Başka işverenler de benim gibi yapsalar ülkede bu enflasyon belası görülmezdi." Ekonomi biliminin uzmanıymış

gibi konuşuyordu.

Cordelia, "Öyle çıkıp gelmesini yadırgamadınız mı?" diye sordu.

"Yadırgadım elbette! Hem de çok yadırgadım. Üniversiteden uzaklaştırılmış

olabileceğini düşündüm. Şimdiki Cambridge öğrencilerinin yapmadığı yok.

içki, uyuşturucu, devrimcilik, ne ararsan. Referans olarak hocalarından birinin adını vermesini istedim ve ona telefon ettim. Horsfall adında biriydi.

Oğlanın rehber öğretmeniymiş. Fazla bir şey söylemediyse de çocuğun üniversiteden kendi isteğiyle ayrıldığını doğruladı. Onun deyişiyle, delikanlının üniversitedeki davranışları insanı sıkacak kadar kusursuzmuş, bahçemize bir pislik bulaştıracağından korkmamıza gerek yokmuş."

Eleanor Markland ters ilmek yaptığı sırayı bitirmiş, yeni bir sırada düz örgüye başlarken Bayan Markland'ın, "Acaba bununla ne demek istemişti?"

sorusu biter bitmez kupkuru bir sesle konuşmuştu:

"Keşke üniversite kentimizde insanı sıkacak kadar kusursuz gençlerin sayısı

daha fazla olsaydı."

Cordelia, "Bay Horsfall üniversiteden niçin ayrıldığını açıkladı mı?" diye sordu.

"Açıklamasını istemedim. İşin orası beni ilgilendirmezdi. Ben açık bir soru sormuş ve o akademik tiplerden beklenebilen ölçüde açık bir cevap almıştım. Oğlanın burada bulunduğu süre içinde, yakınmamızı gerektirecek herhangi bir şey de olmadı."

"Bahçıvan evine ne zaman taşındı?"

"İşe başlar başlamaz. Orada oturması bizim fikrimiz değildi. İlanda bahçıvanın burada yatıp kalkabileceğinden söz etmemiştim. Ama Mark evi görmüş ve beğenmiş. Orada kalmamın sizce bir sakıncası var mı diye sordu.

Her gün bisikletle Cambridge'den buraya gelmesi kolay iş değildi. Ona hak verdik. Bildiğimiz kadarıyla, köyde onu pansiyoner olarak alacak biri de yoktu. Fikir benim pek hoşuma gitmemişti. O ev çok bakımsızdır. Şu anda,

içinde bir ailenin yaşaması olanaksız ama çocuk aklına koymuş. Çok istekliydi, biz de kabul ettik."

Cordelia, "Demek ki iş için başvurmadan önce evi görmüş," diye mırıldandı.

"Görmek denir mi bilmem. Kapıya dayanmadan araziyi kolaçan etmiştir sanırım. Bu yüzden onu suçlayamam. Ben de olsam aynı şeyi yapardım."

Bayan Markland, "Orada kalmaya pek hevesliydi," diye atıldı. "Evde elektrik ve havagazı olmadığını söyledim, bence zararı yok dedi. Bir gazocağı alır, gaz lambalarıyla idare edebilirmiş. Su bağlanmıştı zaten.

Damın büyük bir bölümü de sağlamdır. En azından öyle olduğunu sanıyorum. Biz oraya hiç gitmeyiz. Mark bu küçük eve yerleştiği için mutluydu. Ona uğradığımızı söyleyemem; uğramamıza gerek yoktu. Ama görebildiğim kadarıyla oğlan başının çaresine bakmayı beceriyordu. Daha önce kocamın da dediği gibi, çok acemiydi. Yol yöntem öğretmemiz gerekti. Sözgelimi her sabah erkenden mutfağa gelip o günkü işlerini sorması gerektiğini bizden öğrendi. Ben severdim çocuğu. Bahçede olduğum saatlerde çok sıkı çalıştığını görürdüm."

Cordelia, "Bahçıvan evine ben de bakabilir miyim?" diye sordu.

Bu istek Marklandları tedirgin etmişti. Binbaşı Markland karısına baktı, odada sıkıntılı bir sessizlik oldu. Cordelia bir-iki saniye süreyle izin vermeyecekler diye düşündüyse de görümce örgü şişlerini yün yumağına saplayarak ayağa kalktı.

"Ben de sizinle gelirim," diye mırıldandı.

Arazi epey genişti. Önce bir gül bahçesinden geçtiler. Gül fidanları

renklerine ve türlerine göre ayrılarak dikilmiş, değişik türleri gösteren etiketler, fidan gövdelerine topraktan aynı yükseklikte bağlanmıştı. Bundan sonra çakıllı bir yolun ortadan ikiye ayırdığı sebze bahçesi geldi. Yaban otlan temizlenmiş, dipleri kabartılmış marul ve lahanalar, çapalanıp ekime hazırlanmış olan toprak Mark Callender'ın çalışmalarına işaret ediyordu.

Sonunda bir çit kapısından geçerek yaşlı ve bakımsız elma ağaçlarıyla dolu bir bahçeye girdiler. Bahçenin otu tırpanla biçilmiş, ağaç köklerinin çevresinde saman kokusu yayan yığınlar halinde kümelenmişti.

Elma bahçesinin ucunda yüksek bir çit vardı. Öylesine bakımsız kalmış, öyle dal budak sarmıştı ki bahçıvan evinin arka bahçesine açılan tahta parmaklıklı kapıyı gözden gizliyordu. Neyse ki önünde biten otlar kesilip düzeltildiğinden Eleanor Markland kapıyı kolayca açabildi. Kapıdan geçildiğinde böğürtlen çalılarından oluşan başka bir çit çıkmıştı karşılarına.

Arasından geçilemeyen koyu yeşil çalıların en az yirmi otuz yıldır budanıp sey-reltilmediği belliydi. Çitin bir noktasında çalılar kesilip bir geçit açılmıştı ama, saçlarının dikenli dallara takılmaması için eğilerek geçmek zorunda kaldılar.

O engeli de aşınca Cordelia yüzünü güneşe çevirerek gözlerini kırpıştırdı ve gördüklerinden duyduğu hazla kısık bir çığlık attı. Mark Callender orada yaşadığı kısa süre içinde bakımsızlık ve kırışıklıktan inanılmaz güzellikte, düzenli bir vaha yaratmayı başarmıştı. Eski çiçek tarhlarının yerlerini bulmuş, sağ kalan çiçekleri sulayıp canlandırmıştı. Taş döşeli patikayı örten otlarla yosunları temizlemiş, kulübenin sağındaki çimenliğin çimlerini biçmiş, yaban otlarını köklemişti. Patikanın bir tarafındaki üç dört metrekarelik toprak kazılıp kabartılmış, dirgen, işin yarım bırakıldığı

noktada toprağa saplanmıştı.

Küçük ev arduaz damlı, tuğladan yapılmış alçak bir yapıydı. Yağmurdan kararmış boyasız ön kapısına, tahtaları çürümüş pencere pervazlarına, içerideki tavanda görülen çıplak kirişlerine karşın, ikindi güneşinde, henüz çöküş denemeyecek eskiliğiyle hüzünlü bir güzellik sergiliyordu. Kapının hemen dışında, yan yana atılıp bırakılmış çamurlu bir çift lastik çizme duruyordu.

Cordelia, "Onun çizmeleri mi?" diye sordu.

"Başka kimin olabilir?"

Kazılıp kabartılmış toprağa bakarak birkaç saniye öylece durdular. Ne biri konuştu, ne öbürü. Sonra arka kapıya yürüdüler. Kadın anahtarı kilide soktu.

Kilit kısa bir süre önce yağlanmış olmalıydı ki anahtar yuvasında kolayca döndü. Cordelia onun peşinden oturma odasına girdi.

Dışarının sıcağından sonra oda insana serin geliyordu ama havasızdı, havası kirlenmiş gibiydi. Cordelia evin basit bir planı olduğunu gördü. O katta üç kapı vardı. Tam karşıdakinin ön bahçeye açıldığı hemen anlaşılmakla birlikte o kapı kilitli ve sürgülüydü; yıllardır açılmamış gibi, örümcek ağlarıyla örtülüydü. Cordelia'nın tahminine göre, sağdaki kapı mutfağa açılıyor, üçüncüsü de aralık duruyordu. O aralıktan üst kata çıkan çıplak tahta basamaklar görünüyordu. Odanın ortasında tahta bir masa vardı, yüzeyi fırçalanıp ovulmaktan aşınmıştı. Masanın iki ucuna iki mutfak iskemlesi konmuş, ortadaki mavi çizgili porselen maşrapanın içindeki çiçek demeti kuruyup kalmıştı. Saplar kararmış, taçyapraklar tanınmayacak şekilde buruşup ufalanmış, çiçek poleni masanın ortasını altın rengi bir toz tabakasıyla örtmüştü. Güneş ışınları odanın kıpırtısız havasını yarıyor, o ışıkta sayısız toz zerresi ve minik kanatlılar dans ediyordu.

Sağda bir şömine, ocağın iki yanında yemek pişirmek için kullanılan fırınlar bulunan eski moda demir bir şömine vardı. Mark odun ve kâğıt yakmıştı.

Şöminenin içinde beyaz bir kül yığını, bir yanda serin akşamlar için hazır edildiği anlaşılan çıralarla odunlar görülüyordu. Şöminenin bir tarafında minderi solmuş alçak bir tahta koltuk, öbür tarafında bacakları testereyle kısaltılmış yuvarlak arkalıklı ikinci bir koltuk duruyordu. Cordelia, bu koltuk katledilmeden önce çok güzel bir eşyaymış, diye düşündü.

Zamanla kararmış olan iki kalın kiriş tavanı ortadan bölmüştü. Birinin ortasından çelik bir kanca sarkıyordu. Zamanında füme et asmak için kullanılmış olmalıydı. Her ikisi de hiç konuşmadan baktılar kancaya. Soru sormaya, karşılığını beklemeye gerek yoktu. Birkaç saniye sonra, sözleşmiş

gibi birlikte hareket ederek şöminenin iki yanındaki koltuklara yürüyüp oturdular.

Bayan Markland, "Onu ben buldum," dedi. "Bir sabah günlük işlerini sormak için mutfağa gelmedi, ben de uyuyakalmış olabileceğini düşünerek buraya uğradım. Saat dokuzu tam yirmi üç geçiyordu. Kapı kilitli değildi.

Tıklattım ama ses gelmeyince açıp girdim. Boynuna kayış bir kemer geçirmiş, şu kancadan sallanıyordu. Genellikle çalışırken giydiği mavi pamuklu pantolonunu giymişti, ayakları çıplaktı. İskemle yan devrilmiş

yerde yatıyordu. Göğsüne dokundum. Gövdesi soğumuştu."

"Onu oradan indiren de siz miydiniz?"

"Hayır. Öldüğü belliydi, polisler gelinceye kadar cesede el sürmemenin daha doğru olacağını düşündüm. Ancak iskemleyi kaldırıp ayaklarının altına koydum. Bunun mantıksızlık olduğunu biliyorum. Ne var ki gövdesinin bütün ağırlığıyla boğazından asılı kalmasına içim elvermedi. Dediğim gibi, mantıksız bir hareketti."

"Bence çok doğal bir davranış. Dikkatinizi çeken başka bir şey var mıydı?"

"Masanın üstünde yarısı içilmiş bir fincan kahve vardı. Şöminede de bir yığın kül. Birtakım kâğıtlar yakmıştı sanırım. Daktilosu şimdiki yerindeydi.

O küçük masanın üstünde. Kendini öldürmeden önce yazdığı pusula da makineye takılıydı. Yazdıklarını okudum, sonra da eve dönüp ağabeyimle yengeme durumu anlattım ve polise telefon ettim. Polisler geldikten sonra onları buraya getirdim ve daha önce gördüklerimi anlattım. O gün bugündür bir daha da buraya ayak basmadım."

"Siz, ağabeyiniz ya da yengeniz Mark'ı bir gece önce görmüş müydünüz?"

"Saat altı buçukta işi bıraktıktan sonra hiç görmedik. Ön bahçenin çimlerini biçmeyi bitirmek istediği için o akşam biraz geç paydos etmişti. Çim makinesini götürüp yerine koyduğunu, elma bahçesine doğru yürüdüğünü

üçümüz de gördük. Onu sağ olarak son görüşümüz bu oldu. O gece evde değildik. Trumpington'da bir yemeğe çağırılmıştık. Ağabeyimin ordudan arkadaşı olan birinin evine. Eve gece yarısından sonra döndük. Adli tabibe göre Mark gece yarısından dört saat önce ölmüş."

"Bana ondan söz edin lütfen."

"Söylenecek ne var ki? Çalışma saatleri sabah sekiz buçuktan akşam altıya kadardı. Öğle yemeği için bir saat, çay içmek için yarım saat mola verirdi.

Akşamları ya buradaki bahçede çalışır, ya evin içinde bir şeylerle oyalanırdı. Öğle yemeği saatinde bisikletle köye inip alışveriş yapardı

bazen. Fazla bir şey de almazdı. Biraz domuz pastırması, çay, kahve, bir kepek ekmeği, bir paket tereyağ. Öyle şeyler işte. Köy bakkalına günlük yumurta sormuştu bir gün. Bayan Morgan da Wilcox çiftliğinden alabileceğini söyledi. Karşılaştığımız zaman konuşmazdık ama her zaman gülümseyerek bakardı bana. Akşamları hava karardıktan sonra şu masada oturup bir şeyler okur, daktilosunda bir şeyler yazardı. Gaz lambasının ışığında başının karaltısını görürdüm."

"Binbaşı bu eve hiç yaklaşmadığınızı söylemişti."

"Onlar yaklaşmazlar. Bu ev onlar için sıkıcı anılar taşır. Ben gelirim." Bir an duralayarak şöminedeki küllere baktı.

"Savaştan önce, nişanlım Cambridge'de okurken çoğunlukla buraya gelip otururduk. Nişanlım 1937'de İspanya'da cumhuriyetçilerle birlikte çarpışırken öldü."

Cordelia, "Çok üzüldüm," diye mırıldandı. Söylediklerinin yetersiz kaldığını, içtenlikle konuşmadığını biliyordu ama başka ne diyebilirdi?

Kısacık bir an için kapıldığı, göz açıp kapayıncaya kadar silinen üzüntü, genç yaşta ölen bütün sevgililer için, ölümün kaçınılmazlığından ötürü

duyulan üzüntüden fazla bir şey değildi."

Bayan Markland kendini daha fazla tutamamış gibi hırsla konuşmaya başlamıştı ansızın.

"Sizin kuşağın gençlerinden hoşlanmıyorum, Bayan Gray. Kendini beğenmişliğinizden, bencilliğinizden, şiddet eylemlerinizden, anlayış ve acıma göstereceğiniz zaman seçici davranmanızdan hoşlanmıyorum. Hiçbir şeyin karşılığını ödemek istemiyorsunuz; ideallerinizin bile. Yakıyor, yıkıyor ve yeni bir şey yapmıyorsunuz. Asi çocuklar gibi, cezayı hak edecek her şeyi yapıyor, cezalandırıldığınız zaman da çığlığı basıyorsunuz. Benim zamanımdaki erkekler, benim tanıdığım erkekler öyle değildi."

Cordelia alçak sesle söylendi:

"Bence Mark Callender da öyle değildi."

"Belki değildi. Hiç değilse onun başvurduğu şiddet eylemi kendisine yönelmişti." Soran gözlerle bakıyordu Cordelia'ya.

"Gençliğinizi kıskandığımı söyleyeceksiniz herhalde. Ben yaşta insanlarda çok görülen bir şeydir o kıskançlık."

"Olmaması gerekir. Neden kıskandıklarını hiç anlayamam. Gençlik dediğiniz belirli kişilere tanınan bir ayrıcalık değil ki. Herkes gençlikten payını alır. Bazıları daha zengin, başkalarından daha ayrıcalıklı bir durumda olabilir, hayatın daha kolay yaşandığı bir dönemde doğabilirler ama bunun gençlikle ilgisi yok. Gençlik dönemi de korkunç olabilir bazen. Gençken ne büyük üzüntüler çekildiğini hatırlamıyor musunuz?"

"Hatırlıyorum. Ama başka şeyleri de hatırlıyorum."

Cordelia konuşmanın garip bir yönde ilerlediğini, ancak - nedense - bunun kaçınılmaz olduğunu ve açıklayamayacağı bir nedenle söylenen sözlere sinirlenmediğini fark etti. Bayan Markland başını kaldırmış ona bakıyordu.

"Mark'ın sevgilisi bir gün buraya geldi," dedi. "Sanırım sevgilisiydi. Öyle olmasaydı neden gelirdi ki? Mark işe başladığından üç gün sonraydı."

"Nasıl bir kızdı?"

"Güzel bir kız. Çok güzeldi. Boticelli'nin meleklerini andıran bir yüzü vardı.

Çok düzgün, oval ve akılsız bir yüz. Yabancıydı. Galiba Fransız. Aynı

zamanda çok zengin bir kız."

"Bunları nasıl anladınız?" Cordelia gerçekten meraklanmıştı.

"Dili çalıyordu, kendi arabası olduğunu sandığım bir Renault'yla gelmişti, giydikleri bu yöre için hiç uygun sayılmayacak bir kılık olmakla birlikte pahalı şeylerdi ve ön kapıya dayanıp Mark'ı görmek istiyorum deyişinde genellikle yalnızca zenginlerde görülen gururlu bir güven vardı."

"Gördü mü peki?"

"Mark elma bahçesinde çalışıyordu o gün. Ot biçiyordu. Kızı ona götürdüm.

Konuğunun gelişini çok sakin karşıladı. Hiçbir çekingenlik göstermeden işini bitirinceye kadar kulübenin bahçesinde beklemesini istedi. Onu gördüğüne sevinmişti ama çok sevinmiş ya da şaşırmış değildi bence. Kızı

tanıştırmadı. Yahut tanıştırmasına fırsat bırakmadan ben oradan ayrılıp eve döndüm. Bir daha da karşılaşmadık."

Cordelia'nın bir şey söylemesine zaman kalmadan bambaşka bir konuya geçti.

"Siz bir süre burada kalmak isteyeceksiniz, değil mi?"

"Ağabeyinizle yengeniz kızarlar mı? Olmaz diyeceklerinden korktuğum için sormak istemedim."

"Haberleri olmaz. Olsa da kızmazlar. Hiç aldırmazlar."

"Sizin için bir sakıncası var mı peki?"

"Hayır. Ben de aldırmam. Sizi rahatsız da etmem." Kilisedeymiş gibi fısıltıyla konuşuyorlardı. Bayan Markland yerinden kalkarak kapıya yöneldi, sonra da durup arkasına döndü.

"Bu işi para kazanacağınız için yapıyorsunuz mutlaka," diye söylendi.

"Yapmamanız için de bir neden yok elbette. Ancak yerinizde olsam işe hangi amaçla başladığımı hiç aklımdan çıkarmam. Bir başka insanla aranızda kişisel bir bağ kurmak akıllıca iş değildir. Söz konusu insan bir ölüyse, akıllıca iş olmamakla da kalmaz, tehlike yaratabilir."

Eleanor Markland sert adımlarla patikadan geçip tahta parmaklıklı bahçe kapısından çıktı. Cordelia onun gittiğine sevinmişti. Evi incelemek için sabırsızlanıyordu. Olay burada geçmişti, işe buradan başlamalıydı.

Başmüfettiş ne demişti? "Bir yapıyı inceleyeceğimiz zaman bir köy kilisesine baktığınız gibi bakın. Önce çevresinde dolaşın. İçerisini de, dışarısını iyice inceleyin, sonuç çıkarmaya ancak ondan sonra başlayın.

Görmeyi umduğunuzu, görmeyi beklediğinizi değil, gerçekten neler gördüğünüzü sorun kendinize."

Köy kiliselerinden hoşlanan adamdı demek ki; bu da olumlu bir puandı

Dalgliesh için. O sözlerin Dalgliesh'in ağzından çıktığı kesindi çünkü köyde de olsa, kentte de olsa Bernie'nin kiliseler karşısındaki duygusu yarı yarıya batıl inançlardan kaynaklanan bir ürküntüydü. Cordelia müfettişin öğüdüne uymaya karar verdi.

Evin doğu yönüne dolaştı önce. O yönde, hemen hemen tümüyle çitin arkasında kalan, tahtadan yapılmış bir tuvalet vardı. Kapısı, ahır kapılarında kullanılan mandallardan biriyle açılıyordu. İçeriye baktı. Tuvalet tertemizdi ve yeni boyanmışa benziyordu. Zinciri çekince rezervuann çalıştığını

görerek rahatladı. Kapının arkasındaki çiviye bir tuvalet kâğıdı asılmış, onun yanındaki bir plastik torbaya portakallara ve bazı meyvelere sarılan ince, yumuşak kâğıtlar doldurulmuştu. Mark ekonomi yapmasını bilen bir

gençti demek. Tuvaletin bitişiğinde derme çatma bir baraka, barakanın içinde eski ama bakımlı bir erkek bisikleti, kapağı sıkı sıkıya kapatılmış

büyük bir kutu yağlıboya, onun yanındaki kavanozun içinde baş aşağı duran temiz bir fırça, duvarların önlerinde birkaç temiz çuval, birtakım bahçe aletleri vardı. Hepsi tertemizdi, her biri ya düzgünce duvara dayanmış ya da bir çiviye asılmıştı.

Küçük evin ön cephesine yürüdü. Burası güneye bakan arka cepheden çok farklıydı. Mark bütün ön bahçeyi saran, patikayı bile örten adam boyundaki ısırganlarla otları temizlemeye yeltenmemişti bile. Küçük beyaz çiçekler açan sarmaşık türünden bir bitki dikenli kara dallarını dört yana uzatarak alt kat pencerelerinden ikisini örtmüştü. Öndeki yola açılan bahçe kapısının menteşeleri paslandığından kapı ancak bir kişinin yan dönerek, zor bela geçebileceği kadar aralanıyordu. Kapının iki yanında yapraklan tozdan griye dönmüş iki ağaç vardı, bahçe sınırındaki kurtbağrı çalıları da orada bir çit oluşturmuş ve adam boyuna ulaşmışlardı. Cordeila patikanın iki yanında iki çiçek tarhı bulunduğunu, tarhların beyaza boyanmış yuvarlak taşlarla çevrelendiğini gördü. Dal budak saran yaban otlarından ötürü taşların çoğu gözden kaybolmuştu şimdi. Çiçek olarak da yaban güllerine benzeyen, budanması gereken güllerden başka bir şey kalmamıştı.

Ön bahçeyi son kez gözden geçirirken patikanın yanındaki yaban otlarının arasında ezilip kalmış olan parlak renkli bir nesne dikkatini çekti. Resimli dergilerin birinden kesilmiş, buruşuk bir sayfaydı bu. Açıp eliyle düzeltince bir çıplak kadın fotoğrafı olduğunu gördü. Kadın sırtını fotoğraf makinesine verip öne eğilmişti, dizinden yukarı çıkan çizmeleriyle kabaetlerini sergiliyordu. En iyi ışıklandırmanın bile iğrençliğini hafifletemediği erkeksi suratını arkaya çevirmiş, çirkin çağrısını çapkınca bir gülüşle vurguluyordu.

Cordelia sayfanın üst köşesindeki tarihe baktı. Derginin Mayıs sayısından kesilmişti resim. Demek ki dergi, en azından resim, eve Mark oradayken getirilmiş olabilirdi.

Batı yönüne dolaşınca bir şey daha keşfetti. Bir küme mürver çalısının arkasına gizlenmiş, aşağı yukarı bir metre çapında bir kuyu. Kuyunun bileziği yoktu ama kalın tahtalardan yapılmış kubbeli bir kapağı, kapağın üstünde de de demir bir kulp vardı. Kapak, kuyunun çevresindeki tahta

çembere bir asma kilitle tutturulmuştu. Kilit zamanla paslanmış olmakla birlikte sağlamdı, Cordelia sertçe asılıp çektiği halde açılmamıştı. Biri, oralarda dolaşan çocukların ve başıboş serserilerin herhangi bir tehlikeyle karşılaşmayacaklarına emin olmak istemişti.

Şimdi de evin içerisini incelemenin zamanı gelmişti. Önce mutfağa baktı.

Burası doğuya bakan tek bir penceresi olan küçük bir yerdi. Son günlerde badana edildiği belliydi; mutfağın büyük bir bölümünü kaplayan tahta masanın üstüne de kırmızı bir muşamba örtülmüştü. İçinde altı kutu bira, bir kavanoz portakal marmelatı, bir çanak tereyağı ve yarım küflü ekmek bulunan bir erzak dolabı da vardı. Cordelia eve girdiği zaman burnuna çarpan pis kokunun açıklamasını da mutfakta buldu. Masanın üstünde yarı

yarıya dolu bir süt şişesi, yanında da parlak alüminyum kapağı duruyordu.

Süt ekşiyip katılaşmış, yüzeyi küfle kaplanmıştı. Karnını doyuran bir sinek o küflü yüzeye yapışmıştı ve Cordelia içgüdüsel bir hareketle elini salladıysa da şölen sofrasından uzaklaşmadı. Masanın karşısındaki tezgâhta gazla çalışan iki gözlü bir ocak vardı, ocaklardan birinin üstünde bir tencere duruyordu. Cordelia yerine sıkıca oturan kapağı kaldırınca havaya keskin ve pis bir koku yayıldı. Masanın çekmecesinden bir kaşık alan Cordelia tencereyi karıştırdı. Etli türlüye benziyordu yemek. Sabunu andıran patates parçalan, yeşillenmiş etler, tanımlayamadığı sebzeler, suda boğulup çürümeye yüz tutan cesetler gibi yüzüyordu tencerenin içinde. Eviyenin yanında sebze sepeti olarak kullanılan bir portakal sandığı gördü. Patatesler küflenmiş, soğanlar filizlenmiş, havuçlar buruşup küçülmüştü. Evde herhangi bir temizlik yapılmamıştı demek, hiçbir şey atılmamıştı. Polisler cesedi ve kanıt olarak gördükleri şeyleri alıp götürmüşlerdi ama, ne Marklandlar, ne de Mark'ın ailesiyle arkadaşları eve girip onun kısacık ömründen geriye kalanları toplayıp temizlemeye gerek duymuşlardı.

Üst kata çıktı. Merdivenin bitimindeki küçük sahanlıktan iki yatak odasına giriliyordu, odalardan birinin yıllardır kullanılmadığı belliydi. Pencere pervazı çürümüş, tavanın sıvası dökülmüştü, duvarlardaki gül desenli duvar kâğıtlarının tutkalı nemden etkilenerek eridiğinden kâğıtlar duvarlardan aşağı sarkıyordu. Mark daha büyük olan ikinci yatak odasını kullanmıştı.

Orada yün yatağıyla ve yastığıyla birlikte tek kişilik bir demir karyola vardı, bir uyku tulumunun ikiye katlanmasıyla daha da yüksek bir yastık elde edilmişti. Yatağın yanındaki eski masanın üstünde çatlak bir tabağa yapıştırılmış iki mumla bir kutu kibrit duruyordu. Mark'ın giyecekleri küçük gömme dolaba asılmıştı. Parlak yeşil renkte bir çizgili kadife pantolon, biriki gömlek, birkaç kazak ve tek bir takım elbise. Temiz ancak ütüsüz birkaç

parça iç çamaşırı da rafa yerleştirilmişti. Cordelia kazaklara baktı. Kalın yünle, değişik desenlerle elde örülmüş dört kazak. Demek ki biri, uğruna emek verecek kadar sevmişti oğlanı. Acaba kimdi?

Giyecekleri eliyle yoklayarak cepleri olup olmadığını araştırdı. Takım elbisenin sol ceket cebindeki yassı bir cüzdandan başka bir şey bulamadı.

Cüzdanda bir ipucu - bir mektup, belki bir isim ve adres listesi - bulmayı

umarak pencereye yürüdü heyecanla. Ne var ki bir sürücü belgesi, birer sterlinlik iki banknot ve birine kan verdiği gün Cambridge Kan Merkezi'nden aldığı, kan grubunun B Rh negatif olduğunu belirten kâğıttan başka bir şey bulamadı.

Perdesiz pencere bahçeye bakıyordu, kitaplarını pencere pervazına sıralamıştı. Pek fazla kitabı da yoktu. Birkaç ciltlik Modern Tarih, Trollope'un ve Hardy'nin birkaç kitabı, William Blake'in bütün eserleri, ders kitabı olarak basılmış birkaç Wordsworth, Browning ve Donne, bahçıvanlıkla ilgili iki cep kitabı. Kitap dizisinin en sonunda beyaz deri ciltli bir İncil görülüyordu. Cildin ön ve arka kapakları ince işçilik gösteren pirinç

bir kilitle tutturulmuştu birbirine. Dua kitabı çok okunmuş, çok kullanılmışa benziyordu. Kitaplar Cordelia'yı düş kırıklığına uğratmıştı. Mark'ın sevdiği yazarlardan başka bir şey anlatmıyorlardı. Genç adam burada yalnızlığa gömülürken bir şeyler yazmayı, bir konuyu okuyup incelemeyi ya da felsefe yapmayı amaçlamışsa çok daha fazla kitapla donanmış olması gerekirdi.

Odadaki en ilginç nesne yatağın üstüne asılmıştı. Yirmi, yirmi beş santim boyutlarında küçük bir yağlıboya tablo. Cordelia resmi inceledi. İtalyan

ressamlarından biri tarafından yapıldığı kesindi. Büyük bir olasılıkla on beşinci yüzyılda yapılmış diye düşündü. Ön planda, bir masada kitap okuyan, ince, duyarlı parmakları kitabının sayfalarına karışmış olan kafası

tıraşlı, çok genç bir rahip görülüyordu. Arka plandaki pencereden görünen manzara, bakana büyük haz veren bir minyatürdü. Cordelia, insan ne kadar baksa bıkmaz, diye düşündü. Kuleler ve selvi ağaçlarıyla dolu, surlarla çevrili bir Toskana kenti görünüyordu. Bir yerde, gümüş pırıltıları saçarak kıvrıla büküle akan bir ırmak, tarlalarda çift süren öküzler, parlak renkli giyeceklerle, sancak taşıyarak yürüyen bir topluluk da vardı. Cordelia'ya kalırsa, tablo entelektüel yaşamla eylem ve harekete dayanan yaşam biçimi arasındaki zıtlığı ortaya koyuyordu. Buna benzer tabloları nerede gördüğünü

hatırlamaya çalıştı. Yoldaşlar - Cordelia babasının çevresindeki devrimci güruhuna yoldaşlar derdi hep - birbirlerine gizil mesajlar ulaştıracakları

zaman resim müzelerinde buluşmaktan hoşlanırlardı, Cordelia da yoldaşlardan birinin yanına sokulup birkaç kelime fısıldamasını beklerken saatlerce müzelerde dolaşmış, tabloları incelemişti. Onun kanısınca çocukça bir haberleşme yöntemiydi bu; gereksiz ve gülünçtü. Yine de müzelerin içerisi sıcaktı hiç değilse. Tablolara bakmaktan da hoşlanıyordu. Bu küçük tablodan da hoşlanmıştı. Mark da hoşlanmış olmalıydı. Ön bahçede bulduğu o bayağı resmi de sevmiş miydi acaba? Resimlerin ikisi de onun yaradılışının değişik yönlerine mi işaret ediyordu?

İnceleme turunu bitirince erzak dolabindaki kahveden bir kaşık alıp gazocağında kendisine kahve yaptı. Oturma odasındaki iskemlelerden birini dışarı çıkardı, kahvesini arka bahçeye açılan kapının önünde içti. Başını

arkaya atıp yüzünü güneşe verdi. Orada gevşekçe ve huzur içinde otururken, sessizliği dinler, yarı aralık göz-kapaklarının arasından güneşin parlaklığını

hissederken mutluydu. Ama düşünmenin zamanı gelmişti artık. Küçük evi başmüfettişin öğrettiği gibi incelemişti. Ölen delikanlı hakkında neler öğrenmişti peki? Neler görmüştü ve gördüklerinden ne sonuçlar çıkarabilirdi?

Mark son derece titiz ve düzenli bir gençti. Bahçe aletlerini kullandıktan sonra temizleyip öyle bırakmış, mutfağını badana etmiş ve çok düzenli tutmuştu. Oysa kazdığı toprağı bitirmesine pek az kalmışken işi yarım bırakmış; çamurlu dirgeni de toprağa saplamış, lastik çizmelerini kapının yanına atmıştı. Görünüşe bakılırsa kendini öldürmeden önce bütün kâğıtlarını yaktığı halde kahve fincanını yıkamamıştı. Akşam yemeği için etli türlü pişirmiş ve bir lokma yememişti. Sebzeleri günün daha erken bir saatinde ayıklayıp yıkamış olabilirdi ama yemeği o akşam yemeye niyetlendiği belliydi. Tencere hâlâ ocakta duruyordu ve doluydu oysa. Bir akşam öncesinden kalan, ısıtılmayı bekleyen bir yemek değildi. Demek ki kendini öldürmeye türlüyü hazırlayıp ateşe oturttuktan sonra karar vermişti.

Yoksa yiyemeyeceğini bildiği bir yemeği hazırlama zahmetine girmezdi.

İyi ama bahçede bir-iki saat ter döktükten sonra evine giren genç ve sağlıklı

bir erkeğin, kendine bir de sıcak yemek pişirmişken ansızın canına kıyacak kadar umutsuzluğa kapılması akla yakın mıydı? Cordelia çok mutsuz olduğu saatleri hatırlıyor, ancak bunların hiçbir zaman açık havada belirli bir amaçla yaptığı çalışmalardan sonra ve tam yemeğe oturacağı sırada ortaya çıkmadığını düşünüyordu. Ya kahveye, polislerin analiz için alıp götürdükleri kahveye ne demeliydi? Bahçeyi kazarken gırtlağı kurumuşsa dolaptaki biralardan birini açabilirdi. Susuzluğunu gidermenin ilk akla gelecek ve en kolay yolu bir bira açmaktı. Ne kadar susamış olursa olsun, kimse yemeğe oturmadan önce kahve içmezdi. Kahve yemekten önce değil, yemekten sonra içilirdi.

Peki, diyelim ki o akşam bir konuğu gelmişti eve. O da geçerken bir şey söylemek için uğrayan biri olamazdı. Kazdığı yeri bitirmesine iki karış

kalmışken Mark'ın işini yarım bırakıp konuğunu eve alacak kadar önem verdiği biri. Bira sevmeyen ya da içmeyen gelen konuktu belki de. Gelenin bir kadın olduğunu mu gösterirdi bu? Akşam yemeğine kalması

beklenmeyen, ancak bir şey sunulmasını gerektirecek kadar uzun oturan biriydi. Belki de akşam yemeği için kendi evine dönmek üzere olan biri.

Yemeğe çağrılmış da değildi. Yoksa Mark geç saatlere kadar bahçede çalışmaz, eve girip iş elbisesini değiştirirdi. Beklenmedik bir konuktu öyleyse. Peki neden yalnızca bir fincan kahve pişirilmişti? Mark da konuğuyla birlikte bir kahve içmez miydi? Ya da, kahve içmek istememişse bir bira açmaz mıydı? Oysa mutfakta ne boş bira kutusu vardı, ne de ikinci bir kahve fincanı. Yıkamış ve kaldırmış olabilir miydi fincanı? Hayır, fincanların birini yıkamışsa öbürünü niye ortada bırakırdı? O akşam birinin oraya geldiğini gizlemek mi istemişti acaba?

Öte yandan, mutfak masası üstünde bulunan kahve ibriğinin boş olduğu söylenmişti ve süt şişesi yarı yarıya doluydu. Süt ve kahveyi tek bir kişiden fazlasının kullandığı kesindi. Ama belki de böyle düşünmesi yanlıştı. Gelen konuk bir fincandan fazla sütlü kahve de içmiş olabilirdi.

Peki o gece oraya bir konuk geldiğini gizlemek isteyen Mark değil de başka biriyse? Gelişini gizlemek isteyen konuğun kendisiyse? İyi de, Mark'ın intihar edeceğini bilmediğine göre konuk niye yapardı böyle bir şeyi?

Kendine kızarak başını salladı. Saçmalıyordu tabii. Mark evdeyse ve sağsa, konuğun fincanlardan birini yıkayıp kaldırması olanaksızdı. Mark o gitmeden kendini asmış ve ölmüşse, o zaman buna intihar denebilir miydi gerçekten? Cordelia'nın kafasının bir köşesinde dolaşıp da bir türlü

biçimlenmeyen harfler ansızın düzgün bir sıraya girdi ve ortaya kanlı bir kelime çıktı: Cinayet.

Kahvesi bitinceye kadar beş dakika daha güneşte oturdu, sonra da fincanını

yıkayıp mutfaktaki kancalardan birine astı. Patikadan yürüyerek hâlâ

Summertrees'in önündeki çimenli bankette duran Mini'ye yaklaştı. Arabayı

evden görünmeyen bir yerde bıraktığına seviniyordu. Vitese taktı, park edebileceği bir yer bulmak umuduyla sağa sola bakınarak yandaki toprak yoldan aşağı sürdü. Bahçıvan evinin kapısına park etse varlığını haber vermiş olacaktı. Cambridge biraz daha yakın olsaydı keşke. O zaman Mark'in bisikletiyle gidip gelebilirdi, işini yapabilmesi için araba gerekliydi ama o da bırakıldığı yerde dikkati çekecekti.

Yine de şanslıydı çünkü elli metre kadar gittikten sonra bir tarlanın girişine geldi. Yan tarafta yeşil bir düzlük ve bir küme ağaç görülüyordu. Ağaçların altı nemli, karanlık, tekinsiz bir yere benziyordu. Bu karanlık topraktan kır çiçekleri biteceğine, o yamru yumru, kavruk ağaçların altında çiçekler açabileceğine inanmak çok zordu. Yerde dibi delik tavalar ve tencereler, başaşağı duran bir çocuk arabasının iskeleti, hurdası çıkmış, paslanmış bir ocak görülüyordu. Alçak bir meşenin dibine atılan battaniyeler lime lime olup toprağa karışmıştı. Ama Mini'yi yoldan çekip bir ölçüde gözden gizleyebileceği bir yer bulmuştu. Kapıları da kilitlerse, arabayı gece boyunca orada bırakmak bahçıvan evinin önünde bırakmaktan iyiydi. Daha az göze batardı burada.

Ama önce eve dönüp arabadaki eşyalarını boşaltması gerekirdi. Mark'ın iç

çamaşırlarını rafın bir yanına iterek kendininkileri yerleştirdi, daha rahat edeceğini hesaplayarak kendi uyku tulumunu da yatağa koydu. Mutfak penceresinin kenarında bir reçel kavanozuna yerleştirilmiş kırmızı bir diş

fırçasıyla yarısı kullanılmış bir tüp diş macunu duruyordu. Kendi sarı

fırçasıyla diş macununu onların yanına koydu, havlusunu Mark'ın eviyenin altına gerdiği ipe, onun havlusunun yanına astı. Sonra da erzak dolabındaki yiyecekleri gözden geçirerek bir alışveriş listesi çıkardı. Alacaklarını

Cambridge'den alması daha doğruydu. Köyden alışveriş yaparsa varlığına dikkat çekmiş olurdu. Süt şişesiyle tenceredeki yemek sorun yaratıyordu.

Onları ortada bırakıp bütün evi kokutmalarına izin veremezdi ama dökmek de istemiyordu. Önce fotoğraflarını çekmeyi düşündüyse de vazgeçti.

Somut nesneler resimlerden daha iyi kanıt sayılırdı. Sonunda tencereyi de, şişeyi de aletlerin durduğu barakaya götürüp eski bir çuvala sardı.

Son olarak tabancayı ne yapabileceğini düşündü. Sürekli yanında taşınmayacak kadar ağır bir nesneydi. Öte yandan, geçici bir süre için de olsa, yanından ayırmak istemiyordu. Evin arka kapısı kilitlenebiliyordu, Bayan Markham da anahtarı ona bırakmıştı ama, isteyen herhangi biri pencereden içeni girebilirdi. En iyi çarenin mermileri iç çamaşırlarının arasına, tabancayı evin içindeki ya da dışındaki bir yere saklamak olacağına karar verdi. Tam olarak nereye saklayabileceğini düşünmesi biraz uzun sürdüyse de sonunda kuyunun yanındaki mürver ağacını hatırladı.

Ayaklarının üstünde yükselince ağacın çatallı bir dalının dibinde uygun bir çukur buldu ve hâlâ süet kesenin içinde duran silahı oraya yerleştirdi.

Yapraklar keseyi güzelce örtmüştü.

Cambridge'e gitmeye hazırdı artık. Saatine baktı, on buçuğa geliyordu. Saat on birde Cambridge'de olabilir, öğleye kadar iki saat boş zamanı kalırdı.

Önce Cambridge'de çıkan gazeteye uğrayıp soruşturmayla ilgili haberleri okur, oradan polislerle konuşmaya gider, sonra da Hugo ve Sophia Tilling'i aramaya çıkardı.

Kendi evinden ayrılırmış gibi, belli belirsiz bir üzüntüyle ayrıldı bahçıvan evinden. Burası tuhaf bir yer diye düşündü. Tuhaf bir atmosferi ve iki ayrı

yüzü var. Tıpkı insanların çeşitli yüzleri, çeşitli cepheleri olabildiği gibi.

Dikenli çalıların örttüğü pencereleri, diz boyu otları, o kısıtlayıcı kara çitiyle kuzey yönü bir dehşet ve trajedi dekorunu andırıyor. Oysa Mark'ın yaşadığı

ve çalıştığı arka bahçe temizlenmiş, toprak kazılmış, sağ kalan çiçekler sopalara bağlanmış, yoldaki yaban otlan yolunmuş, pencereler gün ışığına açılmıştı. Huzur dolu bir sığınaktı orası. Az önce kapıda otururken burada ona hiçbir zarar gelemeyeceğini, yalnız da olsa geceyi korkusuzca geçirebileceğini hissetmişti. Mark'ın evi çekici bulmasının nedeni de bu

huzurlu atmosfer miydi acaba? İşe girmeden önce o da aynı şeyi mi hissetmişti? Yoksa o huzurlu atmosfer Mark'ın evdeki geçici ve lanetli konukluğunun sonucu muydu? Binbaşı Markland haklıydı. Mark büyük evin kapısını çalmadan önce bahçıvan evini görmüş olmalıydı mutlaka. Acaba aslında bu evi mi istemişti, yoksa işe alınmayı mı? Karı koca Marklandlar niye oraya gitmek istemiyorlardı? Bu öyle büyük bir isteksizlikti ki genç

adam öldükten sonra ortalığı toplayıp temizlemeye bile gitmemişlerdi. Ve Eleanor Markland niye gözetle-mişti oğlanı? Çünkü böylesine gözlemleri ancak gözetleme sonucu elde edebilirdi. Ölen nişanlısı hakkında yaptığı

açıklama yalnızca bu küçük eve ve yeni bahçıvana gösterdiği ilgiye bir bahane bulmak amacıyla mı yapılmıştı? Anlattıkları doğru muydu? At suratından hiç silinmeyen o hoşnutsuzluk ifadesi, gizli bir güç taşıdığı

izlenimini veren yaşlı gövdesiyle, bir zamanlar onun genç olduğuna, çoktan geride kalan uzun, sıcak yaz gecelerinde belki de nişanlısıyla birlikte Mark'ın yatağında yattığına inanmak kolay değildi. Bunlar çok tuhaf, hatta olanaksız görünüyordu insana.

Arabayı Hills Caddesi'ne sürdü, 1914 savaşında ölüme doğru yürüyen genç

askeri gösteren anıtın, katolik kilisesinin yanından geçti ve kentin merkezine girdi. Bir kez daha, keşke arabayı bırakıp Mark'ın bisikletiyle gele-bilseydim, diye düşündü. Cambridge'de herkes bisikletle geziyordu sanki.

Bisikletlerin zilleri çınladıkça bir şenlik havası doğuyordu. Dar ve kalabalık sokaklarda Mini kadar küçük bir arabayı kullanmak bile zorluk yaratıyordu.

Bir yer görür görmez park etmeye, ondan sonra yayan giderek telefon aramaya karar verdi, ilk kararını değiştirmiş, önce polise uğramaya karar vermişti.

Karakola telefon ettiğinde Callender olayının soruşturmasını yürüten Çavuş

Maskell'ın onu öğleden önce kabul edemeyeceğini öğrenince pek şaşırmadı.

insanın görüşmek istediği herkesi, onun kabul etmeye hazır bir durumda, bürosunda bekler bulması ancak romanlarda olurdu. Romanlardaki kişilerin hem bol bol boş zamanları olurdu, hem de gelenleri ilgiyle karşılarlardı.

Oysa gerçek hayatta herkes kendi işinin peşindeydi ve - pek çok kimsenin tersine - Pryde Dedektiflik Bürosu'ndan gelen birini ilgiyle karşılasalar bile, önce bir süre beklenmesi gerekirdi. Cordelia, Çavuş Maskell'ın onu ilgiyle karşılayacağını da sanmıyordu. Telefondaki adamı etkilemek, gerçekten bu olayı soruşturduğunu kanıtlamak için Sir Roland'ın yazdığı tanıtma mektubundan söz etti. Sir Ronald'ın adı beklenen etkiyi yaratmıştı.

Telefondaki ses, bir sorayım, deyip gitti ve bir dakika geçmeden döndü.

Çavuş Maskell, Bayan Gray'i öğleden sonra iki buçukta kabul edebilecekti.

Demek ki önce gazeteye uğraması gerekecekti. Gazete arşivleri her zaman hazır beklerdi hiç değilse; kendilerine danışılmasına da asla karşı

çıkmazlardı. Aradığını çabucak buldu. Haber kısaydı, mahkeme kâtiplerinin kullandıkları resmi dille yazılmıştı. Cordelia yazıdan bilmediği bir şey öğrenememişti ama belli başlı tanıkların ifadelerini not etti. Sir Ronald oğluyla en son ölümünden on beş, yirmi gün önce, Mark telefon edip üniversiteden ayrılacağını ve Summertrees'de işe gireceğini bildirdiği zaman konuşmuştu. Bu kararı vermeden babasına danışmadığı gibi, neden böyle yaptığını da açıklamamıştı. Sir Ronald daha sonra üniversitedeki yetkililerle konuşmuş ve Mark'ın kararını değiştirirse ertesi yıl yeniden üniversiteye alınabileceğini öğrenmişti. Oğlu canına kıymaktan hiç söz etmemişti daha önce; Sir Ronald'ın bildiği kadarıyla, herhangi bir sağlık ya da para sorunu da yoktu. O tanıklık ettikten sonra kanıtlar incelenmişti. Bayan Markland cesedi nasıl bulduğunu anlatmış, patolog, ölümün ciğerlere hava girmemesinden ileri geldiğini bildirmişti. Polis laboratuvarının raporunda masada bulunan kahvenin tahlil edildiği ve içinde herhangi bir zararlı

maddeye rastlanmadığı belirtiliyordu. Sorgu yargıcı karar vermişti: Mark Callender akli dengesinin geçici olarak bozulduğu bir sırada hayatına kendi eliyle son vermişti. Cordelia gazeteyi yerine kaldırırken biraz sıkkındı.

Görünüşe bakılırsa polisler hiçbir ayrıntıyı gözden kaçır-mamışlardı. O

deneyimli profesyonellerin, bitmesine iki karış kala yarım bırakılan toprak belleme işinin, kapının yanına atılıverilen çizmelerin, tadına bakılmayan yemeğin önemini kavrayamamaları olacak şey miydi?

Öğlen olmuştu ve saat iki buçuğa kadar yapacak işi yoktu. Cambridge'i gezip görebilirdi. Bir kitapçıdan, bulabildiği en ucuz turist kılavuzunu aldı.

Zamanın kısıtlı olduğunu, oraya keyif için girmediğini düşünerek, kitap karıştırmaktan vazgeçti. Askılı çantasına bir etli börekle manav tezgâhından seçtiği meyveleri yerleştirip Azize Meryem kilisesine girdi. Orada sessizce oturacak ve gezeceği yerleri kararlaştıracaktı. Kiliseden çıktıktan sonra bir buçuk saat süreyle kenti ve çeşitli fakülteleri bir mutluluk sarhoşluğu içinde gezdi.

Cambridge'in en güzel zamanıydı. Güneş, göğün sınırsız maviliğinde bulutlar tarafından engellenmeden, ama kavurucu bir sıcaklık da yaymadan parlıyordu. Fakültelerin bahçelerindeki, yollardaki ağaçlar da henüz yazın sıcağından etkilenmediklerinden körpe yaprakları yerle gök arasında ince bir dantel örüyor, gölgeleri nehrin ve taşların üstüne düşüyordu. Kayıklar nehrin köprülerinin altından geçerken eğilip selam veriyor, bol renkli su kuşlarını ürkütüyorlardı. Yeni Garres Hostel köprüsünün yanındaki salkımsöğütler filizi renkteki dallarını Cam nehrinin daha koyu yeşil renkteki sularına daldırmışlardı.

Cordelia görülmesi gereken her yeri gezdi. Trinity Kitaplığı'nı bir ucundan bir ucuna dolaştı, Old Schools'a uğradı, King's College kilisesinin arkalarındaki bir sıraya oturup bölümlerin yelpaze gibi açılarak birbirine ince bir taş işçiliğiyle kavuştuğu kubbeyi hayranlıkla seyretti. Büyük pencerelerdeki vitraylardan içeri süzülen gün ışığı kilisenin kıpırtısız havasını yeşile, maviye ve kızıla boyu-yordu. Duvarlardaki ahşap kaplamalar da, Tudor hanedanının gülleri ve kraliyet tacını taşıyan aslanlar gururla kabarmışlardı. Milton'la Wordsworth tersini savunsalar bile, bu kilise Tanrıya hizmet etmek için değil, dünyevi bir hükümdarın şanını

yaymak için yapılmıştı. Yine de, öyle olması Tanrıya hizmet etmesini önlemiyor, güzelliğine gölge düşürmüyordu. Kutsal bir yapıydı bu. Tanrı

tanımaz biri bu eşsiz güzelliği tasarlayıp yaratabilir miydi? Temelde, yaratılan şeyle amaç arasında bir bütünlük bulunmaz mıydı? Bu, bütün yoldaşlar arasında bir tek Carl'ın ilgilenip kafa yoracağı bir soruydu. Bir Yunan hapishanesinde yatan Carl'ı, orada ona neler yapılmış olabileceğini düşündü ve bu tıknaz, kısa boylu adamın o anda yanında olmamasına hayıflandı.

Kenti gezerken kendini bazı küçük hazlardan da yoksun bırakamadı. Batı

çıkışına yakın bir turistik eşya tezgâhından üstünde kilisenin resmi bulunan bir keten örtü aldı, Kings's Bridge'in oralarda nehrin kıyısındaki biçilmiş

otların üstüne uzanarak kollarını serin sulara daldırdı, pazar yerindeki kitap tezgâhlarının arasında dolaştı ve Keats'in şiirlerinin incecik kâğıda basılmış

eski bir baskısını, ayrıca da uzun etekli, yeşilli, mavili, kahve-rengili pamuklu bir elbise satın aldı. Bu sıcak böyle sürüp gidecekse bol pamuklu elbise bluzlardan da, blucinden de serin tutardı insanı.

Sonunda Kings's College fakültesine döndü. Kiliseden nehir kıyısına uzanan yüksek taş duvarın önünde bir sıra vardı, öğle yemeğini yemek için oraya yerleşti. Ayrıcalıklı bir serçe tertemiz çimenlikte zıplayarak kızın yanına geldi ve boncuk gözünü dikerek kaygısız bir bakışla ona baktı. Cordelia böreğinin kırıntılarını kuşa attı ve küçük yaratığın bu yemi telaşla gagalayıp durmasına güldü. Nehirden, bir kıyıdan öbür kıyıya seslenerek birbirileriyle konuşanların sesleri geliyordu. Zaman zaman bir sandalın ıskarmozlarına sürünen küreklerin gıcırtısı, bir ördeğin çirkin sesiyle vakvakladığı

işitiliyordu. Çevresindeki her şeyi - çakıllı yolda mücevher gibi parıldayan taşları, serçenin incecik, kırılgan bacaklarını, güneş vurdukça yaldızlanmış

gibi parlayan çimenleri - olağanüstü bir netlikle algılıyordu Cordelia.

Mutluluk, gözlerindeki ince bir perdeyi kaldırmıştı sanki.

Ansızın, birtakım sesler üşüştü kafasına. Önce babasının sesi.

"Bizim küçük faşisti rahibeler yetiştirdi. Bu da çok şeyi açıklamaya yeter sanırım, O iş nasıl olmuştu yahu, Delia?"

"Biliyorsun, baba. Beni ailesi Katolik olan başka bir C. Gray'le karıştırmışlardı. İkimiz de aynı sınavlara girmiştik. Yaptıkları hatâyı

anlayınca sana mektup yazıp kızınız buraya yerleşti ve alıştı, manastırda kalmasının sizin için bir sakıncası var mı diye sordular."

Babası mektuba karşılık bile yazmamıştı aslında. Başrahibe adamın kendisini ufak bir sıkıntıya sokmadığı gerçeğini kızdan gizlemeye çalışmış, Cordelia da ömrünün en güzel altı yılını - ilk kez, altı yıl süreyle bir yerden bir yere gitmek zorunda kalmadan - manastırda geçirmişti. Manastırın töreleri ve düzeni onu dış dünyanın karmaşasından korumuş, ancak dini inançlarını hiç değiştirmemişti. O iflah olmaz bir protestan, doğru yolu göremeyecek kadar cahil olduğu için acınan bir insandı. Zekasını gizlemek zorunda olmadığını da ilk kez manastırda anladı. Zekâ, çeşitli analıkların sandığı gibi korkulacak bir şey değildi. Sör Perpetua, "Çalışmalarını

bugünkü gibi sürdürürsen olgunluk sınavlarını kolayca verebilirsin,"

demişti. "Yani iki yıl sonra seni üniversiteye yollayabiliriz. Sanırım en iyisi Cambridge'i düşünmek. okumuşken Cambridge olsun. Ayrıca, bana kalırsa burs bile alabilirsin."

Manastıra kapanmadan önce Sör Perpetua da Cambridge'de öğrenim yapmıştı ve hâlâ üniversite yıllarından söz ederdi. Ancak konuşmasında bir özlem ya da pişmanlık duyulmaz, rahibe olmak için o fedakârlığı yaptığıma değdi dercesine konuşurdu. On beş yaşındaki Cordelia bile Sör Perpetua'nın rahibeliği seçmesinin bilim dünyası için bir kayıp, Tanrının böylesine yararlı bir insanı din yoluna çağırmasının bir haksızlık olduğunu düşünürdü.

Ama, ömründe ilk kez, kendi geleceği belirlenmiş gibiydi ve umutlu görünüyordu. O Cambridge'de okuyacak, Sör Perpetua da onu görmeye gelecekti. Güneşin altında parlayan uçsuz bucaksız çimenlikler görüyordu düşlerinde, rahibeyle birlikte John Donne'un cennetinde dolaştıklarını görür gibi oluyordu. "Bilgi dereleri akar orada, bilim ve sanat oradan fışkırır,"

demişti Don-ne. Kendi zekâsının ve rahibenin dualarının yardımıyla bir burs kazanacaktı. Şu dua işi kızı biraz düşündürüyordu. Duaların etkili olacağına kuşkusu yoktu. Büyük bir kişisel fedakârlık yaparak Tanrının çağrısına kulak veren birine Tanrı da kulak verirdi mutlaka. Sör Perpetua'nın Tanrıyı

etkilemesi burs almak isteyen öbür öğrencileri güç duruma düşürse bile...

Eh, onun çaresi yoktu. Ne o, ne de rahibe böylesine önemli bir konuda çok ince eleyip sık dokuyabilirlerdi.

Babası yazılan mektuba o yıl karşılık verdi. Kızına gerek duyduğunu fark etmişti. Olgunluk sınavlarına girilmedi, burs alınmadı ve liseyi bitiren Cordelia babasının aşçısı, hastabakıcısı, habercisi ve emir eri olmak üzere yollara düştü.

Şimdi, çok dolambaçlı bir yoldan ve çok tuhaf bir amaçla, sonunda Cambridge'e gelmişti. Kent onu düş kırıklığına uğratmadı. Yolculukları

sırasında daha güzel yerler de görmüştü ama hiçbir yerde böylesine huzur duymamış, bu kadar mutlu olmamıştı. Taşın ve vitraylı pencerelerin, nehir sularıyla yeşil çimenlerin, çiçeklerle ağaçların bilime hizmet etmek için böylesine güzel bir düzen yarattıkları bu kentten etkilenmemek olanaksızdı.

İstemese de yola koyulmak zorunda olduğundan ayağa kalkıp kucağındaki kırıntıları silkelerken, öyle bir şeyi aklından bile geçirmediği halde, birin bir sözü kafasına takıldı. Cümleyi öyle açık seçik bir biçimde duymuştu ki yanında duran biri, tanımadığı, ancak ona hiç yabancı gelmeyen genç bir erkek söylemişti sanki: "Sonra bir baktım ki cennetin kapılarında bile cehenneme giden bir yol varmış."

Polis merkezi modern ve kullanışlı bir yapıydı. Otoriteyi temsil ediyordu, halkı etkilemeli ama ürkütmemeliydi. Çavuş Maskell'ın ofisi de, çavuşun kendisi de bu ilkeye uygundu. Şaşılacak kadar genç ve şık bir erkekti Maskell. Deneyimlerinin sonucunda edindiği temkinli tutumunu belli eden sert, köşeli bir yüzü vardı, usta bir berberin kestiği ilk anda anlaşılan saçları

epey uzundu. Cordelia, saçı bir parmak daha uzun olsaydı polis nizamnamesine aykırı düşerdi diye düşündü. Aşırılığa kaçmadan, ancak son derece kibar davranıyordu kıza. Cordelia buna sevindi. Bu konuşma kolay olmayacaktı ama kendisine şirin ve mızmız bir çocuk gibi davranılmasını, öyle kayıtsız bir hoşgörü gösterilmesini istemiyordu. Bazen, bilgi sızdırmak için saf ve savunmasız genç kız rolünü oynamak yarar sağlardı. Bernie sık sık bu rolü benimsetmek isterdi ona. Oysa Çavuş Maskell'ın cilve falan yapmaya kalkışmayan, işini bilen bir kadına daha olumlu tepki göstereceğini hissediyordu, işini bilen biri, ama bilgiç biri değil. Bildiklerini de kendine saklamalıydı; bilgi vermeye değil, bilgi edinmeye gelmişti buraya.

Niçin geldiğini açıklayıp Sir Ronald'ın yazdığı mektubu gösterdi. Çavuş

Maskell mektubu geri verirken alınganlık göstermeden, "Sir Ronald sorgu yargıcının kararıyla yetinmeyeceğine ilişkin bir şey söylememişti," diye mırıldandı.

"Sorgu yargıcının kararıyla yetinmemek gibi bîr şey söz konusu değil bence.

Sir Ronald bunun intihardan başka bir şey olduğunu düşünmüyor. Öyle düşünseydi size başvururdu. Onunki bir bilim adamının merakı. Oğlunun niçin kendini öldürdüğünü öğrenmek istiyor. Bu işi polise yüklemesi de yakışık almaz. Mark'ın kişisel sorunlarıyla siz ilgilenemezsiniz, değil mi?"

"Ölümü yasalara aykırı bir şeyin - şantaj ya da tehdit gibi bir suçun - sonucu olsaydı ilgilenirdik. Ama öyle bir olasılıktan hiç söz edilmedi."

"Siz... bir insan olarak, onun kendini öldürdüğüne inandınız mı?"

Çavuş, koku alan bir av köpeğinin bakışlarıyla bakmaya başlamıştı ansızın.

"Bunu niye soruyorsunuz, Bayan Gray?"

"Siz kılı kırk yardığınız için. Bayan Markland'la konuştum, gazete yazılarını

da okudum. Polis laboratuva-rındaki patologu tanık göstermişsiniz, ceset indirilmeden fotoğraflarını çektirmişsiniz, fincandaki kahveyi analiz ettirmişsiniz."

"Kuşkulu bir ölüm olduğu için öyle yaptım. Kuşkulu ölümlerde hep öyle yaparım. Bu kez, aldığımız önlemlerin gereksiz olduğu anlaşıldı. Başka türlü de olabilirdi."

Cordelia, "Sizi kaygılandıran bir şey mi vardı?" diye sordu. "Yerli yerine oturmayan bir şey belki."

Çavuş Maskell bir şeyler hatırlamaya çalışırcasina, "Görünüşte olay çok açıktı," diye söylendi. "Her zamanki hikâye. Kendini öldüren öyle çok insan var ki. O genç adam da üniversiteyi bırakmış, hiç de rahat sayılmayacak bir evde tek başına yaşamayı seçmişti. Ailesine ve arkadaşlarına açılmayan, yalnızlık çeken, içedönük bir öğrenci, üniversiteden ayrıldıktan üç hafta sonra ölü bulunuyor. Evde herhangi bir karışıklık, bir boğuşma belirtisi yok, kendini öldürmeden önce yazdığı pusula, böyle bir duruma çok uygun düşen bir pusula hâlâ daktiloda duruyor. Evet, evdeki bütün kâğıtları yakıp bahçedeki işi yarım, dirgeni de çamuruyla bırakmış, ağzına koymadığı bir yemeği pişirmek zahmetine de girmiş ama bunlar hiçbir şeyi kanıtlamaz, insanlar, özellikle de kendini öldüren insanlar mantıksız davranışlarda bulunurlar. Hayır, beni kaygılandıran bunlar değildi. Kayışın düğümüydü."

Birden öne eğilerek masasının sol çekmecesini karıştırdı.

"Bakın," dedi, "siz kendinizi bununla asacak olsanız nasıl yaparsınız?"

Aşağı yukarı bir buçuk metre uzunluğunda bir kayıştı gösterdiği. İki buçuk, üç santim eninde, sağlam ancak yumuşak deriden yapılmış, kimi yerleri zamanla kararmış bir kayış. Bir ucu köşeliydi ve o uçtaki deliklere kapsül basılmıştı. Öbür ucunda sağlam bir pirinç toka vardı. Cordelia kayışı alırken Çavuş Maskell, "Bunu kullanmış," diye açıkladı. "Aslında bir şey bağlamak için yapılmış ama Bayan Leaming'in dediğine göre iki kere beline dolar, kemer olarak kulanırmış. Evet, Bayan Gray, siz olsanız nasıl asardınız kendinizi?"

Cordelia kayışı evirip çevirdi.

"Önce sivri ucunu tokanın içinden geçirip bir ilmek yapardım. Sonra ilmeği boynuma geçirir, sandalyenin üstüne çıkarak kancanın altında dururdum ve öbür ucu kancadan geçirip iyice gererdim. Çözülmesin diye iki düğüm atardım. Kancanın yerinden çıkmayacağına, düğümün gevşemeyeceğine emin olmak için sertçe asılır ve iskemleye bir tekme atardım."

Çavuş önündeki dosyayı açıp ona doğru itti.

"Şuna bir bakın, " dedi. "Düğümün fotoğrafı."

Polislerin çektiği siyah-beyaz fotoğraf son derece netti. Kancadan aşağı

yukarı otuz santim aşağı sarkan bir ilmeğin ucuna bir gemici düğümü

atılmıştı.

Çavuş Maskell, "Ellerini havaya kaldırarak öyle bir düğüm atmış

olabileceğini sanmıyorum," dedi. "Kimsenin yapabileceği iş değil. Demek ki sizin gibi o da önce ilmeği boynuna geçirdi, sonra düğümü attı. O da olmuyor. Tokayla düğüm arasında yalnızca birkaç santim uzunluğunda bir kayış parçası var. Öyle yapsaydı kayışın kıvrılıp bükülme payı düğüm atmaya yetmezdi. Olsa olsa bir tek şekilde olabilir. Önce ilmeği yapıp boynuna geçirdi ve tasma gibi sıktı. Sonra düğümü attı, iskemleye çıktı, düğümün ucunu kancaya taktı ve iskemleyi tekmeledi. Şuna bakarsanız ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız."

Dosyanın bir sayfasını açıp Cordelia'nın önüne attı hızla.

Resmin öyle yapay bir havası vardı ki, asılı duran kişinin ölü olduğu ilk anda anlaşılmasaydı, hiçbir kuşkuya yer bırakmayan bu acımasız, siyah-beyaz sürrealizm örneğinin hasta ruhlu birinin yaptığı çirkin bir şaka olduğu düşünülebilirdi. Cordelia yüreğinin güm güm attığını hissetti. Önündeki dehşet tablosuyla karşılaştırıldığında, Bernie'nin ölümü kolay bir ölüm sayılırdı. Saçlarının yüzüne sarkması, yüzünü gizlemesi için dosyanın üstüne eğildi iyice; kendini zorlayarak resmi inceledi.

Mark'ın boynu uzamıştı, parmakuçlarında duran balerinlerin ayaklan gibi sarkan ayakları yerden ancak yirmi beş santim yüksekteydi. Mide kasları

gerilmişti, gö-ğüskafesi bir kuşun kemikleri kadar narin görünüyordu.

Baş, bağlantı yerinden kopmuş bir kuklanın başını andırır biçimde sağ

omuzun üstüne yatmış, yarı açık gözka-paklarının altındaki gözler yukarı

kaymıştı. Şişen dili dudaklarının arasındaydı.

Sakin bir sesle, "Ne demek istediğinizi anlıyorum," dedi. "Atılan düğümle boyun arasında ancak on santimlik bir kayış parçası var. Toka nerede?"

"Ensesinde. Sol kulağın arkasında. Daha ilerideki bir sayfada tokanın boynunda bıraktığı izi gösteren bir resim olacaktı."

Cordelia o resmi aramadı. Çavuşun bu fotoğrafı niçin gösterdiğini merak etmişti. Savını kanıtlamak için resim göstermesi gerekmezdi. Onu şoka uğratıp nasıl bir işe bulaştığını göstermek mi istemişti? Yoksa polisin çalışma alanına el attığı için onu cezalandırmak isteğinde miydi? Belki de profesyonel polislerin karşılaştıkları hunharlıklarla Cordelia'nın amatör çalışmalarının arasındaki farkı göstermek, hatta onu uyarmak istiyordu.

Neye karşı uyarmak? Cinayetten kuşkulanmamıştı polis; olay kapanmıştı.

Yalnızca kötülük olsun diye mi göstermişti yoksa? Karşısındakini sarsmaktan, şoka uğratmaktan hoşlanan bir sadistin davranışı mıydı bu?

Niye yaptığını kendisi biliyor muydu acaba?

"Size katılıyorum," diye söylendi. "Kendisi yapmışsa, ancak sizin dediğiniz şekilde yapmış olabilir. Peki, diyelim ki biri önce boynundaki ilmeği sıktı, sonra da onu tavana astı. Büyük bir ağırlık, ölü ağırlık olurdu. Önce düğüm atıp kayışı kancaya takmak, sonra da onu iskemleye çıkarmak daha kolaydı

herhalde."

"Bunları yapmadan önce de ondan kemerini mi istedi?"

"Kemeri kullanmak zorunda değildi ki. Bir ip, bir kablo da kullanabilirdi.

Yoksa onlar kayış izinin altında başka bir iz mi bırakırdı? Daha derin, daha belirgin bir iz belki."

"Patolog öyle bir iz bulunup bulunmadığını araştırdı. Herhangi bir iz bulamadı."

"Başka bir yöntem de kullanabilirdi. Kafasına bir naylon torba geçirilip torba sıkılsa... Ya da ince bir eşarp, bir kadın çorabı..."

"Sizin kurnaz bir katil olabileceğiniz anlaşılıyor, Bayan Gray. Öyle de öldürülebilirdi ama bunu yapanın çok güçlü bir adam olması gerekirdi. Ve çocuğu gafil avlaya-bilmesi. Herhangi bir boğuşma olduğunu gösteren hiçbir iz yoktu."

"Yine de, öyle yapılabilirdi değil mi?"

"Elbette. Ancak öyle yapıldığını gösteren hiçbir kanıt yok."

"Önceden bir ilaçla bayıltılnnışsa?"

"Onu ben de düşündüm. Kahveyi tahlil ettirmemin nedeni de oydu.

Herhangi bir ilaç verilmemişti. Otopsi bunu açıkça ortaya koydu."

"Ne kadar kahve içmişti?"

"Otopsi raporuna bakılırsa yarım fincan kadar. Ondan kısa bir süre sonra da ölmüş. Akşamın yedisiyle dokuzu arasında. Patolog daha kesin konuşamadı."

"Yemekten önce kahve içmesi tuhaf değil mi?"

"Yasaya aykırı değil. Yemeği saat kaçta yemeyi tasarladığını da bilmiyoruz.

Ayrıca, yemekten önce kahve içmiş diye olayın cinayet olduğunu ileri süremezsiniz."

"Yazdığı şu pusula... Daktilonun tuşlarından par-makizi almanın yolu yoktu herhalde."

"O tür tuştan parmakizi almak çok zordur. Denedik ama açık bir iz, kesinlikle tek kişiye aittir diyebileceğimiz bir iz bulamadık."

"Ve sonunda intihar olduğunu kabul ettiniz."

"Sonunda, başka bir şey olduğunu kanıtlayamaya-cağıma karar verdim."

- "Ama içinizden gelen ses öyle demiyordu. Ortağım -eski şefi - Scotland Yard'daki bir başmüfettiş -içinden gelen sesi de dinlermiş."

"Scotland Yard'dakiler içlerinden gelen sesi dinleyecek zamanı bulurlar.

Ben içimden gelen her sese kulak verecek olsam başka iş yapamam. Önemli olan neden kuşkulandığınızdeğil, neleri kanıtlayabileceğinizde."

"Şu pusulayla kayışı alabilir miyim?"

"Aldığınıza ilişkin bir kâğıt imzalarsanız niye olmasın. Onların kimsenin istediği yok anlaşılan."

"Şimdi de o pusulayı görebilir miyim?"

Çavuş Maskell kâğıdı dosyadan çıkarıp kıza uzattı. Cordelia ancak yarısını

hatırladığı kelimeleri okumaya başladı.

sonunda, aşağıda gökyüzü kadar uçsuz bucaksız bir boşluk belirdi...

Daha önce olduğu,gibi, kâğıda dökülen kelimelerin, söz diziminin sihrine kapıldı yine. Bayan Leaming de aynı kelimeleri yazının güzelliğini hisseder gibi okumuştu ama yazılı metnin etkisi daha büyüktü.

Bunu düşünürken, alıntı yazıyla ilgili iki nokta dikkatini çekti ve soluğunu kesti. İlkini Çavuş Maskell'a açmaya hiç niyeti yoktu ama ikincisinden söz edebilirdi.

"Mark Callender daktilo kullanmakta ustaymış," dedi. "Bu yazı usta bir elden çıkmış."

"Aynı kanıda değilim. Dikkatle bakarsanız bazı harflerin daha silik çıktığını

görürsünüz. Amatörlerin en belirgin özelliği budur."

"Evet, ancak silik çıkan harfler hep aynı harfler değil. Daktiloya alışık olmayanlar klavyenin iki ucundaki harflere hafif basarlar genellikle.

Burada... Yazının sonlarına kadar kelime aralarındaki boşluklar da çok düzgün. Biri, sonlara doğru ustalığını gizlemesi gerektiğini fark etmiş sanki.

Yazıyı baştan yazacak kadar da zaman bulamamış. Noktalamanın kusursuz olması da ilginç."

"Herhalde kitaptan satır satır kopya etmiştir. Çocuğun odasında Blake'in bir kitabı vardı. Alıntının Blake' ten olduğunu biliyorsunuz sanırım."

"Biliyorum. Peki, kitaptan satır satır kopya ettiyse kitabı yine yatak odasına götürme zahmetine katlanması nedendi sizce?"

"Düzenli bir çocuktu."

"Kahve fincanını yıkayacak, dirgenin çamurunu temizleyecek kadar düzenli değilmiş ama."

"Bu herhangi bir şeyi kanıtlamaz. Dediğim gibi, kendini öldürmeyi düşünenler garip davranışlarda bulunurlar. Daktilonun onun daktilosu olduğunu, bir yıl önce aldığını biliyoruz. Yazıyı onun yazdığı başka metinlerle karşılaştırmamız olanaksızdı. Bütün kâğıtları yanmıştı."

Saatine bakarak ayağa kalktı. Cordelia konuşmanın sona erdiğini anlamıştı.

Daktiloda yazılan pusulayla kayışı teslim aldığını belirten bir kâğıt imzaladı, çavuşun elini sıkıp yardımlarından ötürü teşekkür etti. Maskell kapıyı açıp kızın çıkmasını beklerken, içinden gelen bir dürtüye uyarak konuşurmuş

gibi, "Bilmek isteyebileceğinizi düşündüm," dedi. "İlginç bir nokta var.

Mark öldüğü günün bir saatinde bir kadınla birlikteymiş galiba. Patolog üst dudağında bir iz buldu. İncecik bir çizgi. Mora çalan kırmızı bir rujun izini."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üniversitenin, çukur avlusu ve soyulmuş bir portakalı andıran pırıltılı

kubbesiyle Bizans yapılarının havasını taşıyan yeni bölümü New Hall, Cordelia'ya sultanların haremlerini anımsatmıştı. Evet, burası son derece geniş bir dünya görüşüne sahip ve yalnızca akıllı kızlara düşkünlüğü olan bir sultanın haremiydi ama yine de haremdi. Okul, ciddi öğrenim çalışmalarına dalmaya olanak bırakmayacak kadar güzel bir yapıydı. Beyaz tuğla duvarların göze batan kadınca bir zevk örneği olmasından, alçak havuzlardaki nilüferlerin arasında kan kırmızı gölgeler gibi kaynaşan süs balıklarından, bir sanat eseri ya-ratırcasına planlanıp dikilen fidanlardan da hoşlanmamıştı Cordelia. Yapıyı eleştirmeyi sürdürdü; böylece, duyduğu ürküntü hafifliyordu.

Onu neden arıyorsunuz, sorusuyla karşılaşmaktan ya da içeri girmeniz yasaktır denmesinden çekindiği için kapıdan girerken Bayan Tilling'!

aradığını bildirmemişti. En akıllıca iş şansına güvenip öylece girmek gibi görünmüştü. Neyse ki şansı yolundaydı. Sophia Tilling'in odasını iki kişiye sorduktan ama bir sonuç alamadıktan sonra, telaşla koşuşturan bir öğrenci uzaklaşırken dönerek seslenmişti:

"Odası yok, o burada yatıp kalkmaz. Ama şu anda kardeşiyle birlikte çimenlikte oturuyor. İşte şurada."

Cordelia gölgede kalan avludan çıkarak yosun kadar yumuşak olan çimenlerin üstünde yürüdü ve güneşte oturan küçük topluluğa yanaştı. Dört kişiydiler, ılık, kokulu çimenlerin üstüne uzanmışlardı. Erkek ve kız kardeş

oldukları ilk bakışta anlaşılan Tillingler, olağanüstü uzunluktaki boyunları

ve siyah saçlı güçlü başlarıyla, kıvrımları düzgün, ince üst dudaklarına çok yakın bir yerde son bulan düz burunlarıyla Onraffaellocu portreleri anımsatmışlardı Cordelia'ya. Kardeşlerin kemikli yapılarıyla karşılaştırıldığında, ikinci kız yumuşacık bir yaratık gibi görünüyordu.

Mark'ı aramaya gelen kız oysa, Bayan Markland çok güzel derken abartmamıştı gerçekten. Oval bir yüzü, incecik, düzgün bir burnu, küçük ancak son derece biçimli bir ağzı vardı. Koyu mavi gözlerinin çekikliği yüzüne, uzun sarı saçlarına ve teninin açık rengine ters düşen bir doğulu havası veriyordu. Belini sikaca saran, göğüslerinin altındaki bir-iki düğmeden başka düğmesi olmayan, ayak bileklerine kadar inen eflatunu bol bir pamuklu basma giymişti. Elbisenin büzgülü bedeni dolgun göğüslerini sarıyor, eteğinin yırtmacı açıldıkça içine aynı kumaştan dikilmiş bir şort giydiği görülüyordu. Cordelia' nın görebildiği kadarıyla, üstünde başka hiçbir şey yoktu. Ayakları çıplak, uzun, biçimli bacakları hiç güneş

görmemişti. Cordelia o beyaz bacaklar kenti dolduran güneş yanığı kollarla bacaklardan çok daha erotik, bu kız da bunun bilincinde diye düşündü.

Sophia Tilling'in alımlı esmerliği, çok daha yumuşak ve büyüleyici bir güzelliği olan ikinci kızın çekiciliğini vurguluyordu.

Topluluğun dördüncü kişisi çok daha sıradan bir insan gibi görünüyordu ilk bakışta, üçgen yüzlü, kıvırcık kızıl saçlı, sakallı, tıknaz bir gençti. Sophia Tilling'in yanına uzanmıştı.

Sarışın kızın dışında, hepsi eski blucin ve açık yakalı pamuklu gömlek giyiyorlardı.

Yanlarına sokulup birkaç saniye orada durduğu halde Cordelia'yla hiç

ilgilenmediler.

Sonunda, "Hugo Tilling'le Sophia Tilling'i arıyorum," diye açıkladı. "Adım Cordelia Gary." Hugo Tilling başını kaldırıp baktı.

"Cordelia ne yapacak, sevecek ve susacak," diye mırıldandı.

Cordelia, "Adımla alay etmek için sizin gibi edebi alıntılar yapanlar genellikle kız kardeşlerimi de sorarlar," diye söylendi. "Zamanla iyice sıkıcı

oluyor yani."

"Oluyordur herhalde. Çok özür dilerim. Ben Hugo Tilling, bu da ablam. Bu bayan Isabelle de Lasterie, bu da Davie Stevens."

Davie Stevens hacıyatmaz gibi doğrularak, "Merhaba," diye selam verdi dostça.

Meraklı bir dikkatle bakıyordu Cordelia'ya. O da Davie'yle ilgilenmişti.

Belki de yapının mimarisinin etkisi altında kaldığından, küçük topluluğu ilk gördüğünde, muhafız alayı komutanının gözetiminde en sevdiği iki cariyesiyle keyif çatan genç bir sultana baktığı izlenimine kapılmıştı. Ancak Davie Stevens'in zeki, dikkatli bakışlarıyla karşılaşınca o izlenim silindi. Bu sarayda en güçlü kişilik muhafız alayı komutanının kişiliğiydi.

Sophia Tilling de başını sallayarak, "Merhaba," diye mırıldandı.

Isabelle hiç ağzını açmadıysa da yüzüne güzel ve anlamsız bir gülümseme yayıldı.

Hugo, "Oturmaz mısın, Cordelia Gray?" diye seslendi. "Otur ve ne istediğini anlat."

Cordelia bej süet eteğini lekelemekten çekinerek otların üstüne dikkatle diz çöktü. Sanıkları - bu insanlar sanık sayılmazlardı gerçi - bu şekilde, yalvarırcasına diz çökerek sorguya çekmek de biraz tuhaftı.

"Ben özel dedektifim," diye başladı. "Sir Ronald oğlunun hangi nedenle kendini öldürdüğünü araştırmam için tuttu beni."

Bu sözlerin yarattığı etki şaşırtıcıydı. Yorgun savaşçılar gibi otlara serilen gençler ansızın elektrik akımı verilmişçesine dirilmiş, mermerden yontulmuş gibi kaskatı kesilmişlerdi. Ardından, yavaş yavaş gevşediler.

Cordelia tutulan solukların şalıverildiğini işitebiliyordu. Yüzleri inceledi.

İçlerinde en kaygısız görünen Davie Stevens'dı. İlgili ancak kaygısız ve çarpık bir gülüşle gülümseyerek, aralarında gizli bir işbirliği varmış gibi Sophia'ya kısaca göz atı. Kız bu bakışa karşılık vermedi. Hugo'yla o dosdoğru karşıya bakıyordu. Cordelia, Tilling kardeşlerin göz göze gelmemeye çalıştıklarını hissetti. Yine de, en fazla sarsılan Isabelle'di. Önce kısık bir çığlık atmış, sonra da şok geçirdiğini anlatmaya çalışan ikinci sınıf bir oyuncu gibi elini yüzüne dayamıştı. Mavi gözleri irileşti, anlamı

kestirilemeyen bakışları umarsız bir yakarıyla Hugo'ya dikildi. Öyle sararmıştı ki Cordelia onun bayılabileceğini düşündü.

"Bunların arasında gizli bir işbirliği varsa," dedi kendi kendine, "birliğin en zayıf kişisini öğrenmiş oldum."

"Yani," dedi Hugo Tilling, "Sir Ronald Callender oğlunun niçin kendini öldürdüğünü öğrenmekle mi görevlendirdi seni?"

"Buna inanmakta güçlük mü çekiyorsunuz?"

"Bana öyle gelmişti."

"Her neyse," dedi Cordelia, "şimdi ilgileniyor. Bu bir bilim adamının gerçekleri öğrenmek merakından başka bir şey olmasa da ilgileniyor."

"Öyleyse o mikro-biyoloji çalışmalarını yürütmeye, plastik maddelerin tuzlu suda nasıl eriyebileceğini bulmaya, ya da yaptığı iş her neyse ona baksın.

İnsan denen yaratık öyle bilimsel deneylere elverişli değildir."

Davie Stevens kayıtsız bir havayla söylendi:

"O kendini beğenmiş faşist herife nasıl katlanabildiğini aklım almadı."

Bu alaycı söz pek çok çağrışım yaptı. Cordelia kasıtlı olarak aptal davrandı.

"Sir Ronald'ın politik eğilimini sormadım doğrusu."

Hugo bir kahkaha attı.

"Davie onu söylemek istemedi. Faşist derken, Sir Ronald'ın hiç

savunulamayacak bazı görüşler benimsediğini anlatmak istedi. Herkesin eşit doğmadığı görüşünü sözgelimi. Ya da herkese oy hakkı tanınmasının insan soyunun yararına olmadığını, sağcıların zorbalıklarının solcuların zorbalıklarından daha hafif ve daha kolay kabul edilebilecek şeyler sayılabileceğini, kurbanların açısından, beyazların siyahları öldürmesiyle siyahların siyahları öldürmesi arasında büyük fark bulunmadığını, kapitalizmin - uyuşturucu alışkanlığından tut da, düşük cümlelerle konuşmaya varıncaya kadar - insanlığın bütün kusurlarından sorumlu tutulamayacağını. Sir Ronald'ın bu savunulamayacak görüşlerin birini ya da hepsini benimsediğini ileri sürmüyorum. Ama Davie öyle düşünüyor."

Davie elindeki kitabı Hugo'ya fırlatıp alınganlık göstermeden bağırdı:

"Kes be! Daily Telegraph gazetesinin yazarları gibi konuşmaya başladın.

Konuğumuzu sıkıyorsun."

Sophie Tilling ortaya bir soru atmıştı ansızın:

"Bizi sorguya çekmenizi Sir Ronald mı söyledi?"

"Sizin Mark'ın arkadaşları olduğunuzu söyledi. Duruşmada ve cenazede görmüş sizi."

Hugo yine güldü.

"Onun arkadaşlık anlayışı cenazede ve duruşmada boy göstermek miymiş?"

Cordelia, "Ama gitmiştiniz, değil mi?" diye sordu.

"Duruşmaya gittik. Isabelie'den başka hepimiz gittik. O da salonda hoş

dururdu ama kendisine güvenilemeyeceğini düşündük. Sıkıcı bir duruşmaydı. Mark'ın kalbinin, ciğerlerinin ve sindirim sisteminin kusursuz olduğunu gösteren birtakım tıbbi kanıtlar sunuldu. Anladığım kadarıyla, boynuna o kayışı geçirmeseymiş sonsuza kadar yaşayacakmış oğlan."

"Cenazeye de gittiniz."

"Gittik. Cambridge Krematoryumu'nâ gittik. Ölüyü yakma töreni pek sessiz geçti. Cenaze levazimatçısının adamlarının dışında, yalnızca altı kişi vardı

törende. Biz üçümüz, Sir Ronald, onun sekreter ve kâhya olan yardımcısı, bir de siyahlar giyen, dadıya benzeyen yaşlı bir kadın. Aslını ararsan, emektar dadı tipinin öyle eksiksiz bir örneğiydi ki kılık değiştirmiş bir kadın polis olmasından kuşkulandım."

"Niye polis olsun? Polise benziyor muydu?"

"Hayır. Ama sen de özel dedektife benzemiyorsun."

"Kim olduğunu hiç bilmiyor musunuz?"

"Hayır. Tanıştırılmadık. Dost toplantılarını andıran cenazelerden biri değildi. Şimdi düşünüyorum da, hiç kimse başkalarıyla iki kelime söz etmedi. Sir Ronald keder maskesini takmıştı. Veliahtı için yas tutan soylu kraldı."

"Ya Bayan Leaming?"

"Veliahtın anası değilse de kralın karısıydı. Yüzünde siyah peçesi eksikti.

Sophie, "Bence onun üzüntüsü yapmacık değildi," diye atıldı.

"Hiç bilinmez. Hiç belli olmaz, üzüntüyü tanımlayabilir misin? Gerçek üzüntüyü tanımlayabilir misin?"

Davie Stevens oyuncu köpekler gibi yattığı yerde yüzüstü dönerek söze karıştı.

"Bayan Leaming bana çok kötü görünmüştü. Hastaydı sanki. Haa, o yaşlı

kadının soyadı da Pilbeam. En azından çelenkte öyle yazıyordu."

Sophie güldü.

"Güllerden yapılmış haç biçimindeki çelenkte mi? O çelengi o kadının gönderdiğini anlamalıydım. Adını nereden biliyorsun peki?"

"Baktım, tatlım. Cenaze levazımatçısının adamları çelengi tabutun üstünden ahp duvara dayadılar, ben de eğilip bir göz attım. Kartın üstünde 'Pilbeam dadı derin üzüntüsünü bildirir,' yazıyordu."

"Doğru," dedi Sophie. "Eğilip baktın. Şimdi hatırladım. Ne güzel!

Derebeylik ve ağalık törelerine de pek uygun. Zavallı dadı dünya kadar para harcamıştır o çe-lenge."

Cordelia, "Mark'ın Pilbeam dadıdan söz ettiğini hiç duymuş muydunuz?"

diye sordu.

Hepsi birbirlerine baktılar. Isabelle başını iki yana salladı, Sophie, "Bana hiç

sözünü etmedi," dedi.

Hugo Tilling daha uzun konuştu.

"Mark dadısından hiç söz etmezdi ama ben kadını cenazeden önce bir kere daha görmüştüm. Aşağı yukarı altı hafta önce fakülteye geldi. Mark'ın yirmi bir yaşını bitirdiği gün. Onu görmek istedi. Ben o arada kapıcının kulübesindeydim. Kapıcı Robbins, oğlanın fakültede olup olmadığını bana sordu. Kadın Mark'ın odasına çıktı. Bir saat kadar odada oturdular. Kadını

giderken bir daha gördüm ama Mark ondan hiç söz etmedi. Ne o gün, ne de daha sonra."

Ondan kısa bir süre sonra da fakülteden ayrıldı, diye düşündü Cordelia. İki olay arasında bir bağlantı olabilir miydi? Bu çok küçük bir ipucuydu gerçi; ancak araştırılması gerekirdi.

"Başka çiçek yok muydu," diye sordu.

Soruya Sophie karşılık verdi.

"Tabutun üstünde bahçeden kesilmişe benzeyen bir demet vardı. Kart falan iliştirilmemişti. Bayan Leaming koymuştu sanırım. Öyle bir demet Sir Ronald'ıri tarzı değildi."

"Siz onun arkadaşlarıydınız," dedi Cordelia. "Lütfen bana onun hakkında biraz bilgi verin."

Kimin konuşacağını kararlaştırmak istercesine birbirlerine baktılar.

Sıkıntıları neredeyse elle tutulabilecek somut bir nesne gibiydi. Sophie Tilling yolduğu otları parmaklarının arasında yuvarlıyordu. Başını

kaldırmadan konuştu.

"Mark içine kapalı bir insandı. Bizim, herhangi birimizin onunla ilgili her şeyi bildiğini sanmıyorum. Sessizdi, yumuşaktı, hırsı olmayan içine kapalı

bir gençti. Zekâ gösterilerine kalkışmayan akıllı bir insandı. Çok nazikti.

Herkes için kaygılanır, ancak kaygısını belli ederek onları ezmezdi. Kendine fazla saygı duymazdı. Ama bundan ötürü sıkıldığını görmedik. Bunun dışında herhangi bir şey anlatabileceğimizi sanmıyorum."

Isabelle çok alçak bir sesle, Cordelia'nın zorlukla duyabildiği bir fısıltıyla söylendi:

"Çok tatlıydı."

Hugo öfkeyle ve sabırsızca, "Çok tatlıydı ve öldü," diye haykırdı. "Hepsi bu kadar. Mark Callender hakkında söyleyebileceğimiz başka bir şey yok.

Fakülteden ayrıldıktan sonra hiçbirimiz onu görmedik. Ayrılmadan önce bize danışmadı. Kendini öldürmeden önce de danışmadı. Ablamın da dediği gibi içine kapalı bir insandı. Siz de onun özel hayatını karıştırmasanız iyi edersiniz bence."

"Bakın, üçünüz de duruşmaya gitmişsiniz, cenazeye gitmişsiniz. Mademki artık onu görmüyordunuz, ne yapıp ettiğine aldırmıyordunuz, niye gittiniz?"

"Sophie onu sevdiği için gitti. Davie de Sophie gittiği için. Ben biraz meraktan ötürü, biraz da saygı göstermiş olmak için. Siz benim vurdumduymaz havama aldırmayın, kalpsiz biri değilimdir."

Cordelia inatla diretti.

"Öldüğü gün birisi ona uğramış. Oturup onunla birlikte kahve içmiş. Bunun kim olduğunu öğrenmek niyetindeyim."

Hepsi bu habere şaşırmış göründüler. Yoksa ona mı öyle gelmişti? Sophie Tilling bir soru soracakmış gibi olduysa da kardeşi ona fırsat bırakmadan atıldı:

"O kişi bizlerden biri değildi. Öldüğü akşam bizler Sanat Tiyatrosu'nun ikinci sırasında oturmuş Pinter'ın bir oyununu seyrediyorduk. Bunu kanıtlayıp kanıtlayama-yacağımı bilmiyorum. Yer ayıran gişe memurunun rezervasyon listesini sakladığını da sanmam. Ne var ki yer ayırtan bendim, beni hatırlayabilir. Ayrıntılarla aşırı ölçüde ilgilenmek niyetindeyseniz, o akşam birkaç arkadaşımı tiyatroya götürmek niyetinde olduğumu bilen bir arkadaşımın, oyuna ara verildiğinde aramızdan birkaçını barda gören ikinci bir arkadaşın ve daha sonra oyun hakkında görüş alışverişi yaptığım bir başka arkadaşın adlarını verebilirim. Bunların hiçbiri hiçbir şeyi kanıtlamaz.

Arkadaşlarım iyi çocuklardır, ben istersem yalan da söylerler. Benim size yalan söylemediğime inanmanız sizin için en kolayı. Niye yalan söyleyeyim? 26 Mayıs akşamı dördümüz de Sanat Tiyatrosu'ndaydık."

Davie Stevens alçak sesle söylendi.

"O kendini beğenmiş hergeleye, baba Callender'a, sen cehennemin dibine git ve oğlunu rahat bırak deseniz, sonra da kendinize basit bir hırsızlık olayıyla ilgili bir iş bulsanız olmaz mı?"

Hugo Tilling, "Ya da bir cinayet olayı," diye ekledi.

"Evet, kolay ve hoş bir cinayet olayı bulun."

Şifreyle anlaşmış gibi, dördü birden kitaplarını toplamaya, üstlerine yapışan otları silkeleyerek kalkmaya hazırlandılar. Avluyu geçip fakülteden çıkıncaya kadar Cordelia da peşlerinden gitti. Hiç konuşmadan ilerleyen dört arkadaş ön tarafa park edilmiş beyaz bir Renault'ya yöneldiler.

Cordelia onlara yaklaştı ve doğruca Isabelle'e bakarak sordu:

"Pinter'ın oyununu beğendiniz mi? Wyatt Gillman'in yerliler tarafından vurulup öldürüldüğü son sahnenin korkunçluğu sizi ürkütmedi mi?"

Onu öylesine kolayca kıstırdığı için Cordelia kendinden nefret etti. İri mavi gözler şaşkın şaşkın bakındı.

"Yoo, hayır. Hoşuma gitmedi ama korkmadım. Hugo'yla öbür arkadaşlarım yanımdaydı.'"

Cordelia bu kez Hugo Tilling'e döndü.

"Arkadaşın Pinter'ın oyunuyla Osborne'unki arasındaki farkı bilmiyor galiba."

Hugo sürücü koltuğuna yerleşmeye çalışıyordu. Oturduğu yerde geriye dönerek Sophie'yle Davie'nin binebilmeleri için arka kapıyı açtı, sonra da sakin bir sesle açıkladı.

"Arkadaşım olarak nitelediğiniz bayanın Cambridge'e gelmesinin nedeni dilimizi öğrenmek. O konuda gösterdiği ilerlemenin ölçüsü her zaman belli olmuyor. Bazen insanı düş kırıklığına uğratıyor. Yani arkadaşımın sorulan soruların ne kadarını anladığı belli olmaz."

Motoru çalıştırmıştı. Araba yavaş yavaş hareket etti. O zaman Sophie Tilling başını pencereden dışarı uzatıp son anda karar vermiş gibi seslendi:

"İşine yarayacağını sanıyorsan ben seninle Mark hakkında konuşmaya hazırım. Yaramayacaktır ama istersen bugün evime gel. Norwich sokağı 57

numara. Geç kalma! Davie'yle nehirde sandal gezintisi yapacağız, istersen sen de bize katılırsın."

Araba hızlandı. Onlar gözden kayboluncaya kadar Cordelia arkalarından baktı. Hugo alaycı bir tavırla elini kaldırarak veda etti ama hiçbiri dönüp arkaya bakmadı.

Cordelia kâğıt kalem çıkarıp adresi yazıncaya kadar Norwich Sokağı 57

numara diye mırıldanıp durdu. Sophie orada pansiyoner miydi, yoksa o adreste bir öğrenci yurdu mu vardı? Ailece Cambridge'de mi oturuyorlardı

yoksa? Neyse, yakında öğrenecekti. Kaçta gitse iyi olurdu? Çok erken giderse aşırı hevesli görünecekti. Gecikirse gençler nehir gezisine çıkmış

olabilirlerdi. Sophie Tilling'in son anda böyle bir çağrıda bulunmasına yol açan ne olursa olsun, onlarla ilişkiyi kesmemeliydi.

O gençlerin bildikleri bir şey vardı; işlenen bir suçla ilgili bir şey. Bu açıkça ortadaydı. Yoksa Cordelia'ya böyle tepki göstermezlerdi. Mark Callender'ın ölümüyle ilgili gerçeklerin kurcalanmasını istemiyorlardı. Aklını çelmeye, onu kandırmaya, soruşturmayı bırakmasını sağlamaya çalışacaklardı.

Gözünü korkutmaya, tehdit etmeye de kalkışırlar mıydı? Niye peki? Birini korumaya çalışıyorlardı. En akla yakın açıklama buydu. Yine aynı soru: Neden? Cinayet, gece çok geç dönerek yurda gizlice girmek gibisinden bir suç, bir dostun arkadaşlık hatırına gizleyip örtbas edeceği bir olay değildi.

Mark Callender onların arkadaşıydı; içlerinden ikisi için arkadaştan da öte biriydi belki. Mark'ın tanıdığı, güvendiği biri boynundaki kayışı sıkmış, hırıldayarak can verişini seyredip dinlemiş, cesedini kaldırıp bir hayvan leşi gibi kancaya asmıştı. Bu gerçekler Davie Stevens'ın Sophie'ye keyifli! bir bakışla bakıp bıyık altından gülmesiyle, Hu-go'nun sakin, alaycı tavrıyla, Sophie'nin meraklı, dostça bakışlarıyla bağdaştırılabilir miydi? İşbirliği yapmışlarsa üçü de birer canavar olmalıydılar. Ya Isabelle? Birini koruyorlarsa o kişi Isabelle'di mutlaka. Ama Isabelle de Lasterie'nin Mark'ı

öldürmesi olanaksızdı. Cordelia kızın dar, düşük omuzlarını, güneşte neredeyse saydam görünen güçsüz ellerini, kuş pençesini andıran pembeye boyalı tırnaklarını gözünün önüne getirdi. Katil Isabelle'se, biri ona yardım etmiş olmalıydı. O hareketsiz, ağır gövdeyi yüklenip iskemleye çıkarmak,

tavandaki kancaya asmak ancak uzun boylu ve çok güçlü bir kadının yapabileceği bir işti.

Norwich Sokağı tek yönlü bir sokaktı ve Cordelia'nın geldiği yönden, sokağa girilemiyordu. Hills Caddesi'ne dönmesi, Katolik kilisesinin yanından dolaşıp sağdaki dördüncü sokağa sapması biraz zaman aldı.

Victoria çağı üslubunda, tuğladan yapılmış küçük evlerle doluydu sokak.

Hızla gelişen, yakında seçkin bir semt olacak gibi görülen bir sokağa benziyordu. Evlerin çoğu bakımlıydı, bir örnek sokak kapıları yeni boyanmıştı, alt katların sokağa bakan tek penceresindeki eski moda tül ve dantel perdeler modern, çizgili perdelerle değiştirilmişti. Elli yedi numaranın ön kapısı siyahtı, numarası da kapının camlı bölmesinin üstüne beyaz boyayla yazılmıştı. Cordelia arabayı park edebileceği bir yer bulunca sevindi. Kaldırım boyunca sıralanan eski arabalarla külüstür bisikletlerin arasında beyaz Renault'yiı göremedi.

Ön kapı ardına kadar açıktı. Zile bastı, çekingen adımlarla küçük ve beyaz boyanmış bir antreye girdi. Evin içi hiç yabancı gelmemişti ona. Altıncı

doğum gününden sonra, iki yıl süreyle Bayan Gibson'ın tıpkı tıpkısına buna benzeyen evinde yaşamıştı. Kapının tam karşısındaki dar ve dik merdiveni, öndeki salona açılan kapıyı, arka odaya, oradan da mutfağa ve arka bahçeye ulaşan geçidi çok iyi tanıyordu. Şöminenin iki yanında kemerli nişler bulunduğunu, gömme dolapların yerlerini biliyordu. Anıları öylesine canlıydı ki o temiz, aydınlık antrede bile Romford'Iarın evinden hiç eksik olmayan kirli çocuk bezi, lahana ve yağ kokusunu duyabiliyordu. Yolun karşısındaki ilkokuldaki çocukların - her mevsimde giydikleri çizmelerle -

asfaltın üstünde tepinerek, sıska kollarını sallayarak küçük Cordelia'ya taktıkları olmadık isimlerle seslendiklerini bile duyabiliyordu.

Karşıdaki kapı aralıktı ve o aralıktan parlak sarı renge boyanmış güneşli odanın içi görülebiliyordu. Sophie kapıda belirdi.

"Ha, sen miydin? İçeri gelsene. Davie okuldan birkaç kitapla piknikte yiyebileceğimiz bir şeyler almaya gitti. Çayımızı şimdi mi içelim, yoksa

onun dönmesini mi bekleyelim? Ben de ütü yapıyordum. Şimdi bitirdim."

"Beklesek daha iyi olur."

Cordelia odaya girip oturdu, Sophie ütünün kablosunu sarar, ütü bezini katlayıp toplarken onu seyretti. İnsana kucak açan güzel bir odaydı bu.

Değerli değersiz, gösterişli ve gösterişsiz eşyalarla, belirli bir üsluba bağlı

kalmadan döşenmiş bir oda. Duvarın önünde meşe ağacından yapılmış

sağlam bir yemek masası, onun çevresinde çirkin sayılabilecek dört iskemle, şişkin sarı min-derli bir koltuk, pencerenin altında kahverengi kadife döşeli şık, Victoria üslubu bir. kanepe, ferforje süslemeli şömine rafında üç tane kaliteli Staffordshire biblosu vardı. Bir duvar mantar levhalarla kaplanmış, üstüne çeşitli posterler, küçük pusulalar, dergilerden kesilmiş resimler asılmıştı. Resimlerden ikisi çok güzel çıplak kadın fotoğraflarıydı.

Sarı perdeli pencerelerin gerisindeki küçük bahçe yemyeşildi. Pek sağlıklı

görünmeyen sarmaşıkların önünde bol çiçekli bir gülhatmi, küplere dikilmiş

gül fidanları, bahçe duvarının üstünde de bir sıra sardunya saksısı vardı.

Cordelia, "Evi çok sevdim," dedi. "Senin mi?"

"Evet, sahibi benim. Dedemiz iki yıl önce öldü, Hu-go'yla bana biraz miras bıraktı. Ben payıma düşen parayla bu evin ilk taksidini ödedim, onarım işleri için de banka kredisi aldım. Hugo kendi payına düşen parayı şaraba yatırdı. Şarap stoku yaptı. O orta yaşa geldiği zaman mutlu olmayı garanti etti, bense şimdi rahat etmek istedim. Aramızdaki fark bu işte."

Masanın üstündeki ütü bezini katlayıp dolaplardan birine kaldırmıştı.

Cordelia'nın karşısına oturarak beklenmedik bir soru sordu.

"Hugo'yu sevdin mi?"

"Pek sevmedim. Bana kaba davrandı."

"Kasıtlı olarak yapmamıştır."

"O daha da kötü. Kabalık her zaman kasıtlı olmalıdır. Yoksa duyarsızlık belirtisidir."

"Isabelle'in yanında olduğu zaman hep biraz terstir Hugo. O kız onun üstünde öyle bir etki yaratıyor."

"O kız Mark Callender'a âşık mıydı?"

"Kendisine sorman gerek, Cordelia. Ama pek sanmıyorum. Birbirlerine doğru dürüst tanımazlardı bile. Mark onun değil, benim sevgilimdi.

Cambridge'de dolaşıp Mark'la ilgili sorular soracaksa eninde sonunda birinden duyacaktır, en iyisi ben kendim söyleyeyim diye düşündüğüm için çağırdım seni. Mark bu evde kalmıyordu gerçi; fakültede kendi odası vardı.

Ama ilişkimiz bütün bir yıl sürdü. Ben bu yıl Noel'den sonra Davie'yle tanışınca sona erdi."

"Ona âşık mıydın?"

"Emin değilim. Cinselliğin her çeşidi bir tür sömürüdür, değil mi?

Birbirinizin kişiliğinin aracılığıyla kendi benliğinizi keşfetmeye çalışıyor muydunuz, demek iste-diysen, eh, âşıktık ya da âşık olduğumuza inanıyorduk diyebilirim. Mark âşık olduğuna inanmak zorunluluğunu duyuyordu. Ben aşkın ne anlama geldiğini bildiğime emin değilim."

Cordelia kıza yakınlık duydu ansızın. Kendisi de aşkın anlamından emin değildi. İlişki kurduğu iki erkeği düşündü. Georges'la yumuşak ve mutsuz bir insan olduğu, ona Delia, babasının küçük faşisti demeyip gerçek adıyla seslendiği için yatmıştı. Hırçın ve öfkeli bir genç olan Carl'ı da öyle çok sevmişti ki, sevgisini, CarPın önemli gördüğü tek yolla kanıtlamaktan kaçınmanın kabalık olacağını düşünmüştü. Georges'la ve Carl'la ilişki kurmadan önce yalnız ve deneyimsiz bir kızdı. Şimdi biraz daha deneyimli, ama hâlâ yalnızdı. O iki erkekle yatmış olması, babasıyla ya da ev

sahipleriyle olan ilişkilerinde - nicedir aradığı - özgüveni sağlamadığı gibi, iki olayda da kalbi, ona rahatsızlık verecek ölçüde etkilenmemişti. Ama Carl'ı sevmişti. Carl'ın, onun hayatında çok önemli bir yer tutmadan, sevişmeleri vazgeçilemeyecek hale gelmeden önce Roma'dan ayrılması iyi olmuştu. O garip jimnastik hareketlerinin günün birinde vazgeçilmez hale gelebileceğini düşünmek de çok sıkıcıydı. Karar vermişti Cordelia: Cinsellik abartılan bir konuydu. Acı çektirmiyor, insanı şaşırtıyordu. Düşünceyle eylem arasındaki kopukluk tam bir kopukluktu.

"Demek istediğim, birbirinizden ve birlikte yatağa girmekten hoşlanır mıydınız? Sanırım bunu sormak istemiştim," diye sürdürdü.

"İki soruya da evet."

"Niye ayrıldınız peki? Kavga mı ettiniz?"

"O kadar doğal ve ilkel bir şey yapmadık. Mark'la kavga edilemezdi zaten.

Kötü yanlarından biri de buydu. Ben bu işi burada bitirelim dedim, o da yarın akşam seninle tiyatroya gelemeyeceğim demişim gibi, hiç

sinirlenmeden kararıma boyun eğdi. Tartışmadı, fikrimi değiştirmeye çalışmadı. Ayrılışımızın ölümüyle bir ilgisi olduğunu düşünüyorsan yanılıyorsun. Kimse bana o kadar önem vermez; özellikle de Mark. Benim ona olan sevgim de onun bana duyduğu sevgiden büyüktü sanırım."

"Öyleyse neden bitirdin?"

"Ahlaki açıdan incelenip sınandığımı hissediyordum. Öyle düşünmekte haksızdım aslında; Mark ahlakçılık taslayan biri değildi. Ama ben öyle hissettim, ya da hissettiğimi sandım. Onun beklentilerine uyamıyor, onun düzeyine çıkamıyordum. Gary Webber konusunu ele alalım sözgelimi. En iyisi baştan anlatayım. Mark'ı anlamana yardımcı olur. Gary otistik bir çocuktur; kontrol altına alınamayan, hırçın, hoyrat otistiklerden. Mark iki büyük kardeşiyle onu bir parkta tanımıştı geçen yıl. Çocuklar salıncağa biniyorlarmış. Bizimki Gary'yle konuşmuş, çocuk da olumlu tepki göstermiş. Çocuklar Mark'a çabucak ısınırlardı zaten. Webberlann hiç

değilse bir sinemaya gidebilmeleri için Mark haftada bir akşam onlara uğrayıp Gary'ye bakmaya başladı. Son iki tatilde onların evlerinde kaldı, aile de öbür iki çocukla tatile çıkma fırsatını buldu. Webberlar hasta çocuğu hastaneye bırakmaya kıyamıyorlardı. Bir kere denemişler, Gary uyum sağlayamamış. Mark'a bırakmaya hiç çekinmiyorlardı oysa. Ben de bazı

akşamlar onlara uğrardım. Mark oğlanı kucağına alır, saatlerce sallardı.

Gary'yi yatıştırmanın tek yolu buydu. Mark'la ben Gary konusunda görüş

ayrılığı içindeydik. Bence o çocuğun ölmesi daha iyiydi. Bunu Mark'a söyledim. Hâlâ aynı kanıdayım. Öylesi ana babası için de, öbür kardeşleri için de, kendisi için de daha iyi olurdu. Mark öyle düşünmüyordu. Ona bu konuda neler söylediğimi de hatırlıyorum.

" 'Sen onları avutup rahatlatmak için duygusal bir doyum sağlayacaksın diye bu çocukların acı çekmesine razı olabiliyorsun' dedim, ondan sonra konuşma metafizik alanına kaydı.

" 'Onu öldürmeye ne sen razı gelebilirsin, ne de ben,' diyordu Mark. 'Bu çocuk doğmuş ve yaşıyor. Ailesi de yaşıyor. Onlara gerekli olan bizim sağlayabileceğimiz yardım. Bu konudaki duygularımızın önemi yok; önemli olan duygularımız değil, davranışlarımız."

Cordelia karşı çıktı.

"Ama davranışlarımız duygularımızdan kaynaklanır. Davranışları

yönlendiren duygulardır."

"Aman Cordelia, sen de başlama! Ben bu konuşmayı kaç kere yaptım!

Dediğin doğru elbette."

Birkaç saniye süreyle ikisi de sustular. Ardından, Cordelia aralarında doğduğunu hissettiği yakınlık ve güveni sarsmaktan korktuğu için - kendini zorlayarak bir soru sordu:

"Neden intihar etti? İntihar ettiyse tabii."

Sophie'nin yanıtı yüzüne çarpılan bir kapı gibiydi:

"Mektup bırakmıştı ya!"

"Belki bir mektup bırakmıştı. Ancak babasının dediği gibi, o bir açıklama değil,-güzel-en azından bence güzel - bir düzyazı örneğiydi. Ne var ki neden kendini öldürdüğüne ilişkin en ufak bir açıklama yok. İnandırıcı değil."

"Jüri inandı ama."

"Beni inandırmadı. Düşün, Sophie! insanın kendini öldürmesi için yalnızca iki neden vardır. Bir şeyden kurtulmak ya da bir şeye kavuşmak umudu.

Birincisi mantıklı bir nedendir, insan büyük bir acı çekiyorsa, büyük bir ruhsal sıkıntı yahut umutsuzluk içindeyse, bunlardan kurtulmasının da çaresi yoksa, hiçliği yeğlemesi akıllıca bir iş olabilir. Ama daha iyi bir dünyaya kavuşmak ya da ölüm olayını yaşamış olmak için intihar etmek saçmadır.

Ölüm olayını yaşamak olanaksızdır zaten. Ölme sürecini yaşamanın bile mümkün olup olmadığına emin değilim. Ölüm hazırlığı yaşanabilir ancak.

Daha sonra bu deneyimden yararlanmanın imkânı olmadığına göre, o da anlamsız gerçi. Ölümden sonra gidilen başka bir dünya varsa günü

geldiğinde onu da öğreneceğiz. Yoksa, aldatıldık diye yakınmaya fırsat bulamayacağız. Ölümden sonra başka bir hayat olduğuna inananlar akıllı

insanlar. Son hesaplaşmada, ölürken düş kırıklığına uğramayanlar yalnızca onlar."

"Sen bunları uzun uzun düşünüp taşınmışsın, değil mi? Kendini öldürenlerin o kadar uzun düşündüğünü sanmıyorum. İntihar mantıksız bir hareket bence. İçten gelen bir dürtüye uyularak yapılan bir şey."

"Mark içinden gelen dürtülere uyan mantıksız bir insan mıydı?"

"Ben Mark'ı tanımazdım."

"Onun sevgilisiydin ama! Onunla yatıyordun."

Sophie öfkeyle haykırdı: .

"Onu tanımıyordum! Tanıdığımı sanıyordum, oysa hiç tanımıyormuşum."

Bir-iki dakika konuşmadan oturdular. Derken Cordelia, "Sen Sir Ronald'ın.

evine Garforth House'a yemeğe gitmişsin, değil mi?" diye sordu. "Nasıldı?"

"Şaraplarla yemekler harikaydı. Ama senin bunu sorduğunu sanmıyorum.

Onun dışında, gecenin akılda kalacak bir özelliği yoktu. Varlığımı fark ettiği zaman Sir Ronald yakınlık gösteriyor, Bayan Leaming de gözlerini dahi başkandan ayırabildiği zaman beni geleceğin kaynanası gözüyle inceliyordu. Mark biraz suskundu. Bana bir şeyi kanıtlamak için götürmüştü

sanki oraya; belki de kendine kanıtlamak için. Neyi kanıtlamak diye sorma çünkü bilmiyorum. O geceden hiç söz etmedi, benim ne düşündüğümü hiç

sormadı. Bir ay sonra Hugo'yla birlikte çağrıldık yemeğe. Davie'yle orada tanıştım. Araştırma bölümündeki biyologlardan birinin konuğuydu. Ronald Callender onu da yanına almaya çalışıyordu. Davie üniversitedeki son yılında tatil boyunca orada çalışmış. Garforth House hakkında ilk ağızdan bilgi almak istersen onunla konuş."

Beş dakika sonra Hugo, Isabelle ve Davie hep birlikte eve geldiler. Cordelia üst kattaki banyoya çıkmıştı, arabanın kapıya yanaştığını, antreye girenlerin seslerini oradan duydu. Ayak sesleri antreden arka odaya gittiklerini gösteriyordu. Sıcak su musluğunu açtı, mutfaktaki gazlı şofben kükredi.

Küçük evde bir dinamo harekete geçmişti sanki. Suyu açık bıraktı, banyodan çıkıp kapıyı usulca çekti. Merdiven sahanlığına yürüdü.

Sophie'nin sıcak suyunu boşu boşuna akıtmak ayıptı ama, ilk üç basamağı

inip aşağıdaki konuşmalara kulak kabartmak daha da ayıptı belki. Sokak kapısı kapatılmış, arka odanın kapısı açık bırakılmıştı. Isabelle'in tiz, tekdüze konuşmasını duyabiliyordu.

"Sir Ronald denen adam ona araştırma yapması için para veriyorsa ben niye araştırma yapmaması için veremiyorum?"

Ardından Hugo'nun alaycı, biraz da küçümseyen sesi:

"Sevgili Isabelle, herkesi satın alamayacağını ne zaman öğreneceksin sen?"

"En azından Cordelia'yı satın alamazsın. Ben o kızdan hoşlandım."

Bu da Sophie'nin sesiydi. Kardeşi ona karşılık verdi.

"Hepimiz hoşlandık. Sorun bu değil, ondan nasıl kurtulacağımızı bulmak."

Bir-iki dakika süreyle sesler birbirine karıştı, söylenenler anlaşılmaz oldu.

Derken yine Isabelle'in sesi duyuldu:

"Bence onun yaptığı bu iş kadınlara göre değil."

Geriye itilen bir iskemlenin taban döşemesinde çıkardığı gıcırtı ve birinin ayak sesleri işitildi. Cordelia suçlu bir havayla banyoya kaçıp musluğu kapadı. Boşanma davası için kanıt arayanların işlerini almasak olmaz mı

diye sorduğunda Bernie'nin ne dediğini hatırlamıştı.

"Bizim işte çalışacaksan centilmenlik taslayamazsın, ortak." Aralık bırakılan kapıdan içerisini gözleyerek bekledi. Hugo'yla Isabelle gidiyorlardı. Ön kapının kapandığını, arabanın çalıştırıldığını duyduktan sonra aşağı indi.

Sophie'yle Davie yan yana durmuş, büyük bir naylon torbanın içindeki yiyecekleri boşaltıyorlardı. Sophie ona bakıp gülümsedi.

"Isabelle bu akşam bir parti veriyor. Evi Panton sokağında, buraya oldukça yakın bir yerde. Mark'ın öğretmenlerinden Edward Horsfall'un da geleceğini umuyor. Onunla Mark hakkında konuşmak isteyebilirsin diye düşündük.

Parti sekizde, istersen buraya uğra, birlikte gidelim. Şimdi kendimize bir piknik yemeği hazırlıyoruz. Bir saat kadar nehirde gezeceğiz'. Gelmek istersen hiç çekinme. Cambridge'i görmenin en keyifli yoludur."

Daha sonra Cordelia o nehir gezintisini kısa süreli, ancak çok net anılar olarak hatırlayacaktı. Aydınlık sahneler beynine kazınırken gördükleriyle algıladıkları kaynaşmış, bir an için zaman durur gibi olmuştu. Güneş nehrin sularına vuruyor, Davie'nin kollarındaki, göğsündeki kılları aydınlatıyordu.

Kolların dirsekten yukarısı bazı kuşların yumurtaları gibi çil çil benekliydi.

Sophie elindeki uzun sırığı nehir yatağına dayayıp sandala hız kazandırırken arada bir durarak alnına biriken teri koluyla siliyor, sırığın nehrin derinliklerinden koparıp yüzeye çıkardığı koyu yeşil yosunlar kıvrılıp bükülerek yüzüyor, zaman zaman bir ördek beyaz kuyruğunu havaya diktikten sonra yeşil suları köpürterek dalıyordu. Silver Street köprüsünün yanında yemek molası verdiklerinde Sophie' nin bir arkadaşı, ıslak siyah saçları tutam tutam yanaklarına sarkan, susamuru gibi küt burunlu, tombul bir arkadaşı yüzerek sandala yanaştı. Sandalın kenarına tutunup ağzı açık bekleyerek, yakınıp sızlanan Sophie'nin onu sandviç lokmalarıyla beslemesinde diretti. Köprünün altındaki köpüklü sularda sandallarla kanolar birbirini sıyırıyor, bazen hafifçe çarpışıyorlardı. Meşeli sesler ve kahkahalar ortalığı çınlatıyor, yüzlerini güneşe veren yarı çıplak insanlar yemyeşil kıyılara uzanmış yatıyorlardı.

Nehrin üst kesimlerine gelince durdular. Cordelia sandalın kıçındaki, Sophie de burnundaki minderlere uzandı. Birbirlerinden bu kadar uzak kalınca da konuşmalarını sürdürmeleri olanaksız hale gelmişti. Cordelia, Sophie'nin bunu kasıtlı olarak yaptığını sezinledi. Gezintinin yalnızca öğretici amaçlarla yapıldığını ortaya koymak istercesine zaman zaman yüksek sesle küçük bilgiler iletiyordu.

"Düğün pastasına benzeyen şu kilise John Wastell'in yaptığı... Şu anda Clare köprüsünün altından geçiyoruz. Bence en güzel köprülerden biridir.

1639'da Thomas Grambald tarafından yapılmış. Dediklerine bakılırsa mimari tasarımın karşılığında yalnızca üç şilin ödemişler adama... Karşıdaki manzarayı tanımışsındır..."

Cordelia bu turistik açıklamaları kabaca yarıda kesip, "Sevgilini kardeşinle ikiniz mi öldürdünüz?" diye soracak cesareti bulamıyordu.

Burada, aydınlık suların üstünde hafifçe yalpalayan sandalda otururken soru hem ayıp, hem saçma görünüyordu. Yenilgiyi kabul etmesine yol açabilecek tatlı bir uyuşukluk içindeydi. Kuşkularını, dramatik bir durum yaratıp ün kazanmak peşinde olan, Sir Ronald'dan alacağı parayı hak ettiğini kanıtlamaya çalışan birinin hastalıklı duyguları gibi görmeye başlamıştı.

Mark Callender'ın öldürüldüğüne inanmak istediği için öyle düşünüyordu.

Onun yalnızlığıyla, kendi kendine yeten bir insan olmasıyla, yalnızlık içinde geçen çocukluğu ve babasından kopmuş olmasıyla kendi hayatı arasında benzerlikler bulmuş, o genç adamla-özdeşleşmişti. Hatta-ki bu. her şeyden tehlikeliydi - kendisini intikam meleği olarak görmeye başlamıştı. Garden House Oteli'ni geçtikten az sonra Davie, sallanan sandalda dikkatle ilerleyerek onun yanına uzandı. Mark'ın adını ağzına alamayacağını

biliyordu artık Cordelia. Sorduğu soru konuyu kurcalamak amacıyla değil, yalnızca meraktan ötürü sorulmuştu:

"Sir Ronald Callender iyi bir bilim adamı mıdır?" Davie küreklerden birine uzanıp pırıltılı suları tembelce karıştırmaya başladı.

"Sevgili meslektaşlarımın deyişiyle söylememe izin verirsen, bilim adamı

olarak son derece saygıdeğer biridir. Saygıdeğerden de öte. Laboratuvarı şu anda denizlerdeki ve akarsulardaki kirliliğin ölçülmesi için monitörlerin daha yaygın biçimde kullanılabilmesinin yollarını araştırıyor. Yani kirlilik ölçümleri için sulardaki canlıları sürekli olarak inceleme altında tutabilmenin yollarını. Geçen yıl da plastik maddelerin biyodegradasyonuyla ilgili çok yararlı bir çalışma yaptılar. Sir Ronald'ın kendisi pek yeni fikir üretemez - elli yaşını aşanlardan yeni fikir pek beklenemez zaten - ama yetenekli adam bulmakta ve ekibini yönetmekte çok ustadır. Oradaki hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için yaklaşımını

doğru bulursan tabii. Ben bulmuyorum. Onlar bilimsel çalışmalarını bile kendi adlarıyla değil, Callender Araştırma Laboratuvarı adı altında

yayımlarlar. Öylesi bana göre değil. Ben bir çalışmamı yayımlayacaksam bunu David Forbes Ste-vens'ın şanını yaymak için yaparım. Haa, bir de Sophie' yi hoşnut etmek için. Tillingler başarılı insanlardan hoşlanırlar."

"Sir Ronald seni işe almak istediğinde kabul etmeyişinin nedeni bu mu?"

"Bir nedeni bu. O adam yanında çalışanlara çok yüksek ücret ödüyor ve karşılığında çok fazla şey bekliyor. Ben satın alınmaktan hoşlanmam.

Hayvanat bahçesindeki şempanzeler gibi her gece giyinip kuşanıp smokinle yemek yemekten hiç hoşlanmam. Benim mesleğim moleküler biyoloji.

Kutsal bir yol tutmak peşinde değilim. Anamla babam Metodist olarak büyüttüler beni. Bilimsel ilkelere ya da Sir Ronald'a tapmaya başlayıp kendi dinimden vazgeçecek değilim. Papaya tapar gibi bilime tapanlara güvenmem ben. Garforth House'takilerin günde üç kere üniversite yönüne dönerek diz çöküp haç çıkarmadıklarına şaşıyorum."

"Ya Lunn? Onun görevi nedir?"

"O çocuk gerçekten şaşılacak bir insan. On beş yaşındayken, Sir Ronald bir yetiştirme yurdunda bulmuş - nasıl bulduğunu baha sorma - ve laboratuvar asistanı olarak eğitmiş. Lunn'dan iyi asistan bulamazsın. Chris Lunn'ın bilmediği, bakımını yapamayacağı laboratuvar cihazı yoktur. Kendisi de biriki cihaz geliştirmiştir. Sir Ronald onların patentini almış. Bugün o laboratuvarda vazgeçilmez insan olan biri varsa Lunn'dir. Ve - belki sen de fark etmişsindir - Lunn patronuna tapar. Bu ikisi için de yararlıdır. Bir gencin yüreğindeki saldırganlığın, sokak kavgalarıyla, yaşlı kadınları dövüp soymakla ifade bulan saldırganlığın dizginlenip bilime hizmet edecek hale getirilmiş olması gerçekten olağanüstü. Callender'ın hakkını yemeyelim.

Kölelerini seçmeyi iyi biliyor doğrusu."

"Bayan Leaming de köle mi?"

"Eliza Leaming'in ne olduğunu kestirmek zor. İşlerin idaresi ondadır. O da Lunn kadar vazgeçilmez biridir belki. Lunn'la onun arasında bir sevgi-

nefret ilişkisi vardır. Ya da nefret-sevgi ilişkisi. Ben bu psikolojik nüanslara pek akıl erdiremem."

"Değirmenin suyu nereden geliyor peki?"

"Haa, işte bir önemli bir soru. Denildiğine göre Sir Ronald'ın parasının çoğu karısından kalmış. Elizabeth Leaming'le o parayı kazançlı yatırım alanlarına yatırmışlar. Öyle yapmış olmaları gerekir. Ayrıca, bazen sözleşmeli işler yapar, karşılığında bir ücret alırlar. Yine de Sir Ronald'ın hobisi pahalı bir hobi. Ben oradayken Wol-vington Vakfı'nın laboratuvarla ilgilenmeye başladığını söylüyorlardı. Önemli bir buluş geliştirebilirlerse - önemsiz buluş geliştirmek Sir Ronald'ın şanına yakışmaz zaten -Vakfın desteğini sağlarlar. O zaman Sir Ronald için para sorunu kalmaz. Mark'ın ölümü

adamı çok sarsmış olmalı. Mark dört yıl sonra büyük bir servete konacaktı

çünkü. Sophie'ye parasının çoğunu babasına vereceğini söylemiş."

"O niye?"

"Tanrı bilir. Vicdanını rahatlatmak için belki. Ama Sophie'nin bunu bilmesini istediği anlaşılıyor."

Cordelia merak etmişti. Vicdanı niye rahatsız olmuştu ki? Babasını

yeterince sevmediği için mi? Onun uzmanlık alanına ilgi duymadığı için mi? Babasının umduğu gibi bir oğul olmadığı için mi? Ve Mark'ı bekleyen servet şimdi ne olacaktı? Mark'ın ölümünden kim kazançlı çıkacaktı?

Dedenin vasiyetnamesini bulup bunu araştırması gerekirdi. Ama onun için de Londra'ya gitmek zorundaydı. Değer miydi Londra'ya gitmeye?

Yüzünü güneşe çevirerek bir elini suya daldırdı. Suya batırılan sırığın sıçrattığı sular yüzüne çarpınca gözlerini açtı ve sandalın kıyıya yakın bir yerde, nehre eğilen ağaçların altında yol aldığını gördü. Hemen önünde, kırık, ucu çatallı, neredeyse insan gövdesi kalınlığında bir dal suya sarkmıştı. Ağacın gövdesinden ayrılmasını önleyen ince ağaç kabuğuydu yalnızca. Sandal altından geçerken hafifçe sağa sola döndü. Cordelia

konuşan erkeğin sesini duydu. Epeydir konuşuyordu anlaşılan. Söylenenleri duymamış olması çok tuhaftı.

"İnsanın kendini öldürmesi için belirli bir neden olması gerekmez. Kendini öldürmemesi için neden bulmalı aslında. Mark intihar etti, Cordelia. Bence bu işi burada bırak."

Cordelia, sorduğumu hatırlamadığım bir soruya karşılık verir gibi konuşuyor, diye düşündü. Öyleyse birkaç saniye uyumuş olmalıyım. Başka bir ses de duyuyordu şimdi. Sir Ronald'ın sesini. "Oğlum öldü. Benim oğlum. Bu olayda benim bir sorumluluğum varsa bilmeyi yeğlerim. Başka birisi sorumluysa onu da bilmek isterim." Ve Çavuş Maskell'in sesi: "Siz kendinizi asacak olsanız bunu nasıl kullanırdınız, Bayan Gray?"

Parmaklarının arasından canlı bir nesne gibi akıp giden kayışın kayganlığını

hatırladı.

Ansızın doğrulup oturdu ve kollarını dizlerine doladı. Öyle ani hareket etmişti ki sandal sertçe sallandı, ayakta duran Sophie düşmemek için altından geçtikleri ağacın bir dalına tutunmak zorunda kaldı. Yaprakların gölgele-riyle beneklenen esmer yüzü Cordelia'ya çok, çok yükseklerden bakıyordu sanki. Göz göze geldiler. Cordelia soruşturmayı yarıda bırakmaya ne kadar yaklaşmış olduğunu o anda anladı. Günün güzelliği, güneşin sıcaklığı, tembellik, bu gençlerin gösterdiği yakınlık ve dostluk oraya neden geldiğini unutmasına yol açmıştı. Bunu fark edince dehşete düştü. Davie, Sir Ronald'ın adam seçmeyi çok iyi bildiğini söylemişti. Ve Sir Ronald bu işi için onu seçmişti. Bu onun ilk işiydi, hiçbir şey olaya çözüm getirmesini önleyemeyecekti.

Resmi bir tavırla, "Bu gezintiye katılmama izin verdiğiniz için teşekkür ederim," dedi. "Ancak akşamki partiyi kaçırmak istemiyorum. Mark'ın öğretmeniyle konuşmam gerek. Orada bana bir şeyler anlatabilecek durumda olan başkaları da bulunabilir. Artık dönsek diyorum." .' Sophie gözlerini Davie'ye çevirdi, o da belli belirsiz omuz silkerek karşılık verdi.

Sophie hiç konuşmadan sırığı nehir kıyısına dayayıp ittirdi. Sandal dönmeye başladı.

Isabelle'in partisi sekizde başlayacaktı ama Sophie, Davie ve Cordelia eve girdiklerinde saat dokuza geliyordu. Norwich Sokağı'ndan beş dakika uzaklıkta olan eve gittiler. Cordelia evin tam adresini anlayamadı ama ev hoşuna gitti ve Isabelle'in babasının oraya kaç para kira ödediğini merak etti. Kemerli pencereleri ve yeşil panjurları olan iki katlı, beyaz bir villaydı, sokaktan epey gerideydi. Altta bir yarı-bodrum, sokak kapısının önünde birkaç basamak vardı. Salondan geniş bahçeye de birkaç basamak merdivenle inilebiliyordu.

Oturma odası hemen hemen doluydu. Cordelia konukları gözden geçirince uzun etekli elbiseyi giydiğine sevindi. Gelenlerin çoğu gündüz giydiklerini değiştirmiş gibi görünüyorlardı. Cordelia, yine de, gündüz kılıklarından daha şık şeyler giymek zorunluluğunu duymamışlar diye düşündü.

Amaçlanan şıklık değil orijinal bir kılıkta görünmekti. Göze batmak, hatta garip görünmek, sıradan bir kılıkta gelmeye yeğ tutulmuştu.

Oda şıktı, ancak az eşyayla döşenmişti. Isabelle'in savruk dişiliği de odaya yansımıştı. Cordelia ne tavanın ortasında güneş gibi parlayan, salonun boyuna göre fazla iri görünen kristal avizenin ne de odanın yalın çizgilerine hafif kadınların yatak odalarının havasını veren ipekli perdelerle sayısız minderin, ev sahibinin evle birlikte verdiği mobilyalar olduğunu hiç sanmıyordu. Tablolar da Isabelle'in tablolarıydı mutlaka. Evini kiraya veren hiçbir mal sahibi o pahalı resimleri duvarlarda bırakmazdı. Şöminenin üstünde duran tablo köpek yavrusuna sarılan bir genç kızı gösteriyordu.

Cordelia resme sevinçli bir heyecanla baktı. Kızın elbisesinin mavisi, yanakların-daki eşsiz renk, tombul kolları, teninin, canlı gibi görünen, aynı anda ışığı hem emen, hem yansıtan dokusu... Hayır, yanılmış olamazdı.

Farkında olmadan attığı çığlık herkesin dönüp ona bakmasına yol açtı.

"Ama bu bir Renoir!"

Hugo dirseğinin dibine sokulmuştu.

"Evet, öyle," dedi gülerek. "Yine de heyecanına gem vurmaya çalış. Altı

üstü küçük bir Renoir! Isabelle oturma odasına asabileceği bir resim istemiş

babasından. O da kızına Van Gogh'un iskemlesinin röprodüksiyonunu verecek değildi herhalde."

"Isabelle aradaki farkı anlar mıydı?"

"Mutlaka. Isabelle pahalı malı görür görmez tanır."

Cordelia merak etmişti. Sesindeki burukluk ve alaycılık Isabelle hakkındaki duygularından mı kaynaklanıyordu, yoksa kendisiyle ilgili duygulardan mı?

Odanın karşısında duran, gülümseyerek onlara bakan Isabelle'e göz attılar.

Hugor uyurgezer gibi yürüyerek kızın yanına gitti ve elini tuttu. Cordelia onları seyrediyordu. Isabelle saçlarını kıvırıp eski Yunanlılar gibi tepesinde toplamıştı. Krem rengi mat ipekliden dikilmiş, yakası iyice oyuk, karpuz kollu, uzun etekli bir elbise giymişti. Bunun orijinal bir model olduğu, bir stilistin elinden çıktığı belliydi.

Cordelia aslında bir arkadaş toplantısına uygun bir giysi değil ama hiç de öyle görünmüyor diye düşündü. Odadaki öbür kadınların uyduruk bir şeyler giydikleri izlenimini yaratıyordu yalnızca. Alırken renkleri ölgün, göze batmayan renkler gibi görünen kendi elbisesi de o krem rengi ipeklinin.

yanında alacalı bulacalı bir paçavraya benziyordu.

Gecenin bir saatinde lsabelle'le herkesten uzak bir köşede baş başa konuşmaya kararlıydı ama bunun kolay olmayacağını anlıyordu. Hugo kızın yanından ayrılmıyor, sahip çıkarcasına beline sarılarak onu konukların arasında dolaştırıyordu. Hugo sürekli içiyordu sanki. Isa-belle'in bardağı da hiç boş kalmıyordu. Belki gece ilerledikçe dikkatleri dağılır, onlarla teker teker konuşabilirdi. Bu arada Cordelia evi dolaşacak ve henüz sıkışmamış-ken tuvaletin yerini bulacaktı. Konukların öyle konularda kendi başlarının çaresine bakmaları beklenen partilerden biriydi bu.

Üst kata çıktı, koridoru geçerek uçtaki kapıyı araladı. Viski kokusu ilk anda burnuna doldu. İnsanı bayıltacak kadar keskin bir kokuydu. Kokunun bütün eve yayılacağından korkarcasına, içgüdüsel bir davranışla hemen içeri girip kapıyı kapadı. Anlatılamayacak bir dağınıklık içerisinde olan oda boş

değildi. Yatakta, yarı yarıya yatak örtüsüyle örtülmüş bir kadın yatıyordu.

Kızıl saçları yastığa yayılan, pembe sabahlıktı bir kadın. Cordelia yatağa yanaşarak baktı. Sızmıştı kadın. Soluk alıp verdikçe, yarı aralık duran ağzından pis bir viski kokusu saçıyordu. Çenesi ve alt dudağı kısılı

olduğundan, yüzüne - kendi durumunu kınarmış gibi - sert ve eleştirici bir ifade gelmişti. İnce dudakları kalın bir ruj tabakasının altında kalmış, morumsu dudak boyası ağzının çevresindeki kırışıklara dolmuştu. O yüzden de aşırı bir soğukta kaldığı için dudakları çatlamış gibi görünüyordu. Şiş

eklemli, parmaklan nikotinden sararmış bol yüzüklü elleri yatak örtüsününü

üstünde kıpırtısızdı. Uzun, sivri uçlu tırnaklarının ikisi kırılmış, öbürlerinin kiremit kırmızısı cilası yer yer dökülmüştü.

Pencerenin önünde büyük bir makyaj masası vardı. Cordelia buruşuk kâğıt mendillere, kapaksız krem kavanozlarına, masanın yüzeyine yayılmış pudra tabakasına ve sütsüz kahveye benzeyen yarısı içilmiş bir sıvıyla dolu olan fincanlara bakmamaya çalışarak uzanıp pencereyi açtı. Dışarının temiz havasını ciğerlerine çekti. Aşağıdaki bahçede, ağaçların altında, çimenliklerde dolaşanlar solgun hayaletlere benziyorlardı. Pencereden ayrılarak yatağın yanına döndü. Kadın için yapabileceği bir şey yoktu ama soğuk elleri örtünün altına itti, kapının arkasındaki kancadan daha kalın bir sabahlık alarak üstüne örttü. Böylece pencereden yatağın üstüne vuran serin havadan korunmuş olurdu hiç değilse.

Cordelia odadan tam çıkarken Isabelle de bitişik odadan çıkıyordu. Cordelia kolunu uzattı ve kızı odaya çekti. Isabelle kısık bir çığlık sesi çıkardı ama Cordelia sırtını kapıya dayamış alçak sesle, acele acele konuşmaya başlamıştı.

"Bana Mark Callender'dan söz et. Ne biliyorsan anlat."

Mavi gözler bir kaçış yolu ararcasına kapıdan pencereye gidip geldi.

"O işi yaptığı zaman ben orada değildim." , "Kim hangi işi yaptığı zaman?"

Isabelle, şimdi inlemeye başlayan hareketsiz gövdeden destek bulmayı

umarcasına yatağa doğru geriledi. Yataktaki kadın da aynı anda yan dönerek acı çeken bir hayvan gibi homurdandı, iki kız da irkilerek ona baktılar.

Cordelia sorusunu yineledi:

"Kim hangi işi yaptığı zaman?"

"Mark kendini öldürdüğü zaman. Ben orada değildim."

Yataktaki kadın hafifçe göğüs geçirdi. Cordelia sesini alçaltarak sürdürdü:

"Ama ondan birkaç gün önce oradaydın değil mi? Büyük eve gidip Mark'ı

görmek istediğini söyledin. Bayan Markland'la konuştun. Sonra da bahçede oturup Mark'ın işini bitirmesini bekledin."

Kız birden rahatlamış mıydı, yoksa Cordelia'ya mı öyle gelmişti. Bu zararsız soruyla karşılaşınca gevşemişti sanki.

"Mark'ı görmeye gitmiştim. Adresini fakültedekiler-den almıştım. Bir uğrayayım dedim."

"Neden?" Sertçe sorulan bu soru Isabelle'i biraz şa-şırttıysa da sakin bir tavırla karşılık verdi.

"Onu görmek istediğim için. Mark benim arkadaşımdı."

"Aynı zamanda da âşığın mıydı?" Böyle kabaca, açıksözlülükle sormak yatıp kalkıyor muydunuz ya da aranızda cinsel bir ilişki var mıydı

gibisinden bir sorudan daha iyiydi. Isabelle o terimlerin anlamını bile bilmeyebilirdi. O güzel ama ürkek mavi gözler söylenenlerden ne kadarını

anladığını, ne kadarını anlamadığını belli etmiyordu.

"Hayır. Mark hiçbir zaman benim âşığım olmadı. Bahçede çalışıyordu, ben de küçük evin kapısında oturup onu bekledim. Güneşte oturabileyim diye bir iskemle getirdi, o işini bitirinceye kadar okumam için bir de kitap verdi."

"Hangi kitabı?"

"Hatırlamıyorum. Sıkıcı bir kitaptı. Mark gelinceye kadar çok sıkıldım.

Sonra çay içtik. Fincanları da çok tuhaftı. Maşrapa gibi. Üstlerinde mavi bir çizgi vardı. Çaydan sonra yürüyüşe çıktık, sonra akşam yemeği yedik. Mark güzel bir salata yaptı."

"Sonra ne oldu?"

"Eve döndüm."

Kız çok sakindi artık. Merdivenden inip çıkanlar, koridorda konuşanlar olduğunu duyan Cordelia sorgulamayı hızlandırdı.

"Peki ya ondan önce? O çay partisinden önce en son ne zaman görüştünüz?"

"Mark fakülteden ayrılmadan birkaç gün önceydi. Benim arabamla deniz kıyısında piknik yapmaya gittik. Ama ondan önce bir kasabada durduk... St.

Edmunds kasabası mıydı? Evet... Ve Mark orada doktora gitti."

"Niye? Hasta mıydı?"

"Hayır, hasta değildi. Zaten doktorda... nasıl diyorsunuz? Muayene, evet...

Muayene olacak kadar uzun kalmadı. Yalnızca birkaç dakika. Çok fakir bir evdi. Ben onu arabada bekledim. Evden biraz uzakta."

"Oraya niçin gittiğini açıkladı mı?"

"Hayır. Ama bana kalırsa aradığını bulamadı. Arabaya döndükten sonra bir süre çok sıkkındı. Sonra denize gittik, yine mutlu oldu."

Kendisi de mutlu görünüyordu şimdi. O tatlı, anlamsız gülüşüyle gülümsüyordu. Cordelia, bu kızı korkutan bahçıvan evinden söz edilmesi, diye düşündü. Yaşayan Mark'i konuşursak çok rahat. Mark'ın ölümünün düşüncesine dayanamıyor. Ve bunun nedeni Mark'ı kaybetmiş, kişisel bir kayba uğramış olması değil. Mark onun arkadaşıymış, çok tatlıymış, Isabelle oğlanı severmiş. Yine de onsuz yapabiliyor pekâlâ.

Kapıya vuruldu. Cordelia yana çekilince Hugo içeri girdi. Cordelia'yı yok sayarak bir kaşını kaldırıp Isabel-le'e baktı.

"Sen ev sahibisin, tatlım, aşağı gelmeyecek misin?"

"Cordelia benimle Mark hakkında konuşmak istiyordu."

"Ona kuşku yok. Mark'la bir günü deniz kıyısında geçirdiğini, bir öğleden sonra evine gidip akşama kadar orada kaldığını, o günden sonra da onu görmediğini anlatmışsındır umarım."

"Anlattı," dedi Cordelia. "Dersini çok iyi bellemiş. Senin söylediklerinin aynını söyledi. Artık tek başına dolaşmasına izin verebilirsiniz sanıyorum."

Hugo, "Alay etme, Cordelia," diye söylendi rahatça. "Alaycılık sana yakışmıyor. Bazı kadınlara yakışır ama senin tipindeki güzellere değil."

üçü birlikte merdivenden iniyorlardı. Cordelia bu iltifattan hoşlanmadı.

"O yatakta yatan kadın Isabelle'e göz kulak olmakla görevlendirilen biri mi?" diye sordu. "Genellikle sarhoş mudur?"

"Matmazel de Conge'yi mi soruyorsun? Genellikle bu kadar sarhoş değildir ama ayık gezdiği de pek görülmez."

"O zaman bir şeyler yapmanız gerekmez mi?"

"Ne yapalım? Yirminci yüzyılın engizisyonuna, yani babam gibi bir psikiyatra mı teslim edelim? Bunu hak edecek bir şey yapmadı ki. Ayrıca,

ayık olduğu ender günlerde görevinin bilincindedir. Hem de son derece.

Matmazelin içki düşkünlüğü benim çıkarlarıma uygun düşüyor."

"Öylesi işine gelebilir," diye söylendi sertçe, "ancak bence sorumsuzluk.

İyilik etmiyorsunuz kadına."

Hugo olduğu yerde kaldı, dönüp Cordelia'nın gözlerinin içine bakarak gülümsedi.

"Ah Cordelia, ilerici bir ana babanın, uyumsuz bir dadı tarafından büyütülüp manastırda öğrenim görmüş kızı gibi konuşuyorsun. Çok hoşlanıyorum senden!"

Cordelia onlardan ayrılıp konukların arasına karıştığında Hugo hâlâ

gülümsüyordu. Cordelia, aslında pek de yanılmış sayılmaz dedi kendi kendine.

Bardağına şarap doldurdu, Mark'tan söz edildiğini duymayı umarak gruplar arasında dolaşmaya ve hiç utanmadan konuşmalara kulak kabartmaya koyuldu. Mark'ın adını bir tek kere duydu. İki kızla sarışın, sapısi-lik bir oğlan Cordelia'nın arkasında durmuşlardı. Kızlardan biri konuşuyordu.

"Sophie Tilling, Mark'ın ölümünden duyduğu üzüntüyü çabuk atlatmış

doğrusu. Biliyor musunuz, Davie'yle o cenazeye gitmişler. Yeni sevgilisini eskisinin cenazesine götürmek tam Sophie'nin yapacağı bir iş. Kimbilir ne kadar eğlenmiştir!"

Arkadaşı güldü.

"Hugo kardeş de Mark'ın sevgilisini devraldı, insan güzelliği, parayı ve zekâyı hep birden elde edemezse ilk ikisiyle yetinmeyi bilmelidir. Zavallı

Hugo! Aşağılık kompleksi var çocukta. Yeterince yakışıklı değil, yeterince akıllı değil, yeterince zengin değil. Kendine olan güvenini artırabilmek için cinsel gücüne bel bağlamak zorunda."

"Hani o işte de pek..."

"Ah şekerim, sen bilmeyeceksin de kim bilecek!"

Gülüşerek uzaklaştılar. Cordelia yüzününü kızardığını hissetti. Eli öyle kötü

titriyordu ki şarabın dökülmesine ramak kalmıştı. Sophie'den ne kadar hoşlandığını, ona ne ölçüde bağlanmış olduğunu fark edince şaşırdı. Öyle olması da planın, Tilling stratejisinin bir parçasıydı elbette. Laf dinletip soruşturmayı bırakmasını sağlaya-madıysan ona iyi davran, aklını çel, nehirde gezdir ki bizden yana çıksın. Başarmışlardı da. Cordelia en azından şu kötü niyetli dedikoduculara karşı onlardan yanaydı. Buradakilerin de dedikoducu kasaba insanlarından, kasabaların kokteyl partilerinde toplananlardan farkı yok diye düşündü. Son dedikoduları ve sunulan cinle kanapeleri tüketmek için gidilen o kasaba toplantılarında hiç bulunmamıştı

ama - bu konuda kendisi kadar deneyimsiz olan - babası gibi, Cordelia da o partilerde kendini beğenmişliğin, çekememezliğin ve cinsel içerikli esprilerin her şeyden çok yer tuttuğuna emindi.

Arkasında bir insan gövdesinin sıcaklığını hissetti. Dönüp bakınca Davie'yi gördü, üç şişe şarap taşıyordu genç adam. Kızların konuşmasının hiç değilse bir bölümünü işittiği belliydi. Kızlar da işitmesini amaçlamışlardı kuşkusuz.

Davie tatlı tatlı gülümsüyordu yine de.

"Hugo'nun başından attığı bütün kadınların ondan nefret etmesi çok tuhaf,"

diye söylendi. "Oysa Sophie' nin eski sevgilileri çok farklıdır. Onlar külüstür arabaları ve bisikletleriyle Norwich Sokaği'nı doldurur, oturma odasında oturup benim satın aldığım biraları yuvarlayarak Sophie'ye yeni sevgililerinden dert yanarlar."

"Bu seni sıkıyor mu?"

"Oturma odasından ileri gitmedikleri sürece, hayır. Eğleniyor musun?"

"Pek değil."

"Gel seni bir arkadaşımla tanıştırayım. Şu kız kim diye soruyordu demin."

"Sağ ol ama istemem, Davie. Bay Horsfall'un yolunu gözlüyorum. Adamı

kaçırmak istemem."

Davie hafifçe - ve Cordelia'nın düşüncesine göre ona acıyarak - gülümsedi, bir şey söyleyecek gibi olmuşken vazgeçti. Şişelerini göğsüne bastırdı, kendisine yol açmaları için uyarılarda bulunarak kalabalığa karıştı.

Cordelia gözünü kulağını dört açıp salonda dolaşmaya başladı. Odada esen cinsellik havasına şaşmıştı. Aydınların ten tutkusuyla fazla ilgilenmeyen, daha yüce bir düzlemde yaşayan insanlar olduğunu düşünürdü hep. Demek ki yanılmıştı. Ona bakılırsa, birbirleriyle içli dışlı olup herkesle yatıp kalkacakları düşünülen yoldaşların da cinsellik konusunda son derece ölçülü

olduklarını görmüştü. Kimi zaman, bunların cinselliği içgüdülerinden kaynaklanmıyor, işi bir görev olarak yapıyorlar diye düşünmüştü. Cinsellik insani bir gereksinim değil, nefret ettikleri burjuva sınıfına karşı yapılan bir hareket, bir devrim aracıydı sanki. Onların enerjilerinin en büyük bölümü

politikaya yönelirdi. Buradakilerin enerjilerini nereye yönelttiklerini kestirmek hiç zor değildi oysa.

Kılığından Ötürü kaygılanmasına hiç gerek olmadığını da anlamıştı. Birkaç

erkek onunla konuşmak için yanlarındaki kadınlardan ayrılıp Cordelia'ya sokulmuşlardı. Cordelia bunlardan biriyle, yakışıklı, şakacı bir tarihçiyle çok keyifli bir gece geçirebileceğini hissetti. Bir toplantıda sadece tek bir sevimli erkeğin ilgisini çekmekten başka ne bekleyebilirdi zaten. Girgin insan değildi ve son altı yıldır kendi kuşağından uzak yaşamıştı. Bu gürültülü dostluk havasının gerisinde yatan acımasızlık, üstü örtülü bir biçimde yürütülen bu çiftleşme törenleri ve kabile töreleri onu ürkütüyordu.

Zaten buraya eğlenmeye gelmedim, dedi kendi kendine. Eğlenmek için para almıyorum Sir Ronald'dan. Kaldı ki ona yaklaşan erkeklerden hiçbiri Mark'ı

tanımıyor, onun ne ölüsü, ne de dirisiyle ilgilenmiyordu. Geceyi ona verecek bilgisi olrrıayanlarla geçirmemeliydi. Böyle biriyle karşılaşınca ya özür dileyerek banyoya kaçıyor ya bahçeye çıkıyordu. Bahçedeki küçük gruplar çimenlere oturmuş esrar ve marihuana içiyorlardı. Bu kokuyu tanımamak olanaksızdı. Onlarla çene çalmak gerekmediği için Cordelia bahçede tek başına dolaşabiliyor, daha sonra konuşacağı kişileri, onlara soracağı soruları düşünerek yeniden güç kazanıyordu. Ama hepsinden aynı

karşılığı alacağını da biliyordu.

"Mark Callender mı? Hayır, tanışmadık. Basit bir hayat yaşamak istediği için çekip giden, sonuda da kendini asan çocuk değil miydi o?"

Bir ara Matmazel de Conge'nin odasına da sığındı ama yataktaki hareketsiz gövdenin yere dizilen birkaç minderin üstüne atıldığını, yatağın çok farklı

bir amaçla kullanıldığını görünce gerisin geri kaçtı.

Edward Horsfall'un ne zaman geleceğini ıfıerak ediyordu. Gelmeyecek miydi yoksa? Gelirse Hugo onu adamla tanıştırmayı hatırlayacak mıydı?

Artık salondan dışarı taşan, holü ve merdivenin yarısını işgal eden kalabalığın arasında ne Hugo'yu görebiliyordu, ne de Sophie' yi. Geceyi boşa geçirdiğini düşünmeye başladığı sırada Hugo kolunu tuttu.

"Gel de Edward Horsfall'la tanış," dedi. "Edward, bu bayan Cordelia Gray.

Mark Callender'ı sormak istiyor sana."

Edward Horsfall da biraz şaşırtmıştı kızı. Bilinçaltında, sahip olduğu bilgilerin ağırlığı altında ezilen, gençlere tarafsızca ve iyi niyetle yol gösteren yaşlıca bir öğretmenle karşılaşacağını düşünmüştü o. Oysa Horsfall otuz, otuz beş yaşından fazla olamazdı. Boyu çok uzundu, uzun saçları

gözünün üstüne düşmüştü ve gövdesi kavun kabuğu gibi büküktü. Kabarık papyon kravatının altındaki plili sarı gömleği de kavun dilimine benzerliğini pekiştiriyordu.

Cordelia'nın, umut bağladığı bir noktada yanıldığı da ilk anda anlaşılmıştı: Adam görür görmez ona ısınmış değildi ve geceyi onunla konuşarak geçirmeye hiç niyeti yoktu. Tam tersine, gözleri oradan oraya kayıyor, dönüp dönüp kapıya bakıyordu. Cordelia onun özellikle yalnız geldiğini, beklediği kişi kapıdan girinceye kadar bir yerde demir atmaya niyetli olmadığını sezdi.

"Bütün gece yanımda kalmak zorunda değilsiniz," dedi. "Sizden yalnızca biraz bilgi istiyorum."

Sesi duyulunca Horsfall kızın varlığını hatırlamış ve incelik göstermeye karar vermişti.

"Çok özür dilerim," dedi. "Sizinle konuşmak bir zevk olur. Öğrenmek istediğiniz neydi?"

"Mark hakkında anlatabileceğiniz her şey. Siz tarih öğretmeniydiniz, değil mi? İyi bir öğrenci miydi?"

Bunun fazla önem taşımadığını biliyordu ama o tür bir soruyla başlamanın bütün öğretmenlerin hoşuna gideceğini düşünmüştü.

"Sınıfımda görmek şanssızlığında olduğum bazı öğrencilerden çok daha iyiydi. Niye tarih öğrenimi yapmaya karar verdiğini anlayamıyordum. İstese bir bilim dalı da seçebilir ve başarılı olurdu. Fiziksel fenomenlere karşı

bilimsel bir merak duyardı. Yine de tarih öğrenimi yapmayı istemişti."

"Sizce bunu babasına inat olsun diye yapmış plabilir mi?"

"Sir Ronald'a inat olsun diye mi?" Arkasına dönerek içki şişelerinden birine uzandı. "Siz ne içiyorsunuz? Isabelle de Lasterie'nin verdiği partilerin en iyi yanı her zaman kaliteli içkiler bulundurmasıdır. İçki siparişini veren Hugo olduğu için herhalde. Bira hiç yoktur şükür."

"Hugo bira içmez mi yani?"

"İçmediğini söylüyor. Evet, ne diyorduk? Haa, Sir Ronald... Mark'ın dediğine göre, geçmişi anlamadıkça, şimdiki zamanı anlamamız olanaksızmış, o yüzden tarih okumak istemiş. Öğrencilerle mülakat yapıldığında bu türden klişeleşmiş sözler çok duyulur. Yine de o söylediğine inanıyordu belki. Aslında doğru olan bunun tam tersidir tabii. Geçmişi bugünkü bilgilerimizin ışığı altında yorumlarız."

Cordelia, "Başarılı mıydı?" diye sordu. "Birincilikle bitirebilir miydi sözgelimi?"

Safça bir tutumla, birinciliğin akademik başarının en yüksek düzeyi, herkesçe kabul edilen bir zekânın kanıtı olduğunu, birincilikle bitirenlerin hayat boyunca engellenmeden ilerleyeceklerini düşünüyordu.

"İki ayrı soru sordunuz aslında. Yetenekle başarıyı bir tutma eğilimindesiniz. Kaçıncı olarak bitireceğini kestiremezdim ama birinci olacağını sanmam. Mark çok iyi çalışırdı, çok orijinal fikirleri vardı. Ancak çalışmaları bu orijinal fikirlerin sınırları içinde kalırdı. Dolayısıyla da sonuç

pek doyurucu olmazdı. Sınav kurulları orijinal fikirlerden hoşlanırlar gerçi; ne var ki konuyu öğrendiğinize emin olabilmek için önce alışılagelmiş

görüşleri, herkesçe kabul edilen açıklamaları sıralamanızı beklerler.

Olağanüstü bir bellek ve çok okunaklı bir el yazısı; birinciliği garantileyen bunlardır. Aklıma gelmişken, siz neredesiniz?" Cordelia'nın şaşkın şaşkın baktığını fark edince soruyu başka türlü dile getirdi:

"Hangi fakültedesiniz?"

"Hiçbir fakültede değilim. Ben çalışıyorum. Özel dedektifim."

Verilen bilgi adamı etkilememişti görünüşte.

"Amcam da bir dedektif tutmuştu bir ara. Yengemin dişçileriyle yatıp yatmadığı öğrenmek istiyordu. Yengem dişçileriyle yatıyordu ya, amcam doğrudan doğruya onlara da sorsa söylerlerdi. Olay büyüyünce hem

karısından, hem dişçisinden oldu, hem de beş para ödemeden elde edebileceği bilgiler için dedektife dünyanın parasını verdi. Bence bu iş..."

Cordelia onun bitirmesine fırsat vermeden cümleyi tamamladı:

"Kadınlara göre değil. Öyle mi?"

"Hayır. Bence tam kadın işi. Sınırsız bir tecessüs, sınırsız bir ayrıntı

düşkünlüğü ve başkalarının işlerine karışma merakı gerektiren bir meslek."

İlgisi dağılmaya başlamıştı yine. Yanlarında duran grup ateşli bir konuşmaya dalmıştı ve söylenenleri onlar da duyabiliyorlardı.

"... Akademik çalışmaların en kötü örneklerinden biri. Mantığı hiçe saymış, orasına burasına şu anda gözde olan birkaç kişinin adını serpiştirmiş.

Yazının derinliği varmış gibi görünmesi aldatıcı, dilbilgisi de berbat."

Öğretmen söylenenlere kulak kabarttı, bu akademik konuşmayı kendi düzeyine uygun bulmadı ve - bakışlarını değilse de - ilgisini yeniden Cordelia'ya yöneltti.

"Mark Callender sizi niye bu kadar ilgilendiriyor."

"Babası Mark'ın neden intihar ettiğini öğrenmem için beni tuttu. Sizin bana yardım edebileceğinizi ummuştum. Mark mutsuz olduğuna, canına kıyacak kadar mutsuz olduğuna ilişkin herhangi bir şey söylemiş miydi size?

Üniversiteden niçin ayrıldığını açıklamış mıydı?"

"Bana açıklamadı. Ben o çocuğa hiç yaklaşamadım. Resmi bir havayla vedalaştı, yardımlarınızdan ötürü teşekkür ederim dedi ve gitti. Ben de üzüldüm gibisinden basmakalıp sözler ettim. El sıkıştık. Ben biraz sıkılmıştım ama Mark öyle görünmüyordu. Kolay kolay sıkıntıya kapılacak delikanlı değildi bence." .

Sokak kapısında bir hareket oldu, yeni gelen bir grup patırtı gürültü ile içeri girdi. Aralarında, yakası yarı beline kadar açık, ateş rengi elbise giyen bir

kadın da vardı. Cordelia öğretmenin birden dikildiğini, yarı kaygılı, yarı

yakaran bakışlarını kadına çevirdiğini fark etti. Daha önce de görmüştü o bakışı. Bundan sonra adamdan hiçbir şey öğrenemeyeceği belliydi. Yeniden ilgisini çekmek için umutsuzca çabalayarak açıkladı:

"Ben Mark'ın kendini öldürdüğüne emin değilim. Öldürülmüş olabilir."

Horsfall gözlerini yeni gelenlerden ayırmadan, dalgın dalgın karşılık verdi.

"Pek akla yakın değil. Kim öldürmüş olabilir? Hangi nedenle? Önemli biri.

değildi Mark. Ondan nefret eden hatta, hoşlanmayan biri bile yoktu. Bir tek babası belki. Ancak Sir Ronald'in oğlunu öldürdüğünü düşünüyorsanız, boşuna umutlanmayın. Oğlunun öldüğü gece Sir Ronald üniversiteydeydi çünkü. O gece bir yemek veriliyordu, Sir Ronald da şeref masasındaydı.

Ben yanında oturuyordum. Bir ara oğlu telefon etti."

Cordelie neredeyse adamın kolunu çekiştirerek heyecanla sordu:

"Saat kaçta?"

"Yemek başladıktan az sonraydı sanıyorum, üniversitenin emektar uşaklarından Benskin masaya gelip haber verdi. Saat sekizle sekiz on beş

arasındaydı herhalde. Callender kalkıp gitti, on dakika sonra döndü ve çorbasını bitirmeye girişti. Bizler henüz ikinci yemeğe başlamamıştık."

"Mark'ın ne istediğini açıkladı mı? Sıkılmış gibi bir havası var mıydı?"

"İki soruya da hayır diyeceğim. Yemek boyunca hemen hiç konuşmadık. Sir Ronald güzel konuşma yeteneğini bilim adamı olmayan kişilerle israf etmek istemez. Bana bir dakika izin verin."

Horsfall böyle diyerek yanından ayrıldı ve kalabalığı yararak avına doğru ilerledi. Cordelia da' bardağını bir yana bırakıp Hugo'yu aramaya gitti.

"Dinle," dedi. "Ben üniversitedeki uşaklardan biriyle, Benskin adındaki uşakla konuşmak istiyorum. Bu gece orada mıdır?" .

Hugo elindeki şişeyi bıraktı.

"Olabilir, üniversitede yatıp kalkan birkaç uşaktan biridir. Ama tek başına gidersen onu ininden çıkarabileceğini sanmam. İş o kadar aceleyse ben de seninle geleyim."

Üniversite kapıcısı hiçbir merak belirtisi göstermeden Benskin'in fakültede olup olmadığını araştırdı ve adam kapıya çağırıldı. Beş dakika beklediler.

Hugo kapıcıyla çene çalarken Cordelia kapıcı kulübesinin dış duvarına asılan ilanları okuyarak oyalandı. Benskin telaşsız, vakur bir havayla çıkıp geldi. Resmi giyimli, ak saçlı bir adamdı. Kırışık yüzünün derisi kansız bir kan portakalının kabuğunu andırıyordu. Cordelia, şu alaycı, küçümseyen tavrıyla yüzündeki canlı cenaze ifadesi olmasa, ideal uşak reklamlarına poz verebilir diye düşündü.

Sir Ronald'ın ona yetki veren notunu adama gösterip hemen soru sormaya başladı. Dolambaçlı yollara sapmak bir kazanç sağlamazdı, Hugo'dan yardım istediğine göre onu başından savması da olanaksızdı.

"Sir Ronald oğlunun ölümüyle ilgili bir soruşturma yapmamı istedi," dedi.

"Evet, bayan, yazıyı gördüm."

"Sir Ronald oğlunun öldüğü gece buradaki şeref masasında yemek yerken, yemek başladıktan kısa bir süre sonra Mark Callender telefon etmiş, siz de gelip ona haber vermişsiniz."

"O akşam arayanın Mark Callender olduğunu sanmıştım ama yanılmışım, efendim."

"Yanıldığınızı nereden biliyorsunuz, Bay Benskin?"

"Sir Ronald söyledi, efendim. Oğlunun ölümünden birkaç gün sonra buraya gelmişti. O zaman söyledi. Sir Ronald'ı öğrencilik yıllarından tanırım.

Başsağlığı dileklerimi iletmek cüretinde bulundum. O kısa konuşma sırasında 26 Mayıs akşamı yapılan telefon konuşmasından söz ettim, o da bana yanıldığımı söyledi. Arayan Bay Mark Callender değilmiş."

"Kimmiş peki? Onu da söyledi mi?"

"Sir Ronald arayanın laboratuvar asistanı Chris Lunn olduğunu söyledi."

"Bu sizi şaşırttı mı? Yanılmış olduğunuzu öğrenmek yani?"

"İtiraf edeyim ki biraz şaşırdım, efendim. Yine de yanılmış olmam bağışlanabilir sanırım. Daha sonra bu olaydan söz etmem - o koşullar altında biraz yakışıksız sayılsa bile tümüyle rastlantı sonucuydu."

"Telefon eden kişinin adını yanlış duyduğunuza inanıyor musunuz gerçekten?"

Benskin'in inatçı yüzünde en ufak bir gevşeme belirtisi görülmedi.

"Sir Ronald telefonda konuştuğu kişi konusunda yanılmış olamaz, efendim."

"Babasının burada bulunduğu gecelerde Mark Callender'ın onu araması

olağan bir durum muydu?"

"Ben daha önce aradığına hiç rastlamadım. Ama telefona bakmak benim görevlerim arasında değildir. Fakültedeki uşaklardan bazıları bu konuda size daha fazla bilgi verebilirler belki. Ne var ki, sorularınızdan önemli bir sonuç

alabileceğinizi sanmadığım gibi, Sir Ronald'ın fakültedeki uşakların sorguya çekildiği haberini almaktan hoşlanacağını da sanmıyorum,"

"Gerçeğin ortaya çıkmasına sağlayacak her türlü soruşturmanın Sir Ronald'ı

hoşnut etmesi beklenir." dedi Cordelia, ben de Benskin gibi konuşmaya başladım, diye düşündü. Resmi bir tavırla konuşmayı bir yana bırakıp doğal bir şekilde sordu.

"Sir Ronald oğlunun ölümüyle ilgili olan ne varsa öğrenmek, istiyor. Sizin bana anlatabileceğiniz bir şey var mı, Bay Benskin? Bana yardımcı olacak herhangi bir şey?"

Bu neredeyse bir yakarıydı ama ne ufak bir tepki yaratmadı.

"Hiçbir şey yok, bayan. Bay Callender sessiz, sevimli bir gençti, buradan ayrıldığı güne kadar da son derece sağlıklı ve neşeliydi. Ölümü

fakültesindeki pek çok kişiyi üzdü. Başka bir isteğiniz var mıydı, efendim?"

Yerine dönmek için sabırsızlanıyordu, Cordelia da adamı daha fazla tutmadı. Birlikte Trumpington Soka-ğı'na dönerlerken Hugo'ya. sordu:

"Benskin olanlara aldırmıyor, sence de öyle değil mi?"

"Niye aldırsın? Benskin şarlatanın tekidir ama yetmiş yıldır fakültedeymiş, görmediği kalmamış. Onun gözünde, bin yılın bir geceden farkı yoktur.

Benskin'in bir öğrencinin kendini öldürmesine üzüldüğünü bir kez gördüm.

Çocuk bir dükün oğluydu. Bu olamazdı işte! Benskin üniversitenin bazı

şeylere izin vermemesi gerektiğini düşünüyordu."

"Mark'ın telefon etmesi konusunda yanılmış değil.

Yanılmadiğını biliyor. Tavrından anlaşılıyordu. Asla itiraf etmeyecek ama yanılmadiğını biliyor."

"Üniversitenin emektar uşağı rolünü oynuyordu," dedi Hugo. "Son derece resmi, son derece ölçülüydü. Öyledir bizim Benskin. 'Efendim, şimdiki gençler eskilerine hiç benzemiyor. Bizim zamanımızda...' Benzemeyecekler elbette. Onun zamanındaki gençlerin favorileri bir karıştı, soylular da halktan ayırt edilebilmek için süslü elbiseler giyerlerdi. Benskin'in elinden gelse o yılları geri getirir. Tarihi bir yaratıktır. Görkemli geçmişimizle el.

ele dolaşır."

"Sağır değil. Çok iyi duyuyor. Özellikle alçak sesle konuştum, anlamakta hiç zorluk çekmedi. Sen yanıldığına inanıyor musun gerçekten?"

" 'Lunn'in aradığını söyleyin' ile 'oğlunun aradığını söyleyin' ses olarak birbirine çok benzeyen iki cümle. Dinle Cordelia, Sir Ronald'ın oğlunun ölümünde rolü olduğundan kuşkulanman çok saçma. Mantıklı düşün.

Katillerin yakalanmak istemediklerini kabul edersin herhalde. Ronald Callender'ın - pek sevimsiz bir tip olmakla birlikte - kafası çalışan biri olduğunu da kabul edersin. Mark ölmüş ve cesedi yakılmış. Senden başka kimse de cinayet lafını ağzına almamış. Ardından Sir Ronald olayı

kurcalaman için seni tutuyor. Gizleyecek bir şeyi olsa bunu yapar mıydı?

Kuşku altında yaşamaktan bıkmıştı da diyemezsin. Ondan kuşkulanan yoktu. Hâlâ da yok."

"Mark'ı onun öldürdüğünü düşünmüyorum. O, Mark' in neden öldüğünü

bilmiyor ve öğrenmek istiyor. Beni bunun için tuttu. İlk konuşmamızda anlamıştım duygularını. Yanılmış olamam. Yalnız o telefon konusunda niçin yalan söylediğine akıl erdiremiyorum."

"Yalan söylemişse birkaç açıklaması olabilir. Mark üniversiteye telefon etmişse acil bir şey için etmiştir mutlaka. Babasının belki de herkese açıklamak istemediği konu, Mark'ın niçin intihar ettiğine ilişkin bir konu olabilir."

"Öyle olsaydı oğlunun niçin intihar ettiğini araştırmam için beni tutmazdı."

"Doğru. Akıllı kızsın. Peki, baştan alalım. Diyelim ki Mark telefon etti ve babasından yardım istedi, lütfen hemen gel gibisinden bir istekte bulundu.

Sir Ronald'ın buna nasıl tepki göstereceğini düşünebilirsin. 'Saçmalama, Mark,' demiştir, 'şeref masasında yemek yiyorum. Sen böyle sinir krizleri geçirerek telefon ettin diye kotletlerle şarapları bırakıp koşamam. Kendini topla, oğlum.' Mahkemenin karşısına çıktığında böyle konuştuğunu açıklasaydı hiç hoş kaçmazdı." Bir yargıcın tumturaklı konuşmasını taklit ederek

sürdürdü. " 'Sir Ronald'ın acısını artırmak istememekle birlikte şunu söylemek zorundayım: Kendisi bu imdat çığlığına kulak tıkayacağına hemen yemekten kalkıp oğlunun yanına gitseydi bu parlak öğrenci bugün hayatta olurdu belki.' Savcı böyle diyebilirdi yani. Dikkatimi çeken bir nokta, intihar eden bütün Cambridge öğrencilerinden parlak diye söz edilmesi. Yetkililerin, okuldan atılmak üzereydi diye tanıklık edecekleri bir intihar olayı çıkacak mı bakalım. Bekleyeceğim."

"İyi ama Mark yediyle dokuz arasında ölmüş. Sir Ronald o telefondan söz etseydi suçsuzluğu kanıtlanmış olurdu."

"O öyle düşünmemiştir. Suçsuzluğunu kanıtlamasına da gerek yok. İnsan olaya karışmamışsa, cinayetten söz eden de yoksa, suçsuzluğumu kanıtlayayım diye bir şey aklına gelmez. Suçsuzluklarını kanıtlamaya kalkışanlar suçlulardır ancak."

"Mark babasını nerede bulacağını nasıl biliyormuş peki? Sir Ronald ifadesinde üç haftadır oğluyla konuşmadığını söylemiş."

"Evet, ilginç bir soru. Bayan Leaming'e sor. Daha da iyisi Lunn'la konuş ve telefon edenin o olup olmadığını öğren. Bir katil adayı arıyorsan Lunn'dan uygununu bulamazsın. Bence netameli bir herif."

"Tanıştığınızı bilmiyordum."

"Lunn üniversite çevrelerinde tanınan biridir. O pen-ceresiz minibüsü var ya... Onu öyle bir hırsla kullanır ki dikbaşlı öğrencileri gaz odalarına götürüyor sanırsın. Lunn'ı herkes tanır canım! Güldüğü çok ender görülür. O

zaman da kendisiyle ve herhangi bir şeyi gülünç bulabilen benliğiyle alay edermiş gibi güler. Yerinde olsam Lunn'un üstünde dururdum."

Gecenin ılık, çiçek kokulu havasında sessizce yürüdüler. Fakültelerin kapılarında, kapıcı kulübelerinde, uzaklardaki bahçelerle birbirine bağlanan avlularda ışıklar yanıyor, her şeye düşsel bir hava veriyordu. Cordelia kendini yalnız hissetmeye başlamıştı birden. Hüzünlen-mişti. Bernie yaşasaydı, şu anda Cambridge birahanelerinin birinde oturur, gürültü, sigara

dumanı ve yabancı oluşları onları yakındakilerin meraklı bakışlarından koruyacağından, üstünde çalıştıkları olayı konuşurlardı. Duvarındaki o güzelim tablonun altında uyuduğu halde pespaye kadınların resimleriyle dolu bir dergiyi satın alan delikanlının kişiliğini düşünürlerdi. Dergiyi Mark satın, almamış mıydı yoksa? Almamışsa o resim bahçeye nereden gelmişti?

Oğluyla yaptığı son telefon konuşması hakkında yalan söyleyen babayı da konuşurlardı. Temizlenmeden bırakılan dirgenin, bitirilmeyen belleme işinin, kirli kahve fincanının, Blake'in bir kitabından alınan ve dikkatle daktilo edilen yazının önemini tartışırlardı. Bir şeyden korkan Isabelle'den, dürüstlüğü su götürmeyen Sophie'den, Mark'ın ölümüyle ilgili bir şeyler bilme ve çok akıllı olsa bile gerektiğince akıllı olmayan Hugo'dan söz ederlerdi. İşe başladığından beri ilk kez, Cordelia bu olayı çözebileceğinden kuşku duymaya başlamıştı. Çekinmeden açılabileceği, kendine olan güvenini artırabilecek biri olsaydı keşke. Aklına Sophie geldi ama Sophie, Mark'ın eski sevgilisi, Hugo'nun da kardeşiydi. İki kardeş de olaya karışmışlardı. Bu işte yalnızdı Cordelia. Biraz düşününce, temelde, ömrü

boyunca hep yalnız olduğunu fark etti. Ne tuhaftır ki bunun farkına varması

içini rahatlatmış, umutlarını güçlendirmişti.

Panton Sokaği'nın köşesinde durakladıklarında, Hugo, "Partiye dönüyor muyuz?" diye sordu.

"Ben gelmeyeyim, Hugo. Yapılacak işlerim var."

"Cambridge'de mi kalıyorsun?"

Bu soruyu yalnızca meraktan mı sormuştu, yoksa bir amaçla mı?

"Bir-iki gün kalacağım. İstasyon yakınlarında ucuz bir pansiyon buldum.

Kahvaltı da veriyor."

Hugo bu yalanı böylece kabul etti, birbirlerine iyi geceler dileyip ayrıldılar.

Cordelia Norwich Sokağı'na döndü. Arabası hâlâ elli yedi numaranın kapısında duruyordu ama ev onu içeri almayacağını vurgularcasina sessiz ve karanlık, pencerelerin üçü de ölü gözler kadar boş ve iticiydi.

Arabayı tarladaki ağaçların altına park edip bahçıvan evine döndüğünde epey yorulmuştu. Tahta kapı açılırken gıcırdadı. Karanlık bir geceydi, çantasından el fenerini çıkarıp, ışığı izleyerek evin arkasına dolaştı. Fenerin ışığından yararlanarak anahtarı kilide soktu. Kapıyı açtı, yorgunluktan yıkılarak oturma odasına girdi. Hâlâ yanık duran fener elinde sallanıyor, çıkardığı ışık yerde garip desenler çiziyordu. Bilinçsiz bir hareketle feneri yukarı doğrultunca ışıklı daire tavandaki kancadan sarkan nesneyi aydınlattı.

Cordelia bir çığlık atarak masaya tutundu. Yatağın başucuna konan uzun yuvarlak yastığın bir ucunu biri iple boğmuş, böylece garip biçimli bir baş

yapmıştı. Yastığın öbür ucuna Mark'ın pantolonlarından biri geçirilmişti.

Paçaların biri öbüründen yukarıda duruyor, bacaklar yamyassı görünüyordu.

Yüreği güm güm atarak, dehşetle ve büyülenmişçesine bakarken aralık bıraktığı kapıdan içeri esen rüzgâr odaya doldu, asılı yastık canlı bir el tarafından oynatılmışçasına sağa sola döndü.

Korkusundan yerinden kımıldayamadan, gözlerini dikip yastığa bakarak öylece durduğu süre birkaç saniyeden uzun olamazdı ama masadan bir iskemle çekip o nesneyi tavandan indirdiğinde dakikalar geçmiş gibi gelmişti ona. Yüreği korku ve tiksintiyle dolduğu halde düğümü incelemeyi unutmadı. İp basit bir düğümle bağlanmıştı kancaya. Kimliği bilinmeyen konuğu ya bir önceki ustalıklı düğümü bir daha kullanmak istememişti; ya da böyle bir düğüm yapmayı hiç bilmiyordu. Yastığı iskemlenin üstüne bırakıp tabancasını aramak için dışarı çıktı. Yorgun döndüğünden, tabanca hiç aklına gelmemişti. Ne var ki şimdi o soğuk, madeni nesneyi elinde hissetmenin vereceği güvene gerek duyuyordu. Çıkmadan kapıda durup kulak kabarttı. Bahçenin her yanından sesler geliyordu; gizemli hışırtılar, rüzgâr estikçe kımıldayan yaprakların göğüs geçirircesine fısıldamaları, çalıların altında sinsice kıpırdayan yaratıklar, tedirginlik yaratacak kadar

yakından gelen, yarasa sesini andıran bir çığlık. O, mürver çalılarına doğru giderken gece soluğunu tutmuş bekliyordu sanki. Arkasını dönüp elini uzatarak tabancayı arayacak cesareti bulmadan önce duraklayıp kendi kalbinin sesini dinledi, uzanıp baktı. Tabanca yerindeydi. Dolu değildi ama bunun önemi yoktu. Korkusunu yenmeyi başararak eve döndü.

Sonunda yatağa girdiğinde aradan bir saat geçmişti. Lambayı yakmış, elinde silah tüm evi aramıştı. Gelenin içeri girdiği pencerenin sürgüsü yoktu ve dışardan itilince kolayca açılıyordu. Araç gereç çantasından selobant rulosunu alarak Bernie'den öğrendiği gibi incecik iki parça kesti, pencerenin çerçevesini pervaza tutturacak şekilde yapıştırdı. Öndeki pencerelerin açılabileceğini sanmamakla birlikte işi sağlama almak istedi ve onları da aynı şekilde selobantladı. Bantlar içeri girilmesini önlemezdi ama sabah baktığında birinin girip girmediğini anlardı. Son olarak mutfakta elini yüzünü yıkadı ve yatmaya çıktı. Oda kapısı kilitlenmiyordu. Onu aralık bırakarak kapı kanadının üstüne bir tencere kapağı yerleştirdi. Biri odaya girecek olursa gafil avlanmayacaktı. Sonra da bir katille karşı karşıya bulunduğunu düşünerek tabancayı doldurdu ve yatağın yanındaki küçük masanın üstüne koydu, ipi inceledi. Yüz, yüz yirmi santim boyunda sıradan sağlam bir sicimdi. Yeni alınmadığı belliydi ve bir ucu tarazlanmıştı. ipin nereden geldiğini öğrenmenin zorluklarını düşününce sıkıldı. Yine de, Bernie'den öğrendiği gibi etiketleyip araç gereç çantasına kaldırdı. Mark'ın bıraktığı yazıyla rulo yapıp sardığı kayışı da aynı şekilde etiketledi ve ikisini de küçük plastik torbalara koydu. Çok yorgundu, bu küçük işi bile güçlükle bitire-bilmişti. Ardından yastığı yeniden yatağa yerleştirdi. Öyle yorgunduki ne yastıksız yatmanın vereceği rahatsızlık, ne de korku uyanık tutabilirdi onu. Birkaç dakika süreyle saatinin tiktaklarını dinleyerek yattı, sonra yorgunluğu baskın çıktı ve direnecek gücü kalmayan bedenini uykunun karanlığına çekti.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kuşların uyumsuz korosu ve başlayan bulutsuz günün parlak ışığı

Cordelia'yı sabah erkenden uyandırdı, uyku tulumunun içinde gerinerek, köy havasının, toprak, ıslak ot ve çiftlik hayvanlarının kokusunun karışımı

olan o tanımı güç kokuyu içine çekerek birkaç saniye öylece yattı. Herhalde Mark'ın yaptığı gibi, bahçeden mutfağa çektiği sac banyo küvetinde, ayakta tasla çıplak vücuduna soğuk musluk suyu dökerek yıkandı. İlkel koşullarda yaşamak bu tür zorluklara katlanılmasını kolaylaştırıyordu sanki. Londra'da soğuk suyla yıkanmaya razı olacağını hiç sanmıyordu. Orada, gazocağının, kızaran domuz pastırmasının kokusunu bile bastıran gaz kokusu böyle hoşa gitmez, içtiği ilk demli çaydan bu kadar zevk almazdı.

Ev gün ışığına boğulmuş, günün getireceklerine korkusuzca göğüs germesini sağlayacak sıcak bir sığınak haline gelmişti. O huzurlu sabah havasında, Mark Cal-lender'ın kendisini astığı oturma odası orada yaşanan trajediyi insanın aklına bile getirmiyordu. Tavandaki kanca, herhangi bir ölümcül amaca hizmet etmemiş gibi, sıradan bir nesne gibi görünüyordu.

Esen yelle sallanan yastığı gördüğü anda kapıldığı dehşet de bir karabasanın anısı kadar gerçekdışıydı. O aydınlıkta, gece aldığı önlemler bile saçma görünmeye başlamıştı. Tabancayı boşaltıp mermileri iç çamaşırlarının arasına saklarken biraz utandı. Gözetlenmediğine emin olmak için çevreyi gözden geçirerek silahı yine mürver çalısına sakladı. Bulaşığı bitirip tek kurulama bezini de dışarı astıktan sonra bahçeden bir demet çuhaçiçeği, çiğdem ve hercai menekşe toplayıp mavi çizgili fincanlardan birine yerleştirdi ve masanın ortasına koydu.

İlk iş olarak Pilbeam dadının izini bulmaya karar vermişti. Kadın Mark'ın ölümüyle ilgili bir şey bilmese, üniversiteden ayrılmasının nedenini açıklayamasa bile onun çocukluğundan söz edebilirdi. Oğlanın yaradılışını, kişiliğini o herkesten iyi bilirdi belki de. Çocuğa, cenazesine gidecek kadar bağlanmış, pahalı bir çelenk bile göndermişti. Yirmi birinci yaşgününde üniversiteye gitmişti. Mark eski dadısıyla temas halindeydi mutlaka; başkalarına söylemediği şeyleri ona açmış da olabilirdi. Annesi yoktu, dadısını anne yerine koymuştu belki.

Cambridge'e giderken nasıl bir taktik uygulaması gerektiğini düşündü.

Bayan Pilbeam o yörede oturuyor olmalıydı. Hugo kadını bir kez gördüğüne göre, Cambridge'in içinde oturuyor olması biraz uzak bir olasılıktı.

Anlatılanlara bakılırsa dadı enikonu yaşlı ve herhalde yoksuldu. Dolayısıyla, bir cenazeye katılmak uğruna uzun bir yolculuk yapması da akla yakın değildi. Garforth House'takilerle birlikte gelmemiş, Sir Ronald tarafından çağrılmamıştı. Demek ki aileden biri sayılan, değer verilen emektar dadı

olarak görülmüyordu. Sir Ro-nald'ın kadını cenazeye çağırmaması

Cordelia'nın merakını uyandırmıştı. O evde Bayan Pilbeam'e hangi gözle bakılmıştı acaba?

Yaşlı kadın Cambridge'e yakın bir yerde oturuyorsa, çelengi Cambridge'deki çiçekçilerden birine ısmarlamış olmalıydı. Köylerde çelenk yapacak çiçekçi bulunmazdı. Gösterişli bir çelenki üstelik. Demek ki Bayan Pilbeam büyücek bir parayı gözden çıkarmıştı. Öyleyse büyük çiçekçi dükkânlarından birine gitmiş olmalıydı. Ve herhalde kendi ayağıyla gidip ısmarlamıştı. Telefonla fazla bir alışverişleri olmamaları bir yana, yaşlı

insanlar – haklı olarak bu tür işlerde yüz yüze konuşmanın ve istenilen şeyi ayrıntılarıyla belirtmenin en iyi sonucu sağlayacağına inandıklarından -

kendileri uğraşırlardı böyle şeylerle. Bayan Pilbeam köyünden trenle ya da otobüsle gelmişse, kentin merkezindeki çiçekçilerden birine gitmiş

olmalıydı. Cordelia araştırmasına gelip geçenlerden iyi bir çiçekçinin adresini sorarak başlamaya karar verdi.

Cambridge'in arabayla dolaşmaya elverişli bir kent olmadığını anlamıştı.

Kaldırıma yanaşıp turist kılavuzu kitabının arkasındaki katlanmış kent haritasını aldı ve Mini'yi Parker's Piece'in yanındaki oto parkında bırakmaya karar verdi. Araştırma biraz uzun sürebilirdi, yayan dolaşmak daha kolay olacaktı. Yanlış bir yere park edip ceza kesilmesini, arabanın çekilmesini istemiyordu. Saatine baktı. Dokuzu beş on dakika geçiyordu. Güne erken başlamıştı.

İlk bir saat hiçbir sonuç alamadı. Çiçekçi adresi sorduğu kişiler yardımcı

olmak isteyen insanlardı ama 'kentin merkezine yakın iyi bir çiçekçi'

anlayışları çok tuhaftı. Biri, sebze ve meyvenin yanı sıra birkaç demet kesme çiçek satan bir manava yollamıştı Cordelia'yı. Biri saksı çiçeği satan, ancak çelenk yapmayan bir seracıya, biri de bir cenaze evine. Umut bağladığı iki çiçekçi dükkânındakiler Bayan Pilbeam adını hiç duymamış, Mark Callender'ın cenazesine çiçek göndermemişlerdi. Dolaşmaktan ayaklarına kara sular inen ve umutlarını yitirmeye başlayan Cordelia işi fazla küçümsediğini düşündü. Bayan Pilbeam, Newmarket ya da Bury St.

Edmunds gibi bir kasabadan gelmiş, çelengi de oralardaki bir çiçekçiye ısmarlamış olmalıydı.

Neyse ki cenaze evine gitmesi yararlı oldu. Oradakilerden, "Çok kaliteli çelenkler yaparlar, bayan, gerçekten çok güzel çelenk yaparlar," diye salık verilen bir çiçekçinin adresini aldı. Dükkân Cordelia'nın düşündüğünden daha uzaktı kentin merkezine. Kapı'nın dışı bile - koklayanın ruh haline göre

- düğün ya da cenaze salonu gibi kokuyordu. Kapıyı açınca yüzüne çiçek kokularıyla yüklü sıcak bir hava çarptı. Duvarların önlerindeki yeşil kovalara zambak, iris ve kuzgunkılıçları, daha küçük kaplara kadife çiçekleri, şebboylar, frezyalar yerleştirilmişti. Deney tüplerinde yetiştirilmiş

gibi hep aynı renk ve büyüklükte olan, dikensiz sapların üstünde yükselen tomurcuk güller vardı. Renkli kurdelelerle bezenmiş çiçek saksıları kapıdan tezgâha ulaşan geçidin iki yanına dizilen bir şeref kıtasını andırıyordu.

Dükkânın arkasında iki kişinin çalıştığı bir bölme vardı. Cordelia aralık duran kapıdan onları gözledi. Çilli suratlı sarışın kız cellat yardımcısıydı ve kurban olarak seçilen çiçekleri renklerine, cinslerine göre ayırıp sıralıyordu.

Ondan daha kıdemli olduğu giydiği üniformanın bedenine daha iyi oturmasından ve kasıntısından anlaşılan ustası da güllerin, frezyaların saplarını koparıyor, katledilen çiçeklere birer parça tel saplayıp sık aralıklarla kalp biçimindeki çelenge sıralıyordu. Cordelia bu katliamı

görmemek için başını çevirdi.

Nereden çıktığı anlaşılmayan pembe üniformalı tombul bir kadın peyda olmuştu tezgâhta. O da dükkân kadar keskin bir koku saçıyordu ama, çiçek esansının havadaki kokuyu bastırmaya yetmeyeceğini düşünmüş, daha egzotik bir koku seçmiş olmalıydı. Havaya yaydığı harlı, çam kokulu parfüm öyle ağırdı ki ameliyat olacak hastayı bayıltmak için kullanılabilirdi.

Cordelia daha önce hazırladığı cümleleri sıraladı:

"Beni Sir Ronald Callender yolladı. Bize yardım edip edemeyeceğinizi sormamı istedi. Sir Ronald'ın oğlu öldü, cenaze töreni 3 Haziran'da yapıldı.

Callender ailesinin yaşlı dadısı büyük incelik gösterip bir çelenk yollamış.

Kırmızı güllerden yapılmış haç biçiminde bir çelenk. Sir Ronald dadının adresini kaybetmiş. Bir mektup yazıp teşekkür etmek istiyordu... Dadının soyadı Pilbeam."

"3 Haziran'da öyle bir sipariş aldığımızı hiç sanmıyorum, bayan."

"Bir kere de defterinize baksanız."

Sarışın kız arka bölmede yaptığı işi bırakıp dışarı seslendi.

"Goddard olacak."

"Bir şey mi dedin, Shirley?" Tombul kadın haddini bil dercesine sormuştu bu soruyu.

"Kadının adı Goddard. Çelenge Pilbeam Dadı diye yazdırmıştı ama adı

Goddard'mış. Sir Ronald daha önce de bir bayan yollayıp sordurmuştu, ona da söyledim. Deftere bakıp söyledim. Bayan Goddard. Ickleton köyünde, Lavender Cottage adında bir evde oturuyor. Kırmızı güllerden yapılmış bir yirmi boyunda haç biçiminde bir çelenk ısmarlamış. Defterde yazılı."

Cordelia, "Çok teşekkür ederim," dedi heyecanla, üçüne de aynı gülüşle gülümseyip Garforth House'tan gönderilen ikinci kadın konusunun

açılmaması için dükkândan fırladı. Art arda iki kişinin gelip aynı şeyi sorması tuhaf görünecekti insancıklara. Neyse, o gittikten sonra üçü baş

başa verir, konuyu enine boyuna tartışabilirlerdi. Ickleton köyü, Lavender Cottage. Dükkândan uzaklaşıp rahatça not edebileceği bir yere gelinceye kadar adresi yineleyip durdu.

Otoparka dönerken yorgunluğu silinip gitmişti sanki. Yol haritasına baktı.

Ickleton, kentten on beş kilometre uzakta, Essex bölgesinin sınırına yakın bir köydü. Dux-ford'a daha yakındı, öyleyse geldiği yöne dönmesi gerekecekti. Ya'rım saat geçmeden orada olabilirdi.

Ancak Cambridge'deki trafik tıkanıklığından kurtulması düşündüğünden uzun sürdü ve Ickleton köyünün kilisesinin önünde durduğunda aradan otuz beş dakika geçmişti. Kilisenin içini görmek isteğine kapıldıysa da bu isteği bastırdı. Bayan Goddard şu anda Cambridge otobüsüne binmeye hazırlanıyor olabilirdi.

Adını lavanta çiçeğinden alan Lavender Cottage'ı aramaya koyuldu.

High Sokağı'nin bitimindeydi ev. Çirkin kırmızı tuğlalardan yapılmış, birbirine bitişik bir örnek iki evden biriydi. Sokak kapısıyla yolun arasında yalnızca dar bir çimenlik vardı ve lavanta çiçeğinin ne kokusu duyuluyor, ne kendisi görünüyordu. Aslan başı biçimindeki kapı tokmağını sertçe sallayıp vurduğunda kapının kanadı yerinden oynar gibi oldu. Kapının vurulmasına Lavender Cottage'dan değil, bitişik evden tepki geldi. Gül desenli kocaman bir önlük takan, zayıf, dişsiz bir kocakarı çıkmıştı kapıya. Ayaklarında pantufla terlik, başında ponponlu bir takke, yüzünde, genel olarak dünyadaki her şeyi merak ettiğini gösteren bir ifade vardı.

"Bayan Goddard'ı arıyorsunuz herhalde."

"Evet. Nerede bulabileceğimi söyleyebilir misiniz?"

"Mezarlıktadır mutlaka. Hava güzelse bu saatte oraya gider."

"Ben az önce kilisenin yanındaydım. Orada kimseyi görmedim."

"Kilisede değil, yavrum. Kilise bahçesine ölü gömmüyorlar artık. Bayan Goddard'ın kocası, günü geldiğinde onun da gideceği yerde. Hinxton Yolu'ndaki mezarlıkta. Şu yoldan dosdoğru git, mutlaka görürsün."

"Önce gidip kilisenin önünde bıraktığım arabamı alayım," dedi Cordelia.

Yaşlı kadının o gözden kayboluncaya kadar arkasından bakacağını

biliyordu, neden gösterilen yönün tersine gittiğini açıklamak zorunluluğunu duymuştu. Yaşlı kadın başını sallayarak gülümsedi, kızın High Sokağı'ndan yukarı çıkışını daha rahat izleyebilmek için bahçeye inerek bahçe kapısına yaslandı. İpli kukla gibi başını sağa sola yatırdıkça takkesindeki renkli ponpon gün ışığında pırıl pırıl parlıyordu.

Mezarlığın yerini bulmak hiç zor değildi. Cordelia arabasını Duxford'a giden yaya yolunu işaret eden okun altındaki çimenliğe bıraktı ve birkaç

metre ötedeki demir kapıya yürüdü. Mezarlığın, doğu yönünde bir yarım kubbesi olan küçük bir kilisesi de vardı. Kilisenin yanındaki eski tahta sıra kuş pislikleri ve likenlerle örtülerek yeşil bir renk almıştı ve oradan mezarlığın tümü görülebiliyordu. Tam ortasından çimenlik bir yol geçiyor, yolun iki yanında mermer haçlarla, kül renkli taşlarla, otlara eğilmiş paslı

demir halkalarla yerleri belirlenmiş, üstlerine parlak renkli çiçekler dikilmiş

mezarlar uzanıyordu. Otların arasındaki cırcır böceklerinin, yakınlardaki bir geçit-, ten geçen treni haber yeren kampananın ve motorlu trenin çaldığı

düdüğün sesinden başka ses duyulmuyordu.

Cordelia'nın dışında, tek bir kist vardı mezarlıkta. Yaşlı bir kadın uzaktaki mezarlardan birinin üstüne eğilmişti. Cordelia ellerini kucağında birleştirip bir süre o eski tahta sırada oturdu, ardından çimenli yolda sessizce ilerleyerek kadına yaklaştı. Bu konuşmanın büyük önem taşıyacağını

biliyor, ancak garip bir duyguyla, hiç acele etmiyordu. Kadına yaklaşıp mezarın ayak ucunda durdu. Gelişi fark edilmemişti.

Rengi solmuş bir tülle çevrelenen eski moda hasır şapkasını saçına koskocaman bir şapka iğnesiyle tutturmuş olan siyah elbiseli, ufak tefek bir kadındı. Sırtı Cordelia'ya dönük olarak diz çökmüştü. Biçimi bozulmuş ayakkabılarının tabanları görünüyor, ayakkabıların üstündeki etsiz bacakları birer değneği andırıyordu. Mezarın üstündeki yaban otlarını temizliyordu.

Çimenlerin arasında bir kertenkelenin dili kadar hızlı hareket eden parmakları gözle görülmeyecek küçüklükteki otları bile buluyordu.

Yanında, içine gazete serilmiş bir sepet ve bir bahçıvan malası vardı, yolduğu otları gazetenin üstüne koyuyordu.

Cordelia'nın sessizce bekleyerek geçirdiği bir-iki dakikanın sonunda yaptığı işi hoşnut bakışlarla gözden geçirdi ve toprağın altında yatan kemikleri okşarcasına, elini çimenlerin üstünde gezdirdi. Cordelia mezar taşının üstündeki yazıyı okudu: "27 Ağustos 1962 tarihinde yetmiş yaşında aramızdan ayrılan Annie'nin sevgili kocası Charles Albert Goddard'ın anısına. Huzur içinde yat." Cordelia, huzuru en büyük lüks, huzur dilemeyi en iyi dua sayan bir kuşağın en gözde mezar taşı yazısı diye düşündü.

Kadın olduğu yere çömelmiş mezarı hoşnut bakışlarla seyrediyordu.

Cordelia'yı ancak o zaman fark etti. Aydınlık, buruşuk yüzünü kıza çevirdi ve herhangi bir merak ya da tedirginlik belirtisi göstermeden konuştu.

"Güzel taş, değil mi?"

"Evet, öyle. Ben de harflerin güzelliğine bakıyordum."

"Çok derin kazdırdım. Dünya kadar paraya patladı ama değdi. Bu yazı hiç silinmez. Buradaki taşların yarısının yazısı silinip gidecektir. Yazılar yeterince derin kazılmamış çünkü. Yazılar silindi mi mezarlıkta dolaşmanın tadı kalmıyor. Ben mezar taşlarını okumaktan, kimin kim olduğunu, ne zaman öldüğünü, kadınların kocalarını toprağa verdikten sonra kaç yıl daha yaşadıklarını öğrenmekten hoşlanırım. Tek başlarına nasıl yaşamışlar,

yalnızlık çekmişler mi diye düşünürüm. Yazısı okunmayan taşın kime ne yararı olur? Bu taşın altındaki boşluk şu anda biraz fazla görünüyor gerçi.

Benim adımın yazılacağı kadar bir yer bırakmalarını istedim de ondan. "Ve karısı Annie" denip tarih verilecek. Taşçı ustasının parasını da hazırladım."

Cordelia, "Mezar taşı yazısı olarak kendiniz için ne düşündünüz?" diye sordu.

"Hiçbir şey. 'Huzur içinde yat' ikimize de yeter. Yüce Tanrıdan bundan fazlasını istemeye hakkımız yok."

"Mark'ın cenazesine gönderdiğiniz çelenk çok güzeldi."

"Gördünüz demek. Cenazeye gelmiş miydiniz? Evet, çelengi ben de beğendim. Güzel yapmışlardı doğrusu. Zavallı çocuk. Başka çiçek de gönderilmemişti, değil

mi?"

İyicil bir ilgiyle bakıyordu Cordelia'ya.

"Demek Bay Mark'ı tanırdınız. Sevgilisi miydiniz yoksa?"

"Hayır, sevgilisi değildim. Ama Mark benim için önemli biri. Sizden, eski dadısından söz etmiş olmaması çok tuhaf."

"Ben onun dadısı değildim, yavrum. Ona ancak bir-iki hafta dadılık ettim.

Küçücük bebekti o zaman, beni tanıyamazdı. Ben annesinin dadısıydım aslında."

"Ama yirmi birinci yaşgününde Mark'ı görmeye gitmiştiniz."

"Onu anlattı demek. Onca yıl sonra oğlanı yeniden görmek çok güzeldi.

Haddimi aşmak istemezdim. Özellikle de babasının duygularını bildiğim için. Ancak annesinin bıraktığı bir şeyi ona vermem, benden ölüm döşeğinde istediği bir şeyi yerine getirmem gerekiyordu. İnanın, Mark'ı

yirmi yıldan uzun bir süredir görmediğim halde - birbirimize oldukça yakın oturmamıza rağmen hiç karşılaşmamış olmamız da tuhaf aslında - görür görmez tanıdım. Onda da annesinin havası vardı. Zavallı yavrucak."

"Anlatır mısınız lütfen? Merakımdan sormuyorum, benim için çok önemli."

Bayan Goddard sepetinin sapına dayanarak güçlükle ayağa kalktı.

Eteğindeki otları silkeledi, cebinden bir çift gri pamuklu eldiven çıkarıp ellerine geçirdi. Yoldan yukarı yürüdüler.

"Sizin için önemli demek. Nasıl önemli olabilir? Hepsi geçmişte kaldı. O

zavallı kadın da öldü, oğlu da. Onca umut boş çıktı. Bunları daha önce kimseye anlatmadım. Öğrenmek isteyen de olmadı gerçi."

"Şu sıraya oturup biraz konuşabilir miyiz?"

"Niye olmasın? Evde bekleyenim yok artık. Biliyor musun, kızım, ben kocamla evlendiğimde elli üç yaşındaydım. Oysa çocukluk sevgilimmiş gibi özlüyorum onu. Bu yaştan sonra evlenirsen aptallık edersin diyenler çıktı

ama ilk karısını tanırdım ben. Otuz yıllık arkadaşımdı, aynı okulda okumuştuk. Adamımı da iyi tanırdım. Erkek dediğin bir kadına iyi davranırsa başka bir kadına da iyi davranır. Öyle düşündüm ve haklı

çıktım."

Yan yana sıraya oturmuş, çimenli yolun gerisindeki mezara bakıyorlardı.

Cordelia, "Bana Mark'ın annesini anlatın," dedi.

"Adı Bottley'di. Evelyn Bottley. O doğmadan bir süre önce annesi beni dadı

yardımcısı olarak tuttu. Evelyn doğmadan bir tek küçük Harry vardı. Harry de savaşta Almanya üstündeki bir hava akınında öldü. Oğlunun ölümü

babasını çok sarstı. Bay Bottley'nin gözü Harry'den başkasını görmezdi.

Tapardı oğluna. Bayan Evelyn pek umurunda değildi. Varsa yoksa Harry.

Bayan Bottley küçük kızı doğururken ölmüştü. Biraz da bu yüzden belki.

Karısını doğumda kaybeden erkek, çocuğa ısınamaz-diyenler var ya, ben inanmıyorum. Karısı doğururken öldüğü için o çocuğa daha fazla düşkünlük gösteren babalar da bilirim. Zavallı yavruların ne suçu var? Bence, annesi bunu doğururken öldü demek çocuğa sevgi göstermemek için bir bahane." "

"Evet, ben de öyle bir bahanenin gerisine sığınan bir baba bilirim. Onlara da suç bulmamak gerek. İnsan kendini zorlayarak sevemez birini."

"Ne yazık ki öyle, yavrum. Yoksa bu dünya daha güzel bir yer olurdu. Ama insanın kendi çocuğunu sevmemesi normal değil."

"Kızı babasını sever miydi peki?"

"Nasıl sevsin? Bir çocuğa sevgi göstermezsen ondan sevgi bekleyemezsin.

O kız babasının suyuna gitmeyi, nabzına göre şerbet vererek gözüne girmeyi de öğrenemedi. İri yarı bir adamdı Bay Bottley. Hırçındı, gürültücüydü.

Çocukların yüreğine korku salan babalardan. Cici bici, cilveli bir kızı

olsaydı onu sevebilirdi belki. Ya da ondan korkmayan bir kızı."

"Bayan Evelyn nasıl yaşıyordu? Sir Ronald'la nasıl tanıştı?"

"O zamanlar daha Sir Ronald değildi, çocuğum. Bahçıvanın oğlu Ronny Callender'dı. Bahçıvanın ailesi de köşkte otururdu. Öyle de güzel bir köşktü

ki! Ben işe başladığımda tam üç tane bahçıvan çalışırdı orada. Bunlar savaştan önceki yıllardı tabii. Bay Bottley'nin işi Bradford'daydı; yapağı

ticareti yapardı. Ronny Callen-der'ı sordun. Çocukluğunu hiç unutmam.

Haşarı, hatta zorba bir oğlandı. Yakışıklıydı ama ne düşündüğü hiç

bilinmezdi. Akıllıydı, çok akıllıydı. Daha ortaokuldayken burs kazandı. Çok da iyi okudu."

"Ve Bayan Evelyn ona âşık oldu, öyle mi?"

"Belki de öyle. ilk gençliklerinde aralarında neler geçtiği bilinmez. Derken savaş çıktı, Ronny askere gitti. Bayan Evelyn ben de bir şeyler yapsam diye yanıp tutuşuyordu. Sonunda gönüllü hemşire yazıldı. Sağlık kontrolünden geçmeyi nasıl başardı bilmem. İki genç Londra'da karşılaşmışlar. Savaş

yıllarında çok görülürdü bu tür rastlantılar. Bir de baktık ki evlenmişler."

"Ve gelip Cambridge'e yerleştiler."

"Cambridge'e savaştan sonra yerleştiler. Evliliklerinin başlangıcında Evelyn hemşirelik yapmayı sürdürdü, Ronny de birliğiyle Avrupa'ya gitti.

Erkeklerin 'güzel bir savaş' dedikleri bir savaşı yaşadı. Biz olsak 'kötü bir savaş' deriz sanırım. Pek çok çatışmaya girmiş, bir sürü adam öldürmüş, esir düşmüş, esir kampından kaçmayı başarmış. Savaşta gösterdiği başarıların Bay Bottley'nin hoşuna gideceğini, kızının evliliğini kabullenip onları

bağışlayacağını sanmıştık ama öyle olmadı. Ronny'nin servet avcısı

olduğunu düşündüğü için sanırım. Büyük bir serveti vardı çünkü. Belki haklıydı. Ancak delikanlıya da suç bulmuyorum. Benim annem, 'Para için evlenmeyin, ama paralı insanla evlenin,' derdi. Arada sevgi ve incelik de varsa, paralı bir insanla evlenmeye bakmakta zarar yoktur bence."

"Arada sevgi ve incelik de var mıydı?"

"Benim görebildiğim kadarıyla kabalık yoktu hiç değilse. Ve Evelyn kocasına tutkundu. Savaştan sonra Ronny üniversiteye yazıldı. Savaşa katıldığı için devletten burs almıştı ve öteden beri bilim adamı olmak isterdi.

Babası Evelyn'e biraz harçlık verirdi, üniversite öğrenimi sırasında evinde yaşayabilsin diye şimdi oturdukları evi aldılar. Ev de bugünkü durumunda

değildi o zaman. Sir Ronald sonradan orasını çok değiştirdi. O zaman çok parasızdılar. Bayan Evelyn bütün evi tek başına çekip çevirirdi desem yeri var. Zaman zaman Bay Bottley de gelip orada kalırdı. Evelyn babasının ziyaretlerinden çok korkardı. Bay Bottley torun bekliyordu çünkü. Ve torun bir türlü doğmuyordu. Bay Callender üniversiteyi bitirdikten sonra öğretmenlik yapmaya başladı. Aslında üniversitede kalıp akademik kariyer yapmak istemişti ama almadılar. Kendisi, torpilim yok da ondan derdi hep.

Bana kalırsa yeterince akıllı olmadığı için almamışlardı. Çocukluğunda ortaokulun en akıllı öğrencisiydi ama Cambridge akıllı insanlarla dolu elbette."

"Sonra da Mark doğdu."

"Evet. Evliliklerinin dokuzuncu yılında. 25 Nisan 1951'de. İtalya'da doğdu.

Bay Bottley torunu olacağını öğrenince öyle sevinmişti ki kızının harçlığını

önemli ölçüde artırdı. Onlar da ikide bir İtalya'da tatil yapar oldular.

Hanımım İtalya'yı çok severdi, çocuğun orada doğmasını istemişti. Yoksa hamileliğinin son ayında yolculuğa çıkmazdı. Bebekle birlikte buraya döndüklerinde onu görmeye gittim. Dünyanın en mutlu kadınıydı. Mark da çok şeker bir bebekti."

"Onu görmeye gittim ne demek? Orada oturup orada çalışmıyor muydunuz?"

"Hayır, kızım. Bir süre önce ayrılmıştım. Evelyn hamileliğinin ilk günlerinde hiç iyi değildi. Mutsuz ve gergin olduğunu görüyordum. Derken bir gün Bay Callender beni çağırdı, karısının benim varlığımdan rahatsız olduğunu, oradan uzaklaşmam gerektiğini bildirdi. İnanamamıştım ama Evelyn'in yanına gittiğimde elini uzatıp, 'Kusura bakma, dadı,' dedi, 'Gitsen daha iyi olacak.'

"Hamile kadınlar garip fikirlere kapılırlar, bilirim. Bebek ikisi için de çok önemliydi. Doğumdan sonra beni yine çağırabilirler diye düşündüm.

Gerçekten de öyle oldu. Ancak yatılı çalışmıyordum artık. Köyde bir oda tuttum. Haftada dört gün eski hanımımın yanında, üç gün başka kadınların evlerinde çalışıyordum. İşim yolundaydı ama görmediğim günlerde bebeği çok özlüyordum. Hamileliği sırasında çok az görmüştüm Evelyn'i. Bir keresinde Cambridge'de karşılaşmıştık. Günü yakındı sanıyorum, zorlukla yürüyordu. Önce beni görmezlikten geldiyse sonradan sokağın karşısına geçip yanıma sokuldu. 'Biz gelecek hafta İtalya'ya gidiyoruz, dadı,' dedi. 'Ne güzel değil mi?' Ben de, 'Dikkat etmezsen o bebek İtalyan yurttaşı olacak,'

dedim. Güldü. Akdeniz'in güneşine kavuşmak için sabırsızlanır gibi bir hali vardı."

"Buraya döndüklerinde ne oldu peki?"

"Evelyn dokuz ay sonra öldü. Dediğim gibi, zaten pek sağlıklı değildi. Ağır bir gribe yakalandı. Ona baktım. Daha fazla da ilgilenmek isterdim. Ne var ki Bay Callender'karısının bakımını kendi üstlendi. Yanına kimseyi sokmuyordu. Evelyn ölmeden birkaç dakika baş başa kalabildik. Mark yirmi bir yaşına geldiğinde İncil'ini ona vermemi istedi benden. Şu anda bile sesini duyar gibiyim. "incil'imi yirmi bir yaşına geldiğinde Mark'a vermeni istiyorum. İyice sarıp sarmala, reşit olduğu gün ona götür. Unutmazsın değil mi, dadı?' Ben de, 'unutmayacağımı biliyorsun, yavrum,' dedim. Sonra tuhaf bir şey söyledi, 'unutursan yahut sen daha erken bir tarihte ölürsen... ya da Mark anlamazsa... o zaman Tanrının isteği öyleymiş diyeceğiz.'

"Ne demek istedi acaba?"

"Kimbilir? Çok dindar bir kadındı Bayan Evie. Bazen aşırı dindar diye düşünürdüm. Bence insan kendi sorumluluklarını bilmeli, kendi sorunlarının altından kalkmaya bakmalı. Her şeyi Tanrıdan bekleyemeyiz. Onun yeterince işi var. Hele de dünya şu durumdayken. Neyse işte, Bayan Evelyn ölmeden üç saat önce bunları söyledi bana. Mark yirmi bir yaşına gelince hangi fakültede okuduğunu araştırdım ve onu görmeye gittim."

"O gün neler oldu?"

"Çok güzel vakit geçirdik. İnanır mısınız, babası anneciğinden hiç söz etmemiş oğlana. Karısı ölen erkekler bazen öyle yaparlar ama bir çocuk annesini tanımalıdır bence. Mark bana bir sürü soru sordu. Aslında babasının anlatması gereken şeylerdi.

"İncil'i götürmeme çok sevindi. Ondan birkaç gün sonra da beni görmeye geldi. Annesine bakan doktorun adını öğrenmek istiyordu. Yaşlı Dr.

Gladwin'in adını verdim. Onlar başka doktor bilmezlerdi. Böyle olması çok yazık diye düşünürdüm bazen. Bayan Evie öyle sağlıksız bir kadındı ki! Dr.

Qladwin o yıllarda yetmiş yaşındaydı. Ona toz kondurmayan insanlar da vardı ama ben pek beğenmezdim adamı, lçkiciydi çünkü. Güvenilecek insan değildi. O da çoktan ölmüştür herhalde. Neyse, Mark'a adını verdim, o da bir kâğıda yazdı. Çay içtik, biraz çene çaldık, sonra da kalkıp gittim. Bir daha da göremedim çocuğu."

"İncil konusunu başka kimse bilmiyor mu yani?"

"Hiç kimse, yavrum. Bayan Leaming çelengin üstünde adımı görmüş, çiçekçiden adresimi öğrenmiş. Cenazeden bir gün sonra buraya gelip teşekkür etti. Meraktan gelmişti oysa; o belliydi. Beni cenazede gördüklerine o kadar sevinselerdi Sir Ronald'la yanıma gelip elimi sıkabilirlerdi hiç değilse. Oysa kadın, siz oraya çağrılmadan geldiniz demeye getirdi. Cenazeye çağrılmak diye bir şey duyulmuş mu?"

Cordelia, "Demek ona bunları anlatmadınız," diye mırıldandı.

"Senden başka kimseye anlatmadım, kızım. Sana niye anlattığımı da bilmiyorum. Hayır, ona bir şey söylemedim. Doğrusunu istersen ben o kadından hiçbir zaman hoşlanmadım. Evie sağken Ronald'la kadının arasında bir şey vardı diyemem gerçi. Herhangi bir dedikodu duyulmadı.

Bayan Leaming kentte kendi evinde otururdu. Günahına girmeyeyim, zırt pırt eve gelip gittiği de yoktu. Bay Callender köy okullarından birinde öğretmenlik yaparken tanımış onu. Bayan Leaming de İngilizce öğretmeniymiş. Bay Callender'in kendi laboratuvarını kurması Bayan Evie'nin ölümünden sonra olan bir iş."

"Bayan Leaming üniversitede okuyup İngiliz dili öğrenimi mi yapmış

yani?"

"Evet, yavrum! Sekreter olarak yetiştirilmemiş. Ancak Bay Callender'in yanında çalışmaya başlayınca öğretmenliği bıraktı."

"Bayan Callender öldükten sonra siz de evden ayrıldınız demek. Kalıp bebeğe bakmak istemediniz mi?"

"Kalmamı onlar istemediler. Bayan Leaming diplomalı bir dadı tuttu. Mark da bebek denecek yaşta yatılı okula yollandı zaten. Babası benim çocuğu görmemi istemediğini açıkça belli etmişti, bir baba olarak, onun da bazı

hakları vardı. Babasının istemediğini bile bile arayamazdım Mark'ı. Çocuğu kötü duruma düşürmüş olurdum. Şimdi o da öldü. Hepimiz kaybettik oğlanı.

Sorgu yargıcı kendini öldürdüğüne karar verdi. Doğrudur herhalde."

Cordelia, "Bence Mark kendini öldürmedi," diye söylendi.

"Öyle mi dersiniz? Ama öldüğüne göre artık ne önemi var? Sizin de artık evinize dönmenizin zamanı geldi sanırım. Kusura bakmayın, buyrun bir çay içelim diyemeyeceğim. Bugün biraz yorgunum. Beni nerede bulabileceğinizi biliyorsunuz, yine görüşmek isterseniz kapım size açıktır."

Mezarlıktan birlikte çıktılar. Demir kapıların önünde ayrıldılar. Bayan Goddard evcil bir hayvana da gösterebileceği bir sevecenlikle Cordelia'nın omzunu okşadı, sonra da ağır adımlarla köye yöneldi.

Cordelia yoldaki dönemeci geride bırakınca demiryolu geçidini gördü. Az önce bîr tren geçmişti, bariyerler ancak kalkıyordu, üç araba trenin geçmesini beklemek zorunda kalmıştı. En arkadaki en aceleci davrandı, rayların üstünde hoplayarak yavaş yavaş yol alan öbür iki arabayı sollayıp hızla uzaklaştı. Cordelia aracın siyah bir minibüs olduğunu fark etti.

Daha sonra düşündüğünde, dönüş yolculuğunu pek iyi hatırlamadı. Hızlı

sürüyor, gözlerini yoldan ayırmıyor, giderek artan heyecanını bastırmak için bütün dikkatini frene ve debriyaja vermeye çalışıyordu. Görülüp görülmediğine aldırmadan Mini'yi Çitin yanına sürdü. Küçük evin havası

da, görünüşü de bıraktığı gibiydi. Bilinçaltında, evin alt üst edilmitş, İncil'in alınıp götürülmüş olacağını beklemişti sanki. Beyaz cildin daha koyu renkli kitapların arasında durduğunu görünce rahatladı. Dua kitabını açıp baktı. Ne aradığını da bilmiyordu; belki bir yazı, şifreli ya da açik bir mesaj, sayfaların arasına sıkıştırılmış bir mektup. Birinci sayfadaki yazının olayla herhangi bir ilgisi olamazdı. Titrek bir el, mürekkepli kalemin çelik ucunu sayfanın üstünde örümcek ayağı gibi gezdirerek eski günlerin stilini yansıtan el yazısıyla şöyle yazmıştı: "Vaftiz annesinden Evelyn Mary'ye, 5

Nisan 1934."

Cordelia cildi başaşağı edip salladı. Sayfaların arasından düşen bir kâğıt olmadı. Eliyle karıştırdı. Hiçbir şey yoktu.

uğradığı düş kırıklığının ağırlığı altında ezilerek yatağa çöktü. İncil'in Mark'a iletilmesi isteğinin bir anlam taşıdığını düşünmekle mantıksızlık mı

etmişti? Yaşlı bir kadının silik anılarında, ölüm döşeğindeki dindar bir annenin çok olağan bir isteğinde - dua kitabını oğluna bırakmak istemesinde

- gizemli bir yan görüp umut verici bir masal mı uydurmuştu? Öyle düşünmekle yanılmamış olsa bile, mesajın hâlâ kitabın arasında durduğunu umması yersizdi. Mark annnesinin mesajının okuduktan sonra yırtıp atmış

olabilirdi. O yırtmamışsa başka biri almıştı belki. Belki de o mektup - bir mektup bulunmuşsa tabii - şu anda bahçıvan evinin şöminesindeki beyaz kül yığınının bir parçasıydı.

Karamsarlığı üstünden atmaya çalıştı. Tutabileceği bir yol daha vardı: Doktor Gladwin'in izini bulmaya çalışacaktı. Bir an düşündükten sonra İncil'i çantasına koydu. Saatine bakınca bire geldiğini gördü. Peynir ekmek ve meyveden oluşan yemeğiyle bahçede piknik yapmaya, ardından

Cambridge'e dönüp kent kitaplığına girerek tabipler odasının rehberlerine bakmaya karar verdi.

Bir saat sonra aradığını bulmuştu. Yaşı tutan, yetmiş yaşındayken Bayan Callender'a bakmış olabilecek bir tek Dr. Gladwin vardı ve hâlâ tabipler odasına kayıtlıydı. Emlyn Thomas Gladwin hekimlik stajını 1904 yılında, St. Thomas Hastanesi'nde yapmıştı. Cordelia doktorun adresini defterine yazdı. Pratts Sokağı, 4, Ixforth Yolu, Bury St. Edmunds. Edmunds kasabası! Isabelle'in, Mark'la deniz kıyısına giderlerken uğradıklarını

söylediği kasaba.

Günü boşuna geçirmiş değildi öyleyse. Mark'ın adımlarını izliyordu. Bir an önce bir haritaya bakmak için sabırsızlandığından, kitaplığın coğrafya atlasları bölümüne gitti. Saat ikiyi çeyrek geçiyordu. A 45 yolundan doğruca Newmarket'a giderse aşağı yukarı bir saat sonra Bury St. Edmunds'da olabilirdi. Bir saat doktorun yanında kalsa, bir saat da dönüş yolculuğuna ayırsa, beş buçuktan önce eve dönmüş olabilirdi.

Onu izleyen siyah minibüsü fark ettiğinde Newmar-ket'ın girişindeki alçak tepelerin arasından geçiyordu. Sürücünün kimliğini anlayamayacak kadar uzaktaydı ama Lunn olduğunu sanıyordu ve arabada ondan başka kimse yoktu. Sir Ronald'ın adamı bir görevle Newmarket'a yollamaması için de hiçbir neden yoktu. Yine de dikiz aynasındaki dörtgen siyah görüntü

rahatsız ediciydi. Adamı ekmeye karar verdi. Geçtiği yolda sapaklar çok seyrekti, arazinin de yabancısıydı. Newmarket'a girinceye kadar bekleyecek, orada atlatmanın çaresine bakacaktı.

Kentin ana caddesinde trafik çok yoğundu ve sapabileceği bütün sokaklar tıkalı görünüyordu. Aradığı fırsat ışıklı kavşakların ikincisinde ele geçti. O

kavşaktan çıkmış, siyah minibüs aşağı yukarı elli metre gerideki trafik lambalarında durmak zorunda kalmıştı. Yeşil ışık yanmadan hızlanıp sola saptı. Solda bir sokak daha vardı. Önce oraya, ardından sağdaki bir sokağa daldı. Beş dakika süreyle tanımadığı sokaklarda dolaştıktan sonra bir kavşakta durup bekledi. Siyah minibüs görünürde yoktu. Adamı atlatmayı

başarmıştı anlaşılan. Beş dakika daha bekleyip yeniden ana caddeye döndü

ve doğu yönünde ilerleyen araçların arasına karıştı. Yarım saat sonra Bury St. Edmunds'dan çıkmış Ixworth yolunda ilerliyor, Pratts Sokağını

kaçırmamak için sağa sola bakınıyordu. Elli metre daha gidince aradığı yeri buldu. Yoldan biraz geride kalan püskürtme sıvalı altı küçük ev. Arabayı

dört numaranın kapısına çekerken, biraz daha ilerleyip Renault'da beklemesi söylenen Isabell'i düşündü. Mark niye böyle bir istekte bulunmuştu? Beyaz Renault'nun dikkati çekeceğini düşündüğü için mi? Mini'nin gelişi bile dikkati çekmişti. Evlerin pencerelerinden bakanları görebiliyordu. Nereden çıktıkları anlaşılmayan bir grup çocuk da komşu evlerden birinin bahçe kapısında toplanmış, iri iri açılan gözleri ve anlamsız bakışlarıyla onu gözlüyorlardı.

Dört numara iç karartıcı bir evdi. Ön bahçeyi ot bürümüş, bahçe parmaklığının tahtalarının çürüdüğü ya da yerinden söküldüğü noktalarda gedikler açılmıştı. Evin dış boyası dökülüyordu. Kahverengi sokak kapısının da boyası güneşten kabarmış, yer yer, çıplak tahta ortaya çıkmıştı. Ancak alt kat pencerelerinin pırıl pırıl parladığı, beyaz tül perdelerin tertemiz olduğu görülüyordu. Bayan Gladwin iyi bir ev kadınıydı anlaşılan. Gerektiği gibi yaşamak istiyordu ama ağır iş yapamayacak kadar yaşlı, işçi tutamayacak kadar yoksul olmalıydı. Cordelia kadına acıdığını fark etti. Ne var ki kapı

tokmağının - zil bozuktu - sesine koşan ve kapıyı açan kadın her türlü acıma duygusunu yok etti. Bakışları kuşkucu, dudakları bü-zülüydü, cılız kollarını, her türlü insani yaklaşmayı önlemek istercesine, göğsünde sımsıkı

kavuşturmuştu. Küçük bir topuz yapıp ensesine tutturduğu saçları hâlâ

siyahtı ama yüzünde derin kırışıklar vardı, boynundaki sinirlerle damarlar da parmak parmak kabarmıştı. O da pantufla terlik ve çok renkli bir ev elbisesi giyiyordu.

"Adım Cordelia Gray," dedi Cordelia. "Dr. Gladwin'le konuşabilir miyim?

Evdeyse tabii. Eski bir hastasıyla ilgili bir konu."

"Evde elbette. Başka nerede olacak? Arka bahçede. Buyrun geçin."

Evin içindeki koku korkunçtu. Yaşlılığın, bayat yiyeceklerin ve ekşimsi ter kokularının karışımı. Keskin bir dezenfektan kokusu da bunlara eklenmişti.

Merakla bakmanın kabalık sayılacağını düşünen Cordelia antreye ve mutfağa göz atmamaya dikkat ederek bahçeye çıktı.

Dr. Gladwin yüksek arkalıklı bir koltukta güneşte oturuyordu. Cordelia bu kadar yaşlı birini ilk kez görüyordu. Adam yünlü bir eşofman giymişti. Şiş

ayaklarına koskocaman bir çift terlik geçirmiş, dizlerine el görgüsü bir şal örtmüştü. Bilekleri ellerinin ağırlığını kaldıramı-yormuş gibi, elleri koltuğun kol dayayacak yerlerinden aşağı sarkıyor, güz yapraklan kadar kuru görünen lekeli parmaklar sürekli titriyordu. Çevresinde birkaç ak saç bulunan dazlak kafası bebek başı kadar küçük ve savunmasız görünüyordu. Gözler mavi damarlı akların ortasında yüzen bir çift soluk bilyeydi.

Cordelia adamın yanına sokulup usulca seslendi. Dr. Gladwin hiçbir tepki göstermeyince diz çöktü, başını kaldırıp yüzüne baktı.

"Sizinle bir hastanız hakkında konuşmak istiyordum, Dr. Gladwin. Çok eski bir hastanız. Bayan Callender., Garforth House'ta oturan Bayan Callender'ı

hatırlıyor musunuz?"

Karşılık vermedi. Veremeyeceği belliydi zaten. Bu adama soru sormak bile ayıptı. Bayan Gladwin kocasını meraklılara teşhir eder gibi duruyordu adamın yanında.

"Sorun, sorun," dedi. "Hepsi aklındadır. Öyle derdi bana. 'Ben kayıt tutmaya gerek duymuyorum,' derdi. 'Hepsi aklımda."

Cordelia, "Hastalarıyla ilgili kayıtlar ne oldu?" diye sordu. "Biri mi aldı?"

"Şimdi söyledim ya! Hiç kayıt tutmazdı. Bana bir şey sormanızın da yararı

yok. O delikanlıya da aynı şeyi söyledim. Doktor bir hemşireye gerek duyduğu için evlendi benimle. Ama hastalarından bana söz etmezdi.

Yok canım, hiç olur mu! Kazandığı bütün parayı içkiye yatırır, bir yandan da deontolojiden dem vururdu."

Kadının sesindeki öfke ve kin korkunçtu. Cordelia onunla göz göze gelmekten kaçındı. O arada yaşlı adamın dudaklarının kıpırdadığını gördü.

Başını eğip kulak kabartınca tek bir kelime duydu: "Soğuk."

"Üşüdüğünü söylemek istiyor sanırım," dedi. "Omuzlarına koyabileceğiniz bir şal daha yok mu acaba?"

"Üşüyormuş! Bu güneşte mi? O hep üşür."

"Bir örtü daha olsa... Belki bir battaniye. İsterseniz ben getireyim."

"Doktoru rahat bırakın, bayan. Ona siz bakmak istiyorsanız buyrun bakın.

Bezlerini yıkamak, her sabah yatağını değiştirmek, bebek gibi sabunlayıp temizlemek hoşunuza gidecek mi acaba? Bir şal daha getirsem iki dakika sonra üstünden atar. Ne istediğini bilmiyor."

Cordelia, "Özür dilerim," diye mırıldandı çaresizlikle. Bayan Gladwin'in sağlık kuruluşlarının sağladığı yardımdan yararlanıp yararlanmadığını

merak etmişti. Bölge hemşiresi bu eve uğruyor muydu? Adam bir hastaneye yatırılamaz mıydı? Bunların anlamsız sorular olduğunu da anlamıştı. Bayan Gladwin'in yardım beklemediğini, artık yardım beklemeyecek kadar umutsuz ve güçsüz olduğunu o bile görebiliyordu.

"Özür dilerim," dedi yine. "Sizi bir daha rahatsız etmem."

Birlikte eve girdiler. Cordelia'nın sormak zorunda olduğu bir soru vardı, ancak ön kapıda sorabildi.

"Buraya gelen bir delikanlıdan söz ettiniz. Adı Mark mıydı?"

"Mark Callender. Annesiyle ilgili bazı şeyler öğrenmek istiyordu. Aşağı

yukarı on gün sonra da öbürü geldi."

"Öbürü kim?"

"Bir centilmen. Evin sahibiymiş gibi daldı içeri. Adını söylemedi ama yüzünü bir yerlerde gördüğümü biliyorum. Dr. Gladwin'i görmek istediğini söyledi, salona aldım. Rüzgârlı bir gün olduğu için içeride oturuyorduk, doktora yanaştı, 'Günaydın, Gladwin,' diye seslendi, uşağıyla konuşuyordu sanki. Sonra da eğilip kocamın yüzüne baktı. Göz göze geldiler. Başka bir şey söylemeden doğruldu, bana iyi günler dileyip gitti. Gelen gidenimiz çoğaldı canım! Birkaç kişi daha gelirse kapıda bilet kesmeye başlayacağım."

Yan yana duruyorlardı. Cordelia elini uzatmaya hazırlanırken kadının onu bir dakika daha orada tutmak istediğini hissetti. Bayan Gladwin dosdoğru karşıya bakarak haşin bir sesle konuşmaya başlamıştı ansızın.

"Şu arkadaşınız... Buraya gelen delikanlı... Adresini bırakmıştı. Ben bir yere gitmek istersem bir pazar gelip doktorla kalabileceğini söyledi. Yemek de yaparmış. Bu pazar Haverhill'de oturan kardeşime gitmek istiyorum.

Fikrinden caymadıysa bu pazar gelebileceğini söyleyin."

Çağrıda en ufak bir incelik yoktu. Yardım ricası, istemeden dile getirilmişti ama böyle bir istekte bulunmanın kadın için ne kadar zor olduğu da belliydi.

Cordelia, "Ben geleyim," diye atıldı. "Ben geleyim pazar günü. Arabam da var. Mark'tan erken gelebilirim."

Sir Ronald'ın bir gününü çalmış olacaktı. O günün parasını almayabilirdi.

Kaldı ki haftada bir gün tatil yapmak özel dedektiflerin de hakkıydı."

"Bacak kadar bir kızı istemez. Bazı hizmetlerini ancak bir erkek yerine getirebilir. O delikanlıdan hoşlan-mıştı. Hoşlandığı belliydi. Söyleyin ona, isterse gelebilir."

Cordelia kadına döndü.

"Gelirdi. Eminim gelirdi. Ama gelmesi olanaksız. O öldü."

Bayan Gladwin sesini çıkarmadı. Cordelia çekinerek uzanıp kadının kolunu tuttu.

"Bağışlayın," dedi, "ben artık gideyim." Son anda, "Sizin için yapabileceğim herhangi bir şey varsa..." demeye hazırlanırken kendini tuttu. Ne onun, ne de başka birinin yapabileceği herhangi bir şey yoktu.

Bury yolundaki dönemeci geride bırakırken dönüp arkasına baktı. Bayan Gladwin'in kıpırtısız karaltısı hâlâ bahçe kapısındaydı.

Bury'de durup on dakika kilisenin bahçesinde dolaşmasının nedenini kendisi de bilmiyordu. Biraz huzur bulmadan Cambridge'e kadar araba kullanamayacağını hissediyordu. Kilisenin bahçesindeki çiçeklerle çimenler de gözüne çok güzel görünmüştü. Mini'yi park edip bahçeye girdi ve nehir kıyısına indi. Beş dakika kadar güneşte oturdu. Arabaya aldığı benzini masrafa yazması gerektiğini hatırlayınca çantasında defterini aradı. Eli beyaz ciltli İncil'e gitti önce. Dua kitabını çıkardı, düşünmeye başladı. O

Bayan Callender olsaydı ve oğluna bir mesaj, Mark'ın anlayıp başkalarının anlamayacağı bir mesaj bırakmak isteseydi nereye yazardı? Sorunun yanıtı

çok kolay göründü birden. İsa'nın havarilerinden Aziz Mark'la ilgili bölüme elbette! Mark 25 Nisan'da doğmuş, o azizin adını almıştı. Aradığı bölümü

çabucak buldu. Suya yansıyan parlak gün ışığında, sayfalan karıştırırken gözden kaçırdığı yazıyı görmesi hiç zor olmadı. Hiyeroglifi andıran harfler öyle silikti ki kâğıdın üstündeki hafif bir lekeden farksızdı. Birtakım harfler ve sayılar vardı yalnızca.

EMC

A A 14.1.52

İlk üç harf Bayan Callender'ın adının baş harfleriydi kuşkusuz. Tarih de mesajı yazdığı günün tarihi olmalıydı. Bayan Goddard genç kadının Mark

dokuz aylıkken öldüğünü söylemişti. Peki şu çifte A harfi ne anlama geliyordu? Önce adı bu harflerle başlayan otomobil kulüplerini düşündüyse de ardından Mark'ın cüzdanında bulduğu kartı hatırladı. Kan merkezinden verilen kartı. Birinin adının altına yazılan bu harfin ya da harflerin tek bir anlamı olabilirdi: Kan grubu. Mark'ın kan grubu B'ydi. Annesi AA. Bayan Callender'in bunu oğluna bildirmek istemesinin de tek bir açıklaması vardı.

Bundan sonraki adım Sir Ronald'ın kan grubunu belirlemek olmalıydı.

Koşarak bahçeden çıkıp Cambridge'e dönerken sevincinden çığlık atabilirdi.

Keşfettiği şeyin önemini bilmiyor, düşündüklerinin doğru olup olmadığını

bile kestire-miyordu ama bir ipucu bulmuştu hiç değilse. Yapabileceği bir şey vardı. Postane kapanmadan kente yetişebilmek için hızla yol alıyordu.

Postanedekilerden yerel doktorların listesini isteyebileceğini hatırlamıştı.

Listeyi güçlük çekmeden aldı. Şimdi de bir telefon bulmalıydı. Telefonu hiç

rahatsız edilmeden bir saat süreyle kullanabileceği bir tek yer vardı

Cambridge'de. Norwich Sokağı 57 numaraya sürdü.

Sophie'yle Davie oturma odasında satranç oynuyorlardı. Kızın siyah saçlarıyla Davie'nin sarışın kafası satranç tahtasının üstünde birbirine değecek kadar yakındı. Cordelia'nin birkaç telefon konuşması yapmak için izin istemesini hiç yadırgamadılar.

"Kaç konuşma yaptığımı sayar, parasını bırakırım."

Sophie, "Sanırım yalnız kalmak istersin," dedi. "Biz oyunumuzu bahçede bitirelim, Davie."

En ufak bir merak belirtisi göstermeden satranç tahtasını dikkatle mutfaktan geçirip bahçe masasının üstüne koydular. Cordelia da bir iskemle çekip içerideki masaya oturdu ve listeyi açtı. ürküntü verecek kadar uzundu doktor listesi. Nereden başlayacağını da bilmiyordu. Kentin merkezinde

olanlardan başlamak en doğrusuydu belki. Öyle başlayacak, aradıklarının yanına bir işaret koyacaktı. Başmüfettişin ağzından dökülen incilerden birini daha hatırladı. "Dedektiflik yapmak, inat sınırına varan bir sabır gerektirir." İlk numarayı çevirirken Dalgli-esh'i düşünüyordu. Karşısındakini iyice zora koşan, aman bilmez bir şef olmalıydı adam! Şimdi yaşı epey ilerlemişti gerçi. Kırk beşini bulmuştu mutlaka. Yaşı ilerleyince biraz yumuşamıştı

belki.

Bir saatlik inat hiçbir sonuç sağlamadı. Doktorların telefonları mutlaka açılıyordu. Muayenehaneleri aramanın yararı buydu. Ancak konuştuğu kişiler doktorların kendileri de olsa, bırakılacak mesajı iletmeye söz veren temizlikçi kadınlar da olsa, incelikle, yahut telaşla ve kabaca verilen yanıt hiç değişmiyordu: Hayır, Sir Ronald Callender bizim hastamız değil.

Cordelia da hazırladığı yalanla karşılık veriyordu: "Çok özür dilerim, bana verilen adı yanlış anlamış olmalıyım."

Yetmiş dakika sabırla numara çevirdikten sonraşansı açıldı. Bu kez doktorun karısı çıkmıştı telefona.

"Korkarım yanlış hekimi arıyorsunuz," dedi. "Garforth House'takilerin hepsi Dr. Venables'a giderler."

Bu umulmadık bir şanstı gerçekten. Dr. Venables ilk aramayı düşündüğü

hekimlerden değildi ve sıranın V harfine gelmesi en az bir saat daha sürerdi.

Adamın adını listede bularak numarayı çevirdi.

Doktorun hastabakıcısı çıkmıştı telefona. Cordelia hazırladığı cümleleri sıraladı:

"Garforth House'tan arıyorum. Bayan Leaming'in bir ricası var. Size zahmet olacak ama Sir Ronald Callender'ın kan grubuna bir bakar mısınız lütfen.

Onlar unutmuşlar. Gelecek ay Helsinki Konferansı'na gidecek. Yola çakmadan kan grubunu not etmek istiyor."

"Bir dakika lütfen." Kısa bir sessizlik oldu, ardından telefonun başına dönen ayak sesleri duyuldu.

"Sir Ronald A grubu. Yerinizde olsam kaybolmayacağı bir yere yazarım.

Daha geçen ay oğlu telefon etmişti. O da aynı şeyi sordu."

"Teşekkür ederim! Çok teşekkür ederim! Mutlaka bir yere yazacağım."

Tehlikeyi göze alarak ekledi:

"Bakın, ben burada yeniyim. Bayan Leaming'e yardım ediyorum. Son sorduğumuzda Bayan Leaming bir yere yaz demişti, aptallık edip yazmayı

unuttum. Sizinle konuşacak olursa aradığımı söylemeyin n'olur! Sizi bir daha rahatsız ettiğim için bana kızar."

Gençlerin unutkanlıklarıyla beceriksizliklerine alışkın olan hastabakıcı

güldü. Olay onun başını ağrıtacak değildi nasıl olsa.

"Merak etmeyin, söylemem," dedi. "Bayan Leaming'in sonunda kendine bir yardımcı bulduğuna sevindim. Oradakiler iyidirler umarım."

"Ah, evet. Herkes çok iyi."

Cordelia almacı yerine bırakırken pencereden dışarı baktı. Sophie'yle Davie oyunu bitirmiş, satranç taşlarını kutuya yerleştiriyorlardı. O da işini tam zamanında bitirmişti demek. Artık sorunun yanıtını biliyordu ama yanılmadığına emin olması gerekiyordu. Bernie'nin adli tıp kitabında kan grupları konusunda Mendel'in kalıtım yasalarıyla ilgili bir şeyler vardı. Bu konuda kendi bildiklerine de tam güvenemiyordu. Davie bilirdi tabii. En kestirme yo! ona sormaktı. Ama Davie'ye soramazdı. Tek çare kütüphaneye gitmekti ve kapanmadan yetişecekse acele etmesi gerekiyordu.

Kıl payıyla yetişti. Artık onu tanımaya başlayan kitaplık görevlisi her zamanki yardımseverliğini gösterdi, aranan kaynak kitap çabucak bulundu.

Cordelia'nın düşüncesi doğrulanmıştı. Kan grupları A olan bir kadınla erkeğin çocuklarının kan grubu B olamazdı.

Küçük eve döndüğünde yorgunluktan ayakta duramıyordu. Bir gün içinde çok şey olmuş, çok şey öğrenmişti. Mark'ın kişiliğine ışık tutabilir, çocukluğuyla ilgili bir şeyler anlatabilir umuduyla Pilbeam dadıyı aramaya çıkışının üstünden on iki saat bile geçmediğine inanmak zordu. O günkü

başarısını düşündükçe başı dönüyor, heyecandan yerinde duramıyordu ama kafasında birbirine dolanan olasılıkların kördüğümünü çözemeyecek kadar yorgundu. Şu anda, bildiği gerçekler bir araya gelmiyor, belirli bir şema çizmiyordu. Mark'ın doğumuyla ilgili gizi, Isabelle'in korkusunu, Hugo'yla Sophie'nin gizledikleri konuyu, Eleanor Markland'ın bahçıvan evine gösterdiği hastalıklı ilgiyi Çavuş Maskell'ın istemediği halde kapıldığı

kuşkuları, Mark'ın ölümündeki tuhaflıkları ve tutarsızlıkları bir çırpıda açıklayabilecek bir teori bulamıyordu.

Zihinsel yorgunluğun verdiği enerjiyle işe girişti. Mutfağı sildi, gecenin serin olabileceğini düşünerek şöminedeki beyaz kül yığının üstüne birkaç

odun yerleştirdi, arkadaki çiçek tarhında biten otları yoldu, sonra da kendine bir mantarlı omlet pişirip - herhalde Mark'ın da yaptığı gibi - mutfak masasında yedi. Son olarak tabancasını sakladığı yerden çıkarıp yatağın yanındaki masaya koydu. Arka kapıyı kilitledi, penceredeki perdeyi çekti, pencere pervazlarına yapıştırdığı selobant parçalarını gözden geçirdi. Ancak kapının üstüne tencere kapağı koymadı. Baş ucundaki mumlardan birini yakıp bir kitap seçmek için pencereye yanaştı. Hık, rüzgârsız bir geceydi, mumun alevi bile titremiyordu. Hava tam kararma-mıştı ama bahçe çok sessizdi, o huzurlu sessizliği anayoldan geçen bir arabanın motor uğultusu ya da bir gece kuşunun sesi bozuyordu yalnızca. Alacakaranlıkta bahçe kapısına yaklaşan bir karaltı gördü ansızın. Gelen Eleanor Markland'dı. Elini kapının mandalına uzatırken içeri girip girmemekte kararsızlık çekercesine durakladı. Cordelia pencereden yana kayarak sırtını duvara dayadı. Kapının dışındaki karaltı öyle hareketsizdi ki gözetlendiğini hissetmiş ve şaşkın bir hayvan gibi donup kalmıştı sanki. İki dakika sonra da oradan uzaklaştı ve elma bahçesindeki ağaçların arasında kayboldu. Cordelia gevşedi. Mark'ın kitaplarının arasından Gardiyandı alıp uyku

tulumuna girdi. Aradan yarım saat geçmeden mumu üfledi ve yavaş yavaş uykunun derinliklerine inmeye hazırlandı.

Gecenin çok geç bir saatinde uyandı, uyanır uyanmaz da kendine geldi.

Zaman durmuştu sanki. Kıpırtısız hava, başlayan yeni günü gafil avlamak istermiş gibi bir bekleyiş içindeydi. Cordelia masanın üstünde duran saatinin tiktaklarını işitebiliyor, tabancanın namlusunu, el fenerinin siyah silindirini seçebiliyordu. Yattığı yerde geceyi dinledi. İnsan şafak öncesinin saatlerini uykuda geçiriyordu çokluk. Bunlar yaşanmayan saatler olduğundan, o saatlerde yeni doğmuş bir yaratığını acemiliği ve kararsızlığıyla hareket ediliyordu. Cordelia korku duymuyordu; hafif bir gevşeklik ve onu sarıp sarmalayan bir huzur içindeydi. Soluğu sessiz odayı seslendiriyor, sanki içerideki kıpırtısız hava onunla birlikte soluk alıyordu.

Onu uyandıranın ne olduğunu anlamıştı. Konuklar geliyordu eve.

uykusunun hafiflediği bir sırada, bilinçaltında araba sesi duymuş olmalıydı.

Şimdi de bahçe kapısı inleyerek açılmış, çalı diplerinde dolaşan bir yaratığın sinsi adımlarıyla ilerleyen ayak sesleri, kopuk kopuk mırıltılar duyulmaya başlamıştı. Uyku tulumundan çıkarak pencereye yaklaştı. Mark ön pencerelerin camlarını silmemişti. Belki fırsat bulmamış, belki de tül perde görevini yapan toz tabakasından yararlanmak istemişti. Cordelia yılların birikimi olan o tabakayı parmaklarıyla ve büyük bir telaşla açmaya çalıştı.

Sonunda parmaklan camın pürüzsüz, soğuk yüzeyine değdi. Bir hayvan iniltisiyle cızırdayan camın sesini işitince, bu sesin onu ele vereceğinden korktu. Gözünü temizlenen noktaya dayayarak aşağı baktı.

Renault yüksek çitin gerisinde kalmıştı ama tahta kapının arkasına gelen kaputun pırıltısı ve yanık bırakılan park lambaları seçilebiliyordu. İki küçük ay gibi parlıyordu lambalar. Isabelle gövdesine yapışan uzun etekli bir şey giymişti. Soluk renkli tuvaletinin içindeki gövdesi çitin önünde sallanıyordu. Hugo onun yanında karanlık bir gölge gibi duruyordu. Yan dönünce Cordelia delikanlının da beyaz gömlek giydiğini gördü. İkisi de şık

gece kılığıyla gelmişlerdi. Yan yana yürüyerek patikayı geçtiler, ön kapıda durup kısaca konuştuktan sonra evin köşesini döndüler.

Cordelia da elektrik fenerini kapıp çıplak ayaklarıyla merdivenden aşağı

koştu sessizce. Oturma odasını koşarak geçip arka kapının kilidini açtı.

Anahtar ses çıkarmadan dönmüştü. Soluk almaya bile çekinerek merdivenin altındaki karanlığa sığındı. Tam zamanında sığınmıştı. Kapı açıldı, yıldız alacasıyla aydınlanan gecenin ışığı içeri vurdu. Hugo'nun sesi duyuldu.

"Bir dakika. Bir kibrit yakayım."

Kibritin alevi yalımlandı, bir an için iki gencin ciddi yüzlerini, Isabelle'in korku dolu iri gözlerini aydınlattı ve söndü. Hugo'nun kısık sesle küfrettiği, ardından da ikinci kibritin çakıldığı işitildi. Bu kez yukarıya kaldırmıştı

kibriti. Alevin parlaklığı masanın üstünü, tavandan sarkan suçlu kancayı ve merdiven altındaki sessiz karaltıyı aydınlattı. Hugo soluğunu içine çekti, eli sallandı ve kibrit söndü. Isabelle çığlıklar atmaya başlamıştı.

Hugo sertçe bağırdı:

"Kim var orada?"

Cordelia elektrik fenerini yakarak ilerledi.

"Benim," dedi, "ben Cordelia."

Isabelle bunu duyacak durumda değildi. Öyle tiz çığlıklar atıyordu ki Cordelia sesin Marklandların evinden duyulacağından korktu. İnsan sesi değil, bir yabani hayvanın dehşet dolu çığlıklarıydı bunlar. Hugo kolunu kaldırıp kızın yüzünü tokatlayınca ses kesildi. Bir saniye süreyle mutlak bir sessizlik oldu, sonra da Isabelle genç adamın göğsüne yaslanıp kısık sesle hıçkırmaya başladı.

Hugo öfkeyle Cordelia'ya döndü.

"Canına yandığımın, bunu niye yaptın sanki?"

"Ne yaptım?"

"Oraya saklanıp kızı korkuttun! Senin ne işin var burada?"

"Aynı soruyu ben de sana sorabilirim."

"Biz Isabelle'in Mark'a uğradığı gün ödünç bıraktığı tabloyu almaya ve onun bu evle ilgili hastalıklı saplantısını ortadan kaldırmak umuduyla geldik. Pitt Kulübü'nün balosundaydık. Eve dönerken buraya uğramanın iyi bir fikir olacağını düşündük. Aptalca bir fikirmiş anlaşılan. Burada içki bulunur mu?"

"Yalnız bira var."

"Ulu Tanrım, bilmeliydim. Ona daha sert bir şey gerekli."

"Daha sert bir şey yok ama kahve yapabilirim. Sen de şömineyi yak.

Tutuşturulmaya hazır."

Elektrik fenerini masaya bırakarak gaz lambasını yaktı, fitili kıstıktan sonra Isabelle'i şöminenin yanındaki koltuklardan birine oturttu.

Titriyordu kız. Mark'ın kalın kazaklarından birini getirip Isabelle'in omzuna verdi. Hugo'nun becerikli elleri çıraları tutuşturmuş, ateş çıtırdamaya başlamıştı. Cordelia kahve yapmak için mutfağa gitti. Işığın ocağa vurması

için elektrik fenerini pencere pervazına yatırdı. Ocakların büyüğünü yaktı, dolaptan kahverengi seramik kahve ibriğini, maşrapa biçimindeki mavi çizgili fincanlardan ikisini, kendisi için de daha küçük bir fincan çıkardı.

İkinci - ve çatlak - bir fincan şekerlik görevi yapacaktı.

Ateşteki su iki dakikada kaynamıştı. Oturma odasından Hugo'nun alçak sesle sıraladığı telaşlı, avutucu sözler ve Isabelle'in tek heceli yanıtları

geliyordu. Cordelia daha fazla oyalanmadan kahveyi mutfaktaki tek tepsiye

- üstünde Edinburgh şatosunun resmi bulunan hafifçe yamulmuş teneke tepsiye - koyarak oturma odasına döndü ve tepsiyi şöminenin önüne bıraktı.

Ateşten sıçrayan kıvılcımlar havai fişekler gibi yükseliyor, Isabelle'in tuvaletini minik yıldızlarla süslüyordu.

Cordelia kahvesini karıştırırken küçük bir böceğin henüz tutuşan bir odunun üstünden kaçmak için umutsuzca koşuştuğunu gördü. Çıra kıymıklarından birini alarak böceğin önüne tuttu ve bu yolla kaçmasını sağlamaya çalıştı.

Ne var ki böcek büsbütün şaşırmıştı şimdi. Paniğe kapılarak alevlere doğru koştu, geri dönüp yeniden kaçmaya çalıştı, sonunda odunun çatlaklarından birine düştü. Cordelia hayvanın o kızgın karanlığa düşüşünü gözünün önüne getirdi. Böcek korkunç bir sona doğru gittiğinin bilincine varmış mıydı

acaba? Çakılan bir kibrit, tutuşturulan bir ateş ne büyük acılara, ne büyük korkulara yol açabiliyordu.

Isabelle'le Hugo'ya büyük fincanları verdi, kendisi küçüğünü aldı. Kahve kokusu şöminede yanan odunların reçine kokusuna karışmıştı. Alevlerin gölgeleri tabana döşeli taşların üstüne düşüyor, gaz lambası yüzleri tatlı bir ışıkla aydınlatıyordu. Cordelia, hiçbir cinayet sanığı bundan daha sıcak bir ortamda sorguya çekilmemiştir, diye düşündü. Isabelle bile korkusunu yenmişti artık. Belki Hugo'nun koruyucu kolunu omuzlarında hissettiğinden, belki kahve kokusundan ya da ateşin sıcaklığıyla tatlı çıtırtılarından ötürü, şimdi enikonu rahat görünüyordu.

Cordelia genç adama döndü.

"Isabelle'in bu evle ilgili hastalıklı saplantısı diye bir şey söylemiştin. Bu saplantı nereden kaynaklanıyor?"

"Isabelle çok duyarlı, çok duygusal bir kızdır. Senin kadar dayanıklı değildir o."

İçten içe, Cordelia bütün güzel kadınların dayanıklı olduklarına inanırdı.

Yoksa dünyayla nasıl baş ederlerdi? Ona kalırsa, dayanıklılıkta Isabelle'in dokuları da onun-kilerden geri kalmazdı. Yine de bunu söyleyip Hugo'nun yanılgılarına son vermeyecekti. Güzellik uçucuydu, geçiciydi, savunmasızlıktı. Isabelle'in duyguları incinmeme-liydi. Dayanıklı kızlar kendi başlarının çaresine bakabilirlerdi.

"Söylediğine bakılırsa, buraya bir tek kere gelmiş," dedi. "Mark'ın bu odada öldüğünü biliyorum ama Isabelle'in Mark'ın yasını tuttuğuna inanmamı

bekleme. İkiniz de benden bir şey gizliyorsunuz. Onu şimdi açıklarsanız, daha iyi olur. Açıklamazsanız Sir Ronald'a senin, Isabelle'in ve ablanın Mark'ın ölümüyle ilginiz olduğunu bildireceğim. Durumu polise haber verip vermemek onun bileceğin iş. Isabelle'in en yumuşak bir polis sorgulamasına bile dayanabileceğini sanmıyorum. Sen ne dersin."

Tepeden bakan bir tavırla, söylev çekercesine konuştuğunu, herhangi bir kanıta dayanmayan bir suçlamayı boş bir tehditle pekiştirdiğini kendisi de fark etmişti ya, Hugo birkaç saniye süreyle onu - tehlikeden başka şeyleri değerlendirircesine - süzdükten sonra alçak sesle konuşmaya başladı.

"Mark'ın kendi canına kıydığını söylediğimde bana inansan olmuyor mu?

Polis bu işe karışırsa hem babası, hem arkadaşları tedirgin olacak ve acı

çekecekler. Hiçbir sonuç da alınmayacak."

"Hayır, Hugo, yapamam."

"Peki, bildiklerimizi sana anlatırsak aramızda kalacağına söz verir misin?"

"Nasıl verebilirim? Sana inanacağıma da söz veremem."

Ansızın Isabelle söze karıştı.

"Aman anlat, Hugo! Ne önemi var?"

Cordelia, "Korkarım anlatmak zorundasınız," dedi. "Başka çareniz olduğunu sanmıyorum."

"Galiba öyle. Pekâlâ." Hugo kahve fincanını yere bırakıp gözlerini şöminedeki ateşe dikti.

"Sana Mark'ın öldüğü gece bizim - yani Sophie, Isa-bele, Davie ve benim -

Sanat Tiyatrosu'na gittiğimizi söylemiştim. Senin de tahmin ettiğin gibi bunun yalnızca dörtte üçü doğruydu. Yer ayırtmak istediğimde yalnızca üç

bilet kalmıştı. Biz de biletleri oyundan en fazla zevk alacak kişiler arasında paylaştık, Isabelle tiyatroya görmek için değil, görülmek için gider, oyuncu kadrosunun elli kişiden az olduğu oyunlarda da canı sıkılır. O yüzden ona bilet vermedik. Dolayısıyla, âşığı tarafından yüz üstü bırakılınca, o da bir sonraki âşığından avuntu aramaya gitmiş."

lsabelle anlamlı bir gülüşle gülümsedi.

"Mark benim âşığım değildi, Hugo."

"Biliyorum.. Romantik oğlandı Mark. Aralarındaki kişisel iletişimin yeterince derinlik kazandığına inanmadığı - ya da bunu hangi garip deyimlerle ifade ediyorsa -sürece, hiçbir kızı yatağa atmazdı. Öyle konuşması da saçmaydı ya! Benim babam kullanır o deyimleri. Anlamsız laflar. Mark da babam gibi düşünüyordu. Bir kıza âşık değilse onunla yatmazdı. Sevişmenin ön koşullarından biriydi bu sanki. Tıpkı soyunmak gibi. Anladığıma göre Isabelle'le kurduğu iletişim yeterince derinleşmemişti henüz. Henüz diyorum, zamanı gelecekti. lsabelle söz konusu oldu mu hepimiz gibi Mark da kendini aldatmayı bilirdi."

Sesinde hafif bir kıskançlık seziliyordu.

lsabelle söyleneni anlamamakta direten inatçı çocuğuyla konuşan bir anne tavrıyla, sabırla yineledi.

"Ben Mark'la hiç yatmadım, Hugo."

"Ben de aynı şeyi söylüyorum! Zavallı Mark! Gölgeyi maddeye değişti, şimdi ikisinden de yoksun kaldı."

"O gece neler oldu?"

Cordelia kıza sormuştu ama karşılık veren Hu-go'ydu.

"Isabelle arabasına atlayıp buraya gelmiş. Yedi buçuktan az sonra. Arka pencerelerin perdeleri kapalıymış. Ön pencerelerden içerisi görünmüyor zaten. Kapı acıkmış. İçeri girdiğinde Mark'ın ölüsüyle karşılaşmış. Şu kancadan sarkıyormuş. Ancak Bayan Markland'ın onu ertesi sabah bulduğu durumda değilmiş."

Isabelle'e döndü.

"Gerisini sen anlat." Kız kararsız kalınca Hugo eğilip onu öptü.

"Anlat hadi. Bu dünyada, babanın sınırsız parasının bile senin gözünden uzak tutamayacağı bazı çirkinlikler vardır. Bu da onlardan biri, sevgilim."

Isabelle başını sağdan sola çevirerek gerçekten odada yalnız olduklarına güven getirmek istercesine dört köşeyi gözden geçirdi. Olağanüstü

güzellikteki gözlerinin irisleri ateşin ışrğında mora dönmüştü. Çevredeki son rezaleti anlatmaya hazırlanan dedikoducu bir köylü kadının hevesiyle Cordelia'ya doğru eğildi. Cordelia kızda korkudan iz kalmadığını gördü, lsabelle'in çektiği acılar yoğun, ancak kısa ömürlü oluyordu. Hugo susmasını istediği sürece susmuştu ama şimdi içini dökebileceğine seviniyordu. İçini döktükten sonra, yaşadığı olayın dehşetinin hafifleyeceğini içgüdüleriyle biliyordu belki.

"Gidip Mark'ı göreyim diye düşündüm," dedi. "Matmazel de Conge biraz rahatsızdı, Hugo'yla Sophie tiyatroya gitmişlerdi, benim de canım sıkılıyordu. Mark ön kapının açılmadığını söylediği için arka kapıya dolaştım. Onun bahçede olabileceğini düşünmüştüm ama değildi. Toprağa sapladığı dirgenle kapının yanına attığı çizmeler vardı bir tek. Ben de kapıyı

itip girdim. Ona sürpriz yapmak istediğim için çalmadan girdim."

Bir an duralayarak kahvesine baktı, fincanı elinde evirip çevirdi.

Cordelia, "Sonra?" diyerek onu konuşmaya zorladı.

"Sonra Mark'ı gördüm. Tavandaki kancadan sallanıyordu. Öldüğü belliydi.

Çok korkunçtu, Cordelia! Kadın gibi siyah sutyen ve siyah dantel külot giymişti, üstünde başka hiçbir şey yoktu. Ve yüzü! Dudaklarını boyamıştı.

Boyayı taşıra taşıra hem de. Sirk palyaçolarına benze-mişti. Hem korkunçtu, hem de gülünç! Bir yandan çığlık atmak, bir yandan gülmek istiyordum.

Mark değildi sanki. İnsana benzemiyordu! Masanın üstünde üç tane resim vardı. Güzel resimler değil. Çıplak kadın resimleri!"

İri gözleri gördüklerine akıl erdirememiş gibi bakıyordu Cordelia'ya.

Hugo, "Sen de öyle bakma, Cordelia," dedi. "Öyle bir sahneye tanık olması

o gece çok korkunçtu Isabelle için. Şimdi de hoş bir anı değil. Ama bu hiç

görülmemiş bir şey de değil. Cinsel sapıklıklar içinde en zararsız olanlardan biri belki. Kendinden başka kimseyi ilgilendirmeyen bir şey. Kendini öldürmek istediğini sanmıyorum. Bence kayışın tokası elinden kaydı, o da bir şey yapamadı."

"İnanmıyorum," dedi Cordelia.

"İnanmayacağını biliyordum. Doğru oysa. İstersen gel, gidip Sophie'ye telefon edelim. Anlattıklarımızı o da doğrulayacaktır."

"Isabelle'in anlattıklarının doğrulanmasına gerek yok. Onların doğru olduğunu biliyorum. Kanıt da var. Ben Mark'ın kendini öldürdüğüne inanmıyorum."

Bunu söyler söylemez hata ettiğini anlamıştı. Kuşkularını belli etmemeliydi.

Ancak şimdi iş işten geçmişti ve sorulması gereken sorular vardı. Hugo'nun yüzüne, onun gösterdiği inat ve anlayışsızlıktan ötürü çatılan kaşlarına baktı.

Şimdi başka bir şey de vardı genç adamın yüzünde. Sinirlenmiş miydi, korkmuş muydu? Düş kırıklığına mı uğramıştı yoksa. Sorusunu Isabelle'e

yöneltti.

"Kapının açık olduğunu söyledin. Anahtarı gördün mü?"

"Anahtar kapının iç tarafındaydı. Dışarı çıkarken gördüm."

"Ya perdeler?"

"Şimdiki gibiydi. Kapalı."

"Dudak boyası nerdeydi peki?"

"Hangi dudak boyası, Cordelia?"

"Mark'ın kullandığı. Blucininin ceplerinde değildi. Olsa polisler bulurlardı.

Neredeydi öyleyse? Masanın üstünde görmedin mi?"

"Masanın üstünde o resimlerden başka bir şey yoktu." , "Dudak boyası ne renkti?"

"Morumsu. Yaşlı kadınların kullanacağı bir renk. Onlardan başka kimse o renk ruj sürmez bence."

"Ya iç çamaşırları? Tarif edebilir misin?"

"Elbette! Marks and Spencer'da satılanlardandı. Hemen tanıdım."

"Mark'ın üstündeki çamaşırları nasıl tanıdın? Senin çamaşırların mıydı?"

"Hayır, Cordelia! Ben hiç siyah iç çamaşırı giymem. Tenime beyazdan başka renk değmesini istemem. Ama benim aldığım çamaşırların aynılarıydı. Ben de çamaşırlarımı Marks and Spencer'dan alırım hep."

Cordelia kızın mağazanın pek iyi bir müşterisi olduğunu sanmıyordu. Ama iş ayrıntılara, özellikle giysilerin ayrıntılarına geldi mi ondan daha güvenilir tanık bulunamayacağı anlaşılıyordu. Korku ve dehşet içinde geçirdiği o dakikalarda bile iç çamaşırlarının cinsine dikkat etmişti. Dudak boyası

görmedim diyorsa, o odada dudak boyası yoktu mutlaka.

Aman vermeden sürdürdü:

"Herhangi bir şeye dokundun mu? Ölüp ölmediğini anlamak için Mark'a dokunmuşsundur belki."

Isabelle şok geçirecekti. O yaşamın ayrıntılarıyla ilgilenirdi ama ölümün ayrıntılarına dayanamazdı.

"Mark'a dokunamazdım! Hiçbir şeye el sürmedim. Öldüğü belliydi."

Hugo söze karıştı. "Yasalara saygı duyan her namuslu vatandaş en yakın telefona gider ve polisi arardı. Neyse ki Isabelle o vatandaşlardan biri değil.

İçgüdüleri beni aramasını söylemiş. Oyun bitinceye kadar beklemiş.

Tiyatronun kapısında buldu bizi. Çıktığımızda karşı kaldırımı arşınlıyordu.

Dördümüz de Renault'ya atlayıp buraya döndük. Gelmeden Norwich Sokağı'na uğrayıp Davie'nin fotoğraf makinesiyle flaşını aldık."

"Niye?"

"O benim fıkrimdi. Sir Ronald'la aynasızların Mark'ın nasıl öldüğünü

öğrenmelerine izin veremezdik elbette. Kazaya intihar süsü vermeyi kararlaştırdık. Ona kendi giyeceklerini giydirecek, yüzünü temizleyecek, yeniden asıp başka birinin bulmasını bekleyecektik. İntihar mektubu yazmak aklımıza gelmedi. O bizim akıl edemeyeceğimiz bir incelikti.

Fotoğraf makinesi getirmemizin amacı ilk durumuyla resimlerini çekebilmekti. Kazaya intihar süsü vermekle hangi yasaya aykırı hareket ettiğimizi bilmiyorduk ama yaptığımızı yasaklayan bir yasa bulunurdu mutlaka. Zaten öyle bir çağda yaşıyoruz ki insan arkadaş hatırına ne yapsa aynasızlar mutlaka yanlış yorumluyorlar. Başımız derde girerse elimizde kanıt bulunsun istedik. Mark'ı hepimiz severdik ama cinayetle suçlanmayı

göze alacak kadar değil. Biz iyi niyetle hareket etmiştik ya, elimiz böğrümüzde kaldı. Biri bizden önce davranmıştı."

"Anlat."

"Anlatacak bir şey yok. Buraya gelince kızlara arabada beklemelerini söyledik. Isabelle göreceğini görmüştü zaten. Yalnız bırakılmayacak kadar korktuğu için Sophie'nin onunla kalmasını istedik. Ayrıca, Mark ablamın onu öyle görmesini istemezdi diye düşündük. İnsanların ölülerin duygularına önem vermesini tuhaf bulmuyor musun, Cordelia?"

Cordelia babasını ve Bernie'yi düşündü.

"Herhangi birine duyduğumuz sevgiyi açıkça göstermeyi ancak o insan öldükten sonra göze alabiliyoruz belki. Onların artık bu konuda hiçbir şey yapamayacaklarını biliyoruz."

"Biraz sinik bir görüş ama doğru. Her neyse, bizim burada yapabileceğimiz herhangi bir şey yoktu. Mark'ın cesedi de, oda da Bayan Markland'ın soruşturmada anlattığı durumdaydı. Kapı açık, perdeler kapalıydı. Mark' in üstünde blucini vardı. Ne masanın üstünde resim kalmıştı, ne de dudaklarında ruj. Ancak daktiloda bir inhi-har mektubu, şöminenin içinde bir yığın kül görülüyordu. Gelen konuk eksiksiz bir iş yapmıştı. Fazla oyalanmadık. Biri-belki Marklandların evindekilerden biri -çıkıp gelebilirdi.

Evet, saat epey ilerlemişti gerçi; ne var ki ev iyi işliyordu o gece. Mark buraya yerleştiğinden beri o kadar çok konuğu olmamıştı herhalde. Önce Isabelle gelmişti, ardından o adsız iyiliksever, sonra da biz."

Cordelia'nın düşüncesine göre Isabelle'den önce biri daha gelmişti eve.

Mark'ın katili gelmişti. Birdenbire konuyu değiştirdi.

"Dün gece biri bana soğuk bir şaka yaptı," dedi. "Partiden eve döndüğümde biri yastığı o kancaya asmıştı. Siz mi yaptınız?"

Hugo'nun yüzündeki şaşkınlık yapmacık bir şaşkın-lıksa, genç adam onun düşündüğünden çok daha usta bir aktör olmalıydı.

"Ben yapmadım," dedi- "Ben senin Cambridge'de kaldığını sanıyordum.

Niye yapayım zaten?"

"Beni korkutup kaçırmak için."

"Saçma! Sen öyle şeylerden korkup kaçacak kız değilsin. Belki bazı

kadınları korkuturdu ama seni değil. Biz seni Mark'ın ölümünde araştırılacak bir yan olmadığına inandırmaya çalışıyorduk. Öyle bir şey yapmamız Mark'ın ölümünde kuşkulu bir yön bulunduğu inancını

pekiştirirdi ancak. Seni korkutmak isteyen başka biri. Büyük bir olasılıkla, o gece buraya bizden önce gelen kişi."

"Biliyorum. Biri Mark için kendini tehlikeye attı. O adam - ya da kadın -

benim bu konuyu kurcalamamı istemiyor. Benden kurtulmaya çalışıyorsa açıkça konuşması daha doğru olurdu oysa."

"Sana güvenip güvenemeyeceğini bilemez ki! Şimdi ne yapacaksın, Cordelia? Londra'ya mı döneceksin?"

Kayıtsız bir sesle konuşmaya çalışıyordu ama Cordelia o tavrın gerisindeki endişeyi sezinledi.

"Herhalde," diye karşılık verdi, "Ancak önce Sir Ro-nald'la konuşmam gerek."

"Ona ne diyeceksin?"

"Bir şey düşünürüm, üzülme sen."

Isabelle'te Hugo oradan ayrıldıklarında tan ağarıyor, kuş korosu doğan güneşe karşı çıkarcasına gürültüyle ötüyordu. Konuklar giderken Antonello'nun tablosunu da yanlarında götürmüşlerdi. Mark'ın bir parçası

daha evden gidiyormuş gibi, resim indirilirken hüzünle seyretmişti Cordelia.

Isabelle resmi kolunun altına kıstırmadan önce çekirdekten yetişme tablo uzmanı havasıyla, ciddiyetle incelemişti. Cordelia, istediğinde hemen ve verdiği durumda geri almak koşuluyla, bu kız sahip olduğu her şeyi -

insanları da, nesneleri de - başkalarına vermeye, ama yalnızca ödünç

vermeye razı olabilir diye düşündü. Hugo direksiyona geçip araba çitin gölgesinden uzaklaşırken arkalarından baktı. Son konuklarını uğurlayan yorgun bir ev sahibesi gibi onlara el salladı, sonra da içeri girdi.

Hugo'yla Isabelle gidince oda çok boş ve soğuk gelmişti Cordelia'ya. Ateş

sönüyordu. Son birkaç odun parçasını da şömineye koyup ateşi canlandırmak için üflemeye koyuldu. Huzursuzca dolaşıyordu odada.

Yeniden yatamayacak kadar gergin olmakla birlikte uykusunu alamadığını, olaylı gecenin, sinirlerini gererken yorgunluğunu silmediğini hissediyordu.

Ne var ki beynini kıvrandıran uykusuzluktan başka bir şeydi. İlk kez olarak, korktuğunun bilincine varmıştı. Kötülük dünyada kol geziyordu - bu gerçeği öğrenmesi için manastırda eğitim görmesi de gerekmezdi zaten - ve bu odaya da bulaşmıştı. Acımasızlıktan, hainlikten, zalimlikten fazla bir şey vardı burada. Kötülük. Mark'ın cinayete kurban gittiğine kuşkusu yoktu.

Şeytanca bir kurnazlıkla işlenmişti o cinayet. Nasıl? Isabelle bildiklerini anlatırsa, oğlanın kazayla kendini öldürdüğüne inanacaktı herkes. Polislerin olaya hangi gözle bakacaklarını anlaması için kitap karıştırmasına gerek yoktu. Hugo'nun dediği gibi, o tür sapkınlıklar görülmemiş şeyler değildi.

Babası psikiyatr olduğu için böyle şeyleri bilirdi. Başka kim bilirdi? Dünya insanı denen herkes belki. Ama Hugo yapmış olamazdı. Hugo o saatlerde başka yerde olduğunu kanıtlayabiliyordu. Davie'nin ya da Sophie'nin öyle iğrenç bir işe bulaşmış olabileceklerini de aklı almıyordu. Buraya dönmeden fotoğraf makinesini almaları çok tipikti yine de. Bir yandan Mark'ı

düşünürken bir yandan kendilerini korumaya bakmışlardı. Hugo'yla Davie şurada, Mark'ın cesedinin altında durup sakin sakin objektif ayarından ve uzaklık öcüsünden söz etmiş olabilirler miydi? Gerekirse Mark'ı rezil edip onların suçsuzluklarını kanıtlayacak olan resimleri böyle çene çalarak mı

çekmişlerdi?

Tavandan sarkan kancanın lanetli etkisinden uzakla-şabildiğine sevinerek çay yapmak için mutfağa gitti. Başlangıçta onu hiç rahatsız etmeyen kanca bir fetiş halini almıştı şimdi. Ve git gide büyüyordu sanki. Bir gece önce büyümeye başlamıştı, elinde olmadan gözlerini tavana diktikçe biraz daha büyüyordu. Oturma odası da küçülmüştü. Artık bir sığınak değil, idam hücresi kadar çirkin, klostrofobi yaratan bir yerdi. Yeni başlayan günün aydınlığı bile kötülüklere gebeydi.

Çay suyunun kaynamasını beklerken o gün neler yapacağını tasarladı. Yeni teoriler geliştiremeyecekti henüz. Edindiği bilgiler kafasını karıştırmıştı.

Isabelle'in anlattıkları olayı aydınlatmamış, büsbütün çapraşık hale sokmuştu. Öğrenilmesi gereken birtakım önemli noktalar vardı hâlâ. Daha önce düşündüğü gibi yapacak, Mark'ın dedesinin vasiyetnamesine bakmak için o gün Londra'ya inecekti.

Yola çıkmadan iki saat boş zamanı vardı. Hem daha kolay, hem daha çabuk olacağından, arabayı Cambrid-ge'de bırakıp trenle gitmeye karar vermişti.

Olayı çözecek anahtarın Cambridge'de bulunduğunu bildiğinden bir günü

Londra'da geçireceğine sıkılıyor, ancak küçük evden uzaklaşacağına ilk kez seviniyordu. Şaşkın ve huzursuz bir şekilde bir odadan öbürüne geçti, bahçeyi dolaştı, yola çıkmak için sabırsızlandı. Ne yapacağını

bilemediğinden sonunda dirgeni alıp Mark'ın bıraktığı yerden toprağı

kazmaya başladı. Bunun akıllıca bir davranış olup olmadığına da emin değildi. Mark'ın yarım bıraktığı iş cinayet kanıtlarından biriydi. Neyse ki aralarında Çavuş Maskell'in da bulunduğu başka kişiler de görmüşlerdi bahçeyi. Gerekirse tanıklık edebilirlerdi. Ve yarım bırakılan iş, toprağa

saplanıp kalan çamurlu dirgen sinirine dokunuyordu. Bir saat süreyle ara vermeden çalıştı, sonra da dirgenin çamurunu temizleyip barakaya, öbür bahçe aletlerinin yanına koydu.

Artık yola koyulabilirdi. Yedi bültenindeki hava raporu güney-doğuda gökgürültülü yağış beklendiğini bildirdiğinden yanında getirdiği en kalın giyeceği, tayyörünü giymeye karar verdi. Bernie'nin cenazesinden bu yana giymemişti onu. Etekliğin belinin çok bol geldiğini fark etti. Kilo vermişti demek. Biraz düşündükten sonra araç gereç çantasından Mark'ın kayışını

çıkardı, beline iki kere dolayıp tokaya geçirdi. Belini saran kayıştan rahatsızlık duymamıştı. Mark'ın dokunduğu ya da bir zamanlar sahip olduğu hiçbir şeyin onu rahatsız edeceğini yahut ürkütebileceğini sanmıyordu.

Belindeki kayışın sağlamlığı ve ağırlığı içini rahatlatmıştı hatta. Bir tılsım edinmişti sanki.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Cordelia bütün resmi kayıtların saklandığı Somerset House'ın önünde otobüsten inerken fırtına patladı. Önce bir yere yıldırım düştü, ardından gökgürültüsünün gümbürtüsü top mermisi gibi patladı. İç avluya park edilmiş arabaların arasından koşarken kurşun gibi yere çarpıp seken yağmur damlaları ayak bileklerini ıslatıyordu. Kapıyı açtı, üstünden süzülen sularla paspası ıslatarak soluklanırken kendi haline güldü. Oradakilerin birkaçı

başlarını inceledikleri vasiyetnamelerden kaldırıp anlayışla gülümsediler, tezgâhın arkasındaki anaç kadın da dilini şaklatarak Cordelia'nın ıslanmasına üzüldüğünü belli etti. Cordelia ceketini çıkarıp paspasın üstüne silkeledikten sonra iskemlelerden birine astı ve tezgâha yanaşmadan önce saçlarından süzülen suyu mendiliyle kurulamak gibi boş bir çaba gösterdi.

Anaç kadın ona yardımcı oldu. Cordelia işe nereden başlaması gerektiğini sorduğunda salonun ortasındaki kalın ciltleri göstererek vasiyetnamelerin onları hazırlayan kişilerin adlarına ve Somerset House'e geldikleri tarihe göre tasnif edildiklerini açıkladı. Cordelia aradığı vasiyetnamenin kaç

numaralı kataloga kayıtlı olduğunu bulup cildi tezgâha getirirse 20 peni karşılığında vasiyetnamenin orijinalini inceleyebilirdi.

George Bottley'nin ölüm tarihini bilmediğinden işe nereden başlayacağını

hâlâ kestiremiyordu ama, adam torununa büyük bir miras bıraktığına göre Mark'ın doğumundan, en azından annesinin hamileliğinden sonra ölmüş

olmalıydı. Bay Bottley mirasının bir bölümünü kızına bırakmış, Evelyn ölünce o para kocasına kalmıştı. Mantık, babanın kızından önce ölmüş

olması gerektiğini söylüyordu. Yoksa kızı ölünce yeni bir vasiyetname yapardı. Mark'ın doğduğu yıl olan 1951 yılıyla başlamaya karar verdi.

Düşüncesinde haklı çıkmıştı. George Albert Bottley 26 Temmuz 1951'de, torununun doğumundan tam üç ay bir gün ve vasiyetnamesini hazırladıktan üç hafta sonra ölmüştü. Bu ani ve beklenmedik bir ölüm müydü acaba?

Yoksa adam ölümün eşiğinde olduğunu bildiği için mi yapmıştı

vasiyetnamesini? Yedi yüz elli bin sterlin gibi bir servet bıraktığı

anlaşılıyordu? Acaba o parayı nasıl kazanmıştı? Hepsini yapağı ticaretinden kazanmamıştı herhalde. Katalogu tezgâha götürdü, bir form doldurdu ve vezneye gönderildi. Hiç de yüksek olmayan ücreti ödedi. Şaşılacak kadar kısa bir zaman sonra pencere önündeki aydınlık masalardan birine oturmuş.

Bayan Bottley'nin vasiyetnamesini okuyordu.

Pilbeam dadının anlattıkları, adam hakkında olumsuz bir yargıya varmasına yol açmıştı, vasiyetnameyi okuduktan sonra da düşüncesi değişmedi. Bunun uzun, anlaşılması zor bir belge olacağından korkmuştu ama öyle değildi.

Bay Bottley 'her zaman görülen çirkin çekişmelere yol açmak istemediğinden' bütün eşyalarının satılmasını öngörmüştü. Öldüğü tarihte yanında çalışan hizmetçilerle uşaklara ölçülü paralar bırakmıştı. Cordelia bahçıvanın adının geçmediğini fark etti. Geri kalan servetinin yarısını

'normal kadınların niteliklerinden hiç değilse birine sahip olduğunu sonunda ortaya koyabildiği için' kızına, öbür yarısını 'sevgili torunu' Mark'a bırakıyordu. Mark Callender bu paraya yirmi beş yaşında sahip olacaktı. 'O

yaşa kadar paranın değerini öğrenme-mişse bile hiç değilse sömürülecek yaşı geride bırakmış olur' diyordu dedesi. Bu anaparanın geliri Bottley ailesinin - bazıları çok uzak akraba oldukları anlaşılan - altı-üyesi arasında paylaştırılacaktı. Bunların içlerinde ölenler oldukça onların payları

öbürlerine kalacaktı. Bay Bottley böylece akrabaların birbirlerinin sağlık durumlarına daha fazla ilgi duyacaklarına ve - başka türlü üstünlük göstermeleri beklenemeyeceğinden - her birinin uzun ömürlü olmak gibi bir üstünlük sağlamaya bakacağına inanıyordu. Mark yirmi beş yaşına basmadan ölecek olursa gelir, birer birer hepsi dünyadan ayrılıncaya kadar o altı kişi arasında paylaştırılacaktı. Onlar da ölünce anapara hayır kurumlarına dağıtılacaktı. Servetten pay alacak hayır kurumlarının listesi öyle uzundu ki, Cordelia'nın görebildiği kadarıyla, bunlar Bay Bottley'nin ilgi duyduğu kişi ya da topluluklar oldukları için değil, ünlü ve başarılı

kuruluşlar oldukları için seçilmişlerdi. Adam kendi vârislerinin parasından yararlanamayabileceklerihi düşününce avukatlarından güvenilir hayır kurumlarının bir listesini istemişti sanki.

Tuhaf bir vasiyetnameydi. Bay Bottley damadına hiçbir şey bırakmamış, öte yandan sağlıklı bir insan olmadığı bilinen kızının ölüp de parasının kocasının eline geçebileceğini düşünmemişti. Bir bakıma bir kumarbazın vasiyetnamesiydi bu. Cordelia adamın servetini nasıl kazanmış olabileceğini merak etti yine. Neyse ki vasiyetnamedeki alaycı ve iğneleyici sözlerine karşın Bay Bottley haksızlık da etmemişti, cimrilik de. Bazı zenginlerin tersine, servetini mezarından idare etmeye, tek kuruşunun bile istemediği kişilerin ellerine geçmemesi için önlem almaya kalkışmamıştı. Kızı da, torunu da haklarını almışlardı. Bay Bottley'den hoşlanmak kolay değildi ama adama saygı duymamak da olanaksızdı. Ve Mark'm ölümünden kazançlı çıkanlar birtakım hayır dernekleri olacaktı.

Unutacağından korktuğu için değil, Bernie'nin kayıt tutmaktaki titizliğini hatırladığından, vasiyetnamenin ana hatlarını defterine not etti, yirmi penilik alındı fişini masraf listesi sayfalarının arasına sıkıştırdı, tren ve

otobüs biletlerinin parasını da masrafa geçip vasiyetnameyi tezgâha götürdü. Fırtına şiddetli olduğu kadar kısa sürmüştü. Güneş şimdiden pencere camlarını

kurutuyor, ıslak avludaki su birikintileri pırıl pırıl parlıyordu. O gün için Sir Ronald'dan yalnızca yarım gündelik istemeye ve akşama kadar Londra'daki büroda oyalanmaya karar verdi. Postadan bir şeyler çıkmış olabilirdi. Onu bekleyen başka bir iş bile olabilirdi.

Böyle bir karar almakla hata etmişti. Büro bıraktığından daha da kötü

göründü gözüne. Dışarının yağmurla temizlenen havasıyla karşılaştırıldığında içerisi ekşi ekşi kokuyordu. Eşyalar tozlanmış, halıdaki kan, ilk kırmızı lekeden daha da kötü görünen kahverengimsi bir renge dönmüştü. Posta kutusunda da elektrik faturasıyla - son ihtar-kırtasiyecinin faturasından başka bir şey yoktu. Bernie lanet olasıca antetli kâğıtların bedelini pahalıya ödemiş... Daha doğrusu ödememişti.

Elektrik şirketine bir çek yazdı, eşyaların tozunu aldı, halının lekesini çıkarmak için son ve yararsız birçaba gösterdi. Sonra kapıyı kilitleyip Trafalgar Alanı'na yürüdü. Gözünü gönlünü ferahlatmak için ulusal Resim Müzesine gidecekti.

Liverpool Street tren istasyonundan 18:16 trenine bindi. Küçük eve döndüğünde saat sekize geliyordu. Her zamanki gibi Mini'yi tarladaki ağaçların altına park etti ve evin önünden arkasına dolaştı. Tabancayı

sakladığı yerden almayı düşündüyse de daha sonraya bıraktı. Karnı

acıkmıştı, ilk işi yemek hazırlamak olacaktı. Sabah çıkarken kapıyı

kilitlemiş* pencereye de bir parça selobant yapıştırmıştı. O yokken yeni bir konuk gelmişse bilmek istiyordu. Selobant bıraktığı gibi duruyordu.

Çantasında anahtarı aradı, eğilip kilide soktu. Evin dışında başına herhangi bir şey geleceğini beklemediği için saldırgan onu gafil avladı. Saldırıya uğrayacağını battaniye başına geçirilmeden yarım saniye önce hissetiyse de iş işten geçmişti. Boğazına dolanan ip boğucu yünlü örtüyü sıkıyor,

battaniye ağzına ve burun deliklerine bastırıyordu. Daha rahat soluk alabilmek için ağzını açınca yün kokan kuru kıllar diline yapıştı. Ardından göğsünde keskin bir acı duydu ve her şey silindi.

Serbest kalışı hem bir mucize, hem bir felaket oldu. Battaniye sertçe çekilip alındı. Cordelia ona saldıranın kim olduğunu hiç göremedi. Bir saniye, kısalığından ötürü algılamakta güçlük çektiği bir saniye süreyle yeşilliklerin arasından göğü gördü, diriltici havayı içine çekebildi, sonra da düştüğünü, çaresizlik ve şaşkınlık içinde soğuk bir karanlığa yuvarlandığını hissetti.

Eski karabasanların, çocukluk korkularının bir karışımıydı o düşüş. Sonunda suya gömüldü. Buz gibi eller soğuk bir burgacın içine çekiyordu gövdesini.

Suya çarparken içgüdüsel olarak ağzını kapamıştı, şimdi de sonsuzluk kadar sınırsız bir karanlıkta yüzeye çıkmaya çabalıyordu. Başını salladı, iğne batırılırcasına yanan gözlerini yukarı çevirip baktı. Yukarıda uzanan karanlık tünelin ucunda mavimsi bir ışıkta parlayan ayı gördü. Ve o bakarken kuyunun kapağı yavaş yavaş yerine itildi. Bir fotoğraf makinesinin objektifi ağır ağır kapanmıştı sanki. Dolunay önce yarım ay, sonra incecik bir ayça oldu. Sonunda sekiz ince ışık çizgisinden başka bir şey kalmadı.

Bisiklet pedalı çevirircesine ayak oynatarak duruyor, kuyunun dibini bulmaya çalışıyordu. Dipsizdi kuyu. El ve ayaklarıyla araştırarak, kendisine paniğe kapılma-ması gerektiğini söyleyerek kuyunun çeperinde tutunacak bir yer, basacak bir girinti aradı. Öyle bir girinti yoktu. Üzeri nemli duvar dümdüz yükseliyordu. Yuvarlak bir mezarın içindeydi. Yukarı baktıkça duvarların canavar bir yılanın karnı gibi kıvrılıp büküldüğünü görebiliyordu.

Sonunda kurtarıcı bir öfkeye kapıldı. Boğulmaya-caktı, bu korkunç yerde tek başına ve dehşet içinde can vermeyecekti. Kuyu derindi ama çapı

küçüktü. Olsa olsa doksan santimdi. Aklını başına toplar ve acele etmezse, ayaklarıyla kollarını iki yana dayayıp kendini yukarı çekebilirdi.

Düşerken duvarlara çarpıp bayılmamış, yara bere almamıştı. Bir mucize sonucu hiçbir yerinde kırık çıkık yoktu. Sağa sola çarpmadan taş gibi inmişti aşağı. Yaşıyor ve düşünebiliyordu. Başına gelen her şeyi sağ salim atlatmıştı o; buradan da sağ çıkacaktı.

Omuzlarını soğuk duvara dayadı, kollarını açıp dirseklerini tuğlaları

birbirine bağlayan harcın çukurluklarına yerleştirerek sırtüstü yattı.

Ayakkabılarını ayağından sıyırıp ayaklarını karşıya dayadı. Su yüzeyinin biraz altında kalan bir tuğlanın hafif bir çıkıntı yaptığını fark etti. ayak parmaklarını o çıkıntıya dayadı. Pek sağlam bir basamak değildi ama tırmanmaya başlarken bir destek sağlayacaktı. Oraya basarak gövdesini sudan kaldırabilecek, sırt ve bacak kaslarındaki yükü hafifletebilecekti.

Ağır ağır tırmanmaya başladı. Önce ayaklarını biraz daha yükseğe dayıyor, ardından gövdesini zorlukla, santim santim yukarı çekiyordu. Gözlerini karşıdaki duvarın içbükey yüzeyinden ayırmıyordu. Aşağı ya da yukarı

bakmamak için kendini zorluyor, ilerlemesini birer tuğla boyuyla ölçüyordu.

Dakikalar geçti. Bernie'den kalan saati göremiyordu ama tiktakları

olağanüstü bir gürültü yapıyor, sanki bir metronom gibi, hızlanan soluklarıyla güm güm atan kalbine tempo tutuyordu. Bacaklarının sızısı da anlatılacak gibi değlidi. Sırtına yapışan gömleğin rahatlatıcı bir ılıklığı varsa da bunun akan kandan geldiğini biliyordu. Aşağıdaki suyu da, yukarıdaki ışık çizgilerini de düşünmemeye çalışıyordu. Buradan sağ kurtulmak istiyorsa, enerjisinin tümünü bir santim daha tırmanmaya yöneltmeliydi.

Bir ara ayaklan kaydı, kaygan duvarlarda tutunacak bir yer bulmak için umarsızca çabalarken birkaç metre aşağı düştü. Düşerken sırtı da kötü

sıyrılmıştı. Düş kırıklığı ve can acısıyla ağlamaklı sesler çıkardı bir süre.

Derken cesaretini toplayıp yeniden tırmanmaya başladı. Bir kere de bacağına kramp girdi, kaslarını oynatabilecek hale gelinceye kadar işkence çarkına gerilmiş gibi kasılıp kaldı. Zaman zaman ayakları küçük bir çıkıntı

buluyor, biraz dinlenebiliyordu. Bir ölçüde rahat ve güvenli sayılabilecek olan bu çıkıntılardan ayrılmak istemiyor, tırmanma işkencesfne yeniden başlamak için kendini zorlaması gerekiyordu.

Saatlerdir tırmandığını sanıyordu; zor bir doğumda doğum kanalından çıkmak için umutsuzca çabalıyordu sanki. Hava kararıyordu, yukarıdan sızan ışık hafiflemişti. Aslında buradan yukarı çıkmak güç değil, dedi kendi kendine. Bana öyle gelmesinin nedeni yalnız ve karanlıkta oluşum. Bir engelli yanş olsaydı, ben okulun jim-nastikhanesinde, atlama beygirlerinin, barfikslerin arasında bulunsaydım, beşinci sınıf öğrencileri de jimnastik-

çileri yüreklendirmek için bağırıp çağırsalardı ne kolay olurdu! Sör Perpetua da orada işte! Peki niye bana bakmıyor? Niye sırtını döndü? Cordelia seslenince rahibe durduğu yerde dönerek ona baktı ve gülümsedi. Ama Sör Perpetua değil bu! Bayan Leaming'di. Beyaz rahibe başlığının altındaki uzun, solgun yüzü alaycıydı.

Yardım edilmezse daha fazla ilerleyemeyeceğini o zaman anladı. Anlar anlamaz da kurtuluş yolunu gördü. Aşağı yukarı bir metre yukarıda, kuyunun ağzından içeri sallandırılan tahta bir merdivenin en alt basamağı

görülüyordu. Yanıldığını, yorgunluğundan ve mutsuzluğundan ötürü bir yanılsama olayı yaşadığını sandı önce. Bir -iki dakika süreyle gözlerini yumdu. Dudakları kıpırdıyordu. Gözlerini açtığında merdiven hâlâ oradaydı.

Azalan ışıkta güçlükle seçiliyordu ama oradaydı. Merdiven onun hayatını

kurtarabilirdi ama ona ulaşacak gücü olmadığını biliyordu.

Bilinçli bir şekilde düşünüp kafa yormadan belindeki kayışı hatırladı

ansızın. Elini beline götürüp pirinç tokayı yokladı. Kayışı çözdü, uzun deriyi belinden sıyırdı. Tokalı ucu merdivene doğru saladı. İlk üç denemede

metalin tahtaya çarpmasıyla çıkan takırtı duyulduysa da kayış basamağın üstünden aşmadı. Dördüncüde başardı. Kayışı yukarı doğru ittikçe toka basamağın arkasından al-çalıyordu. Sonunda uzanıp tutabileceği bir hizaya geldi. Öbür ucu tokanın içinden geçirip ilmek yaptı. Önce hafifçe, ardından neredeyse bütün ağırlığını vererek asıldı. Duyduğu rahatlık anlatılabilecek gibi değildi. Son bir hamle yapmak için duvardan destek almaya çalışırken olanlar oldu. Bağlantı yerleri çürüdüğü için çatırdayarak iki uçtan birden kopan basamağın karanlık kuyuya düşerken Cordelia'nın başına çarpmasına ramak kaldı. Suya düştüğünü belirten şakırtı duyulduğunda aradan saniyeler değil, dakikalar geçmişti sanki.

Cordelia ilmeği çözüp yeniden denedi. Bir üstteki basamak otuz santim daha yüksekteydi, tokayı o yüksekliğe fırlatmakta daha fazla zorluk çekiyordu.

İçinde bulunduğu durumda, o küçücük çaba bile gücünü tüke-. tiyordu.

Hareketlerini yavaşlatmaya çalıştı. Her başarısız atış bir sonraki denemeyi güçleştiriyordu. Kaç kere denediğini saymadı ama sonunda başarmıştı. Toka basamağın üstünden aşıp ona doğru alçaldı. Elini attığında, kayışın boyunun ilmek yapmaya kıl payıyla yettiğini gördü. Bunun üstündeki basamağa ulaşması olanaksızdı. Bu da kırılırsa sonu gelmiş demekti.

Basamak kırılmadı. Cordelia serüvenin son yarım saatini nasıl geçirdiğinin farkında değilse de sonunda merdivene çıkmış, kayışla kendini basamakların iki yanındaki dikmeler e bağlamayı başarmıştı, ilk kez olarak güvende hissediyordu kendini. Merdiven yerinden ayrılmadığı sürece düüşmek korkusu yoktu. Bedenine, gevşeyip hafif bir baygınlık geçirme hakkını tanıdı. Ne var ki beyninin boş kaldığı o mutlu sürenin ardından tekerlekler yeniden dönrrieye. Cordelia yeniden düşünmeye başladı.

Kuyunun ağır tahta kapağını tek başına yerinden oynatamayacağım biliyordu. İki eliyle birden abandıysa da kapak hiç kımıldamadı. Yüksek kubbeli bir kapak oluşu omuz verip kaldırmasını olanaksız kılıyordu.

Dışarıdan yardım beklemesi gerekecekti, o da ancak ertesi sabah gelebilirdi-Hatta ertesi sabah bile gelmeyebilirdi ama bunu düşürımemeye çalıştı.

Bayan Markland eninde sonunda küçük eve uğrardı. Eninde sonunda biri gelirdi mutlaka. Kayışla bağlı olduğu sürece, birkaç gün dayanabilirdi.

Kendinden geçse, bayılsa bile sağ olarak kurtulabilirdi. Bayan Markland onun küçük evde kaldığını biliyordu. Eşyalan hâlâ oradaydı. Bayan Markland mutlaka gelirdi.

Varlığına dikkat çekmek için ne yapabileceğini düşündü. Yeterince sert bir şey bulabilse onu kuyu kapağının tahtalarının sırasında dışarı uzatabilirdi.

Kayışın tokasını belki. Ancak o iş sabaha kalabilirdi. Şu anda yapabileceği bir şey yoktu. Şimdi gevşeyecek, uyuyacak ve sabahı bekleyecekti.

Aynı anda, tehlikelerin en büyüğünü anladı ve dehşete kapıldı. Kurtuluşu olmayacaktı. Evet, biri kuyunun yanına gelecekti, karanlıkta gizlice ve sinsice yaklaşacaktı ama gelen onun katili olacaktı. Dönmek zorundaydı

çünkü planının bir parçasıydı bu. Kapıda saldırıya uğraması, o zaman çok şaşırtıcı ve aptalca görünen saldırı akıllıca yapılmış bir planın parçasıydı.

Onun ölümü de kaza gibi görünecekti. Katil o gece geri gelecek ve kuyunun kapağını açacaktı. Derken, bir ya da birkaç gün sonra, Bayan Markland bahçede gezerken neler olduğunu anlayacaktı. Cordelia'nin bir kaza sonucunda ölmediğini kimse kanıtlayamayacaktı. Çavuş Maskell'in sözünü

hatırladı: "Önemli olan kuşkulandığınız şeyler değil, kanıtlayabildiğiniz şeylerdir?" Bu kez kuşku uyandıran bir nokta olacak mıydı acaba? Genç, başına buyruk, meraklı bir genç kız, sahibine bile haber vermeden bahçıvan evine yerleşmişti. Kuyuyu keşfetmeye karar vermiş olmalıydı. Kilidi kırmış, kapağı - katilin orada bırakacağı iple -çekip açmış, merdiveni görünce dayanamayıp aşağı inmişti. Alt basamak kırılınca da düşüp ölmüştü.

Merdivenin üstünde - zahmet edip bakarlarsa - onunkilerden başka parmak izi bulunmayacaktı. Küçük evde ondan başka kimse yoktu, katilin gelirken biri tarafından görülmesi olasılığı çok zayıftı. Beklemekten başka bir şey yapamazdı. Yaklaşan adımları, soluk seslerini dinleyecek, kapak yavaş

yavaş çekilince katilin yüzünü görecekti.

İlk büyük korkudan sonra, daha fazla çaba harcamadan, umutsuzca bekledi ölümü. Çaresizliği bir tür huzur bile sağlamıştı. Bir kurban gibi bağlandığı

merdivende dururken kendinden geçti ve katili döndüğünde, son darbeyi indirdiğinde de bilinçsiz bir durumda olmayı diledi. Katilin yüzünü görmek merakından da kurtulmuştu artık. Bağışlanmak için yalvaracak kadar küçülmeye-cek, Mark'ı asan adamdan acıma beklemeyecekti. Gelenin acımasız bir insan olacağını biliyordu.

Ne var ki kapak yerinden çekilmeye başladığında baygın değildi. Kafası öne eğik olduğu halde yukarıdan gelen ışığı fark etti. Tepesindeki aralık büyüyordu. Sonra da bir ses, kısık, heyecanlı, dehşet dolu bir kadın sesi duydu.

"Cordelia!"

Başını kaldırıp baktı.

Kuyunun ağzında, kafası karabasanlardaki kopuk başlar gibi boşlukta yüzdüğü izlenimini veren, olduğundan çok daha büyük görünen, solgun yüzlü Bayan Markland duruyordu. Yüzüne dikilen gözlerdeki korku da Cordelia'nın korkusundan geri kalmıyordu.

On dakika sonra şöminenin yanındaki koltuklardan birine yığılmıştı. Bedeni sızlıyor, gövdesinin tümüne yayılan titremeyi durduramıyordu. İnce gömlek yaralı sırtına yapışmıştı, yaptığı her hareket acı veriyordu. Bayan Markland şömineyi yakmış ve kahve yapmaya gitmişti. Cordelia onun küçük mutfakta gidip geldiğini, altı iyice açılan ocağın yaydığı gaz kokusunu duyabiliyordu.

Biraz sonra da kahve kokusu duyuldu. Bu tanıdık seslerle kokuların içini rahatlatması gerekirdi ama şimdi yalnız kalmaya can atıyordu. Katil dönecekti. Dönmek zorundaydı. Ve o geldiği zaman Cordelia bekliyor olmalıydı. Bayan Markland iki fincan kahve getirmiş, birini kızın titreyen eline vermişti. Yukarı çıkıp Mark'ın kazaklarından birini aldı, onu da Cordelia'nın sırtına koydu. Artık korkusu geçmişse de, ilk utanç verici serüvenini yaşayan bir genç kız kadar heyecanlıydı. Gözleri parlıyor, o da

heyecandan titriyordu. Bayan Markland Cordelia'nın tam karşısına oturup meraklı bakışlarını kızın yüzüne dikti.

"Nasıl oldu? Anlatsana."

Cordelia kafasını çalıştırmayı unutmamıştı.

"Bilmiyorum. Suya çarpmadan önce neler olduğunu hatırlamıyorum.

Herhalde kuyuyu keşfetmeye gittim ve dengemi kaybettim."

"Peki ya kapak? Kapak kapalıydı!"

"Biliyorum. Biri yerine koymuş olmalı."

"Niye koysun? Buradan kim geçer?"

"Bilmiyorum. Biri görmüş ve yerine koymuş olmalı."

Daha yumuşak bir sesle sürdürdü.

"Hayatımı kurtardınız. Bir şeyler olduğunu nasıl anladınız?"

"Hâlâ burada kalıp kalmadığını anlamak için gelmiştim. Gündüz de geldim, yoktun. Yolda bir kangal ip vardı... Senin kullandığın ipti sanırım... Ona takılıp tökezledim. Sonra kuyu kapağının tam yerine oturmadığını, asma kilidin kırılmış olduğunu gördüm."

Cordelia, "Hayatımı kurtardınız," dedi yine. " Ama artık gidin. Lütfen.

İyiyim ben. Gerçekten iyiyim."

"Yalnız kalacak durumda değilsin. Ve o kişi... Kuyunun kapağını kapatan...

yine gelebilir. Buralarda dolaşan bir yabancı varsa senin burada yalnız kalman doğru olmaz."

Cordelia sesindeki heyecanın, histeri sınırına varan gerginliğin farkındaydı.

Ne var ki Bayan Markland bunu anlamıyordu. Birdenbire kızın önünde diz çökmüş, tiz ve heyecanlı bir sesle anlatmaya başlamıştı. Düşüncesizce, acımasızca kendi korkunç hikâyesini, oğlunun, sevgilisiyle onun çocuğu olan, çitten geçip küçük evin bahçesine giren ve kuyuya düşen dört yaşındaki oğlanın hikâyesini anlatıyordu. Cordelia gözlerini kadının çılgın bakışlarından kaçırmaya çalıştı. Hepsi uydurulmuş olmalıydı. Deliydi bu kadın! Ama doğruysa? O zaman korkunçtu, dayanılacak gibi değildi, daha fazla dayanamayacaktı, ilerideki bir tarihte bunları, anlatılanların her kelimesini hatırlayacak, çocuğu, çocuğun son andaki korkusunu, annesini çağırmak için attığı çığlığı, onu ölümüne götüren soğuk suları düşünecek, düşlerinde oğlanın karabasanını da, kendi karabasanını da yeniden yaşayacaktı. Fakat şimdi olmazdı. Kadının ağzından dökülen sözlerin, kendisine yönelttiği suçlamaların, canlanan korkunç anıların gerisindeki rahatlamayı da seziyordu. Ona dehşet veren bu hikâye Bayan Markland için bir kurtuluş olmuştu. Cana can. Daha fazla dayanamayarak sertçe haykırdı:

"Özür dilerim, özür dilerim! Canımı kurtardığınız için minnettarım ama artık dinleyemeyeceğim! Burada kalmanızı istemiyorum! Yalvarırım gidin!"

Kadının yüzünün aldığı ifadeyi, sessizce çıkıp gidişini ömrü boyunca unutmayacaktı. Çıktığını, kapının usulca kapandığını duymadı. Bildiği tek şey sonunda yalnız kalabildiğiydi. Titremesi geçmişse de hâlâ çok üşüyordu.

Yukarı çıkıp pantolonunu giydi, omuzundaki kazağı da sırtına geçirdi. Hem gömleğindeki kan lekesini gizlemiş, hem bir anda ısındığını fark etmişti.

Hareketleri telaşlıydı. Mermileri aradı, elektrik fenerini alarak arka kapıdan dışarı çıktı. Tabanca bıraktığı yerde, ağacın iki dalı arasında duruyordu.

Silahı doldurdu, sonra da çalıların arasına saklanarak bekledi.

Karanlıkta bileğindeki saatin kadranını görememekle birlikte, beklediği ses kulağına çalındığında yarım saatten fazla bir süredir kıpırtısızca orada durduğunu hesapladı. Yan yoldan bir araba geliyordu. Soluğunu tuttu.

Motor uğultusu önce güçlendi, sonra hafifledi. Araba durmadan geçmişti.

Hava karardıktan sonra yan yoldan hemen hiç araba geçmezdi. Bunun kim olabileceğini merak etti. Sırtını ağacın gövdesine dayayabilmek için mürverin altına girdi iyice. Tabancayı öyle sıkı tutmuştu ki sağ bileği ağrıyordu. Silahı sol eline alıp uyuşan parmaklarını gevşetmek için elini hareket ettirdi.

Hâlâ bekliyordu. Zaman çok yavaş geçiyordu. Sessizliği bozan tek şey otların arasında gezen gece yaratıklarıyla arada bir öten bir baykuştu.

Bahçenin ön kapısının gıcırdadığını duymuş muydu, duymamış mıydı

bilemezdi ama küçük evin arkasına dolaşan ayak sesleri yanılgıya yer bırakmıyordu. Şimdi de görüş alanına girmişti adam; geniş omuzlu, iri yapılı biri. Biraz yaklaşınca sol omuzuna astığı çanta da seçilebildi. Cordelia bunu fark edince şaşırdı. Çantasını unutmuştu o. Adamın çantayı niçin aldığını anca akıl edebiliyordu. Çantayı karıştırmak, orada bir kanıt bulunup bulunmadığını anlamak zorundaydı. Ayrıca çantanın da cesetle birlikte kuyudan çıkması gerekiyordu.

Maymun kolu uzunluğundaki kollarını, filmlerde silaha davranmaya hazırlanan kovboylar gibi gövdesinden uzak tutarak, parmak uçlarına basarak yaklaşıyordu adam. Kuyunun ağzına gelince durdu, gökteki ay sağdan sola çevrilen gözlerinin aklarını aydınlattı. Eğilip yerdeki ipi aramaya başladı. Cordelia ipi Bayan Markland'ın bulduğu yere koymuştu yine. Ne var ki adam bir şeyden, belki kangalın değişik bir şekilde durmasından huylanmış gibiydi. Kararsızca doğruldu, ip elinde, bir süre hareketsiz kaldı. Cordelia soluğunu tutmaya çalışıyordu. Adamın onu görmemesi, duymaması ya da kokusunu almaması olanaksız geliyordu kıza.

Karşısındaki yırtıcı bir hayvandı ama düşmanlarını karanlıkta bile sezebilen hayvan içgüdülerinden yoksundu demek. İlerliyordu adam. Kuyunun ağzına gelmişti. Yeniden eğildi ve ipi kapağın demir kulpundan geçirdi.

Cordelia tek adımda gölgelerden dışarı çıktı. Bernie' den öğrendiği gibi kolunu dümdüz uzatarak tutuyordu tabancayı. Bu kez hedef çok yakındı.

Ateş etmeyeceğini bilmekle birlikte, bir insanın nasıl cana kıyabildiğini çok iyi anlamıştı o anda. Yüksek sesle konuştu:

"İyi akşamlar, Bay Lunn."

Lunn'ın tabancayı görüp görmediğini hiç bilemeyecekti ama, ayın bulutların arasından sıyrıldığı bir saniye, unutulmaz bir saniye boyunca karşısındaki yüzü açık seçik görebildi; nefreti, umutsuzluğu, dehşeti ve acıyı gördü.

Lunn boğuk bir çığlık attı, çantayla ipi yere fırlatıp panik içinde koşmaya başladı. Cordelia nedenini bilmeden adamın peşine düştü. He elde edebileceğini bilmiyor, ancak adamın Garforth House'a ondan önce ulaşmasına fırsat bırakmak istemiyordu. Ve tabancayı hâlâ ateşlemiyordu.

Lunn avantajlıydı. Cordelia bahçe kapısından çıkarken siyah minibüsün elli metre ileride park edilmiş, motorun da çalışır durumda bırakılmış olduğunu gördü.

Lunn'ın peşinden koşmakla birlikte bundan yarar sağlayamayacağını

anlamıştı. Adama yetişmesinin tek yolu kendi arabasına binmekti. Askılı

çantasını karıştırarak tarla yoluna koştu. Çantasındaki defter de, İncil de alınmıştı ama arabanın anahtarları duruyordu. Kapıyı açtı, içeri atlayıp geri vitese takarak hızla yola çıktı. Minibüsün arka lambaları aşağı yukarı yüz metre ilerideydi. Minibüsün kaç kilometre hız yapabileceğini bilmiyor, ancak Mi-ni'yi geride bırakabileceğini sanmıyordu. Gazı kökleyip öndeki aracın peşine takıldı. Yan yoldan anayola çıktığında minibüs hâlâ öndeydi.

Lunn da hızlı sürüyor ve aradaki uzaklığı koruyordu. Şimdi yolda bir dönemeç vardı, bir-iki saniye süreyle minibüs gözden kayboldu. Cambridge sapağına iyice yaklaşmış olmalıydı Lunn.

Şangırtıyı, yol kıyısındaki çalıları sallayan, Mini arabanın sarsılmasına yol açan gümbürtüyü kavşağa gireceği sırada duydu. Direksiyonu tutan elleri kasıldı, küçük araba stop etti. Koşarak köşeyi döndüğünde Cambridge'e giden, farların ışığıyla aydınlanan asfaltı gördü. Yol koşuşan insanlarla doluydu. Hâlâ dört tekerleğinin üstünde duran minibüs dikdörtgen bir karaltı, yan dönüp yolu kapatan bir barikattı. Ön yarısı oyuncak araba gibi ezilip akordeon olmuştu. Havaya yayılan benzinin kokusu, bir kadın çığlığı

ve fren gıcırtıları duyuluyordu. Cordelia minibüse yanaştı. Sürücü hâlâ

yerinde oturuyor, boş bakışlarla karşıya bakıyordu. Oraya toplananlar bağırıp çağırıyor, kollarını ona doğru uzatıyorlardı. Lunn hiç kımıldamadı.

Biri - motosiklet gözlüğü takan deri ceketli biri - bağırdı.

"Bu adam şok geçiriyor. İndirelim şunu."

Üç erkek Cordelia'yla Lunn'ın arasına girdi. Hep birlikte omuz verdiler, çaba harcayarak Lunn'ı indirdiler. Vitrin mankeni gibi kaskatıydı adam; dizleri bükülü, parmakları hâlâ o koca direksiyonu kavramışçasma kıvrıktı.

Çarpılan minibüsün çevresine başkaları da toplanmıştı. Cordelia adsız yüzlerden oluşan halkanın bir noktasındaydı. Yanan sigaraların ateşleri işaret verircesine parlayıp sönüyor, titreyen elleri, iri iri açılan korkulu gözleri aydınlatıyordu.

Cordelia, "Ölmüş mü?" diye sordu.

Motosiklet gözlüğü takan adam anlamsız bir karşılık verdi.

"Sen ne düşünüyorsun?"

Bir kız soluk soluğa seslendi:

"Ambulans çağıran oldu mu?"

"Evet. Cortina arabanın sahibi telefon etmeye gitti."

Minibüsün çevresine toplananlar ayrılmaya niyetli görünmüyorlardı.

Ambulansı soran kızla yanındaki delikanlı biraz geriye çekildiler. Bir araba daha gelip durdu. İçinden çıkan uzun boylu erkek kalabalığı yararak sokuldu. Cordelia otoriter bir ses duydu.

"Ben doktorum. Ambulans çağırıldı mı?"

"Evet, efendim."

Saygıyla karşılık vermişti konuşan kişi. Doktorun geçmesi için yol açıldı.

Adam, belki en yakında durduğu için, Cordelia'ya döndü.

"Kazayı görmediyseniz siz de yolunuza gidin, küçük hanım. Sizler de geri çekilin. Yapabileceğiniz bir şey yok. O sigaraları da söndürün!"

Cordelia ağır adımlarla Mini'ye döndü. Yataktan yeni kalkan bir hasta gibi, bir ayağını dikkatle öbürünün önüne koyarak yürüyordu. Minibüsün yanından geçmek için bankete çıkması gerekti. Yaklaşan ambulansın siren sesi duyuldu. Cordelia anayoldan saparken dikiz aynası ansızın kızıla kesti, önce bir gümbürtü, ardından bir ağızdan çıkan bağırtılar, son olarak da tiz bir kadın çığlığı işitildi. Yolun üstünde ateşten bir duvar yükselmişti.

Doktorun uyarısı biraz geç gelmişti anlaşılan. Minibüs yanıyordu. Lunn'ın hiç şansı yoktu artık. Ona bakılırsa hiçbir zaman olmamıştı.

Cordelia dikkatsizce araba kullandığının farkındaydı. Geçen otomobiller ona korna çalıyor, ışıklarını yakıp söndürerek uyarıda bulunuyorlardı. Biri iyice yavaşladı, şoförü bağıra çağıra bir şeyler söyledi. Cordelia bir evin giriş kapısının girintisini görünce yoldan çıkıp orada durdu ve motoru kapadı. Elleri titriyordu, terlemişti. Ellerini mendiliyle kuruladı, bedeninden ayrı nesnelermiş gibi kucağına bıraktı. Bir arabanın yaklaştığını, sonra da yavaşlayıp durduğunu fark etmedi bile. Mini'nin penceresine bir yüz yanaştı.

Yüzün sahibi peltek bir dille, yaltakla-nırcasına konuşuyordu. Cordelia adamın ağzının içki koktuğunu fark etti.

"Bir sorun mu var, küçük hanım?"

"Sorun yok. Dinlenmek için durdum."

"Yalnız başına mı dinlenir insan? Hem de senin gibi güzel bir kız!"

Adamın eli kapı kolundaydı. Cordelia elini çantasına atıp tabancasını

çıkardı.

"Tabanca doludur. Çek git, yoksa ateş ederim."

Tehditin sertliği kendi kulaklarına bile çok soğuk geldi. Renksiz, terli suratta bir şaşkınlık ifadesi belirdi, alt çene sarktı.

"Özür dilerim, bayan, özür dilerim. Bir hatadır oldu. Hemen kızmayın."

Cordelia adamın arabasına binip gitmesini bekledi, sonra da motoru çalıştırdı. Ne var ki daha fazla gidemeyeceğini biliyordu. Motoru yeniden durdurdu. Yorgunluk dalga dalga yayılıyordu gövdesine. Karşı konulmaz gelgit dalgaları gibi, yorgun beyniyle bedeninin karşı çıkmak da istemediği bir şekilde bastırıyordu. Başı öne düştü ve uyudu.

ALTINCI BÖLÜM

Kısa ancak derin bir uyku çekti. Niçin uyandığını bilmiyordu. Belki geçen bir arabanın farları gözkapaklarına vurmuş, belki de bilinçaltı onu yarım saatten fazla dinle-nemeyeceği konusunda uyarmıştı, üzün bir uykuya dalmadan önce yapılması gerekeni yapabilmek için yarım saatlik bir dinlenme zorunluydu. Yorgun kaslarının sızısını, sırtında kuruyup kalan kanın verdiği tatlı kaşıntıyı hissederek doğruldu. Gece havası günün sıcaklığıyla kokularının izini taşıyordu hâlâ. Farların aydınlattığı yolun asfaltı bile yapışkan görünüyordu. Sızlayan ve üşüyen bedeni Mark'm kazağının sağladığı sıcaklıktan hoşnuttu. Kazağı sırtına geçirdiğinden beri ilk kez renginin yeşil olduğunu fark etti. Giydiği şeyin rengini daha önce görmemiş olması çok tuhaftı.

Yolun geri kalan bölümünde acemi şoförler gibi dimdik oturarak, gözlerini yoldan, elleriyle ayaklarını direksiyondan ve debriyajdan ayırmadan araba sürdü. Sonunda Garforth House'un kapısına gelmişti. Farların aydınlattığı

bahçe kapısı onun hatırladığından daha yüksek, daha süslü görünüyordu ve kapalıydı. Kilitli olmaması için dua ederek Mini'den çıkıp kapıya koştu.

Neyse ki demir sürgü - biraz zor işlemekle birlikte - aceleci parmaklarının baskısı altında yerinden oynamıştı. Kapı sessizce açıldı.

Araba yolunda başka araç yoktu. Mini'yi evden biraz uzağa park etti.

Pencereler karanlıktı, evden sızan tek ışık açık duran ön kapıdan taşan yumuşak, tatlı aydınlıktı. Tabancasını eline alıp zile basmadan içeri girdi.

Bedeni, Garforth House'a ilk geldiği gün olduğundan çok daha yorgundu ama sinir hücreleri her ayrıntıyı algılayacak kadar uyanıktı ve evi çok daha net olarak görüyordu şimdi. Antrede kimse yoktu, ancak bir bekleyiş havası seziliyordu. Ev onu bekliyordu sanki. İçerisi yine gül ve lavanta çiçeği kokuyordu. Lavanta çiçeği kokusunun bir sehpanın üstündeki büyük Çin kasesine yerleştirilen çiçeklerden yayıldığını anladı. Saatin tiktaklarını unutmamıştı ama saatin ince oymalarını, kadranın süsünü yeni görüyordu.

Tabanca sağ elinden sarkıyor, bedeni hafifçe sallanarak antrenin ortasında duruyordu. Yere baktı. Halı, zeytin yeşili, soluk mavi ve kırmızı renkli geometrik desenlerle bezeliydi ve her desen diz çökmüş bir insanı andırıyordu. Cordelia da diz çökmek isteğine kapıldı. Yerdeki halı doğu ülkelerinden alınmış bir namaz seccadesi olabilir miydi?

Bayan Leaming'in uzun etekli kırmızı sabahlığıyla sessizce merdivenden inip ona yaklaştığını fark etti. Tabancası karşı koymaya yeltenmeyen parmaklarının arasından usulca çekilip alındı. Elinin birdenbire hafiflemesinden anlamıştı bunu. Önemi yoktu. Kendini silahla savunamaz, asla adam öldüremezdi o. Cordelia, Lunn korkuyla kaçarken bunun bilincine varmıştı. Bayan Leaming konuşuyordu.

"Burada kendinizi savunmanıza gerek yok, Bayan Gray."

"Sir Ronald'a rapor vermeye geldim," dedi Cordelia. "O nerede?"

"Geçen gelişinizde nerede bulduysanız orada. Çalışma odasında."

Sir Ronald yazı masasında oturuyordu yine. Bir bant kaydı yapıyordu, ses kayıt cihazı sağındaydı. Cordelia'yı görünce önce cihazı durdurdu, sonra da kabloyu prizden çekti. Masasına dönünce Cordelia'nın karşısına oturdu.

Ellerini masa lambasının ışığının altına koydu ve bakışlarını kızın gözlerine dikti. Cordelia haykırmamak için kendini güç tuttu. Adamın yüzü geceleri

kirli tren pencerelerinde görülen karanlık yüzlere benziyordu. Sanki kemiklerin üstündeki etler sıyrılmış, gözler dipsiz çukurlara kaçmıştı.

Mezardan çıkan birinin yüzüydü bu.

Konuşmaya başladığında alçak sesle, geçmişten gelen bir sesle konuştu.

"Yarım saat önce Chris Lunn'ın ölüm haberi geldi," dedi. "Bugüne kadar gördüğüm en iyi laboratuvar asistanıydı. On beş yıl önce bir yetimhaneden almıştım onu. Annesiyle babasını hiç tanımamıştı. Çirkin, huysuz bir çocuktu ve o yaşta sabıkalıydı. Okulda hiçbir şey öğrenmemişti ama doğuştan bilim adamıydı. Hem de benim gördüklerimin en iyilerinden biri.

Öğrenimi olsaydı benden geri kalmazdı."

"Öyleyse niye ona bir fırsat tanımadınız? Niye okutmadınız?"

"Çünkü laboratuvar asistanı olarak daha fazla işe yarıyordu. Benden geri kalmazdı dedim. Bu kadarı yeterli sayılmaz. Benim kadar yetenekli bilim adamı çoktur. Oysa Lunn gibi bir laboratuvar asistanı bulunmaz. Cihazlann bakımında kimse onun eline su dökemezdi."

Gözleri Cordelia'daydı ama ilgisiz ve kayıtsız bakışlarla bakıyordu.

"Rapor vermeye geldiniz herhalde," dedi. "Saat çok geç, Bayan Gray.

Gördüğünüz gibi, ben de çok yorgunum. Yarına kalsa olmaz mıydı?"

Sir Ronald'ın ağzından, bu bir yakarı sayılırdı ve ondan daha fazlası

beklenemezdi.

"Hayır," dedi Cordelia. "Ben de yorgunum. Ne var ki bu işi bu akşam bitirmek istiyorum. Şimdi bitirmek istiyorum." Sir Ronald masanın üstündeki abanoz zarf açacağını almış, Cordelia'ya bakmadan işaret parmağının üstünde dengelemeye çalışıyordu.

"Söyleyin öyleyse," dedi. "Oğlum niçin intihar etti? Bana bilgi vermeye geldiniz herhalde. Söyleyecek bir şey olmasaydı bu saatte buraya

gelmezdiniz."

"Oğlunuz intihar etmedi. Öldürüldü. Çok iyi tanıdığı, eve almaya çekinmediği, hazırlıklı gelen biri tarafından öldürüldü. Boynu sıkılarak yahut soluk alması önlenerek öldürüldü, sonra da kendi belindeki kayışla tavana asıldı. Katil son olarak ona kadın çamaşırları giydirdi, dudaklarını

boyadı ve masanın üstüne çıplak kadın resimleri bıraktı. Mark'ın cinsel nitelikte bir oyun oynarken kazayla kendini öldürdüğü düşünülecekti böylece. Amaç buydu. O tür olaylar daha önce de görülmüştür."

Otuz saniyelik sir sessizlik oldu. Ardından Sir Ronald çok sakin bir tavırla sordu:

"Bunu yapan kimdi peki?"

"Siz. Oğlunuzu siz öldürdünüz."

"Niçin?" Amansız bir savcı gibi soruyordu.

"Çünkü Mark karınızın annesi olmadığını, dedesinin annesiyle ona bıraktığı

servetin yolsuzluklarla, kazanıldığını öğrenmişti. Çünkü artık ne o servetin gelirini istiyordu, ne de dört yıl sonra anaparaya sahip olmayı. Siz oğlunuzun öğrendiği şeyleri açıklayacağından korktunuz. Wolvington Vakfı

ne yapardı o zaman? Gerçekler öğrenilince size parasal destek sağlamaktan vazgeçerlerdi. Laboratuvarınızın geleceği söz konusuydu. Tehlikeyi göze alamazdınız."

"Onu soyup pantolonunu giydiren, dudaklarındaki boyayı silen, daktilodaki yazıyı yazan kimdi öyleyse?

"Onu da bildiğimi sanıyorum ama size söylemeyeceğim. Aslında onu öğrenmem için tuttunuz beni, değil mi? Ancak Mark'ı siz öldürdünüz. Belki gerekebilir diye bir hikâye de hazırladınız. Lunn'a üniversiteye telefon etmesini ve kendisini Mark Callender diye tanıtmasını söylediniz. Sonuna kadar güvenebileceğiniz biri varsa o da Lunn'dı. Gerçeği ondan da gizlediniz sanırım. Altı üstü bir laboratuvar asistanıydı o, açıklama

yapılmasını beklemezdi. Kendisine söyleneni yaptı. İşin aslını anlamışsa bile, korkulacak biri değildi. Suçsuzluğunuzu kanıtlamak için bu hikâyeyi hazırlamıştınız ama kullanmaya korktunuz. Mark'ın cesedinin ilk ne zaman bulunduğunu bilmiyordunuz çünkü. Ceset sizin telefon konuşmasını

yaptığınızı söylediğiniz saatten önce bulunmuşsa telefon konuşması

hikâyesi çürütülmüş olacaktı. Yakalanan yalanlar da adamı ipe götürür.

Onun için Benskin'le konuşma fırsatını aradınız ve bu kez doğruyu söyleyerek telefon eden kişinin Lunn olduğunu açıkladınız. Lunn'ın bunu doğrulayacağını biliyordunuz. Doğrulamasa da önemi yoktu, değil mi?

Konuşacak olsa bile Lunn'a kim inanırdı? Kimse!"

"Size de kimse inanmayacak, Bayan Gray. Aldığınız parayı hak etmeye kararlıymışsınız. Açıklamanız zekice tasarlanmış. Bazı ayrıntıların inandırıcı olduğu bile söylenebilir. Ancak polisin bu teoriyi asla ciddiye almayacağını ikimiz de biliyoruz. Lunn'ı sorguya çekememeniz büyük şansızlık. Ne yazık ki o öldü. Bir trafik kazasında yanarak can verdi."

"Biliyorum. Kazayı gördüm. Lunn bu akşam beni öldürmeye kalkıştı. Daha önce de korkutup kaçırmaya çalışmıştı. İşin aslını anlamaya başladığı için mi yaptı bunu?"

"Sizi öldürmeye kalkıştıysa benim sözümden çıkmış. Ondan size göz kulak olmasını istemiştim yalnızca. Biliyorsunuz, aramızdaki anlaşmaya göre zamanınızın tümünü bana ayıracaktınız. Paramın karşılığını alacağıma emin olmak istedim. Bir bakıma aldım sayılır. Ama düş gücünüzün ürünlerini bu odanın dışındaki bir yerde dile getirmeyin sakın. Sinirli kadınların uydurduğu masallar, bir insana leke sürülmesi ne polislerin hoşuna gider, ne de yargıçların. Elinizde herhangi bir kanıt var mı? Yok. Karımın ölüsü

yakılmıştı. Bu dünyada, Mark'ın onun oğlu olmadığını kanıtlayabilecek tek kişi yok. Ne ölü, ne diri."

"Dr. Gladwin'in size karşı tanıklık edemeyecek kadar bunadığına emin olmak için onu görmeye gittiniz." dedi Cordelia. "Hiç zahmet etmeseydiniz!

O hiçbir şeyden kuşkulanmamıştı, değil mi? Karınızın doktoru olarak onu seçmenizin nedeni de işini bilmeyen yaşlı bir hekim olmasıydı. Yine de benim elimde kanıt vardı. Lunn onu size getiriyordu."

"Öyleyse kanıtınızı daha iyi korumalıydınız. O kazadan Lunn'ın kemiklerinden başka hiçbir şey sağlam çıkmadı."

"Kadın çamaşırları da var... Siyah sutyenle külot. Biri onları satın alan kişiyi hatırlayabilir. Özellikle de o kişi erkekse."

"Karılarına iç çamaşırı satın olan erkekler de vardır. Ben cinayet işleyecek olsam, aksesuarların satın alınmasını sorun olarak görmem. Günün en kalabalık saatinde büyük mağazalardan birine girseniz, çok çeşitli mallar alıp parasını da nakit olarak ödeseniz kasadaki kız yüzünüzü hatırlar mı

sanıyorsunuz? Hele müşteri görünüşünü biraz değiştirmişse. Aradan haftalar geçtikten sonra, binlerce müşteri arasından birinin yüzünü tanımasını ve bir jüriyi inandıracak kadar sağlam bir tanık olmasını bekleyebilir misiniz?

Şuna emin olun, Bayan Gray: Ben birini öldürmek gereğini duysaydım kusursuz bir cinayet işlerdim. Asla yakalanmazdım. Polisler oğlumun nasıl bir kılıkta bulunduğunu öğrenirlerse - ki sizden başkaları da bunu bildiğine göre öğrenebilirler -Mark'ın hayatına kendi eliyle son verdiğine ilişkin inançları büsbütün güçlenir. Mark'ın ölmesi gerekiyordu. Ve pek çok ölümün tersine, onunki bir amaca hizmet etti. İnsanlar kendilerini feda etmek için karşı konulmaz bir istek duyarlar. Herhangi bir amaç uğruna can vermeye hazırdırlar. Ya da amaç gütmeden. Vatanseverlik, adalet, barış gibi anlamsız, soyut kavramlar uğruna, başka insanların görüşlerini, güçlerini savunmak yahut bir karış toprak için ölüme giderler. Siz de bir çocuğun hayatını kurtarmak için ölümü göze alırsınız sanırım. Ya da kansere çare olacağını bilseniz."

"Olabilir. Öyle düşünmeyi yeğlerim. Ne var ki kararı kendim vermek isterim. Sizin vermenizi değil."

"Elbette. O zaman duygusal bir doyum sağlarsınız çünkü. Ancak bu, ölümünüzün gerçeğini de değiştirmez, sonucunu da. Benim burada

yaptığım işin bir insanın hayatına değmediğini söylemeyin sakın. O tür bir ikiyüzlülüğe hedef etmeyin beni. Siz benim burada yaptığım işin değerini anlamıyorsunuz ve anlayamazsınız. Mark'ın ölümünün sizin için ne önemi var? Buraya gelinceye kadar onun adını bile duymamıştınız."

"Gary Webber için çok önemi var."

"Gary Webber adında biri top oynayabilsin ya da tarih tartışmaları

yapabilsin diye ben burda yaptığımız her şeyden vazgeçmek, her şeyi kaybetmek zorunda mıydım."

Cordelia'nın yüzüne bakınca duraladı ve sertçe sordu:

"Neyiniz var? Hasta mısınız?"

"Hayır, hasta değilim. Haklı olduğumu, doğru düşündüğümü biliyordum. Ne var ki inanamıyorum. Bir insanın böylesine kötü olabileceğine inanamıyorum."

"Siz bir şeyi düşünebilmişseniz, ben aynı şeyi uygulamaya koyabilirim demektir. İnsan soyunu hâlâ anlayamadınız mı, Bayan Gray? İnsanın kötücüllüğü denen şeyin anahtarı budur."

Cordelia adamın bu tutumuna daha fazla katlana-mayacaktı. Birden coştu.

"İnsanlar birbirlerini sevmeyeceklerse dünyayı daha güzel bir yer haline getirmeye çalışmanın anlamı ne!"

Sonunda Sir Ronald'ı kızdırmayı başarmıştı.

"Sevmek! Dilimizin en sık ve en hor kullanılan sözcüğü! İnsanın kendi kişisel duygularına göre yüklediği anlamdan başka anlam taşımayan bir sözcük. Sevmek derken siz ne düşünüyorsunuz? İnsanlar bir arada yaşa-yacaklarsa birbirlerine zarar vermemeyi öğrenmelidirler mi demek istiyorsunuz? Onu yasalar sağlıyor. En yüksek sayıda insan için en büyük yararın sağlanması mı demek istiyorsunuz yoksa? Aslolan odur, sağduyu onu gerektirir ve bu görüşün yanında, bütün diğer felsefeler metafizik soyutlamalar olarak kalır. Sevgi dediğiniz şeyi Hıristiyanların tanımıyla mı

tanımlıyorsunuz? Tarih okuyun, Bayan Gray. Sevgi temeline dayanan dinimizin ne tür baskılara, ne kıyımlara, ne tür kin ve şiddet fırtınalarına yol açtığını öğrenin. Ya da daha kişisel, daha kadınca bir tanımı yeğlersiniz. Bir başka kişiye tutkuyla bağlanmak! Bir başka insana tutkuyla bağlanmak kıskançlığa ve köleliğe yol açar mutlaka. Sevgi nefretten daha yıkıcıdır.

Ömrünüzü bir şeye adamak istiyorsanız bir fikre adayın."

"Ben sevmek dediğim zaman bir babanın çocuğuna duyduğu sevgiden söz etmek istemiştim."

"O da her ikisi için bir belâ olabilir. Ama öyle bir sevgi yoksa, dünyadaki hiçbir kuvvet babayı çocuğunu sevmeye zorlayamaz. Ve sevgi yoksa, sevginin getirdiği yükümlülükler de yoktur."

"Oğlunuzun yaşamasına izin verebilirdiniz! O parayı önemsemezdi! Sizin isteklerine saygı gösterir, hiçbir açıklama yapmazdı."

"Öyle mi dersiniz? Dört yıl sonra koskoca bir serveti tepmesini nasıl açıklayacaktı peki? Ben nasıl açıklayabilecektim? Vicdanım dedikleri şeyin emrinde olan insanlara asla güvenilmez. Oğlum ahlakçılığıyla gurur duyan biriydi. Kendimi ve işimi tehlikeye atamazdım. Beni avu-cunun içine almış

olurdu."

"Şimdi de ben sizi avucumun içine aldım."

"Yanılıyorsunuz. Kimsenin avucuna düşmüş değilim. Ne yazık ki teyp çalışmıyor. Tanığımız da yok. Bu odada konuşulanların hiçbirini dışarıdaki hiçbir kimseye aktar-mayacaksınız. Aktarırsanız sizi mahvetmek zorunda kalırım, Bayan Gray. Hiç kimsenin size iş vermemesini sağlarım. O gülünç

işinizi batırırım. Bayan Leaming'den duyduklarıma bakılırsa hiç zor olmaz.

Birine kara çalmak çok pahalıya patlayan bir eğlence olabilir. Konuşmak isteğine kapıldığınızda bunu hatırlayın. Şunu da unutmayın ki öyle bir şey yaparsanız bana değil, kendinize ve Mark'ın anısına zarar verirsiniz."

Cordelia kırmızı sabahlıklı, uzun boylu karaltının ne zamandan beri kapının arkasındaki gölgelerde durduğunu asla öğrenemeyecekti. Bayan Leaming'in konuşmanın ne kadarını duyduğunu, ne zaman oradan uzaklaştığını da bilmeyecekti. Ancak şimdi, kırmızı gölgenin tabancayı göğsüne bastırarak, gözlerini yazı masasında oturan erkekten ayırmadan, halının üstünde sessizce ilerleyerek yaklaştığını görüyordu. Soluk bile almadan, büyülenmişçesine bakıyordu Cordelia. neler olacağını çok iyi biliyordu.

Herhalde üç saniyeden uzun sürmemişti ama o üç saniye birkaç dakika kadar uzun gelmişti ona. Bağırmasına, adamı uyarmasına, yerinden fırlayıp hiç titremeyen o elin tuttuğu tabancayı almasına olanak verecek kadar zaman vardı herhalde. Sir Ronald da bağırabilirdi. Hiç ses çıkarmamıştı oysa. Yerinden kalkacak gibi olmuş, inanmaz bakışlarla tabancanın namlusuna bakmıştı. Sonra başını yana eğmişti yalvarırcasına. Ve Cordelia'ya bakmıştı. Cordelia o son bakışı hiç unutmayacaktı. Ne korku vardı gözlerde, ne de umut. Yenilgiyi kabullenen bir bakıştı.

Bir infazdı bu; temizce, telaşsızca, törelere uygun olarak bitirilen bir işti.

Kurşun sağ kulağın arkasına saplandı. Gövde havaya sıçradı, omuzlar çöktü, kemikler balmumuna dönmüş gibi Cordelia'nın gözleri önünde yumuşayıp masanın üstüne yığıldı. Sir Ronald cansız bir nesneydi artık; tıpkı Bernie gibi, tıpkı babası gibi.

Bayan Leaming, "Oğlumu o öldürdü," diye söylendi.

"Oğlunuzu mu?"

"Elbette. Mark benim oğlumdu. Benim ve onun. Tahmin edeceğinizi sanmıştım."

Tabanca elinde, öylece durmuş anlamsız bakışlarla açık pencerenin gerisindeki bahçeye bakıyordu. Hiç ses yoktu, hiç hareket yoktu.

Bayan Leaming, "Asia yakalanmazdım derken haklıydı," diye mırıldandı.

"Hiçbir kanıt yoktu."

Cordelia dehşetle haykırdı.

"Nasıl öldürebildiniz öyleyse? Nasıl emin olabildiniz?"

Bayan Leaming tabancayı bırakmadan elini sabahlığının cebine götürdü.

Aynı el az sonra masanın üstüne çıktı. Cilalı yüzeyde yuvarlanan parlak metal silindir Cordelia'nın önüne kadar geldi, bir-iki kere ileri geri sallandı

ve durdu.

Bayan Leaming, "O ruj benimdi," diye açıkladı. "Birkaç dakika önce smokininin cebinde buldum. O smokini üniversitede yemek yediği geceden beri giymemişti.

Cordelia adamın suçlu olduğundan hiç kuşku duymamıştı ama şimdi beyninin her hücresi kanıt diye haykırıyordu.

"Ruju oraya başkası da koymuş olabilir!" diye bağırdı. "Onu suçlu duruma düşürmek için Lunn koymuş olabilir."

"Mark'ı Lunn öldürmedi. Mark ölürken o benim yatağımdaydı. Yanımdan yalnızca beş dakikalığına ayrıldı, o da sekizden az sonra yaptığı telefon konuşması içindi."

"Siz Lunn'ı seviyor muydunuz!"

"Bana öyle bakma! Ben ömrümde tek bir erkeği sevdim, o da az önce öldürdüğüm erkekti. Aklının ermediği konularda konuşma sen. Lunn'la benim birbirimizde aradığımız şeyin sevgiyle ilgisi yoktu."

Bir anlık bir sessizlik oldu.

Ardından, Cordelia, "Evde kimse yok mu?" diye sordu.

"Yok. Hizmetçiler Londra'ya indiler. Laboratuvarda da bu gece çalışma yok."

Lunn da ölmüştü. Bayan Leaming bezgin bir çaresizlikle sordu:

"Polise telefon etmeyecek misin?"

"Etmemi ister misiniz?"

"Ne fark eder?"

"Hapse girmek çok fark eder. İnsanın özgürlüğünü kaybetmesi de eder.

Ayrıca, gerçeklerin açığa çıkmasını, mahkeme salonlarında konuşulmasını

ister misiniz? Oğlunuzun nasıl öldüğünü, onu kimin öldürdüğünü herkesin öğrenmesini? Mark bunu ister miydi?"

"Hayır. Mark cezanın, insanların cezalandırılmasının doğru olduğuna inanmazdı. Sen bana ne yapmam gerektiğini söyle."

"İyi planlayıp hızlı çalışmamız gerek. Akıllı davranmak ve birbirimize güvenmek zorundayız."

"Zaten akıllıyız. Ne yapmamız gerekiyor?"

Cordelia mendilini çıkarıp tabancanın üstüne örttü, silahı Bayan Leaming'in elinden alarak masanın üstüne koydu. Kadının ince bileğini kavradı, gösterdiği içgüdüsel tepkiye aldırmadan kadının elini, canlı ancak sert parmaklarını ölünün gevşek, yumuşak avucuna bastırdı.

"Ateş edilip edilmediği elden anlaşılabilir," dedi. "O konuyu ben de pek anlamam ama polisler araştırabilirler. Şimdi siz ellerinizi yıkayın ve bana ince bir eldiven bulun. Hadi, çabuk!"

Kadın ağzını açmadan çıktı. Cordelia yalnız kalınca ölen bilim adamına baktı. Çenesi masanın kenarına dayanmış kolları iki yana sarkmıştı. Yazı

masasının üstünden birini gözetlediği izlenimini uyandıran biçimsiz bir duruş. Gözlere bakamıyordu ama hiçbir şey hissetmediğinin farkındaydı; ne kin, ne öfke, ne de acıma. Masaya yığılan ölüyle gözlerinin arasında ayak parmakları acına-sı bir biçimde yere dönmüş, başı yana kaykılmış, gövdesi olağandışı bir ölçüde uzamış olan başka bir görüntü vardı. Açık pencereye

gitti,'tanımadığı bir odada bekletilen bir konuk gibi bahçeyi seyretti. Dışarısı

ılık ve çok sessizdi. Açık camdan içeri gelen gül kokusu bazen baygın denecek kadar güçlü, bazen yarı yarıya unutulmuş bir anı kadar uçucuydu.

Zamanın durur gibi olduğu bu huzurlu süre yarım dakika geçmeden sona ermişti. Cordelia plan yapmaya koyuldu. Clandon cinayetini düşündü.

Bernie'yle ikisinin Epping ormanında, devrilmiş bir ağaç kütüğünün üstüne oturup piknik yemeği yedikleri günü hatırladı. Hatırlamasıyla birlikte taze ekmeğin, tereyağının, peynirin ve toprağın keskin, mantarsı kokusunu duyar gibi oldu. Bernie tabancayı ağaç gövdesinin üstüne bırakmış, peyniriyle ekmeğini gevelerken sormaya baylamıştı. "Kendini sağ kulağının arkasından vuracak olsan nasıl yaparsın? Hadi bakalım, Cordelia, göster."

Cordelia tabancayı sağ eline almış, işaret parmağını tetiğe dayamış, biraz zorlanıp kolunu iyice arkaya atarak namluyu boynuna dayamıştı. "Böyle mi?" Bernie, "Öyle değil," demişti. "Tabanca kullanmaya alışıksan öyle yapmazsın. Bayan Clandon da aynı hataya düştü. O yüzden ipi boylayacaktı

az kalsın. Beylik tabancasıyla sağ kulağının arkasından vurmuştu kocasını.

Olaya intihar süsü vermek istemişti. Gel gör ki tetiğe adamın yanlış

parmağını bastırmıştı. Kocası gerçekten kendini vursaydı kabzayı tersinden tutarak avucunun içine alır, tetiği başparmağıyla çekerdi. O cinayeti hiç

unutmam. Bizim Baş Müfettişle birlikte çalıştığım ilk cinayet olayıydı.

Bayan Clandon sonunda itiraf etmişti." "Kadın ne oldu, Bernie?" "Müebbet.

İntihar süsü vermeye kalkışmasaydı jüriyi kaza sonucu ölüm olduğuna inandırabilirdi belki. Binbaşı Clandon'ın matah mal olmadığı mahkemede anlaşılmıştı çünkü. Herkes kadından yana çıkmaya hazırdı.

Bayan Leaming kazayla öldürdüm diyemezdi oysa. Mark'ın ölümüyle ilgili gerçekler açığa çıkarsa hiç diyemezdi.

Bayan Leaming de odaya dönmüştü. Bir çift pamuklu eldiven getirmişti.

Cordelia, "En iyisi siz dışarıda bekleyin," dedi. "Görmediğiniz şeyleri unutmak zorunda kalmazsınız çünkü. Antrede karşılaştığımızda nereye gidiyordunuz?"

"Kendime bir içki hazırlayacaktım. Bir viski."

"Öyleyse siz içkinizi hazırlayıp yatak odanıza giderken ben de çalışma odasından çıkıyor olacağım. Bir kere daha karşılaşacağız. Siz şimdi bir içki hazırlayın ve antredeki masaya bırakın. Polisler böyle ayrıntılara dikkat etmeyi öğrenirler."

Yalnız kalınca Cordelia tabancayı eline aldı yine. Şimdi, o madeni nesnenin ağırlığı tiksinti veriyordu. Nasıl olmuş da daha önce silaha zararsız bir oyuncak gözüyle bakmıştı? Bayan Leaming'in parmak izlerini yok etmek için her tarafını mendiliyle sildi, sonra da eline aldı. Silah onundu, üstünde ölen adamın parmak izleriyle birlikte onunkilerin de bulunması gerekirdi.

Tabancayı yeniden masaya bırakıp eldivenleri giydi. İşin en zor yanı buydu.

Silahı ucundan tutup hareketsiz elin yanına götürdü. Başparmağı sıkıca tetiğe bastırdı, sonra da kabzayı avuç içine koyup parmaklan kıvırdı. Son olarak parmakları açıp silahın düşmesini sağladı. Halıya çarpan tabanca boğuk bir ses çıkardı. Elindeki eldivenleri sıyırıp Bayan Leaming'i bulmak üzere antreye çıktı ve kapıyı usulca kapadı.

"Alın, bunları yerlerine koyun. Polisler ortada görmesinler."

Bayan Leaming'in eldivenleri yerine koyup dönmesi yalnızca bir-iki dakika sürdü. O dönünce, Cordelia, "Şimdi nasıl hareket edeceğimizi tasarlayalım,"

dedi. "Siz jçkinizi hazırlayıp dönerken benim çalışma odasından çıktığımı

görüyorsunuz. Sir Ronald'ın yanında iki dakikadan fazla kalmamıştım. Viski bardağını antredeki masaya bırakıyor, beni kapıya kadar geçiriyorsunuz.

Bana bir şeyler soruyorsunuz. Ne sorarsınız?"

"ücretiniz ödendi mi?"

"Hayır. Paramı yarın sabah alacağım. İşi bitiremediğime üzgünüm. Sir Ronald'a soruşturmayı sürdüremeyeceğimi bildirdim."

"Nasıl isterseniz, Bayan Gray. Sizi tutması saçmaydı zaten."

Sokak kapısının eşiğindeydiler. Bayan Leaming ansızın dönerek normal tavrıyla konuştu:

"Bilmen gereken bir şey var. Mark'ı bulan, olaya intihar süsü veren bendim.

Günün daha erken bir saatinde telefon edip ona uğramamı istemişti. Lunn yanımda olduğu için dokuzdan önce gidemedim. Onun herhangi bir şeyden kuşkulanmasını istemiyordum."

"Mark'ı bulduğunuzda siz bir şeyden kuşkulanmadınız mı?" Perdeler çekilmiş olduğu halde kapı açıktı. Ruj ortada yoktu."

"Bu gece kapının dışında durup sizin konuştuklarınızı duyuncaya kadar hiçbir şeyden kuşkulanmadım. Cinsel sapkınlıklar konusunda hepimiz pek bilgiliyiz artık. Mark'ı o durumda gördüm ve gördüklerimi olduğu gibi kabul ettim. Çok korkunçtu ama ne yapmam gerektiğini biliyordum. Biri gelecek diye ödüm kopuyordu, çok hızlı çalıştım. Mutfakta mendilimi ıslatıp dudaklarını sildim. O ruj hiç çıkmayacak sandım! Sonra üstündeki çamaşırları çıkardım, bir iskemlenin üstünde duran blucini giydirdim.

Ayakkabı giydirmeye kalkışmadım. O anda pek önemli görünmedi bu. İşin en zor yanı ihtihar mektubunu yazmaktı. Blake'in kitabını yanından ayırmadığını biliyordum, oradan bir alıntı yapmanın sıradan bir intihar mektubunda daha inandırıcı olabileceğini düşündüm. Ortalık öyle sessizdi ki daktilo müthiş bir gürültü yapıyormuş gibi geldi. Birinin sesi duyacağından korkuyordum. Günceye benzer bir şey tutuyormuş Mark. Yazdıklarını

okuyacak zaman yoktu. Şömineye atıp yaktım. İç çamaşırlarıyla çıplak kadın resimlerini de laboratuvarın çöp fırınında yakmak üzere buraya getirdim."

"Resimlerin birini bahçede düşürmüşsünüz. Dudak boyasını da tam olarak temizleyememişsiniz. Küçük bir iz kalmış."

"Oradan anladınız demek!"

Cordelia sesini çıkarmadı. Ne olursa olsun, Isabelle de Lasterie'nin adını

karıştırmayacaktı bu işe.

"Oraya giden kişinin kim olduğunu bilmiyordum ama sizi düşündüm. Dört nedenle. Siz Mark'ın ölümünü soruşturmamı istemiyordunuz, İngiliz edebiyatı okumuştunuz, dolayısıyla kitaptan kopya ettiğiniz pasajı nerede bulabileceğinizi bilirdiniz. Daktilo kullanmakta ustasınız. O yazının sonlarına doğru Mark'tn elinden çıktığı izlenimini yaratmak için çaba harcanmıştı gerçi; ne var ki bir amatörün yazısı olduğunu sanmıyordum. Bir de, ben Garforth House'a ilk geldiğimde intihar mektubunu sordum, siz de pasajı ezberden okudunuz. Ve daktiloda yazılandan on kelime fazlasını

okudunuz. Kâğıdı polis merkezinde gördüğüm gün fark ettim bunu. O sizi ele verdi. Elimdeki en sağlam kanıt buydu."

Mini arabanın yanındaydılar artık. İkisi de durdular.

Cordelia, "Daha fazla gecikmeden polisi aramalıyız," dedi. "Silah sesini birisi duymuş olabilir."

"Sanmam. Köyden epey uzaktayız. Silah sesini şimdi mi duymuş olacağız."

"Evet, şimdi duyacağız." Bir an duralayıp, "Bu neydi?" diye sordu. "Silah sesine benziyordu."

"Silah sesi olamaz. Bir arabadır. Egzos patlamıştır."

Kötü bir oyuncu gibi konuşuyordu Bayan Leaming. Tutuktu, inandırıcı

olmaktan uzaktı. Ama ne diyeceğini biliyordu ve unutmayacaktı.

"Geçen araba yok ki. Üstelik ses evden geldi."

Göz göze geldiler, sonra da koşarak gidip antreye girdiler. Bayan Leaming çalışma odasının kapısını açmadan önce durup Cordelia'nın yüzüne baktı.

Ardından, "Vurulmuş!" diye haykırdı. "Hemen gidip polise telefon edeyim."

Cordelia karşı çıktı.

"İnsan öyle demez. Düşünce biçiminizi değiştirin. Önce gidip cesede bakacaksınız, sonra da 'Kendini öldürmüş!' diyeceksiniz."

Bayan Leaming sevdiği erkeğin cesedini duygusuzca gözden geçirmiş

çevresine bakmıyordu. Rolünü unutmuştu.

"Sen burada neler yaptın?" diye sordu. "Parmak izi sorunu ne olacak?"

"Onu düşünmeyin. Ben o işi yoluna koydum. Sizin akılda tutmanız gereken bir tek şey var: Buraya geldiğimde yanımda bir tabanca olduğunu siz hiç

bilmiyordunuz. Sir Ronald tabancayı benden aldı. Siz silahı ilk kez şimdi gördünüz. Ben geldiğimde beni çalışma odasına getirdiniz, iki dakika sonra dışarı çıktığımda yine karşılaştık. Az önce konuştuğumuz gibi konuşarak arabama doğru yürüdük. Silah sesini duyduk ve buraya döndük. Bunların dışında kalan her şeyi unutun. Size soru sorduklarında bir şey uydurmayın, ayrıntı verip sözlerinizi süslemeye çalışmayın, hatırlamıyorum demeye çekinmeyin. Şimdi de polisi arayın bakalım." Üç dakika sonra açık kapının önünde durmuş polislerin gelmesini bekliyorlardı.

Bayan Leaming, "Onlar geldikten sonra birbirimizle konuşmamalıyız," dedi.

"Ve bundan böyle hiçbir yerde buluşmamalı, birbirimizle hiç

ilgilenmemeliyiz. Bu olayın bir cinayet olabilmesi için ikimizin arasında işbirliği bulunması gerektiğini onlar da bilirler. Oysa biz bundan önce bir tek kere karşılaştık ve birbirimizden pek hoşlanmadık. Niye işbirliği yapalım?"

Çok haklı, dedi Cordelia kendi kendine. Birbirimizden pek hoşlanmadık.

Elizabeth Leaming'in hapse girmesi umurunda değildi. O, Mark'ın annesinin hapse girmesini istemiyordu. Mark'ın ölümüyle ilgili gerçeğin açığa çıkmasını da istemiyordu. Bunun mantıksız bir duygu olduğunun farkındaydı. Mark için hiçbir şeyin önemi yoktu artık. Başkalarının onun hakkında ne düşündüğüne fazla önem veren bir genç de değildi. Ama Sir Ronald Callender onun ölüsünü kirletmişti, oğlanı - en iyi olasılıkla insanların acıma duygularına, en kötü olasılıkla alaylarına hedef etmek istemişti. Sir Ronald'a karşı cephe almıştı Cordelia. Adamın ölmesini istememişti. Tetiği o çekemezdi. Ama ölmüştü Sir Roland. Bundan ötürü

herhangi bir üzüntü duymadığı gibi, öcünün alınması, adaletin yerine gelmesi için çaba harcayamazdı. Bayan Leaming'in cezasız kalması bu tutumun sonucuydu. Yaz gecesinin karanlığına bakarak polislerin gelmesini beklerken yaptıklarının, bundan sonra yapacaklarının önemiyle doğruluğunu ilk ve son kez düşünüp kabul etti. Ve o günden sonra bundan ötürü en ufak bir pişmanlık duymadı.

Bayan Leaming, "Herhalde bana sormak istediğin şeyler vardır," diyordu.

"Bilmek de hakkındır sanırım. Soruşturma sonuçlandıktan sonra, sorgu yargıcının kararını izleyen ilk pazar, akşam duası saatinde King's College'in kilisesinde buluşalım. Orada karşılaşmamız bir rastlantı olabilir pekâlâ.

Birimizden biri hapse atilmamış-sa tabii."

Cordelia kadının yine yönetimi ele almaya başladığını ilgiyle fark etti.

"Atılmayız," dedi. "Sersemlik etmezsek bu iş çantada keklik."

Bir sessizlik oldu.

"Geciktiler," dedi Bayan Leaming. "Şimdiye kadar gelmiş olmaları

gerekirdi."

"Yakında gelirler."

Kadın ansızın bir kahkaha attı ve pek çok şeyi açıklayan bir buruklukla söylendi:

"Korkacak ne var sanki? Karşımızdakiler erkek altı üstü."

Sessizce beklediler. Farlar araba yolunu, yoldaki her çakıl taşını, çiçek tarhlarının çevresindeki bitkileri aydınlatmadan, morsalkımı bir ışık seline boğup bekleyenlerin gözlerini kamaştırmadan ,önce motor sesleri duyuldu.

Arabalar birer birer yaklaşıp evin önünde durdukça ışıklar da birer birer söndü. Otomobillerden çıkan karaltılar telaşsız, kararlı adımlarla yaklaştılar.

Antre, bazıları sivil giyimli olan iri yarı, donuk yüzlü erkeklerle dolmuştu birden. Cordelia bir duvar dibine çekildi, gelenleri karşılayıp alçak sesle açıklama yapan, çalışma odasının yolunu gösteren Bayan Leaming oldu.

Antrede üniformalı iki polis kalmıştı yalnızca. Onlar da kendi aralarında konuşuyor, Cordelia'yla hiç ilgilenmiyorlardı. İçeridekilerin işleri epey uzun sürmüştü. Herhalde çalışma odasından telefon etmiş olmalıydılar ki yeni yeni arabalar ve insanlar dayanıyordu kapıya. Önce siyah doktor çantasından ötürü kimliği hemen anlaşılan adli tabip geldi, polisin selamı

Cordelia'nın kimlik konusunda yanılmadığını ortaya koydu.

"İyi akşamlar, doktor. Şöyle gelin lütfen."

O adam bu sözleri kaç kere duymuştu kimbilir! Antreden geçerken Cordelia'ya kısaca göz attı. Saçı başı dağınık, şişman bir adamdı. Yüzü gözü

birbirine karışmış, uykudan uyandırılan bir çocuk gibi dudaklarını sarkıtmıştı. Onun arkasından fotoğraf makinesini, makinenin üç ayaklı

sehpasını yüklenen sivil fotoğrafçı, ardından bir parmak izi uzmanı ve polis yöntemlerini Berni-e'den öğrenmiş olan Cordelia'nın 'cinayet yerini inceleyecek uzmanlar' olabileceklerini tahmin ettiği iki sivil daha geldi.

Polisler olaya kuşkulu ölüm gözüyle bakıyorlardı demek. Bakmakta da çok haklıydılar. Zaten kuşkulu bir ölümdü.

Evin reisi ölmüş, ama ev canlanmıştı sanki. Polisler fısıltıyla değil, ölümü kanıksamış insanların olağan ses tonlarıyla konuşuyorlardı. Her zamanki işlerini yapan profesyonel adamlardı onlar; uygulanması,gereken yöntemlere uyarak rahatça çalışıyorlardı. Şiddet eylemlerinin sonucu olan ölümlere alışıktılar, şiddet kurbanlarını görünce dehşete kapılmazlardı. Çok ceset görmüşlerdi; asfalttan kazınan cesetler, ambulanslara parçalar halinde taşınan cesetler, nehir yataklarından ağlarla ya da kancalarla çıkarılan cesetler, çamurlu toprakların altında bulunan çürümüş cesetler. Tıpkı doktorlar gibi, onlar da meslekten olmayanlara nazik davranır, ancak inceliklerinde bir küçümseme sezilirdi; edindikleri korkunç bilgileri kendilerine saklarlardı. İçerideki ölü, yaşarken önemli bir insandı.

Başkalarından daha önemli. Şimdi hiç önemi kalmamıştı ama hâlâ başlarına iş açabilirdi. Bu olayda daha fazla incelik ve daha fazla dikkat göstereceklerdi. Yine de, bu da her iş gibi bir işti işte.

Cordelia tek başına oturmuş bekliyordu. Yorgunluk bastırmıştı. Tek isteği başını masaya dayayıp uyuyabilmekti. Bayan Leaming'in antreden geçip salona gittiğini, yanında yürüyen polise bir şeyler anlattığını ya gördü, ya görmedi. Onlar da üstüne çok büyük gelen kazakla duvar dibinde oturan ufak tefek kıza hiç bakmadılar. Cordelia kendini zorlayarak uyanık kalmaya çalıştı. Neler söyleyeceğini biliyordu. Hepsi aklındaydı. Onu bir an önce sorguya çekip yatmasına izin verseler ne iyi olacaktı.

Soruşturmayı yürüten yetkililer ancak fotoğrafçıyla parmak izi uzmanı işlerini bitirdikten sonra çıktılar antreye. Biri ona yaklaştı. Daha sonra adamın yüzü bir türlü gözünün önüne gelmedi ama sesi kulağındaydı. Hiçbir duygu yansıtmamasına özen gösterilen, dikkatli, vurgulamasız bir konuşma.

Tabancayı gösteriyordu. Elinin kirinin bulaşmasını önlemek istercesine, avucuna serdiği mendilin üstüne koymuştu tabancayı.

"Bu ateşli silahı tanıyor musunuz, Bayan Gray?"

Ne tuhaf, dedi Cordelia kendi kendine, ateşli silah diyeceğine doğrudan doğruya tabanca dese olmaz mı sanki?

"Sanırım. Benim tabancam olduğunu sanıyorum."

"Emin değil misiniz?"

"Sir Ronald'ın da aynı marka bir tabancası yoksa benimki olmalı. Dört gün önce buraya ilk geldiğimde almıştı benden. Yarın sabah paramı öderken geri vereceğini söyledi."

"Bu eve ikinci gelişiniz demek."

"Evet."

"Sir Ronald'ı ya da Bayan Leaming'i daha önce tanır mıydınız?"

"Hayır. Sir Ronald bir iş vermek için beni buraya çağırmadan önce hiç

tanımazdım."

Soruşturma yetkilisi gitti. Cordelia başını duvara dayayarak biraz kestirdi.

Derken başka bir polis geldi. Yanında defterine not alan üniformalı bir polis de vardı. Yeni yeni sorular sordular, Cordelia hazırladığı hikâyeyi anlattı.

Söylenenleri not edip yorum yapmadan uzaklaştılar.

Yine uyumuş olmalıydı, uyandığında üniformalı, uzun boylu bir polis üstüne eğilmişti.

"Bayan Leaming mutfakta çay yapıyor, küçük hanım," dedi. "Ona yardım etmek istersiniz belki. Oyalanmış olursunuz."

Cordelia, cesedi götürecekler, diye düşündü.

"Mutfağın yerini bilmiyorum," diye karşılık verdi.

"Bilmiyor musunuz? Buranın yabancısısınız demek? Gelin, size yolu göstereyim."

Mutfak evin arkalarındaydı. Domates salçası, baharat ve zeytinyağı

kokuyordu, Cordelia'ya İtalya'da babasıyla birlikte yedikleri yemekleri anımsatmıştı. Bayan Leaming büyük bir dolaptan fincan çıkarıyordu.

Elektrikli çaydanlık çay suyunu kaynatmıştı bile. Onu getiren polis mutfakta kaldı. İkisini başbaşa bırakmayacaklardı demek.

"Yardım edebilir miyim?" diye sordu. Bayan Leaming ona bakmıyordu.

"Şu teneke kutuda bisküvi olacaktı," dedi. "Onları bir tabağa koyarsanız...

Süt buzdolabında."

Cordelia robot gibi hareket ediyordu. Süt şişesi elindeki buzlu bir silindirden başka bir şey değildi, bisküvi kutusunun kapağı yorgun parmaklarına karşı

koyuyordu. Kapağı açarken bir tırnağı kırıldı. Mutfağı gözden geçirdi, üstünde Azize Teresa'nın - yüz fazla uzun çizilip solgun göründüğünden azizlik mertebesine yükseltilmiş bir Bayan Leaming'e benziyordu - resmi bulunan bir duvar takvimi; sırtındaki küfelere yapma çiçekler, hüzünlü

yüzünün üstüne minyatür bir hasır şapka yerleştirilmiş olan bir seramik eşek; kahverengimsi yumurtalarla dolu büyük bir mavi kase.

Çaylar iki tepsiye kondu. Polis memuru büyüğünü Bayan Leaming'in ellerinden alıp antreye geçti. Küçüğünü yüklenen, annesine yardım etmesine izin verilen çocuklar gibi tepsiyi göğüs hizasında taşıyan Cordelia onu izledi. Polisler çay tepsilerinin çevresinde toplandılar. Cordelia da bir fincan çay alıp iskemlesine döndü.

Yine bir araba sesi duyulmuştu. Orta yaşlı bir kadın, bir adım arkasından yürüyen üniformalı şoförüyle birlikte antreye girdi. Cordelia yorgunluğunun yarattığı sis bulutlarının gerisinden kadının tiz, otoriter sesini duydu.

"Eliza, nedir bu durum! Korkunç bir şey. Benimle birlikte köşke gelmeni istiyorum. Hemen şimdi! Hayır, hiç laf dinlemem! Polis müdürü burada mı?"

"Hayır, Marjorie. Ama bu baylar da çok nazik davrandılar."

"Anahtarı onlara bırak. İşlerini bitirince kapıyı kilitlerler. Senin bu gece burada yalnız kalmana izin veremem!"

Gelen kadın polislere tanıtıldı, o otoriter sesin baskın olduğu birtakım konuşmalar geçti. Bayan Leaming konuğuyla birlikte yukarı çıktı. Küçük bir çanta ve koluna aldığı pardösüsüyle döndü, üniformalı şoför ve polis dedektifi kadınları arabaya bindirdi; birlikte gittiler. Kimse dönüp Cordelia'ya bakmamıştı.

Soruşturmayı yürüten müfettiş beş dakika sonra Cordeiia'ya sokuldu.

"Evi biz kapatacağız, Bayan Gray. Sizin de yerinize dönmenizin zamanı

geldi. Yine aynı yerde mi kalacaksınız?"

"Binbaşı Markland izin verirse birkaç gün daha kalacağım."

"Çok yorgun görünüyorsunuz. Sizi adamlarımdan biri götürsün. Yarın yazılı

bir ifadenizi almak isterim. Kahvaltıdan sonra hemen merkeze gelebilir misiniz? Yerini biliyor musunuz?"

"Evet, biliyorum."

Önce polis arabalarından biri yola çıktı, ardından da Mini. Cordelia'yı

götüren polis hızlı sürüyor, küçük araba köşe dönerken savruluyordu.

Cordelia başını koltuğa dayamıştı. Araba savrulurken zaman zaman polisin üstüne devriliyor, koluna değiyordu. Gömlekle oturuyordu adam. Cordelia ince pamuklu kumaşın altındaki kolun sıcaklığını hissetmekle rahatladığını

fark etti. Cam açıktı, yüzüne çarpan havanın sıcaklığını duyuyor, gökte kayan bulutları, doğu ufkunda yeni günün ilk belirtisi olan kızıllığı

görebiliyordu. Geçtikleri yol yabancı, zaman kesintiliydi sanki. Arabanın niye birdenbire durduğunu anlayamadı. Yol kıyısında ürkütücü bir karaltı

gibi yükselen çiti ve entipüften bahçe kapısını tanıması bir dakika sürdü.

Eve gelmişlerdi.

Polis, "Burası mı?" diye sordu.

"Evet, burası. Ama ben arabayı daha aşağıda bırakıyorum. İleride bir küme ağaç var, yoldan çekip oraya park edebilirsiniz."

"Peki, bayan."

Adam polis arabasının sürücüsüyle konuşmak için dışarı çıktı, iki araba da ağır ağır yol alarak ağaçlığa yaklaştı. Sonunda polis arabası da gitmiş, Cordelia bahçe kapısında yalnız kalmıştı. Arkadaki boylu otlar tahta kapının açılmasını güçleştiriyordu. İyice abandı ve sarhoş gibi sallanarak evin arkasına dolaştı. Anahtarı arka kapının kilidine sokması da biraz zaman aldı.

Neyse ki bu son işti. Tabancayı saklamak işi yoktu artık. Pencere-lerdeki selobantları gözden geçirmeye gerek yoktu. Lunn ölmüştü ve o yaşıyordu.

Orada kaldığı gecelerin her birinde eve yorgun dönmüştü ama hiç bu kadar yorgun olmamıştı, uyurgezer gibi yukarı çıktı, uyku tulumunun içine girecek gücü bile kalmadığından tulumu üstüne çekti. Gerisini bilmiyordu.

Sonunda - günlerce değil, haftalarca, beklemişler gibi geliyordu Cordelia'ya

- sorgu yargıcının karşısına çıktılar. Bu duruşma da Bernie'ninki kadar telaşsız, gösterişsiz ve resmiydi. Ancak ikisi arasında bir fark vardı. Burada, dışarının soğuğundan korunmak için salonun arkalarındaki sıralara sığınan bir avuç zavallı insan yerine, ağırbaşlı meslektaşlar ve dostlar, alçak sesle sürdürülen konuşmalar, fısıldaşan avukatlar ve polisler, önemli bir gün yaşandığı izlenimi vardı. Cordelia Bayan Leaming'le birlikte gelen kır saçlı

erkeğin kadının avukatı olduğunu tahmin etti. Adamın soruşturmayı yürüten müfettişle dostça ancak saygılı bir tavırla konuştuğunu, müşterisinin haklarını korurken hepsinin sıkıcı ama gerekli bir formaliteyi, pazar ayinleri kadar sıradan bir töreni yerine getirirlermiş gibi güvenli bir hava taşıdığını

gördü.

Bayan Leaming solgun görünüyordu. Cordelia'nın onu ilk gördüğü gün giydiği gri tayyörü giymişti yine. Bu kez başına siyah bir şapka, ellerine siyah eldiven geçirmiş, boynuna da siyah bir eşarp bağlamıştı. İki kadın birbirlerine bakmıyorlardı. Cordelia sıralardan birinin ucunda boş bir yer buldu, onun avukatı olmadığından oraya sıkıştı.

Bayan Leaming alçak sesle, sakin bir havayla ifade verdi. Sir Ronald'ın oğlunun ölümüne çok üzüldüğünü, Mark'ın bir derdi olduğunu fark etmediği için kendisini suçladığını anlattı. Bir gün olayı kurcalaması için özel bir dedektif tutacağını söylemiş, Bayan Leaming de Bayan Gray'le konuşup onu Garforth House'a getirmişti. Bayan Leaming kendisinin bu fikre karşı

olduğunu da belirtti. Ona kalırsa özel dedektifin çalışmalarından hiçbir sonuç alınmayacak, Sir Ronald'ın yarası boşu boşuna deşilmiş olacaktı.

Bayan Gray'in bir tabancası olduğunu, Sir Ronald'ın silahı ondan aldığını

bilmiyordu. İlk konuşmalarında sürekli olarak yanlarında kalmamıştı. Sir Ronald Bayan Gray'e oğlunun odasını gösterirken o Mark'ın resmini aramaya gitmişti. Fotoğrafı Bayan Gray istemişti.

Sorgu yargıcı yumuşak bir tavırla Sir Ronald'ı öldüğü gece neler olduğunu sordu.

Bayan Leaming Bayan Gray'in raporunu sunmak için saat on buçuktan az sonra eve geldiğini, o kapıyı çaldığında kendisinin antrede olduğunu anlattı.

Saatin geç olduğuna değinmişti ama Bayan Gray soruşturmaya son vermek, Londra'ya dönmek istediğini belirtmişti. Bunun üzerine o da Bayan Gray'i Sir Ronald'in çalışma odasına götürmüştü. Bayan Gray'in odada iki

dakikadan fazla kaldığını sanmıyordu. Sonra dışarı çıkmış, Bayan Leaming de arabasını bıraktığı yere kadar onunla birlikte gitmişti. Aralarında kısa bir konuşma geçmişti. Bayan Gray, Sir Ronald'in, çalışmalarının karşılığında ödenecek parayı almak için ertesi sabah gelmesini istediğini söylemişti.

Tabancadan hiç söz etmemişti.

Ölümünden yarım saat kadar önce polisler telefon etmişlerdi Sir Ronald'a.

Laboratuvar asistanı Chris Lunn'ın bir trafik kazasında öldüğünü

bildirmişlerdi. Hayır, Bayan Gray'i çalışma odasına götürürken bundan söz etmemişti; aklına gelmemişti. Silah sesini duyduğumuzda Bayan Gray'in arabasının yanında durmuş konuşuyorduk, diye sürdürdü. Kendisi sesin bir arabanın eg-zosundan geldiğini sanmıştı önce. Sonra evden geldiğini anlamıştı, ikisi birlikte içeri koşmuşlar ve Sir Ronald'in yazı masasının üstüne yığıldığını görmüşlerdi. Tabanca yere düşmüştü.

Hayır, Sir Ronald kendini öldürmek niyetinde olduğunu hiç belli etmemişti.

Chris Lunn'ın ölümü onu çok sarsmış olabilirdi ama bunu da belli etmemişti. Sir Ronald duygularını belli eden adam değildi. Son günlerde çok yorulmuştu, ayrıca da oğlu öldükten sonra başka bir insan olmuştu sanki. Yine de Bayan Leaming onun kendini öldürebileceğini aklından geçirmezdi.

Ardından polisler tanıklık ettiler. Profesyonel bir havayla konuşuyor, biz böyle şeyleri daha önce de gördük, bundan sonra da göreceğiz dercesine tanıklık ediyorlardı.

Sıra doktorlara gelmişti. Patolog, insan beynine sıkılan bir merminin yol açtığı anatomik hasarı ayrıntılarıyla açıklamaya başlayınca yargıç bile bu ayrıntıları gereksiz bulduğunu belli etti ve sordu:

"Polis tetiğin üstünde Sir Ronald'ın başparmağının izini, kabzada da avucunun bıraktığı izi bulduklarını açıkladı. Tanığı siz de dinlediniz. Siz bundan ne sonuç çıkarıyorsunuz?"

Patolog herhangi bir şeyden bir sonuç çıkarmasının beklenmesine şaşmış

gibi göründüyse de düşüncesini açıkladı. Sir Ronald tabancayı başına sıkarken tetiğe başparmağını dayamıştı. Onun görüşü sorulacak ve merminin giriş yeri göz önüne alınacak olursa, silahı tutmanın en rahat ve kolay yolu buydu.

Cordelia son tanık olarak çağırıldı ve yemin etti. Bayan Leaming'in yaptığının hata olup olmadığını epey düşünmüştü. Bazı günler, özellikle güneşli Paskalya günlerinde, kendine inançlı biri diyebilmeyi içtenlikle isterdi Cordelia; gelgelelim yılın geri kalan günlerinde ne olduğunu çok iyi bilirdi: Arada bir imana gelme eğilimi gösteren bir dinsiz. Şimdi de yalan yere yemin etme konusunu fazla ince eleyip sık dokumanın zamanı değildi.

Ayrıca günaha girmiş olması söyleyeceği yalanların ayıbını büyütecek değildi.

Sorgu yargıcı Cordelia'yı sözünü kesmeden dinledi. Salondakileri biraz şaşırttığının farkındaydı ama onu anlayışla dinlediklerini de görüyordu.

Manastırda geçirdiği altı yıl içinde farkında olmadan edindiği, babasını

kızdıran, başkalarından duyduğu zaman onu da sinirlendiren 'kibar takımı

ağzı' ve düzgün telaffuzu şimdi işine yarıyordu. Tayyörünü giymiş, başına bağlamak için bir de siyah eşarp almıştı. Sorgu yargıcıyla konuşurken

'efendim' demesi gerektiğini aklından çıkarmıyordu.

Bayan Leaming'in onun işe alınmasına ilişkin ifadesini doğruladıktan sonra sorgu yargıcının sorularını bekledi.

"Pekâlâ, Bayan Gray, Sir Ronald Callender'ın öldüğü gece neler olduğunu anlatın lütfen."

"Soruşturmayı yarıda bırakmaya karar, vermiştim, efendim. İşe yarayacak herhangi bir şey öğrenememiştim, öğrenilecek bir şey bulunduğunu da sanmıyordum. Mark Callender'ın ömrünün son haftalarını geçirdiği evde kalıyordum ve yaptığımın yanlış bir iş olduğunu düşünmeye başlamıştım. O

genç adamın özel hayatını kurcalayarak para kazanmaya çalışıyordum.

İçimden gelen bir sese uyarak işi bırakacağımı Sir Ronald'a bildirmek istedim. Arabayla Garforth House'a gittim. Saat on buçuktu. Geç olduğunu biliyordum ama sabah erkenden Londra'ya dönmek istiyordum. Bayan Leaming antredeydi, beni çalışma odasına götürdü."

"Sir Ronald'ı ne durumda bulduğunuzu da anlatın lütfen."

"Çok yorgun ve dalgın görünüyordu. İşi bırakmak istememin nedenini açıkladım. Duydu mu, duymadı mı bilmiyorum. Ertesi sabah gelip paramı

almamı söyledi. Masraflardan başka ücret istemediğimi, yalnız tabancamı

geri vermesini rica ettim. Beni başından savmak ister gibi elini sallayarak,

'Yarın sabah. Bayan Gray,' dedi. 'Yarın sabah."

"Siz de odadan çıktınız, öyle mi?"

"Evet, efendim. Bayan Leaming benimle birlikte arabama kadar geldi. Tam binip gideceğim sırada silah sesini duyduk."

"Çalışma odasında bulunduğunuz süre içinde tabancayı gördünüz mü?"

"Hayır, efendim."

Sorgu yargıcı önündeki bloknotu karalamaya başlamıştı.

Başını kaldırmadan, "Sir Ronald'ın nasıl olup da sizin tabancanıza el koyduğunu anlatın," diye söylendi.

En zor yerine gelinmişti. Neyse ki Cordelia epey prova yapmıştı.

Cambridge polisi çok dikkatliydi, aynı soruları üst üste birkaç kez sormuşlardı ona. Sir Ro-nald'ın tabancayı nasıl aldığını ezberlemişti artık.

Başmüfettiş Dalgliesh'in - duyduğunda dedektiflerden çok suçlular için geçerli sayılabileceğini düşündüğü - bir öğüdünü hatırladı: "Gereksiz

yalanlar söylemeyin. Doğru söz çok daha inandırıcıdır. En zeki katiller bir büyük yalan söyledikleri için değil, doğru söylemekle hiçbir şey kaybetmeyecekleri halde önemsiz ayrıntılarda gereksiz yalanlar söylemekten vazgeçmedikleri için yakalanmışlardır."

"Ortağım Bay Pryde," dedi. "Onun bir tabancası vardı ve silahıyla çok övünürdü. Kendini öldürdüğü zaman tabancanın bana kalmasını istediğini anladım. Tabancayla intihar edeceğine - ki o çok daha kolay olurdu -

bileklerini kesmişti."

Sorgu yargıcı başını kaldırıp sertçe baktı. "Ortağınız intihar ettiği zaman da orada mıydınız?" "Hayır, efendim. Ama onu ben buldum." Salondakilerin ona acıdıklarını gösteren bir mırıltı duyuldu.

"Tabancanın ruhsatsız olduğunu biliyor muydunuz?" "Hayır, efendim. Öyle olabileceğinden kyşkulanmış-tım gerçi. Büroda bırakmak istemediğin_ve/bana güven duygusu verdiği için bu işe gelirken yanımda getirmiştim. Ruhsatı olup olmadığını döner dönmez araştıracaktım. Silahı

kullanmayı hiç düşünmedim. Öldürücü bir silah olduğunu bile düşünmedim.

Ne var ki bu benim ilk isimdi ve Bernie tabancasını bana bırakmıştı.

Yanımda bulundurmak içimi rahatlatıyordu." "Anlıyorum," dedi yargıç.

Cordelia, gerçekten anlıyor, diye düşündü; salonda-kiler de anlıyorlar. Pek akla yakın olmayan bir açıklama yaptığından, doğru söylediğine inanıyorlardı. Şimdi yalan söylemeye başlayacak ve yine inanacaklardı.

"Sir Ronald'ın tabancayı sizden nasıl aldığını açıklayın lütfen."

"Garforth House'a ilk gittiğimde Sir Ronald bana oğlunun odasını

gösteriyordu. Dedektiflik bürosunda tek başıma çalıştığımı biliyordu, bunun bir kadın için zor, biraz da korkulu bir iş olup olmadığını sordu. Ben de ortağımın tabancasını yanımda taşıdığım için korkmadığımı söyledim.

Kendisine yahut başka insanlara zarar verebilecek durumda olan birini işe alamayacağını söyledi. O sorumluluğu üstlenemezmiş. Tabancayı da aldı, mermileri de."

"Tabancayı ne yaptı peki?"

Cordelia bu soruya verilecek karşılığı inceden inceye düşünmüştü. Sir Ronald silahı eline alıp aşağı götür-seydi Bayan Leaming görmüş olurdu.

Mark'ın odasındaki bir çekmeceye koydu diyebilmek isterdi ama Mark'ın odasındaki masanın çekmecesi olup olmadığını hatırlamıyordu.

"Tabancayı alıp odadan çıktı," dedi. "Nereye götürdüğünü söylemedi. Bir dakikalığına çıkıp döndü. Sonra da aşağı indik."

"Ve Bayan Leaming'le ikiniz Sir Ronald'ın cesedini buluncaya kadar tabancayı bir daha görmediniz, öyle mi?"

"Hayır, efendim."

Cordelia son tanıktı. Kararın verilmesi uzun sürmedi. Sorgu yargıcı Sir Ronald'ın titizliğine uygun düşecek, bilim adamı kafasının hoşuna gidecek bir ifadeyle açıklamıştı kararı. Sir Ronald Callender'ın hayatına kendi eliyle son verdiği anlaşılmış, ancak akli dengesinin yerinde olup olmadığı

belirlenememişti. Yargıç ateşli silahların tehlikeleri konusunda kısa bir söylev çekti. Salondakiler tabancanın adam öldürebileceğini öğrendiler.

Ruhsatsız tabancaların adam öldürme olasılığı daha da büyüktür demeye getirdi. Cordelia'ya herhangi bir suçlama yöneltmediyse de bunu yapmamak için kendini zor tuttuğu belliydi. Ayağa kalktı, salondakiler de onunla birlikte kalktılar.

Yargıç kürsüden inince herkes küçük gruplar halim de toplanıp fısıldaşmaya başlamıştı. Bayan Leaming'in çevresi sarıldı. Cordelia onun birçok kişiyle el sıkıştığını, başsağlığı dileklerini kabul ettiğini, Sir Ronald için bir anma töreni düzenlenmesine ilişkin önerilere kulak verdiğini gördü. Bayan Leaming'den kuşkulanabileceklerini düşünmekle aptalhk etmişti. Oysa

kendisi suçlu gibi bir kenarda duruyordu. Polislerin onu ruhsatsız tabanca taşımakla suçlayacaklarını biliyordu. Başka türlü yapamazlardı. Evet, cezalandınlsa bile hafif bir ceza yiyecekti ama, ömrünün sonuna kadar saflığından ve dikkatsizliğinden ötürü İngiltere'nin önde gelen bilim adamlarından birinin ölümüne yol açan kız olarak tanınacaktı.

Hugo'nun dediği gibi, Cambridge'de, intihar eden herkes parlak zekâ

sayılıyordu. Bu kez olacaklar belliydi. Sir Ronald ölmesiyle birlikte dahi düzeyine yükselecekti.

Kimsenin dikkatini çekmeden mahkemeden çıktı. Hugo kapıda beklemiş

olmalıydı. Cordelia'nın adımlarına ayak uydurmuştu hemen.

"Nasıl gitti?" diye sordu. "Ölüm senin peşini bırakmıyor doğrusu."

"İyi gitti sayılır. Ben ölümün peşini bırakmıyorum sanırım."

"Gerçekten kendini öldürdü ha?"

"Evet. Kendini öldürdü."

"Senin tabancanla mı?"

"Salona girseydin öğrenirdin. İçeride göremedim se-. ni."

"İçeride değildim. Bir öğretmenle işim vardı. Ama haber çabuk yayılıyor.

Takma kafanı! Sir Ronald Callen-der buradakilerden bazılarının sandığı

kadar önemli biri değildi."

"Sen onu hiç tanımıyordun. Bir insandı ve öldü. Bu her zaman önemli bir gerçektir."

"Aslında değildir biliyorsun. Ölümü, bir insanın en önemsiz yanıdır. Joseph Hall'ın ne dediğini hatırla. 'Doğuşumuzun kapısınrölüm açar, beşiğimiz

mezarda yatar.' O da kendi ölüm saatini ve silahını kendi seçti. Kendinden bıkmıştı herhalde. Ondan bıkanların sayısı da az değildi."

Yan yana yürüyorlardı. Cordelia nereye gittiklerini hiç bilmiyordu. Ona şu anda gerekli olan yürümekti yalnızca. Hugo'nun arkadaşlığını da sıkıcı'bulmuyordu.

"Isabelle nerede?" diye sordu.

"Isabelle, Lyons'daki yuvasına döndü. Babası dün beklenmedik bir biçimde çıkıp geldi ve matmazelin aldığı parayı hak etmediğini gördü. Kızının Cambridge'de yaptığı çalışmalardan onun umduğundan çok daha az - ya da çok daha fazla - şey öğrendiğini de anladı. Sen isabelle için üzülme. O

güvende artık. Polisler onu sorguya çekmek için Fransa'ya kadar gitmeyi göze alsalar bile - ki niye alsınlar? - babası kızının çevresine avukatlardan duvar örer. Babacık şu ara İngiliz erkeklerini yarım kaşık suda boğabilir."

"Ya sen? Biri Mark'ın nasıl öldüğünü sorarsa anlatmazsın değil mi?"

"Sen beni ne sanıyorsun? Sophie, Davie ve ben güvenilir insanlarız. İş temel konulara geldi mi benden daha güvenilir adam bulamazsın."

Cordelia, keşke temel konuların dışında da biraz güvenilir olabilseydin, diye düşündü.

"Isabelle'in gittiğine üzüldün mü?"

"üzüldüm sayılır. Güzellik insanın aklını karıştırıyor, sağduyusunu sabote ediyor. Ben Isabelle'in aslında nasıl bir kız olduğunu kabul etmezdim asla.

O cömert, tembel, aşırı sevecen ve aptal bir kız. Bense onun kadar güzel bir dişinin hayatla ilgili bazı sezgileri, zekânın üstünde bir bilgeliği olacağını

sanmıştım. O güzel ağzını her açışında hikmet saçacağını. Ömrüm boyunca onu seyredip hikmet saçmasını bekleyebilirdim. Oysa o giyim kuşamdan başka hiçbir konuda iki çift laf edemiyordu."

"Zavallı Hugo!"

"Asla! Zavallı değilim, mutsuz da değilim. Mutluluğun sırrı, mantığının elde edemeyeceğini söylediği şeylerin peşinde koşmamaktır."

Cordelia, gençsin, paralısın, yeterince değilse de akıllısın ve yakışıklısın, diye düşündü; ölçüt buysa, senin mutlu olmaman biraz zor.

Delikanlının bir şeyler söylediğini duydu.

"Bir hafta on gün burada kalsan da sana kenti tanıtmama fırsat versen.

Sophie'nin boş bir odası var. Orada kalabilirsin.

"Sağ ol ama kalamam, Hugo. Londra'ya dönmek zorundayım."

Aslında Londra'nın hiçbir çekiciliği yoktu onun için; ancak Hugo'yla gezecekse Cambridge'in de hiçbir çekiciliği olmayacaktı. Onun bu kentte kalmasının tek bir nedeni vardı. Pazar akşamı Bayan Leaming'le buluşuncaya kadar küçük evde yaşayacaktı. Ondan sonra da Mark Callender dosyası kapanmış olacaktı.

Pazar akşamı ayin bitince, dünyanın en iyi korolarından birinin söylediği kilise müziğini dinlemiş olan cemaat ayağa kalktı ve büyük bir coşkuyla son ilahiye katıldı. Cordelia da ayağa kalkarak onlarla birlikte ilahi söyledi.

Zengin oymalı mihraba yakın bir sıranın ucuna oturmuştu. Korodakilerin kırmızı-beyaz giyecekleri göz alıyor, titreyen mum alevleri aydınlık daireler çiziyor, yüksek mihrabın üstündeki Rubens tablosunun iki yanında ince ve upuzun iki mum yanıyordu, uzaktan bakıldığında, tablo kırmızıların, mavilerin ve altın yaldızın bulanık bir karışımı gibi görünüyordu o ışıkta.

Cemaat kutsandı, son amin de falsosuz seslendirildi ve koro vakur adımlarla koro yerinden çıkmaya başladı. Güneye bakan kapılar açılınca günışığı

kilisenin içine dolmuştu. Ayine gelen fakülte öğrencileri dağınık gruplar halinde çıkıyor, kiliseye gelirken giydikleri cüppelerin altında çizgili kadifeler, kumlu yün pantolonlar görünüyordu. Koca org Bach'ın görkemli füglerinden birine başlamadan önce ciğerlerini şişiren bir hayvan gibi kükredi. Cordelia yerinde oturuyor, dinliyor ve bekliyordu. Cemaat da

ortadaki geçitten kapıya akmaya başlamıştı. Parlak renkli yazlık basmalar giyen, aralarında fısıldaşan küçük topluluklar, pazarlık takım elbiseleriyle gelen ağırbaşlı genç erkekler, ellerindeki kent kılavuzlarını sıkı sıkı tutan, dikkati çeken fotoğraf makineleriyle dolaştıkları için hafif bir utanç duyan turistler, sakin, neşeli yüzleriyle rahibeler.

Bayan Leaming kilisede kalan son kişilerden biriydi. Gri keten elbise ve beyaz eldiven giymişti, başı açıktı. Kilisenin içi serin olduğundan omzuna beyaz bir hırka almıştı. Yalnız geldiği, kimsenin onu izlemediği belliydi; dolayısıyla, Cordelia'yı görünce şaşırmış gibi yapması gereksiz bir önlemdi herhalde. Kiliseden birlikte çıktılar.

Kapının dışındaki çakıllı yol tıklım tıklımdı. Fotoğraf makinelerini ve makinelerin çeşitli aksesuarlarını boyunlarına asan bir Japon grubu akşam sohbetine dalanların mırıltılarına kendi dillerinin tiz sesli, kesintili takırtısını

ekliyorlardı. Cam ırmağının gümüş ışıltıları o noktadan görünmüyordu ama, karşı kıyıda sandalları sırıklarla iten, belden aşağısı yokmuş gibi duran insanlar bir kukla gösterisi yaparcasına akıp gidiyor, sırıkları kaldırıp indirdikçe, kollarını arkaya uzatıp nehir yatağına bastırdıkça töresel bir dansa katıldıkları izlenimini uyandırıyorlardı. Kilisenin geniş çimenliğine hiçbir gölge düşmüyordu; çimenler yeşil rengin özüydü sanki. Cüppesi ve püsküllü kepiyle yaklaşan zayıf, yaşlıca bir öğretim üyesi çimenlerin üstünde aksayarak ilerliyor, rüzgâr esip cüppesinin bol kollan havalandıkça kanat çırpan dev boyutlu bir kargaya benziyordu. Bayan Leaming soru sorulmuş gibi açıkladı:

"O adam profesördür. Dolayısıyla ayaklan kutsal çimenleri kirletmez."

Gibbs Building'in yanından geçtiler. Sçssjzlik içindeydiler. Cordelia Bayan Leaming'in ne zaman konuşmaya başlayacağını merak ediyordu. Kadının ilk sorusu hiç beklemediği bir soruydu.

"Yürütebileceğine inanıyor musun?"

Cordelia'nın şaşkınlığını fark edince sabırsızca açıkladı:

"Dedektiflik bürosundan söz ediyorum. Tek başına yürütebilecek misin?"

"Denemek zorundayım. Bildiğim tek iş bu."

Bernie'ye duyduğu yakınlıkla bağlılığı açıklamaya, duygularını haklı

göstermeye çabalamaya niyeti yoktu. Kendisine açıklamakta bile zorluk çekiyordu.

"Masrafların çok yüksek."

Bir mahkeme kararı gibi dile getirilmişti bu yargı.

"Büronun ve arabanın masraflarından mı söz ediyorsunuz?"

"Evet. Sizin işte, tek bir kişinin masrafları karşılayacak kadar kazanç

sağlayabileceğini sanmıyorum. Aynı anda hem büroda oturup müşteri beklemen ve büronun işlerini yürütmen, hem de dışarıda dolaşıp soruşturma yapman olanaksız. Öte yandan adam tutacak durumda olduğunu da sanmıyorum."

"Şu anda değilim. Fono-sekreter hizmeti yeren şirketlerden biriyle anlaşmayı düşünmüştüm. Büroyu arayanlar sorun olmaktan çıkar böylece.

Gerçi müşteriler genellikle kendileri gelip konuşmak isterler.

Müşterilerimden yaptığım masrafların karşılığında aldığım para beni geçindirmeye yetse, ücretimi de masrafları karşılamak için kullanırım."

"Ücretin olursa tabii."

Buna söylenecek söz yoktu. Birkaç saniye konuşmadan yürüdüler.

Ardından, "Hiç değilse burada yaptığın işin ücretini alacaksın," dedi Bayan Leaming. "Ruhsatsız tabanca taşımanın cezasını o parayla ödeyebilirsin. İşi avukatıma bıraktım. Yakında sana bir çek yollayacaktır."

"Bu işten ücret almak istemiyordum."

"Onu anlayabilirim. Ronald'a söylediğin hak gözetmek ilkesinden ötürü

herhalde. Yine de kuşku uyandırmamak için paranı alman gerekir. Otuz sterlini yeterli bulur musun?"

"Elbette. Teşekkür ederim."

Çimenliğin ucuna gelmiş, King's Köprüsü'ne doğru yürüyorlardı.

Bayan Leaming, "Ömrüm boyunca sana minnet duymak zorundayım," diye söylendi. "Bu benim alışık olmadığım bir durum. Hoşuma gittiğinden de emin değilim."

"Bunun üzerinde durmayın. Ben sizi değil, Mark'ı düşünüyordum."

"Ben de ilahi adaletin yerine gelmesi için ya da ona benzer soyut bir kavram uğruna sanmıştım."

'"Soyut kavramlar aklıma bile gelmedi. Bir insanı düşünüyordum ben."

Köprüye gelmişlerdi. Korkuluğun üstünden eğilip ışıltılı sulara baktılar.

Birkaç saniye için, köprüye ulaşan patikalarda gelen giden görünmedi.

Bayan Leaming, "Gebe taklidi yapmak hiç zor değildir," diye başladı. "Bol bir korse takarsın, gerekli yerlere bir şeyler tıkarsın. Bir kadın için biraz aşağılayıcı bir durumdur gerçi. Özellikle de kısır bir kadın için. Ama zor değildir. Hele onu yakından gözleyenler yoksa. Evelyn de gözden uzak yaşıyordu. Her zaman utangaç, içine kapalı bir kadındı. Hamileliği konusunda da utangaç davranması beklenirdi. Garforth House'un onun karnını ok-1 şayan, ürküntü veren doğum "hikâyeleri anlatan dost ve akrabalarla dolup taştığı söylenemezdi. Pilbeam denen o aptaldan kurtulmak zorundaydık tabii. Ronald kadının gidişini sahte gebeliğin yan çıkarlarından biri olarak gördü. Kendisine hâlâ akıllı ortaokul öğrencisi Ronnie Cal-lender gibi davranılmasından bıkmıştı."

Cordelia, "Bayan Goddard bana Mark'ın annesine benzediğini söylemişti,"

dedi.

"Hiç şaşmam. Duygusal olduğu kadar aptal bir kadındı."

Cordelia karşılık vermedi. Bayan Leaming birkaç saniyelik bir suskunluğun ardından sürdürdü.

"Londra'daki bir uzman hepimizin çoktan tahmin ettiği bir şeyi, yani Evelyn'in kısır olduğunu açıkladığı günlerde ben de Ronald'ın çocuğuna hamile kaldığımı anlamıştım. Çocuğu doğurmak istiyordum. Ronald bir oğlum olsa diye yanıp tutuşuyor, Evelyn'in babası torun diye deli oluyordu.

Evelyn doğurursa yarım milyonu gözden çıkaracağına bile söz vermişti. Her şey çok kolay oldu. Ben öğretmenliği bırakıp Londra'ya yerleştim, Evelyn babasına hamile olduğunu bildirdi. George Bottley'ye öyle bir oyun oynamak ne Roland'ı üzmüştü, ne de beni. O herif, kendi sülalesinden biri yönetimi ele almazsa dünyanın batacağını sanan kendini beğenmiş zorbanın biriydi. Aldatmacayı kendisi bile destekledi. Evelyn'e çekler yağmaya başladı. Her mektubunda kızının en iyi doktorlara gitmesini, kendisine çok iyi bakmasını, güneşli bir ülkede tatil yapmasını söyleyip duruyordu. Evelyn İtalya'yı çok severdi. İtalya'ya gidip gelmek planımızın bir parçası oluverdi.

Her iki ayda bir Londra'da buluşur, üçümüz birlikte Pisa'ya uçardık. Ronald Floransa'nın dışında küçük bir villa kiralardı. Oraya yerleşince ben Bayan Callender olurdum, Evelyn benim adımı alırdı. Hizmetçi sabah gelip akşam giderdi ve pasaportlarımızı incelemesi için hiçbir neden yoktu. Çevre halkı

bize alışmıştı. Benim sağlık kontrollerimi yapan doktor da öyle. Halk, doğumu çok yakın olan bu İngiliz leydisinin ülkelerini bu kadar çok sevmesinden, böyle sık sık gelip gitmesinden gurur duyuyordu bayağı."

Cordelia, "Nasıl yapabildi?" diye sordu. "Kocasının çocuğunu doğuracağınızı bildiği halde sizinle aynı evde yaşamaya, sizi yan yana görmeye nasıl katlanabildi?"

"Ronald'ı çok sevdiği, ondan ayrılmaya dayanamayacağı için katlandı.

Kadın olarak, hayatta pek başarılı olamamıştı. Kocasını da kaybederse elinde ne kalacaktı? Baba evine dönemezdi. Ayrıca da ona bir rüşvet

vermeye hazırdık. Çocuk onun olacaktı. Anlaşmaya yanaşmazsa Ronald onu boşayıp benimle evlenmeye bakacaktı."

"Ben olsam onu bırakır, el kapılarında yer silmeye razı gelirdim."

"Yer silmekte herkes senin kadar becerikli olmayabilir. Herkes senin kadar gururlu da değildir. Evelyn dindar bir kadındı. Dolayısıyla kendini aldatmaya alışıktı. O olayda da kendini kandırdı ve çocuk' için en doğru olanı yaptığımıza inandı."

"Ya babası? O hiç kuşkulanmadı mı?"

"Babası onun dindarlığından nefret ederdi. Öteden beri etmişti. Bir yandan onun dindarlığından yakınırken bir yandan kızının bir aldatmacaya alet olacağını düşünemezdi. Ayrıca da torun diye deli oluyordu. Çocuğu kızından başka birinin doğurmuş olabileceği aklından geçmezdi. Doktor raporları da vardı. İtalya'da yaptığımız üçüncü yolculukta Doktor Sartori'ye Bayan Callender'in - yani benim - babasının kızının sağlığından endişe ettiğini anlatmıştık. Bizim isteğimiz üzerine, Bay Bottley'ye kızının hamileliğinin nasıl ilerlediğini anlatan raporlar yazdı. Bebek doğmadan bir hafta önce Floran-sa'ya gittik. Mark orada doğdu, doğum tarihinde birkaç

günlük bir değişiklik yaptık. Böylece Evelyn zamanından önce doğurmuş

gibi göründü. Yoksa doğuma üç beş gün kala yolculuğa çıkmasını

açıklayamazdı. Doktor Sartori işini bilen bir hekimdi, buraya sağlıklı bir bebek ve Mark Callender adına çıkarılmış bir nüfus cüzdanıyla döndük."

Cordelia, "Dokuz ay sonra da Bayan Callender öldü," diye mırıldandı.

"Düşündüğün buysa, onu Ronald öldürmedi. Senin sandığın gibi bir canavar değildi. O zamanlar değildi hiç değilse. Yine de, bir anlamda kadının ölümüne yol açan bizdik. O beceriksiz budala Gladwin'den daha iyi bir doktor, bir uzman hekim çağırmamız gerekirdi. Ne var ki üçümüz de iyi bir hekimin Evelyn'in doğum yapmadığını anlayacağından korkuyorduk.

Evelyn de bizim kadar endişeliydi. Başka doktor istemem diye diretti.

Bebeğe çok bağlanmıştı çünkü. O öldü, cesedi yakıldı, biz de sonsuza kadar güven içinde yaşayabileceğimize inandık."

"Ölmeden önce Mark'a bir mesaj bırakmıştı. İncil'inin bir sayfasına yazdığı

birkaç harf. Kan grubunu açıklamıştı oğlana."

"Kan grubunun sorun yaratabileceğini biz de düşünmüştük. Ronald üçümüzün de kanını alıp kan gruplarımızı saptamıştı. Ama Evelyn ölünce o bakımdan kaygılanmaya gerek kalmadığını sandık."

Uzun bir sessizlik oldu. Cordelia patikalardan birinden inerek köprüye yaklaşan turist grubunu seyrediyordu.

"Ne tuhaftır ki Ronald oğlunu hiç sevmedi," diye sürdürdü Bayan Leaming.

"Dedesi çocuğa bayılıyordu. George Bottley hiç sorun çıkarmadı. Servetinin yarısını kızına bırakmıştı, o ölünce para otomatik olarak Ronald'a kaldı.

Mark yirmi beş yaşına geldiğinde ikinci yarısı onun olacaktı. Ama Ronald oğlunu hiç sevmedi. Benim sevmeme de izin verilmiyordu. Habire kazak örerdim çocuğa. O büyüdükçe giderek daha güzel yünlerle, daha zor, daha karışık desenlerle örmeye başladım. Zavallı Mark benim deli olduğumu düşünüyordu herhalde. Babasının bir türlü vazgeçemediği, yine de evlenmeye yanaşmadığı garip, mutsuz bir kadın."

"Kazaklardan birkaçı hâlâ evde duruyor. Eşyalarını ne yapmamı istersiniz?"

"Al götür. Birinin işine yarayacaksa ona ver. Yoksa kazakları söküp yeni bir şeyler mi örmem gerekir? İyi olur mu dersin? Boşa giden çabaların, yitirilen umutların, yaşanan acıların sembolik bir ifadesi olur mu?"

"Ben onları verecek birilerini bulurum. Ya kitapları?"

"Onları da yok et. Ben o eve bir daha giremem. Sen ne yaparsan yap."

Turist grubu iyice yaklaşmıştı ama kendi konularına dalmış gibi görünüyorlardı. Bayan Leaming cebinden bir zarf çıkarıp Cordelia'ya uzattı.

"Kısa bir yazı yazdım," dedi. "Her şeyi itiraf ettim. Mark'ın adını ağzıma almadım. Nasıl öldüğünü, senin neler öğrendiğini açıklamadım. Sen Garforth House'un kapısından çıkar çıkmaz Sir Ronald'ı öldürdüğümü, seni tehdit ederek yalanımı desteklemeye zorladığımı açıkladım yalnızca. Bunu emin bir yere koy. Günün birinde gerekli olabilir."

Cordelia zarfın üstüne kendi adının yazıldığını gördü. Açmaya yeltenmeden,

"Artık çok geç," dedi. "Yaptıklarımızdan ötürü pişmanlık duyuyorsanız daha önce konuşmanız gerekirdi. Dosya kapandı artık."

"Pişmanlık duymuyorum. İyi ki öyle yaptık. Ne var ki dosya kapanmış

olmayabilir."

"Kapandı ama! Mahkeme kararı çıktı."

"Ronald'ın çok güçlü dostları vardır. Her yerde etkili olabilirler. Ve -

yalnızca sahip olduklarını kanıtlamak için de olsa - zaman zaman güçlerini göstermeden duramazlar."

"Dosyanın yeniden açılmasını sağlayamazlar. Öyle bir şey yapılabilmesi için neredeyse parlemento kararı gerek!"

"Öyle bir şey yapmaya çalışacaklarını söylemiyorum. Ancak soru sorabilirler. Ciygun kişiler diye tanımladıkları makamlara uygun sözleri fısıldayabilirler, uygun kişiler her zaman bulunur. Onlar öyle iş görürler.

Öyle insanlardır."

Cordelia, "Ateşiniz var mı?" diye sordu ansızın.

Bayan Leaming soru sormadan, karşı çıkmadan çantasını açtı ve şık bir gümüş çakmak uzattı. Cordelia sigara içmezdi, çakmak kullanmaya alışık değildi. Fitilin alevlenmesi için çakmağı üç kez çakması gerekti. Sonra da köprünün korkuluğunun üstünden eğilip zarfın ucunu ateşe tuttu.

Güneşin ışığı daha güçlü olduğundan, zarfa yayılan alev görünmüyor, ateş kâğıdı kemirdikçe titrek, morumsu bir aydınlık ve kâğıdın karardığı görünüyordu yalnızca. Esinti yanık kokusunu alıp götürüyordu. Alevler parmaklarına değer gibi olunca yalımlanan zarfı elinden bıraktı ve bir kar tanesi gibi usulca düşerek Cam ırmağının sularına karışışını izledi.

"Sevdiğiniz erkek kendini "öldürdü," dedi. "Bizim akılda tutmamız gereken tek gerçek bu. Şimdi de, ileride de."

Sir Ronald Callender'ın ölümü konusunda başka bir şey konuşmadan akçaağaçların altında yürümeye koyuldular. Bir ara, Bayan Leaming kızı gözden geçirerek öfkeye benzer bir havayla, "Sen şaşılacak kadar iyi görünüyorsun," diye söylendi.

Cordelia bu hırçınlığın, orta yaşlı insanların, genç bedenlerin uğradıkları fiziksel hasarı çok çabuk onarmaları karşısında duydukları kıskançlıktan kaynaklandığını düşündü. Onun, Bernie'nin sinir bozucu bir şirinlikle 'gözler parlak, kuyruk dimdik' dediği duruma dönebil-rrıesi için bir gecelik uzun ve derin bir uyku çekmesi yetmişti. Sıcak bir banyo bile yapamadığı halde, sırtındaki ve omuzlarındaki sıyrıklar mikrop kapmadan kapanıp gitmişti.

Bayan Leaming'in durumunu kestiremiyordu. Platin rengi kısa saçlar yine kusursuzca biçimlendirilip kafatasını bir miğfer gibi sarmıştı, kadın ünlü bir adamın becerikli yardımcısı gibi görünmeye hâlâ önem verirmiş gibi, üstündeki elbiseyle yine serinkanlı, seçkin insan havasıyla duruyordu ama gözlerinin altı morarmış, solgun yüzünde hafif bir grilik belirmiş, alnındaki, ağzının kenarlarındaki belirsiz kırışıklıklar derinleşmişti. Yaşlı ve yorgun bir kadına benzemişti ilk kez.

King's Gate'ten geçip sağa saptılar. Cordelia orada bir yer bulup Mini'yi park etmişti. Bayan, Leaming'in Land Rover'ı daha ilerideydi. Kısaca el sıkıştılar, akşam ayininde karşılaşan iki tanıdık gibi, herhangi bir duygusallık göstermeden, resmi bir şekilde vedalaştılar. Bayan Leaming

gülümsememişti bile. Cordelia ağaçların altında ilerleyen uzun boylu, iri kemikli karaltıyı izledi. Bayan Leaming dönüp arkasına bakmadı. Bir daha birbirlerini görecekler miydi acaba? Topu topu dört kere karşılaştıklarına inanmak zordu. Cinsiyetlerinin dışında, hiçbir ortak yönleri yoktu. Yine de, Cordelia kadınca dayanışmanın ne kadar önemli olabileceğini çok iyi biliyordu şimdi. Sir Ronald'ın öldürülmesi bunu öğretmişti. Bayan Leaming'in dediği gibi, birbirlerinden hoşlanmamışlardı bile. Oysa ikisinin güvenliği de karşısındakine bağlıydı. Cordelia'nın, aralarındaki sırrın önemini düşündükçe korkuya kapıldığı dakikalar oluyordu. Neyse ki bunlar sayılı dakikalardı ve zamanla sayılan daha da azalacaktı. Geçen zaman her şeyin önemini azaltırdı. Bu kaçınılmazdı. Hayat sürüp gidecekti. Beyin hücreleri ölmedikçe ikisi de olayı tümüyle unutamazlardı ama bir gün, bir lokantada ya da tiyatroda, yahut bir metro istasyonunda birbirlerini uzaktan görürlerse, karşılarındaki yüzü tanımanın verdiği sarsıntı içinde, o olayı

gerçekten yaşayıp yaşamadıklarını düşünebilirlerdi. Şimdi, yargıcın verdiği kararın üstünden henüz dört gün geçmişken bile Sir Ro-nald'ın ölümü eskiye ait bir tablonun parçası haline gelmeye başlamıştı.

Küçük evde kalması için hiçbir neden yoktu artık. Belki de haftalarca kimsenin uğramayacağı odaları bir saate yakın süre uğraşıp temizledi.

Oturma odasındaki vazonun suyunu değiştirdi, üç gün sonra o çiçekler de ölecek ve kimse farkına varmayacaktı. Hâlâ yaşayan çiçekleri atmaya kıyamazdı yine de. Barakaya gitti, kokmuş türlüyle yarım şişe süte baktı.

Önce ikisini de tuvalete boşaltmayı düşündü. Gelgelelim onlar da kanıt sayılırdı. Artık kanıt göstermeye gerek kalmamışsa bile, ortadan kaldırılmaları doğru olmayabilirdi. Bernie'nin uyarısını duyar gibi oldu.

"Kanıtları asla ortadan kaldırmamalısın." Bu da Başmüfettişin saçtığı

incilerden biriydi. Adamın ağzından dökülen incilerin hesabı yoktu zaten.

Sonunda ikisinin de resmini çekmeye karar verdi. Tencereyi de, süt şişesini de mutfak masasının üstüne koydu, ışık ve objektif ayarı yapmaya özen gösterdi. Bu yararsız, hatta biraz gülünç bir işti, bitirip o pis kokulu

nesneleri dökünce rahatladı. Tencereyi de, şişeyi de yıkayıp kuruladı ve mutfakta bıraktı.

Son olarak eşyalarını topladı, Mark'in giyecekleri ve kitaplarıyla birlikte Mini'nin bagajına yerleştirdi. Kalın kazakları katlarken arka bahçesinde oturan, kireçlenen damarları güneşin ısısından etkilenmeyen Doktor Gladwin'i düşündü. Kazaklar onun çok işine yarardı ama Cordelia veremezdi onları. Mark aynı şeyi yapsa kabul edilebilir, onun yapması

edilmezdi.

Kapıyı kilitledi, anahtarı bir taşın altına koydu. Bayan Markland'la bir daha yüz yüze gelmeye katlanamazdı, başka birine bırakmak da istemiyordu.

Londra'ya gidinceye kadar sabredecek, sonra da kadına bir mektup yazarak hem teşekkür edecek, hem de anahtarın yerini bildirecekti. Bahçeyi son kez dolaşmak istedi. Kuyunun başına gitmesinin nedenini bilmemekle birlikte oraya varınca çok şaşırdı. Kuyunun çevresindeki toprak bellenmiş ve çiçeklendirilmişti. Hercai menekşeler, papatyalar, küme küme deliotu, şebboy, saraypatları. Bütün çiçekler nicedir oradaymış gibi duruyorlardı

ıslak toprakta. Çevredeki yaban otlarının arasında bir vaha gibi duruyorlardı.

Yarattıkları etki güzel olmakla birlikte biraz gülünç, biraz garipti. Bu şenlikli görünüm arasında kuyunun kendisi, kabarık kapağı ayıp bir nesne, koca başlı bir meme gibi görünüyordu. Nasıl olmuş da o kapağı zararsız bir tahta, saçma bir şıklık olarak görebilmişti?

Acımayla tiksinti arasında bir duyguya kapıldı. Bunu yapan Eleanor Markland'dı mutlaka. Yıllar yılı dehşetle, pişmanlık ve suçluluk duygularıyla baktığı kuyuya bir mezara gösterilen özeni gösterecekti bundan böyle. Bu hem gülünç, hem acınacak bir şeydi. Cordelia kuyuyu görmemiş

olmayı diledi. Bayan Markland'la karşılaşmaktan korkmaya başlamıştı

birden. Kadının gözlerindeki gizli çılgınlığı görmek istemiyordu.

Koşarcasına kaçtı bahçeden. Otları ezerek kapıyı kapadı, arabasına binip arkasında bakmadan oradan uzaklaştı. Mark Callender olayı kapanmıştı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Cordelia ertesi sabah tam dokuzda Kingly Sokağı'ndaki bürosuna girdi.

Sıcak dalgası geçip gitmişti, pencereyi açmasıyla birlikte, serin bir yel yazı

masasıyla dosya dolabının üstündeki toz tabakasını harekete geçirdi.

Postadan tek bir mektup çıkmıştı. Köşesinde Sir Ronald Callender'ın avukatlarının adı bulunan uzun, kalın bir zarf. İçindeki mektup çok kısaydı.

"Sayın Bayan, Müteveffa Sir Ronald Callender'ın oğlu Mark Callender'ın ölümüyle ilgili olarak yaptığınız, soruşturmanın ücretini ödemek için ilişikte 30 sterlinlik bir çek sunuyoruz. Bu meblağ sizce yeterliyse lütfen ekteki makbuzu imzalayıp geri gönderin."

Eh, ruhsatsız tabanca taşıdığı için kesilen cezanın büyük bir bölümünü bu para karşılardı hiç değilse. Büroyu bir ay daha ayakta tutacak kadar parası

vardı. O süre içinde yeni bir müşteri çıkmazsa Bayan Feakins'i arar, geçici bir iş bulurdu. Feakins Sekreterlik Ajansı'nı düşünmek istemiyordu şimdilik.

Bayan Feakins de operasyonlarını - onun çalışmalarına operasyon demek gerekirdi çünkü - Cordelia'nınki kadar külüstür bir bürodan yürütürdü ama orada, değişik renklere boyanmış duvarlar, vazolardaki kâğıt çiçekler, porselen biblolar ve duvardaki büyük afişle sağlanmaya çalışılan zoraki bir neşe havası eserdi. Cordelia o afişten gözünü alamazdı. Kısa bir şort giyen dolgun bir sarışın, elleri beşer sterlinlik banknotlarla dolu olarak birdirbir oynarmış gibi daktilosunun üstünden atlıyordu.

Neşesini hiç yılmadan koruyan, her zaman Noel ağacı gibi ışıldayan sıska Bayan Feakins artık kimsenin işe almak istemediği yaşlı, çirkin sekreterlerle o afişin altında mülakat yapardı. Geçici sekreterlik işlerine yerleştirdikçe komisyon aldığı bu sağmal ineklerin pek azı sürekli iş

bulabilirdi. Bayan Feakins de kızını cinsellik konusunda uyaran Victoria çağının anaları gibi onları sürekli işlerin tehlikeleri konusunda uyarırdı. Yine de Cordelia kadını

severdi. Bayan Feakins onu sevinçle karşılar, kendisine ihanet edip Bernie'nin yanında kalmasını bağışlardı. Sonra da Cordelia'nın yanında, yüzünü Cordelia'dan ayırmadan şanslı müşterilerinden birine telefon ederdi hemen. Titiz bir müşterisine yeni gelen 'kızı' salık veren genelev patronları

gibi sayıp dökerdi. "Fevkalade bir kız. Çok iyi öğrenim görmüş. Çok beğeneceksiniz! Ve son derece çalışkandır." Bu son kelimeyi vurgulamakta haklıydı. Afişe aldanan sekreterlerin bazıları gerçekten çalışmak zorunda kalacaklarını unuturlardı. Daha iyi çalışan, daha ciddi sekreter ajansları

vardı ya, Bayan Feakins bir taneydi. Kadına acıyan, ona garip bir vefa duygusuyla bağlanan Cordelia o boncuk gözlerin bakışına hedef olmaktan kurtulabileceğini sanmıyordu. Ve bundan böyle, Bayan Feakins'in yanında geçici işlerde çalışmakla yetinmesi gerekecekti belki. 1968'de yürürlüğe giren ateşli silahlar kararnamesi ruhsatsız tabanca taşıdığı saptananları

sabıkalılar sırasına sokmuyor, onların devlet memuru olmalarını, yerel yönetimlerde işe alınmalarını yasaklamıyor muydu?

Önüne telefon rehberini alarak kalan son yirmi hukuk danışmanına yollayacağı sirküler mektubu yazmak üzere daktilosunun başına geçti.

Mektubu yazmak onu hem sıkıyor, hem de biraz utandırıyordu. Bernie birkaç müsvedde yapıp, kimi yerlerini değiştirip yeniden yazarak hazırlamıştı mektup metnini. O zaman mektup ona pek de saçma görünmemişti. Ancak onun ölmesi ve Callender olayı her şeyi değiştirmişti.

Yaygın profesyonel hizmetten, ülkenin dört köşesinde çalışabileceklerinden, deneyimli, sıkıağızlı kadrolarıyla makul ücretlerden dem vuran süslü

cümleler gülünç görünüyordu şimdi. Daha da kötüsü, yazdıkları doğru değildi. Yalan reklamı yasaklayan bir yasa da yok muydu? Neyse ki makul ücret ve sıkıağızlılık vaatleri yalan değildi. Keşke Bayan Leaming'den bir referans mektubu isteyebilseydim diye düşündü. Suçluları suçsuz

gösterebilir, sorgu yargıcının karşısına çıkabilir, cinayetleri örtbas etmeyi başarır, indirimli fiyatlarla yalancı tanıklık edebilir diye referans verebilirdi.

Telefonun kulak tırmalayan sesini duyunca şaşırdı. Büro öyle sessizdi ki birinin telefon edebileceği aklından geçmemişti. Birden korkuya kapılarak gözlerini iri iri açıp telefona baktı, almaca elini uzatması birkaç saniye sürdü.

Ses sakin ve güvenliydi. Terbiyeliydi ancak saygılı olduğu söylenemezdi.

Hiçbir şekilde gözdağı vermediği halde Cordelia her kelimede bir tehdit havası sezmişti.

"Bayan Cordelia Gray siz misiniz? Burası Scotland Yard. Büronuza dönüp dönmediğiniz araştırmak istedik. Bugün size uygun gelen bir saatte buraya gelir misiniz lütfen? Başmüfettiş Dalgliesh sizinle konuşmak istiyor."

On gün sonra ikinci kez çağırıldı Scotland Yard'a. Beton ve camdan yapılan o kaleyi artık öğrenmeye başlıyordu ama, ayakkabılarını cami kapısında bırakırmış gibi, girerken kişiliğinin bir parçasını geçici olarak dışarıda bıraktığını hissediyordu.

Başmüfettiş Dalgliesh de kişiliğini odasına yansıtmamıştı. Demirbaş

kitaplıklardaki kitapların yasalar ve parlemento kararlarıyla ilgili ciltler, hukuk kitapları, sözlükler ve kaynak kitaplar oldukları belliydi.

Duvarlardaki tek resim Norman Shaw Binası'nın nehirden bakılarak yapılmış bir resmiydi. Gri ve boz renklerin baskın olduğu, Hava Kuvvetleri Anıtı'nın yaldız ışıltısıyla aydınlanmış bir suluboya. Bir önceki gelişinde olduğu gibi bu kez de masanın üstündeki vazoda güller vardı. West End'in çiçekçilerden alınma kokusuz birömek güller değil, kuş gagası biçiminde dikenleri olan kalın saplı bahçe çiçeğiydi bunlar.

Bernie hiç tarif etmemişti müfettişini. Cordelia da adamın adını duymaktan bıktığından hiç soru sormamıştı. Ne var ki kafasında canlandırdığı müfettiş, o odaya girdiğinde elini sıkmak için ayağa kalkan bu uzun boylu, zayıf, sert yüzlü adamdan çok farklıydı. İlk karşılaşmalarında, kafasındaki resimle

gerçek müfettişin arasındaki farka şaşıp kalmış, onu böyle dezavantajlı bir duruma düşürdüğü için Bernie'ye kızmıştı. Evet, adam yaşlı olmasına yaşlıydı - en az kırk yaşında vardı - ama onun düşündüğü kadar değil. Ve onun düşündüğü gibi sarışın, tıknaz, iri yapılı değil, kolu bacağı eklemlerine sıkı sıkıya bağlı değilmiş gibi gevşekçe hareket eden, çok uzun boylu, esmer biriydi. Çok ağırbaşlıydı. Senli benli olmuyor, küçümseyerek bakmıyor, onu sorumluluklarını bilen bir yetişkin yerine koyuyordu. Yüzü güçlü olduğu halde duyarlıydı, sesi, elleri ve teninin altından görünen kemik yapısı da kızın hoşuna gitmişti. Çok yumuşak, iyicil bir havayla konuşuyordu.

Cordelia adamın tehlikeli biri olduğunu, Bernie'ye yaptıklarını kendine hatırlatmak zorunluluğunu duyuyordu sık sık. Konuşmalarının bir noktasında, karşısındakinin şair Adam Dalgliesh olup olamayacağını merak etmişti.

Hiç başbaşa kalmamışlardı. İki gelişinde de Çavuş Mannering diye tanıştırılan bir kadın polis odada kalmış, masanın yanına oturup defterini açmıştı. Çavuş Mannering'i çok iyi tanıdığını hissetmişti Cordelia.

Manastırdaki öğrenci temsilcisi Terasa Campion-Hood'un bir eşiydi. Kardeş

olacak kadar benziyorlardı birbirlerine. İkisinin saydam teni de ergenlik nedir bilmemiş, üniforma yakalarının üstündeki sarı saçlar tam nizamnamede belirtilen ölçüye göre kesilmişti. Sesleri sakin ve otoriter, neşeli ancak asla cırtlak değildi. Evrende adalet ve mantığına egemen, dünyadaki yerlerinin en doğru yer olduğuna ilişkin inançları güçlüydü.

Güvenle bakıyorlardı dünyaya. Çavuş Mannering içeri girince Cordelia'ya bakıp kısaca gülümsemişti. Dostça bakmıştı ama, dostluğun dozunu kaçırmak soruşturmanın ciddiyetini bozacağından aşırılığa kaçmamıştı.

Cordelia o bakışı görünce kendini tutamayacağından korktu; bu becerikli kadının karşısında aptal durumuna düşmek istemiyordu.

İlk çağrıldığı gün tutacağı yolu kararlaştırmaya fırsat bulmuştu neyse ki.

Akıllı bir adamın kolayca öğrenebileceği gerçekleri saklamanın yararı

olmaz, zararı olurdu. Sorulursa, Tilling kardeşlerle ve öğretmeniyle. Mark hakkında konuştuğunu, Bayan Goddard'ın izini bulup ona gittiğini, Dr.

Gladwin'i aradığını açıklayacaktı. Cinayete kurban gitmesine ramak kaldığından ve Somerset House'taki vasiyetnameye baktığından söz etmeyecekti. Neleri gizlemesi gerektiğini çok iyi biliyordu: Sir Ronald'ın öldürülmesi, İncil'deki ipucu ve Mark'ın aslında nasıl öldüğü. Olayı tartışma konusu yapmamalıyım, kendimden, hayatımdan, işimden ve beklentilerimden hiç söz etmemeliyim dedi kendi kendine. Bernie'nin söylediklerini unutmamıştı. "Bu ülkede, bir insan konuşmak istemiyorsa onu konuşmaya zorlamanın yolu yoktur ne yazık. Neyse ki çoğu insan çenesini tutmayı bilmez. Polislerin en büyük şansı budur. Akıllı insanlar daha da çok konuşurlar. Ne kadar akıllı olduklarını göstermek isterler çünkü. Onların olayı enine boyuna tartışmalarını sağlayabilirsen eline düşürmüşsün demektir." Bayan Leaming'e verdiği öğüdü de unutmuyordu, "uydurmayın, anlattıklarınızı süslemeye kalkışmayın, hatırlamıyorum demeye çekinmeyin."

Dalgliesh soruyordu:

"Avukatınıza danışmayı düşündünüz mü, Bayan Gray?"

"Benim avukatım yok."

"Barodan güvenilir avukatların bir listesini isteyebilirsiniz biliyorsunuz.

Size yardım ederler. Yerinizde olsam bunu ciddi olarak düşünürüm."

"Ama avukatın parası benden çıkacak, değil mi? Doğruyu söylüyorsam avukata niçin gerek duyayım?"

"İnsanlar doğruyu söyledikleri zaman avukata gerek duyarlar daha çok."

"Ben her zaman doğruyu söylerim. Niye yalan söyleyeyim?" Bu soruyu sormak hataydı. Dalgliesh kızın gerçekten öğrenmek istediğini düşünürcesine ciddiyetle açıkladı.

"Belki kendinizi korumak - ki sanmıyorum - belki başka birisini korumak için. Sevgi, korku ya da adaleti yerine getirmek isteği gibi bir duyguyla da olabilir. Bu olaya karışan insanları çok kısa bir süredir tanıdığınıza göre onlara bağlanmış olamazsınız. Öyleyse sevgiyi bir yana bırakabiliriz. Sizin kolay kolay korkacak biri olduğunuz da sanmıyorum. Geriye ne kaldı?

Adaletin yerine gelmesi isteği. Adalet tehlikeli bir kavramdır, Bayan Gray."

Daha önce de sıkı sıkıya sorguya çekilmişti. Cambridge polisi de hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmamıştı. Ama ilk kez olup biteni bilen biri tarafından sorguya çekiliyordu. Onun yalan söylediğini, Mark'ın kendisini Öldürmediğini ve sanki bilinecek ne varsa hepsini biliyordu. Bunu düşününce korktu ve durumu açık seçik görebilmek için kendini zorladı.

Emin olamazdı Dalgliesh. Elinde yasal bir kanıt yoktu, asla da olmayacaktı.

Elizabeth Lea-ming'le kendisinden başka kimse gerçekleri açıklaya-mazdı

ona. O da açıklayacak değildi. Dalgliesh şu kusursuz mantığıyla, şu garip inceliğiyle, sabrı ve yumuşaklığıyla ne kadar baskı yaparsa yapsın konuşmayacaktı. Ve elinde onu konuşmaya zorlayacak hiçbir güç yoktu.

Cordelia karşılık vermeyince Dalgliesh neşeli bir tavırla sürdürdü.

"Evet, bakalım neler biliyoruz... Soruşturmanızın sonucunda Mark Callender'in cinayete kurban gitmiş olabileceğinden kuşkulandınız. Bunu bana söylemediniz ama Cambridge polis merkezine gittiğinizde Çavuş

Maskell'a sezdirmişsiniz. Daha sonra delikanlının annesinin eski dadısını

arayıp buldunuz, ondan Callender'ların nasıl evlendiğine, Mark'ın çocukluğuna, Bayan Callender'ın ölümüne ilişkin bazı bilgiler aldınız.

Bundan sonra Bayan Callender'a bakan pratisyen hekim Dr. Gladwin'i görmeye gittiniz. Basit bir hileyle Sir Ronald'ın kan grubunu öğrendiniz.

Bunun bir tek nedeni olabilir. Mark'ın o evlilikten doğan bîF çocuk olmadığından kuşkulanmıştınız. Sonunda Bay Bottley'nin vasiyetnamesini

incelediniz. Ben de öyle yapardım. Akıllıca bir davranıştı. Cinayetten kuşkulanıldığında, ölümden kimin kazançlı çıktığını düşünmek gerekir."

Dr. Venables'a telefon ettiğini, Somerset House'a 'gittiğini öğrenmişti demek. Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Cordelia'nın zekâsının da kendi aklı

gibi çalışacağını hesaplamıştı. Dalgliesh ne yapacaksa, o da aynını yapmıştı.

Hâlâ susuyordu.

Dalgliesh, "Kuyuya düştüğünüzü de anlatmadınız," dedi. "Onu da Bayan Markland'dan öğrendik."

"O kazaydı. Nasıl olduğunu hatırlamıyorum. Kuyuya bakarken dengemi kaybetim herhalde. Çok ilgimi çekmişti o kuyu."

"Kaza olduğunu sanmıyorum, Bayan Gray, iple çekmediğiniz sürece, o kapağı yerinden oynatamazdınız. Bayan Markland gelirken ipe ayağı

takılmış ama ip bir kangal halinde duruyormuş çalıların dibinde. Kuyuyu keşfetmek için gitmiş olsaydınız, kapağı açtıktan sonra ipi kangal yapmak zahmetine girer miydiniz?"

"Bilmiyorum. Düşmeden önce neler olduğunu hiç hatırlamıyorum. Suya çarptığım saniyeyi hatırlıyorum yalnızca. Bunların Sir Ronald Callender'ın ölümüyle ne ilgisi var zaten?"

"Çok ilgisi olabilir. Biri sizi öldürmeye kalkıştıysa - ki bence kalkıştı - o kişi Garforth House'tan gelmiş olabilir."

"Niçin?"

"Çünkü büyük bir olasılıkla o cinayet girişimi Mark Callender'ın ölümünü

soruşturmanızın sonucuydu. Birisi için tehlike yaratıyordunuz. Cinayet ciddi iştir. Çok gerekli değilse, profesyoneller bile bulaşmak istemezler.

Amatörler de o konuda sizin sandığınız kadar vurdumduymaz ve umursamaz değildirler. Birisi için çok büyük bir tehlike yaratmış

olmalısınız, Bayan Gray. Biri o kapağı yerine koydu. Siz tahtayı yarıp da düşmediniz."

Cordelia hâlâ susuyordu. Kısa bir sessizliğin ardından yine Dalgliesh konuştu.

"Bayan Markland'ın dediğine bakılırsa sîzi kuyudan kurtardıktan sonra evde yalnız bırakmak istememiş. Siz de onu başınızdan savmakta diretmişsiniz.

Tabancanız olduğu için evde yalnız kalmaktan korkmayacağınızı

söylemişsiniz." '

Cordelia bu küçük ihanetin onu ne kadar üzdüğünü fark edince şaşırdı. Yine de Bayan Markland'ı suçlayamı-yordu. Şu başmüfettiş kadını nasıl yola getireceğini çok iyi bilmişti herhalde. Bayan Markland'ı, her şeyi açıkça anlatmasının Cordelia'nin yararına olacağına inandırmıştı mutlaka. Eh, o zaman o da kadına ihanette bulunabilirdi. Doğrulardan sapmayacağı için, anlatacakları inandırıcı olacaktı.

"Ondan kurtulmak istiyordum," dedi. "Yasadışı bir ilişkiden doğan çocuğunun kuyuya düşerek öldüğünü anlatıyordu bana. Ben de o kuyudan az önce kurtulmuştum. Hikâyesini dinlemek istemiyordum. O anda buna dayanamazdım. Beni yalnız bıraksın diye tabancam var dedim. Yalan söyledim ama bana içini dökmesini istememiştim ondan. Yaptığı haksızlıktı.

Benden yardım dilenmekten başka bir şey değildi ve ben ona yardım edemezdim."

"Onu başka bir nedenle savmak istemiyor muydunuz? Ölümünüzün kaza gibi görünmesi için katilin o gece dönüp kuyunun kapağını açması

gerekeceğini hesaplamamış mıydınız?"

"Gerçekten tehlikede olduğumu düşünseydim beni de büyük eve götürmesi için yalvarırdım. Tabancam olmadığı halde küçük evde oturup beklemezdim."

"Evet, Bayan Gray, ona inanırım. Tabancanız olmasaydı orada tek başınıza kalmak istemezdiniz."

Cordelia ilk kez gerçek bir korku duydu. Oyun değildi bu. Cambridge'deki polis sorgulaması kaygılanmayı gerektirmeyen, sonucu belli bir yarışma gibi gelmişti ona. Çünkü bir taraf yarışmaya katıldığının farkında bile değildi.

Ama şimdiki başkaydı, bu gerçek bir sorgulamaydı. Bir hileye kanar, bu adamın aklını çelmesine, ona baskı yapıp konuşturmasına fırsat verirse hapsi boylardı. Suç ortağıydı o. Bir cinayetin örtbas edilmesine yardım edenlere kaç yıl ceza verirlerdi acaba? Holloway hapishanesinin çok pis koktuğunu duymuştu. Elbiselerini de çıkarırlardı. Klostrofobi yaratan bir hücreye mi tıkarlardı onu? İyi hali görülürse yarı açık cezaevlerinden birine yollayabilirlerdi ama cezaevinde iyi hal ne demekti? Yarı açık cezaevi, açık cezaevi. Ve hapishane. Terimlerde bile çelişki vardı. Çıktıktan sonra nasıl yaşardı peki? Nerede iş bulurdu? Toplumun suçlu damgasını vurduğu kişiler için özgürlük diye bir şey olabilir miydi sonradan?

Bayan Leaming'in adına da korkuyordu. Acaba o neredeydi şimdi?

Dalgliesh'e sormayı göze alamıyordu. Bayan Leaming'in adı bile geçmemişti konuşmalarında. Oysa şu anda o da Scotland Yard'ın bir odasında oturuyor ve sorguya çekiliyordu belki. Baskı yaparlarsa ne kadar dayanabilirdi? Onları yüzleştirmeyi düşünüyorlar mıydı? Ya kapı birdenbire açılır ve Bayan Leaming yaşlı gözlerle, pişmanlık duyguları içinde, özür dilercesine bakarak içeri girerse? Polisler genellikle böyle bir tuzak kurmazlar mıydı? Suç ortaklarını - daha zayıf olanı itiraf edinceye kadar- ayrı ayrı sorguya çekmezler miydi? Kim daha zayıftı peki?

Başmüfettişin sesini duydu. Adam ona acır gibi konuşuyordu sanki.

"Tabancanın o gece sizde olduğuna tanıklık eden biri var. Bir sürücü, Garforth House'tan beş kilometre kadar uzakta yol kıyısına çekilmiş bir

araba gördüğünü, yardım ister misiniz diye sormaya gittiğinde kendisine silah çekildiğini söylüyor. Silahı çeken de genç bir kızmış."

Cordelia yaz gecesinin huzuruyla sessizliğini bozan içki kokulu sıcak soluğu ensesinde hissettiği dakikayı hatırladı.

"Herhalde sarhoştu," dedi. "Trafik polisleri o gece onu durdurup alkol testi yapmışlarsa acısını benden çıkarmaya karar vermiştir. Bu hikâyeyi uydurmakla ne kazanacağını sanıyor bilmiyorum ama yalan söylüyor. O

akşam tabancam yoktu. Garforth House'a ilk gittiğim gece Sir Ronald almıştı."

"Evet, polisler onu durdurmuşlar. Ben ifadesini değiştireceğini sanmıyorum.

Çok kesin konuşmuş. Henüz sizi görmediyse de arabayı çok iyi tarif etti.

Dediğine bakılırsa arabanızın bozulmuş olabileceğini düşünmüş, yardım etmek için size yaklaşmış. Sizse adamın niyetini anlamayıp ona tabanca çekmişsiniz."

"Adamın niyetini çok iyi anlamıştım. Ancak tabanca çekmedim."

"Ona ne dediniz, Bayan Gray?"

"Çek git yoksa seni öldürürüm dedim."

"Madem tabancanız yoktu, bu boş bir tehdit sayılmaz mıydı?"

"Tabancam olsaydı da boş bir tehdit sayılırdı. Yine de onu korkuttu."

"Neler olduğunu açıkça anlatın lütfen."

"Arabanın kapı cebinde bir İngiliz anahtarı vardı. Kafasını pencereden içeri uzatınca onu kaptım ve adamı tehdit ettim. Aklı başında olan hiç kimse, İngiliz anahta-rıyla tabancayı birbirine karıştırmazdı."

Ama o adamın aklı başında değildi. Tabancanın o gece onda olduğunu gören tek kişi sarhoş bir sürücüydü. Şimdi küçük bir zafer kazanmıştı işte!

İfadesini değiştirme isteğini bastırmıştı. Bernie haklıydı. Ortağının öğütlerini unutmamıştı, hafif dumanlı, kalın sesiyle konuştuğunu şimdi bile duyar gibiydi: "Suç işleyeceksen, ilk ifadeni asla değiştirmemelisin. Jüri üyelerini tutarlılık kadar etkileyen hiçbir şey yoktur. En zayıf savunmaların bile suçlu ifadesinden dönmediği için başarılı olduğunu görmüşümdür. Sen bir şey söylersin, tanık başka bir şey söyler, avukatın becerikliyse, jürinin kafasında kuşku yaratmaya bu kadarı yeter."

Dalgliesh konuşmaya başlamıştı yine. Cordelia adamın sözlerine daha fazla dikkat edemediğine sıkılıyordu. Son on gündür pek iyi uyumuyordu. Sürekli bir yorgunluk duymasının nedeni buydu belki.

"Bence Chris Lunn öldüğü gece size uğramıştı," dedi Başmüfettiş. "Çünkü o akşam o yolda olmasının başka bir nedenini bulamadık. Kazayı görenlerden biri siyah minibüsün yan yoldan peşinden şeytan kovalıyormuş gibi çıktığını

söyledi. Biri onun peşindeydi. Siz, Bayan Gray."

"Bunları daha önce de konuştuk. Ben Sir Ronald'ı görmeye gidiyordum."

"O saatte mi? O kadar aceleniz mi vardı?"

"İşi bırakmaya karar verdiğimi söylemek için acele ediyordum. Bekleyecek durumda değildim."

"Beklediniz ama. Yolun kıyısına çekip arabada biraz uyudunuz. Garforth House'a kaza yerinden görüldükten tam bir saat sonra ulaşmanızın nedeni buydu."

"Durmak zorundaydım. Yorgundum ve araba kullanmanın tehlikeli olacağını biliyordum."

"uyku uyumaktan zarar gelmeyeceğini, en büyük tehlikeyi yaratan kişinin ölmüş olduğunu da biliyordunuz."

Cordelia karşılık vermedi. Odaya sessizlik çökmüşse de bunun suçlayıcı

değil, dostça bir sessizlik olduğunu hissediyordu. Keşke bu kadar yorgun olmasaydım, diye. düşündü. En büyük isteği de Sir Ronald'ın öldürülmesi olayını, konuşabileceği birini bulmaktı. Bernie sağ olsaydı bile ondan anlayış bekleyemezdi. Olayın temelinde yatan ikilem ilgilendirmezdi Bernie'yi. Cordelia'nın düşünce biçimini geçerli bulmaz, sen gerçekleri bilerek, isteyerek saptırıyorsun derdi. Eliza Leaming'le Chris Lunn'ın arasındaki ilişkiyi de kolayca ve kabaca tanımlayıp geçerdi: Şu Başmüfettiş

onu anlayabilirdi oysa. Adamla açıkça konuştuğunu düşledi, Sir Ronald'ın sevginin nefret kadar yıkıcı olduğuna ilişkin sözünü hatırladı. Dalgliesh de o karamsar görüşe katılır mıydı acaba? Keşke sorabilseydi. Asıl tehlike bu, dedi kendi kendine; itiraf etmekdeğil, içimi dökmek isteği. Birine açılmak isteği. Dalgliesh onun duygusunu anlamış mıydı? Bu da kullandığı

yöntemin bir parçası mıydı?

Kapı vuruldu, üniformalı bir memur gelip Müfettişe bir kâğıt uzattı.

Dalgliesh gelen yazıyı okurken odaya derin bir sessizlik çöktü. Cordelia kendini zorlayarak adamın yüzüne baktı. Hiçbir şey belli etmeyen ciddi bir yüzdü bu. Cordelia'ya kalırsa, kısa yazıyı okuması için gerekli olan süreden çok daha uzun bir süredir bakıyordu kâğıda.

Adamın bir karara varmaya çalıştığını düşündü.

Bir dakika sonra, "Yazı sizin de tanıdığınız biriyle ilgili, Bayan Gray," dedi Dalgliesh, "Bayan Elizabeth Leaming ölmüş. İki gün önce. Arabası

Amalfi'nin güneyindeki sahil yolundan uçmuş. Kimliği belirlenmiş. Yazı az önce gelmiş."

Cordelia öyle büyük bir rahatlık duydu ki kendinden iğrendi ve midesi bulanmaya başladı. Yumruğunu sıktı, alnındaki teri sildi. Bir titreme tutmuştu. Dalgliesh'in yalan söyleyebileceği aklından bile geçmedi. Bu adam akıllı ve acımasız biriydi ama ona yalan söyleyebileceğini düşünemezdi.

Fısıltıyı andıran bir sesle, "Artık gidebilir miyim?" diye sordu.

"Evet. Kalmanızın bir anlamı yok artık. Sizce de öyle değil mi?"

"Sir Ronald'ı o öldürmedi. Sir Ronald tabancamı almıştı. Tabancamı aldı..."

Gırtlağı düğümlenmişti, sözün gerisini getiremiyordu.

"Başından beri böyle diyorsunuz. Bir kere daha söyleyeceksiniz zahmet etmeyin."

"Bir daha ne zaman geleyim?"

"Bana anlatacak bir şey olduğuna karar vermediğiniz sürece, bir daha gelmenize gerek yok sanırım. Gazetecilerin deyişiyle, polis ifadenize başvurdu, siz de ifadenizi verdiniz. Bize yardımcı oldunuz. Teşekkür ederim."

Kazanmıştı, Özgürdü. Bayan Leaming de öldüğüne göre korkulacak bir şey yoktu artık. Güvenliği yalnızca kendisine bağlıydı. Bir daha bu korkunç

yere gelmek zorunda değildi. Beklenmedik ve inanılmaz bir biçimde kurtulmuştu. Daha fazla dayanamayacaktı. Kendini tutamayarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Çavuş Man-nering'in kaygıyla seslendiğini, Müfettişin ona beyaz bir mendil uzattığını fark etti. Yüzünü sabun kokan temiz mendile gömerek nicedir içinde biriktirdiği acıyı ve öfkeyi kustu. Ne tuhaftı ki - ağlarken bile bunun tuhaflığına dikkat etmişti - acıma duygusunun merkezi Bernie'ydi. Gözyaşlarıyla ıslanan yüzünü kaldırdı ve adamın ne düşüneceğine aldırmadan bağırdı.

"Onu işten attırdınız! Sonra ne yapıp ettiğiyle hiç ilgilenmediniz.

Cenazesine bile gelmediniz!"

Dalgliesh bir iskemle çekip onun yanına oturmuştu. Bir bardak su uzattı.

Bardak çok soğuktu ama su iyi gelmişti. Ne kadar susadığının farkına varmamıştı. Suyunu yudumlayarak, hıçkırık tuttuğu için arada bir hıçkırarak öylece oturdu. Hıçkırdıkça güleceği geliyor, ancak kendini tutuyordu. Biriki dakika sonra Dalgliesh yumuşacık bir sesle konuştu:

"Arkadaşınız için çok üzüldüm. Ortağınızın bir zamanlar yanımda çalışan Bernie Pryde olduğunu anlamamıştım. Daha da kötüsü, onun tamamen unutmuştum. Avuntu sağlayacaksa söyleyeyim, unutmuş olmasaydım bu olay bu şekilde kapanmayabilirdi."

"Siz onu işten attırdınız. Bernie'nin tek isteği dedektif olmaktı, siz ona bu fırsatı tanımadınız."

"Scotland Yard'ın işe adam alıp işten çıkarmasıyla ilgili kurallar o kadar basit değildir. Doğru, ben işin içinde bulunmasaydım Bernie hâlâ polislikte olabilirdi gerçi. Ne var ki hiçbir zaman iyi bir dedektif olamazdı."

"O kadar da kötü değildi."

"Aslında kötüydü biliyorsunuz. Ama şimdi, adamı fazla küçümsemiş

olabileceğimi düşünüyorum."

Cordelia ona dönüp bardağı geri verdi. Göz göze geldiler. İkisi de gülümsüyorlardı. Cordelia, keşke Bernie bunu söylediğini duyabilseydi, düye düşündü.

Yarım saat sonra Dalgliesh polis müdürünün yardımcısının odasında oturuyordu. İki erkek birbirlerinden hoşlanmazlardı. Ancak bunu yalnızca biri bilir, o da hiç aldırmazdı. Dalgliesh notlarına bakmadan, kısa ve özlü bir rapor sundu. Notlarına hiç bakmazdı zaten. Müdür yardımcısı bunu da usule aykırı bulur, kendini beğenmişlik belirtisi olduğunu söylerdi. Yine öyle yaptı.

"Bütün konuşmayı kâğıda dökmeye niyetim yok, efendim," dedi Dalgliesh.

"Kanıt sayılabilecek bir şey bulmuş değiliz. Bernie Pryde'ın eski bir sözü

vardı: 'İnsanın içinden gelen ses iyi bir uşaktır ama efendilik ederse kötüdür.' Ne laflar bulurdu o adam! Aptal değildi, mantığını kullanmasını da bilirdi ama neye el atsa elinde kalırdı. Polis defteri gibi bir kafası vardı.

Clandon cinayeti aklınızda mı? Ateşli silahla işlenmiş bir cinayetti. 1954'

teydi sanıyorum."

"Aklımda olması mı gerekiyor?"

"Hayır. Oysa ben aklımda tutsaydım yararı olurdu sanıyorum."

"Neden söz ettiğini bilmiyorum, Adam. Yanlış anlamadıysam, Sir Ronald Callender'ın oğlunu öldürdüğünden kuşkulandın. Sir Ronald öldü. Chris Lunn'ın Cordelia Gray'i öldürmeye kalkıştığından kuşkulandın, Chris Lunn da öldü. Sir Ronald'ı öldüren Elizabeth Leaming olabilir dedin, şimdi o da öldü."

"Yani her şey temiz bir sonuca bağlandı."

"Ve öyle kalması daha iyi, Adam. Aklımdayken söyleyeyim, psikiyatr Hugh Tilling bizim müdüre telefon etmiş. Oğluyla kızı Mark Callender'ın ölümüyle ilgili olarak sorguya çekildiği için küplere binmiş. Çok gerekli görüyorsan, ben Dr. Tilling'e yurttaşlık görevlerini hatırlatırım. Haklarını

zaten çok iyi biliyor. Tilling kardeşleri yeniden sorguya çekmekle bir şey kazanacağına inanıyor musun gerçekten."

"Sanmıyorum."

"Fransız polisinden Bayan Markland'ın eve geldiğini söylediği kız hakkında bilgi almamızı istiyor musun peki?"

"Hayır. Sonunda yüzü kızaran biz oluruz. Bu cinayetlerin içyüzünü bilen bir tek kişi kaldı şimdi. O da her türlü sorgulamaya dayanacaktır. Nedenini düşününce biraz rahatlıyorum. Sanıkların çoğunun kafasında, bize sınırsız yardım sağlayan bir müttefikimiz vardır: Kendilerini ele verme eğilimi.

Ancak kaç yalan söylemiş olursa olsun, bu kız suçsuz."

"Kendini kandırıp söylediklerinin doğruluğuna mı inanmış sence?"

"O kızın hiçbir konuda kendini kandıracağını sanmıyorum. Ondan hoşlandım ama bir daha karşılaşmayacağıma seviniyorum. Sıradan bir

sorgulama sırasında bile gencecik birine kötü fikirler aşılıyormuşum duygusunu verdi bana. O da hiç hoşuma gitmedi."

"Sayın bakana arkadaşının kendi eliyle canına kıydığını söyleyebiliriz öyleyse."

"Tetiği çekenin şu anda yaşayan biri olmadığına eminiz deyin daha iyi.

Hayır, olmaz. Sayın bakan bile bunun ne anlama geldiğini hesaplayabilir.

Sorgu yargıcının kararını kabul edebileceğini söyleyin."

"Başından kabul etseydi biz de boşuna zaman harcamazdık zaten."

Bir an için iki erkek de sustular.

Ardından, "Cordelia Gray haklı," dedi Dalgliesh. "Bernie Pryde'a ne olduğunu, ne yapıp ettiğini araştırmalıydım."

"Gerekmezdi. O senin görevin değildi."

"Elbette değildi. Savsakladığımız en önemli şeyler görevimiz olmayan şeylerdir çokluk. Pryde'ın sonunda benden öç almış olması da tuhaf. Aslında hoşuma da gitti. Çünkü o kız Cambridge'de ne işler karıştırmış olursa olsun, onu yönetenin Pryde'ın eli olduğu kesindir." "Felsefe yapmaya başlıyorsun, Adam." "Hayır. Saplantılarım eski güçlerini kaybediyor yalnızca. Belki de yaşlandığım için. Bazı olayların çözüme ulaşmaktansa çözülmeden kalmalarının daha iyi olabileceğini hissetmek de hoşuma gidiyor bazen."

Kingly Sokağı'ndaki yapının görünüşünde de, kokusunda da hiçbir değişiklik yoktu. Tek değişiklik büronun kapısında birinin bekliyor olmasıydı, üstüne dar gelen lacivert takım elbise giymiş, etli yüzünün ortasındaki küçücük domuz gözleri çakmaktaşı kadar sert kıvılcımlar saçan orta yaşlı bir erkek duruyordu kapının önünde.

"Bayan Gray siz misiniz?" diye sordu. "Hiç gelmeyeceksiniz sandım. Benim adım Fielding. Kapıdaki tabelayı gördüm, bir çıkıp konuşayım dedim."

Bakışları hırslı ve ateşliydi.

"Beklediğim gibi çıkmadınız doğrusu," dedi. "Alışılagelmiş özel dedektiflere benzemiyorsunuz."

"Sizin için ne yapabilirim, Bay Fielding?"

Gözler merdiven sahanlığını kaçamak bakışlarla inceliyordu. Yapının külüstürlüğü adamı rahatlatmıştı sanki.

"Kız arkadaşımla ilgili bir iş," diye söylendi. "Beni biriyle aldatıyor gibime geliyor. Bir erkek nerede durduğunu bilmek ister yani. Bilmem anlatabildim mi?"

Cordelia anahtarı kilide soktu.

"Anlıyorum, Bay Fielding. İçeri gelin lütfen."

AVUTUCULAR / Muriel Spark

DÜĞÜNÜN BİR ÜYESİ / Carson McCullers

BAŞKA SESLER BAŞKA ODALAR / Truman Capote

SANKİ CENNETTİ GÖRÜNEN /John Cheever

PORNOGRAFİ / Witold Combrowicz

YENİ YILLA GELEN KEDİ / Cleveland Amory

ZEYTİNLİ LABİRENT / Eduardo Mendoza

ÖLÜLER ANSİKLOPEDİSİ / Danilo Kis

VAMPİRLE KONUŞMA / Anne Rice

ZARAGOZA'DA BULUNMUŞ EL YAZMASI / Jan Potocki

SEVDA VE SÜPRÜNTÜ / İvan Klima

TUZUN BEDELİ (CAROL) / Patricia Highsmith

SUÇ ve GERİLİM

BECERİKLİ BAY RiPLEY / Patricia Highsmith

KALP TAŞLARI / Ruth Rendell

RİPLEY KARANLIKTA / Patricia Highsmith

CAM HANÇER / Ruth Rendell

RİPLEY'NİN OYUNU / Patricia Highsmith

TAŞTAN HÜKÜM / Ruth Rendell

DOĞAL BİR ÖLÜM / P.D. James

KADINLARA GÖRE DEĞİL / P.D. James